

Quality Certified by TCI
January 1, 2025 – December 31, 2029

ISSN 3057-1138 (Online)

Journal of Language and Culture Studies

วารสาร

ภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2569

Vol.5 No.3 July - September 2026

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล

ISSN 3057-1138 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขต

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษาเป็นวารสารวิชาการที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer-reviewed) มุ่งเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการคุณภาพสูงในสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณกรรม และทฤษฎีวรรณคดี การสื่อสาร วัฒนธรรมศึกษา และศาสนศึกษา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารมุ่งเป็นเวทีสหวิทยาการสำหรับคณาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทั่วไป เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประเด็นร่วมสมัยที่สร้างคุณค่าต่อวงวิชาการและสังคมโดยรวม

วารสารเปิดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

ภาษาและภาษาศาสตร์: ภาษา การเรียนรู้และการสอนภาษา การพัฒนาทักษะทางภาษา ภาษาศาสตร์ทั่วไป ภาษาศาสตร์ประยุกต์ ภาษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์จิตวิทยา ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล การแปล และการวิเคราะห์วาทกรรม

วรรณกรรมและทฤษฎีวรรณคดี: วรรณกรรมคลาสสิก วรรณกรรมร่วมสมัย วรรณกรรมเปรียบเทียบ วรรณคดีวิจารณ์ การเล่าเรื่องทางวัฒนธรรม วรรณกรรมในสื่อร่วมสมัย และวรรณกรรมดิจิทัล

การสื่อสาร: การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การสื่อสารดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ การวิเคราะห์วาทกรรมในสื่อ และการใช้ภาษาในการสื่อสารเชิงวัฒนธรรม

วัฒนธรรมศึกษา: มรดกทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม กระบวนการโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมดิจิทัล วัฒนธรรมสื่อออนไลน์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ศาสนศึกษา: ความเชื่อ ศรัทธา ปรัชญา พิธีกรรม ศาสนาเปรียบเทียบ ศาสนากับวัฒนธรรม การศึกษาพระพุทธศาสนาในมิติต่าง ๆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทบาทของศาสนาในสังคมร่วมสมัย และศาสนาในสื่อดิจิทัล

สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง: สาขาย่อยของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สอดคล้องกับภาษาและวัฒนธรรมศึกษา เช่น การศึกษา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ประเภทบทความที่รับ

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัย

1. **บทความวิชาการ** คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ และสังเคราะห์ความรู้ ระบุภูมิหลังวัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่แสดงถึงกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บทความควรกล่าวถึงทฤษฎีที่มีอยู่หรือ

ทฤษฎีใหม่ โดยอ้างอิงความคิดเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยพัฒนาความรู้ในสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณกรรมและทฤษฎีวรรณคดี การสื่อสาร วัฒนธรรมศึกษา ศาสนศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความยาวไม่เกิน 8,000 คำ (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

2. บทความวิจัย คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยซึ่งแสดงถึงความคิดริเริ่มและมีความเกี่ยวข้องกับสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณกรรมและทฤษฎีวรรณคดี การสื่อสาร วัฒนธรรมศึกษา ศาสนศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีเนื้อหาชัดเจน กระชับ แปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี และมีการอภิปรายผลการวิจัยโดยสรุป ความยาวไม่เกิน 8,000 คำ (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารออกเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษายึดถือระเบียบของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI หรือ Thai-Journal Citation Index Centre) อย่างเคร่งครัด บทความแต่ละบทความมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง แบบไม่เปิดเผยชื่อผู้นิพนธ์และชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่กันทราบ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา

วารสารเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นหัวข้อที่อยู่ในขอบเขตของวารสาร และเป็นไปตามมาตรฐานการเขียนเชิงวิชาการ

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

วารสารเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์หลังจากบทความได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ (Accepted) แล้วเท่านั้น โดยเก็บเพียงครั้งเดียวต่อบทความ ทั้งนี้ วารสารจะออกใบเสร็จรับเงินจากมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกท่าน อัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

1. บทความวิชาการ: 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ
2. บทความวิจัย: 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

หมายเหตุ:

- กรุณาชำระค่าธรรมเนียมหลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น
- ชำระค่าธรรมเนียมผ่านบัญชีธนาคารทหารไทยธนชาต (ttb) เลขที่บัญชี 231-2-91026-4

ชื่อบัญชีวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา มจร เพียงบัญชีเดียวเท่านั้น

- ค่าธรรมเนียมดังกล่าวไม่สามารถขอคืนได้ในทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในขอบเขตสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ ภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณกรรมและทฤษฎีวรรณคดี การสื่อสาร วัฒนธรรมศึกษา ศาสนศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่งานวิจัยแก่สาธารณชนในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเจ้าของวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

ผู้จัดพิมพ์

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา เป็นวารสาร Peer-Reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

ลิขสิทธิ์และการอนุญาต

วารสารให้ความสำคัญกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์และการอนุญาตลิขสิทธิ์ เพื่อปกป้องสิทธิของผู้แต่ง และเผยแพร่ได้อย่างเหมาะสม นโยบายขึ้นอยู่กับความเปิดกว้าง การเข้าถึง และการระบุแหล่งที่มา ผู้เขียนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของตน และบทความต่าง ๆ ได้รับการตีพิมพ์ภายใต้ Creative Commons Attribution License (CC BY) ซึ่งอนุญาตให้มีการแบ่งปัน ดัดแปลง และแสดงที่มาที่สมเหตุสมผล ผู้เขียนสมควรที่จะเผยแพร่ภายใต้ใบอนุญาต CC BY ซึ่งอนุญาตให้ใช้ซ้ำและแจกจ่ายในวงกว้าง วารสารสนับสนุนการโพสต์บทความเกี่ยวกับแหล่งเก็บข้อมูลของบุคคลที่สาม โดยแนบกับข้อจำกัดด้านสถาบันและเงินทุน หลักเกณฑ์ของผู้เขียนอธิบายถึงข้อกำหนดด้านลิขสิทธิ์และใบอนุญาต โดยมอบหมายให้ผู้เขียนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการผูกพันของตน นโยบายดังกล่าวกำหนดขอบเขตของการทำงานร่วมกัน การเปิดกว้าง และการแบ่งปันที่รับผิดชอบ ผู้เขียนที่ทำกำไรและชุมชนการวิจัย ในขณะเดียวกันก็รักษาสีในทรัพย์สินทางปัญญา

แหล่งรายได้

วารสารได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์จากผู้ส่งบทความ

นโยบายการโฆษณา

วารสารได้พยายามเข้าถึงนักวิชาการและประชาชนทั่วไปอย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มชื่อเสียงและการยอมรับอย่างต่อเนื่อง วารสารรักษาความโปร่งใส ตลอดทั้งนโยบายการโฆษณามีการดำเนินกิจกรรมการโฆษณาที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม เช่น การเข้าร่วมการประชุมวิชาการ กิจกรรมทางการศึกษา สถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา อีกทั้ง วารสารยังเสนอตัวเองเป็นวารสารพันธมิตรของการประชุมที่เกี่ยวข้อง และไม่มีพันธมิตรโฆษณาของเรารายใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกองบรรณาธิการ เพื่อรับประกันคุณภาพของบทความโดยบรรณาธิการของวารสารจะตรวจสอบให้แน่ใจเสมอว่าการส่งผลงานทุกครั้งจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นมาตรฐานและยุติธรรม วารสารให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพ โดยรักษามาตรฐานการตีพิมพ์สูงสุด

กลยุทธ์การตลาด

วารสารใช้แนวทางการตลาดทางตรงผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น อีเมล หน้า Facebook อย่างเป็นทางการ และเว็บไซต์ ThaiJo เพื่ออำนวยความสะดวกและเผยแพร่ข้อมูลของวารสาร โดยยังคงยึดมั่นในมาตรฐานด้านจริยธรรม วารสารมีการติดต่อกับนักวิจัยและนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้มั่นใจว่ามีการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนเกี่ยวกับพันธกิจและคุณลักษณะของวารสาร วารสารให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ความโปร่งใส การขอความยินยอม และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ มีการทบทวนและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าการตลาดทางตรงดำเนินไปอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ อันเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ และเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างมีเกียรติและโปร่งใส

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ:

พระมหาภราดร ภูริสุทโธ, ผศ. ดร.
pharadon.suw@mcu.ac.th

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

ผศ. ดร.เชน นคร
chennakorn2556@gmail.com

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

รศ. ดร.ชลอ รอดลอย
joe.arunee@gmail.com
รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
kietsn@hotmail.com
รศ. ดร.ประเสริฐ รุณรา
runra.prasirt@gmail.com
รศ. ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม
akkarapon.nm@bru.ac.th
ผศ. ดร.บุญเลิศ วิวรรณ
boonlert.w@ku.th
ผศ. ดร.วุธยา สืบเทพ
vuthaya30@gmail.com
ผศ. ดร.รุ่งอรุณ โจนรัตน์ดำรง ไชยศรี
rungarun@g.swu.ac.th
ผศ. ดร.รัชดา ลาภใหญ่
ratchada.l@rsu.ac.th
ผศ. ดร.สมหวัง อินทร์ไชย
thaicru1@hotmail.com
ผศ. ดร.ชญาณนท์ กุณทลบุตร
chayanon.k@rmutp.ac.th
ผศ. ดร.อรสิริ วัฒนธรรม
onsiri1977@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ประเทศไทย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ
นคร ประเทศไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ประเทศไทย

หัวหน้ากองจัดการวารสาร:

พระกิตติพงศ์ ฐานรตโน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:

ดร.กิตติชัย สันทาลุนัย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

สำนักงาน:

สำนักงานวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา อาคารสมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) ชั้น 2 โซน เอ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร : 06-3176-2747

อีเมล : jlcs@mcu.ac.th

ABOUT THE JOURNAL

International Standard Serial Number

ISSN 3057-1138 (Online)

Aim and Scope

The Journal of Language and Culture Studies is a peer-reviewed academic journal dedicated to the dissemination of high-quality research articles and scholarly works in the fields of language and linguistics, literature and literary theory, communication, cultural studies, and religious studies, as well as other related areas in the humanities and social sciences. The journal aims to serve as an interdisciplinary platform for academics, researchers, and scholars, as well as interested readers, fostering the exchange of knowledge and contemporary perspectives that contribute to academic advancement and benefit society.

JLCS accepts submissions in the following areas:

Language and Linguistics: Language, language learning and teaching, language skills development, general linguistics, applied linguistics, sociolinguistics, psycholinguistics, corpus linguistics, translation studies, and discourse analysis.

Literature and Literary Theory: Classical literature, contemporary literature, comparative literature, literary criticism, cultural narratives, literature in contemporary media, and digital literature.

Communication: Interpersonal communication, intercultural communication, digital communication and social media, discourse analysis in media, and language use in cultural communication.

Cultural Studies: Cultural heritage, cultural preservation, cultural exchange, cultural identity, globalization and cultural change, digital culture, media culture, and cultural tourism.

Religious Studies: Beliefs, faith, philosophy, rituals, comparative religion, religion and culture, various dimensions of Buddhist studies, the dissemination of Buddhism, the role of religion in contemporary society, and religion in digital media.

Other Related Areas: Sub-subject areas within the humanities and social sciences that are relevant to language and cultural studies, such as education, history, and more.

Types of Published Articles

The journal accepts academic articles and research articles.

1. A **research article** presents original research that demonstrates innovation and relevance to the fields of language and linguistics, literature and literary theory, communication, cultural studies, religious studies, and other related areas. Research articles must be clear, concise, and novel, with a well-structured format and a concluding discussion of research findings. The length should not exceed 8,000 words (excluding references).

2. An **academic article** presents analysis, critique, and synthesis of knowledge, outlining the background, objectives, and approaches to problem-solving that demonstrate relevant theoretical frameworks. Articles should discuss existing or newly proposed theories supported by credible scholarly opinions, maintain neutrality, and contribute to the advancement of knowledge in the fields of language and linguistics, literature and literary theory, communication, cultural studies, religious studies, and other related areas. The length should not exceed 8,000 words (excluding references).

Publication Frequency

The Journal publishes six issues per year

Issue 1: January – March

Issue 2: April – June

Issue 3: July – September

Issue 4: October – December

Peer Review Policy

Journal of Language and Culture Studies strictly abides by the codes of the Thai-Journal Citation Index Centre (TCI) and undergoes an evaluation process by two expert reviewers through double-blind peer review.

Language Usage

The Journal accepts manuscripts in both Thai and English, focusing on subjects within its scope and adhering to academic writing standards.

Publication Fees

The journal charges a one-time publication fee only after a manuscript has been accepted for publication. Payment is required once per article, and an official receipt will be issued by the university for every submission. The publication fees are as follows:

1. Academic Articles: 3,000 Thai THB per article.
2. Research Articles: 4,000 Thai THB per article.

Note:

- Please make the payment only after receiving the payment request email from the journal.
- Payments must be made only to TMBThanachart Bank (ttb), Account No. 231-2-91026-4, Account Name: วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา มจร. This is the sole official account for payment.
- Publication fees are non-refundable under any circumstances.

Free Access Policy

This journal aims to provide access to the areas of Humanities and Social Sciences and sub-subjects of language and linguistics, literature and literary theory, communication, cultural studies, religious studies, and other related areas. It seeks to disseminate research to a wide audience and is open to all interested readers, meaning that all published articles are freely available online to anyone, anywhere in the world.

Ownership and Management:

The Graduate Program, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, is the owner of the Journal of Language and Culture Studies. The process and governance of the journal can be achieved through a variety of funding sources. All financial support allows the journal to maintain a high standard of publication. All submissions undergo a rigorous review process by qualified experts.

Publisher

Journal of Language and Culture Studies is an official peer-reviewed journal and is supervised by the Graduate Program, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Copyright and Licensing

The journal prioritizes copyright protection and licensing to safeguard authors' rights and ensure appropriate dissemination. The policy emphasizes openness, accessibility, and source attribution. Authors retain copyright ownership of their work, and articles are published under the Creative Commons Attribution License (CC BY), allowing sharing, adaptation, and proper attribution. Authors are encouraged to publish under the CC BY license, permitting broad reuse, distribution, and adaptation with appropriate attribution. The journal supports posting articles in personal repositories, with institutional and funding constraints. Authors are responsible for explaining copyright terms and licenses, empowering them with knowledge of their rights and obligations. This policy delineates collaborative work boundaries, openness,

and shared responsibility, ensuring authors and research communities retain intellectual property rights.

Revenue Sources

The journal receives partial financial support from the Graduate Program, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and publication fees from article submissions.

Advertising and Direct Marketing

The journal engages in direct marketing through various channels, including email, its official Facebook page, and the ThaiJo website, to facilitate communication and promote the journal while upholding the highest ethical standards. We directly connect with researchers and scholars in relevant areas to ensure accurate, clear, and comprehensive communication regarding the journal's mission and characteristics. The journal prioritizes compliance with legal requirements, transparency, informed consent, and the protection of personal data. Our practices are regularly reviewed and updated to maintain adherence to applicable regulations. We are committed to conducting direct marketing with integrity and responsibility—benefiting scholars, fostering academic collaboration, and disseminating distinguished research in a transparent manner.

Editorial Team

Editor-in-Chief:

Asst. Prof. Dr. Phramaha Pharadon
Bhurissaro
pharadon.suw@mcu.ac.th

Faculty of Humanities,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Assistants:

Asst. Prof. Dr. Chen Nakorn
chennakorn2556@gmail.com

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University, Thailand

Editorial Board Members:

Assoc. Prof. Dr. Chalor Rodloy
joe.arunee@gmail.com

Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang
kietsn@hotmail.com

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Assoc. Prof. Dr. Prasirt Runra
runra.prasirt@gmail.com

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Assoc. Prof. Dr. Akkarapon Nueamaihom
akkarapon.nm@bru.ac.th

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Boonlert Wiwan
boonlert.w@ku.th

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Vuthaya Suebthep
vuthaya30@gmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Rungarun
Rojrattanadamrong Chaisri
rungarun@g.swu.ac.th

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Rachada Lapyai
rachada.l@rsu.ac.th

College of Liberal Arts, Rangsit University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Somwang Inchai
thaicru1@hotmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaing Rai
Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr. Chayanon Kunthonboot
chayanon.k@mutp.ac.th

Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala
University of Technology Phra Nakhon, Thailand

Asst. Prof. Dr. Onsiri Wimontham
onsiri1977@gmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Head of Journal Manager Team:

Phra Kittipong Thanaratano

Faculty of Humanities,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Journal Manager Team:

Dr. Kittichai Santhalunai

Faculty of Humanities,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

Office of Journal of Language and Culture Studies, Somdet Phra Buddhacharn (Kiew Uppasena Mahathera) Building, 2nd floor, Zone A, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 79 M.1, Lam Sai, Wang Noi, Phra Nakhon Si Ayutthaya, 13170

Tel. 06-3176-2747

Email: jlcs@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษานี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2569 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ครอบคลุมการตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้วารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระมหาภราดร ฐิริสโร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการวารสารภาษาและวัฒนธรรม

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(ก)
กองบรรณาธิการ	(จ)
บทบรรณาธิการ	(ฐ)
สารบัญ	(๗)

บทความวิจัย

วาทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาในการสร้างความหมายและอัตลักษณ์ชุมชน ผ่านการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา: กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ๐๐ สันติภูมิ ราชวิชา, อัญธิศร สิริทรัพย์เจริญ	1-13
หลักสูตรทางพุทธศาสนาในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลล: การศึกษาเชิง วิเคราะห์ ๐๐ กันต์รพี สมจิตร	14-28
THE EFFECTS OF USING KAHOOT TO IMPROVE GRADE 9 STUDENTS' ENGLISH VOCABULARY KNOWLEDGE ๐๐ Kanittha Suthom, Kampeeraphab Intanoo, Akkarapon Nuemaihom	29-40
พลวัตเชิงนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลี (ค.ศ. 1961-2022) และ การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย ๐๐ นพดล สาสีโกชน, ญฐพงศ์ จิตรนิรัตน์, และพรพันธุ์ เขมคุณาศัย	41-55
THE EFFECTIVENESS OF DUOLINGO IN ENHANCING ENGLISH VOCABULARY THROUGH READING AMONG PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS AT WAT RONG- OR SCHOOL, CHIANG MAI PROVINCE ๐๐ Kyi Naing Htwe (Vilakanta), Thippanakorn Laolee, Wisuttichai Chaiyasit	56-67
ESP COURSE CONSTRUCTION BASED ON NEEDS ANALYSIS: COMMUNICATIVE ENGLISH FOR OTOP VENDORS ๐๐ Chomphu Isariyawat, Suphakit Phoowong, Akkarapon Nuemaihom	68-81
ENHANCING LISTENING SKILLS BY INCORPORATING ENGLISH SONGS INTO LEARNING PROCESS OF ENGLISH LANGUAGE SCHOOL STUDENTS AT YANGON IN MYANMAR ๐๐ Ven.Sucitta, Veerakarn Kanokkamalade, Phramaha Somchai Kittipanyo	82-94

AN ETHNO-SOCIOLINGUISTIC ANALYSIS OF ADDRESS TERMS UTILIZED BY ETHNIC GROUPS IN BURIRAM PROVINCE	95-107
๘ Suphakit Phoowong	
กลวิธีทางภาษากับภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV)	108-121
๘ พิชรพร เพ็ชรชนะ และ ธนพล เอกพจน์	
การพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง	122-132
๘ พัฒน์ธราดล รุ่งเรืองเจริญกิจ	
ENHANCING ENGLISH SPEAKING SKILLS THROUGH A MONK CHAT-BASED GUIDEBOOK FOR ENGLISH MAJOR STUDENTS AT MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY, CHIANG MAI CAMPUS	133-146
๘ Lao Jongkham, Wisuttichai Chaiyasit, Decha Talanuek	
การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	147-159
๘ รัชกร ยุบลศิริ, พิบูลย์ ตัญญูบุตร	
นวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค 5G	160-173
๘ สมหมาย สุภชาติ	
บทความวิชาการ	
จิตรกรรมฝาผนังไทย: กรณีศึกษานางวิสาขและบทบาทของสตรีในพุทธศาสนา	174-182
๘ พรทิพย์ สิงห์โรทัย	
สุนทรภู่ : ความเป็นอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น และผลกระทบจากอำนาจปัตติบาลไทย	183-192
๘ ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ, พระครูปลัดณัฐกร ปฎิภาณเมธี	

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ	193-200
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	201-204
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ	205-206
Sample of Original Research Article Preparation	207-210
Sample of Original Academic Article Preparation	211-212

วาทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาในการสร้างความหมายและอัตลักษณ์ชุมชน
ผ่านการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา: กรณีศึกษาชุมชนมินบุรี กรุงเทพมหานคร
TOURISM DISCOURSE AND LINGUISTIC FEATURES IN THE CONSTRUCTION OF MEANING
AND COMMUNITY IDENTITY THROUGH BILINGUAL HALAL FOOD STORYTELLING: A CASE
STUDY OF MIN BURI, BANGKOK

สันติภูมิ ราชวิชา, อัญธิสร สิริทรัพย์เจริญ

Santipum Ratchwicha, Aunthisorn Sirisupjarean

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Faculty of Humanities and Social Sciences and Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: santipumindy@hotmail.com

Received June 15, 2026

Revised July 5, 2026

Accepted August 31, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยวที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาในชุมชนมินบุรี กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ใช้ในการสร้างความหมายผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา 3) เพื่อศึกษาการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาในบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา หน่วยวิเคราะห์ที่ใช้ในการศึกษาคือ เรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) จากหนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเชิงการท่องเที่ยวชุมชนเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ เปิดตำนานเมืองมินบุรี เส้นทางวัตถุดิบ และลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง วาทกรรมการท่องเที่ยวปรากฏ 3 ลักษณะหลัก คือ การสร้างภาพลักษณ์ การสร้างความน่าหลงใหล และการโน้มน้าวใจ ส่วนที่สอง ลักษณะทางภาษาประกอบด้วยการใช้คำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและอาหารฮาลาล โครงสร้างประโยคเชิงพรรณนาและอธิบาย ตลอดจนหน้าที่ทางภาษาเพื่อให้ข้อมูล โน้มน้าว และสร้างจินตภาพ และส่วนที่สาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วาทกรรมการท่องเที่ยวซึ่งประกอบสร้างผ่านลักษณะภาษาดังกล่าวสร้างความหมายทางวัฒนธรรมและนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนมินบุรีใน 3 มิติ ได้แก่ ประวัติศาสตร์พื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมมุสลิม ซึ่งประกอบกันเป็นภาพแทนของชุมชนมินบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารฮาลาลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

คำสำคัญ: การเล่าเรื่อง, ลักษณะภาษา, วาทกรรมการท่องเที่ยว, อัตลักษณ์ชุมชน, อาหารฮาลาล

Abstract

This article aimed to 1) analyze the tourism discourse manifested in bilingual halal food narratives in the Min Buri community, Bangkok; 2) analyze the linguistic features used to construct meaning in these narratives; and 3) examine the representation of community identity through the bilingual halal food narratives in the context of community-based tourism. This qualitative study employed tourism discourse analysis and content analysis.

The units of analysis comprised bilingual halal food narratives in Thai and English drawn from the book *A Bilingual Halal Food Storytelling Book for Community-Based Tourism in Min Buri District, Bangkok*. The data were purposively selected, covering all three sections of the book: *The Heritage of Min Buri*, *The Essence of Halal Ingredients*, and *The Halal Food Trail*. The findings were divided into three parts. First, three major forms of tourism discourse were identified: image building, romanticizing, and persuasion. Second, the linguistic features included vocabulary related to culture and halal food, descriptive and explanatory sentence structures, and language functions for providing information, persuading readers, and creating imagery. Third, the findings showed that tourism discourse, constructed through these linguistic features, created cultural meanings and represented the Min Buri community's identity in three dimensions: local history, local wisdom, and Muslim culture. Together, these dimensions constructed a representation of Min Buri as a distinctive destination for cultural and halal food tourism.

Keywords: Storytelling, Linguistic Features, Tourism Discourse, Community Identity, Halal Food

บทนำ

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้และเสริมความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น ควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน (Goodwin & Santilli, 2009) การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางดังกล่าว เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของพื้นที่ผ่านอาหารท้องถิ่น อาหารจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงตอบสนองความต้องการด้านการบริโภค แต่ยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของผู้คนในแต่ละชุมชน (World Tourism Organization & Basque Culinary Center, 2019) ในบริบทของชุมชนมุสลิม อาหารฮาลาลเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับหลักศาสนา ภูมิปัญญาการประกอบอาหาร และความทรงจำร่วมของชุมชน การนำเสนอคุณค่าที่อยู่เบื้องหลังอาหารจึงจำเป็นต้องอาศัยการเล่าเรื่องเพื่อเชื่อมโยงอาหารกับบุคคล สถานที่ ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิต ภาษาในวาทกรรมการท่องเที่ยวมิได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดข้อมูล แต่ยังมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ คุณค่า และการรับรู้เกี่ยวกับชุมชน (Dann, 1996) ขณะเดียวกัน การสื่อสารสองภาษาช่วยให้เรื่องราวดังกล่าวเข้าถึงผู้รับสารที่มีพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การนำเสนอเนื้อหาสองภาษาจึงต้องคำนึงถึงการถ่ายทอดความหมาย บริบททางวัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะของชุมชนอย่างเหมาะสม (Durán-Muñoz, 2012)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร และการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนผ่านอาหารอย่างต่อเนื่อง แต่งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือการจัดการการท่องเที่ยว ขณะที่การศึกษาด้านภาษามักพิจารณาองค์ประกอบทางภาษาแยกจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม งานวิจัยเดิมจึงยังขาดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษา และการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาในบริบทชุมชนเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร

จากช่องว่างการวิจัยดังกล่าว เขตมินบุรีจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา เนื่องจากเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีชุมชนมุสลิมตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน และมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมที่เด่นชัด (พรพรรณ โปรงจิตร, 2565) ความหลากหลายดังกล่าวปรากฏผ่านวัฒนธรรมอาหารฮาลาล

ที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น อาหารฮาลาลในพื้นที่จึงมิได้เป็นเพียงอาหารตามหลักศาสนาอิสลาม แต่ยังเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชุมชน (Hall, 1997) การศึกษาเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาและลักษณะภาษาที่ปรากฏในเรื่องเล่าจึงช่วยให้เข้าใจกลไกการสื่อสารทุนทางวัฒนธรรมของมีนบุรีผู้รับสารต่างวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบ

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยวที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา วิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ใช้สร้างความหมาย และศึกษาการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนในบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยวที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาในชุมชนมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ใช้ในการสร้างความหมายผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา
3. เพื่อศึกษาการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาในบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Discourse Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาลักษณะภาษา การสร้างความหมายทางวัฒนธรรม และการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. แหล่งข้อมูลและคลังข้อมูล ได้แก่ หนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเชิงการท่องเที่ยวชุมชนเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยตัวบทคู่ขนานภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีโครงสร้างและเนื้อหาสอดคล้องกัน ผู้วิจัยคัดเลือกตัวบทแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ ได้แก่ (1) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการนำเสนอสถานที่ วัฒนธรรม หรือคุณค่าทางการท่องเที่ยว (2) มีลักษณะภาษาที่เอื้อต่อการวิเคราะห์การสร้างความหมาย และ (3) มีเนื้อหาที่สะท้อนอัตลักษณ์ วิถีชีวิต หรือภูมิปัญญาของชุมชนมีนบุรีในบริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหา 3 ส่วนหลัก ได้เป็นคลังข้อมูลจำนวน 12 หน้าต่อภาษา แบ่งเป็น 5 ตอนย่อย รวม 31 คู่ตัวบท เมื่อจำแนกตามส่วนของเนื้อหา พบว่า ส่วนที่ 1 “เปิดตำนานเมืองมีนบุรี” ซึ่งนำเสนอประวัติชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวน 4 หน้าต่อภาษา 2 ตอนย่อย และ 8 คู่ตัวบท ส่วนที่ 2 “เสน่ห์วัดดุธิบ” ซึ่งนำเสนอวัดดุธิบท้องถิ่น ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของชุมชน มีจำนวน 6 หน้าต่อภาษา 2 ตอนย่อย และ 22 คู่ตัวบท และส่วนที่ 3 “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” ซึ่งนำเสนอร้านอาหารและแหล่งจำหน่ายอาหารฮาลาล มีจำนวน 2 หน้าต่อภาษา 1 ตอนย่อย และ 1 คู่ตัวบท

3. หน่วยวิเคราะห์ คือ ตัวบทคู่ขนานภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 31 คู่ตัวบท โดยข้อความภาษาไทยหนึ่งข้อความและข้อความภาษาอังกฤษที่ถ่ายทอดสาระเดียวกันนับเป็น 1 หน่วยวิเคราะห์ การกำหนดหน่วยวิเคราะห์อาศัยแนวคิดตัวบท 3 มิติของจันทิมา อังคพณชกิจ (2561) ได้แก่ ตัวบทในฐานะหน่วยภาษาที่มีขนาดใหญ่กว่าประโยค การใช้ภาษาในบริบท และวิถีปฏิบัติทางสังคม ผู้วิจัยใช้มิติแรกเพื่อกำหนดขอบเขตของหน่วยข้อความ และใช้มิติการใช้ภาษาในบริบทร่วมกับแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะภาษาและการสร้างความหมายในระดับคำ วลี ประโยค และกลุ่มข้อความภายในแต่ละคู่

ตัวบท ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยใช้มิติวิธีปฏิบัติทางสังคมเป็นฐานในการประยุกต์แนวคิดของ Dann (1996) เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ทางวาทกรรม การสร้างภาพลักษณ์ คุณค่าทางการท่องเที่ยว และการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์ตัวบทและกรอบรหัสการวิเคราะห์ข้อมูล (Coding Scheme) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยประยุกต์แนวคิดวาทกรรมการท่องเที่ยวของ Dann (1996) และแนวคิดลักษณะภาษาของตัวบทการท่องเที่ยวของ Durán-Muñoz (2012) เครื่องมืดังกล่าวใช้สำหรับบันทึก ลงรหัส จำแนก และจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากคลังข้อมูลตัวบทชุมชน โดยครอบคลุมรหัสคู่ตัวบท ส่วนเนื้อหา ตอนย่อย หัวข้อ ข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลักษณะภาษา กลวิธีทางวาทกรรม ตลอดจนประเด็น ด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน ทั้งนี้ แนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) ใช้จำแนกลักษณะและหน้าที่ของภาษาในระดับคำ วลี ประโยค และกลุ่มข้อความ ส่วนแนวคิดของ Dann (1996) ใช้วิเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์ การนำเสนอคุณค่าทางการท่องเที่ยว และการโน้มน้าวใจ รวมทั้งใช้เป็นฐานในการตีความความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในตัวบท

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา เชิงการท่องเที่ยวชุมชนเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยเริ่มจากการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบท ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากนั้นคัดเลือกตัวบทตามเกณฑ์ที่กำหนดจากเนื้อหา 3 ส่วนหลัก ได้แก่ “เปิดตำนานเมืองมีนบุรี” “เสน่ห์วัดดุติบ” และ “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” แล้วจึงจำแนกตัวบทตาม หัวข้อและสาระที่สมบูรณ์ พร้อมจับคู่ข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ถ่ายทอดสาระเดียวกันและกำหนด รหัสประจำคู่ตัวบท ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์รวมทั้งสิ้น 31 คู่ตัวบท ขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยบันทึก ข้อมูลทั้งหมดลงในแบบบันทึกการวิเคราะห์ตัวบท และตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนกับหนังสือต้นฉบับ อีกครั้งก่อนดำเนินการลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ (1) อ่านตัวบท คู่ขนานภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาและบริบท (2) กำหนดหน่วย วิเคราะห์ตามหัวข้อและสาระที่สมบูรณ์ (3) ลงรหัสข้อมูลตามกรอบรหัสการวิเคราะห์ (4) จำแนกและจัด หมวดหมู่ลักษณะภาษา กลวิธีทางวาทกรรม และประเด็นอัตลักษณ์ชุมชน โดยประยุกต์แนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) และ Dann (1996) (5) วิเคราะห์และตีความความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในตัวบท และ (6) สังเคราะห์ประเด็นผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ จากนั้นนำเสนอผลด้วยการ พรรณนาวิเคราะห์ โดยยกตัวอย่างข้อความภาษาไทยและภาษาอังกฤษประกอบการอธิบายอย่างเป็นระบบ

7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและผลการ วิเคราะห์โดยอ่านทวนตัวบทและผลการลงรหัสซ้ำ พร้อมตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบทคู่ขนาน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รหัสข้อมูล หมวดหมู่การวิเคราะห์ และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของกรอบรหัสและการจำแนกข้อมูลก่อนสังเคราะห์ผลการวิจัย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้พัฒนาหนังสือต้นทางได้ผ่านการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) และการตรวจสอบกลับ โดยผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) ส่วนตัวบทภาษาอังกฤษได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความ เหมาะสมทางภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติด้านภาษาอังกฤษจำนวน 2 คน และตรวจสอบความเทียบเท่า ของความหมายระหว่างตัวบทภาษาไทยกับภาษาอังกฤษด้วยวิธีการแปลย้อนกลับ (Back-Translation) โดย ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยด้านภาษาอังกฤษจำนวน 1 คน ก่อนนำมาใช้เป็นคลังข้อมูลในการวิเคราะห์ครั้งนี้

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์วาทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษา และการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชนใน ตั๋วบัตรเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา จากหนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเชิงการท่องเที่ยวชุมชน เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร โดยประยุกต์ใช้แนวคิดวาทกรรมการท่องเที่ยวของ Dann (1996) และแนวคิด ลักษณะภาษาของตัวบทการท่องเที่ยวของ Durán-Muñoz (2012) ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมพบว่า ตั๋วบัตร มีการใช้ภาษาเพื่อประกอบสร้างวาทกรรมการท่องเที่ยว ถ่ายทอดคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม และ นำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนมินบุรี ผู้วิจัยจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นหลักให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วาทกรรมการท่องเที่ยวที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา

การวิเคราะห์ตั๋วบัตรเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาตามแนวคิดภาษาการท่องเที่ยวของ Dann (1996) พบว่า ภาษาในตั๋วบัตรได้ทำหน้าที่เพียงให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน อาหาร และสถานที่ แต่ยังใช้สร้างภาพลักษณ์ เพิ่มคุณค่าทางอารมณ์ และกระตุ้นความสนใจด้านการท่องเที่ยว โดยจำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การสร้าง ภาพลักษณ์ (Image Building) การสร้างความน่าหลงใหล (Romanticizing) และการโน้มน้าวใจ (Persuasion) ดังนี้ 1.1 การสร้างภาพลักษณ์ (Image Building) ตั๋วบัตรสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของชุมชนมินบุรีในฐานะแหล่ง ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอาหาร ผ่านการเชื่อมโยงพื้นที่กับทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต ดั้งเดิม ดังข้อความ “เมืองมินบุรีซึ่งหมายถึง เมืองปลา” และ “The name Min Buri literally means ‘the city of fish’” รวมถึงการกล่าวถึงสวน ไร่นา บ่อปลา และนาบัวในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” รายละเอียด ดังกล่าวสร้างภาพแทนของมินบุรีในฐานะพื้นที่อุดมสมบูรณ์และสัมพันธ์กับวิถีชีวิตทางน้ำ ขณะเดียวกัน การ กล่าวถึง “Rong See (rice mill)” ที่มีอายุกว่า 105 ปีในส่วนเดียวกันช่วยเน้นความเก่าแก่และคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ตั๋วบัตรจึงประกอบสร้างภาพลักษณ์ของมินบุรีในฐานะชุมชนที่มีมรดกทาง ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างภาพลักษณ์ของ Dann (1996) 1.2 การสร้างความ น่าหลงใหล (Romanticizing) ตั๋วบัตรใช้ภาษาเชิงพรรณนาเพื่อสร้างจินตภาพและเพิ่มคุณค่าทางอารมณ์ให้แก่ อาหารและสถานที่ เช่น สำนวน “ละลายในปาก” และ “melt in your mouth” ในส่วน “เสน่ห์วัตถุดิบ” ซึ่ง กระตุ้นจินตนาการด้านรสสัมผัสและทำให้อาหารถูกนำเสนอในฐานะประสบการณ์ที่น่าประทับใจ นอกจากนี้ คำว่า “nostalgic atmosphere” ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” ใช้บรรยายตลาดเก่ามินบุรีให้เป็นสถานที่ ที่มีเสน่ห์และเชื่อมโยงกับความทรงจำในอดีต การใช้ถ้อยคำดังกล่าวจึงเพิ่มคุณค่าทางความรู้สึกให้แก่อาหาร และสถานที่ สะท้อนวาทกรรมการสร้างความน่าหลงใหลตามแนวคิดของ Dann (1996) 1.3 การโน้มน้าวใจ (Persuasion) ตั๋วบัตรใช้คำประพันธ์เชิงบวก เช่น “famous landmark” และ “popular destination” ใน ส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” เพื่อสร้างความน่าสนใจและการรับรู้เชิงบวกต่อแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน การนำเสนอที่พัก ร้านอาหารและเมนูแนะนำในส่วน “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” ช่วยให้ผู้อ่านเห็น ทางเลือกและสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างเป็นรูปธรรม การโน้มน้าวใจจึงมิได้เกิดจากถ้อยคำเชิญชวน โดยตรงเท่านั้น แต่ยังเกิดจากการใช้คำประพันธ์และการให้ข้อมูลที่ทำให้สถานที่และอาหารดูมีคุณค่าและควร แก่การเดินทางมาเยือน สอดคล้องกับแนวคิดการโน้มน้าวใจของ Dann (1996)

2. ลักษณะภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา

การวิเคราะห์ลักษณะภาษาที่ปรากฏในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาแสดงให้เห็นว่า ตั๋วบัตรมีการใช้ ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของตัวบทการท่องเที่ยวในหลายมิติ โดยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับคำศัพท์ (Lexical Level) ระดับวากยสัมพันธ์ (Syntactic Level) และระดับหน้าที่การสื่อสาร

(Functional Level) ตามแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) ซึ่งสะท้อนบทบาทของภาษาในการนำเสนอข้อมูล ถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความน่าสนใจของชุมชนมินบุรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การใช้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมและอาหารฮาลาล (Lexical Level)

การวิเคราะห์ระดับคำศัพท์ตามแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) พบว่า เรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาเลือกใช้คำศัพท์ที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ชุมชน พื้นที่ท่องเที่ยว และคุณลักษณะของอาหาร โดยจำแนกได้ 3 กลุ่มสำคัญ ดังนี้ 1) คำศัพท์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งปรากฏในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” เช่น Min Buri (มินบุรี), Monthon (มณฑล), Talat Kao Min Buri (ตลาดเก่ามินบุรี) และ Rong See (โรงสี) คำศัพท์เหล่านี้เชื่อมโยงพื้นที่กับประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชน ขณะที่ส่วน “เสน่ห์วัดฤทธิ” ใช้คำเฉพาะด้านอาหาร เช่น Basmati (ข้าวบาสมัติ), khao mok gai (ข้าวหมกไก่) และ milling (การขัดสี) เพื่อสะท้อนภูมิปัญญาด้านวัตถุดิบและกระบวนการผลิต ส่วนคำว่า halal food (อาหารฮาลาล) ซึ่งปรากฏในส่วน “เสน่ห์วัดฤทธิ” และ “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” ช่วยเน้นอัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิมและความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับหลักศาสนา 2) กลุ่มคำศัพท์ด้านการท่องเที่ยวและสถานที่ ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” ได้แก่ historic market (ตลาดเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์), canals (คูคลอง), waterways (เส้นทางคมนาคมทางน้ำ) และ ferry pier (ท่าเรือ) ซึ่งช่วยนำเสนอพื้นที่ดั้งเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ส่วน “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” พบคำว่า tradition (ประเพณี), identity (อัตลักษณ์), everyday life (ชีวิตประจำวัน), food trail (เส้นทางอาหาร) และ halal food (อาหารฮาลาล) ซึ่งเชื่อมโยงอาหารกับวิถีชีวิตและสร้างภาพมินบุรีให้เป็นจุดหมายปลายทางด้านอาหารฮาลาล คำศัพท์เหล่านี้จึงช่วยปรับกรอบความหมายของพื้นที่ให้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) และ 3) กลุ่มคำศัพท์เชิงประสาทสัมผัสและการประเมินค่า ในส่วน “เสน่ห์วัดฤทธิ” ได้แก่ tenderloin (เนื้อสันใน), fragrant (มีกลิ่นหอม), fluffy (ร่วนฟู) และ the queen of fragrance (ราชินีแห่งความหอม) ซึ่งช่วยถ่ายทอดคุณลักษณะของวัตถุดิบ กลิ่น และเนื้อสัมผัส ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเกี่ยวกับอาหาร โดยเฉพาะ the queen of fragrance ที่ช่วยยกระดับวัตถุดิบให้โดดเด่นและน่าจดจำ ขณะที่ส่วน “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” ใช้คำว่า a popular restaurant (ร้านอาหารยอดนิยม) และ rich cultural background (ภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่รุ่มรวย) เพื่อเพิ่มคุณค่าเชิงบวกให้แก่อาหารและพื้นที่ คำศัพท์เหล่านี้จึงช่วยสร้างจินตภาพและส่งเสริมภาพลักษณ์ของมินบุรีในฐานะจุดหมายปลายทางด้านอาหารฮาลาลและวัฒนธรรม ตามกรอบของ Durán-Muñoz (2012)

2.2 การใช้โครงสร้างประโยคในการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา (Syntactic Level)

การวิเคราะห์ระดับวากยสัมพันธ์ตามแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) พบว่า ตัวบทใช้โครงสร้างประโยค 4 ลักษณะเพื่อถ่ายทอดข้อมูลด้านสถานที่ อาหาร และวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ประโยคเชิงพรรณนา ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” เช่น “The Talat Kao Min Buri... is lined with old buildings...” ซึ่งสร้างภาพตลาดเก่าอย่างเป็นรูปธรรม และในส่วน “เสน่ห์วัดฤทธิ” เช่น “The grains are thin and naturally fragrant...” ซึ่งถ่ายทอดรูปลักษณ์และกลิ่นของข้าวบาสมัติ 2) ประโยคซับซ้อนและส่วนขยาย ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” พบว่า As the population grew quickly ซึ่งเป็น adverbial clause แสดงบริบทของการเปลี่ยนแปลง และ making way for... ซึ่งเป็น participial phrase แสดงผลที่ตามมา ส่วน In 1902, during the reign of King Chulalongkorn... ใช้ prepositional phrases บอกเวลา ขณะที่ Basmati rice, which comes from India... ในส่วน “เสน่ห์วัดฤทธิ” ใช้ relative clause ระบุแหล่งกำเนิดของข้าว โครงสร้างเหล่านี้ช่วยขยายรายละเอียดด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น 3) โครงสร้างแสดงลำดับเวลาและกระบวนการ ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี”

พบการใช้ “The First Period...” และ “The Second Period...” เพื่อแบ่งพัฒนาการของตลาดเก่าตามช่วงเวลา ขณะที่ส่วน “เสน่ห์หัวตฤติบ” ใช้ “Before milling...” และ “When cooked...” เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของข้าวบาสมาดิตามลำดับชั้น 4) โครงสร้างเชิงอธิบายและโน้มน้าว ในส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” เช่น “Because of its nostalgic atmosphere...” ซึ่งเชื่อมบรรยากาศย้อนยุคกับความนิยมของตลาดเก่า ส่วน “ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล” ใช้ “These places are more than just somewhere to eat...” และ “The map includes different types of food spots...” เพื่อเน้นคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของแหล่งอาหาร ทำให้มินบุรีได้รับการนำเสนอเป็นจุดหมายปลายทางด้านอาหารฮาลาลอย่างน่าสนใจ

2.3 หน้าที่ทางภาษาในการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา (Functional Level)

การวิเคราะห์ระดับหน้าที่ทางภาษา ตามกรอบแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) พบว่า เรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษามีการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดข้อมูลและนำเสนอประสบการณ์การท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยปรากฏหน้าที่ทางภาษาสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) หน้าที่เชิงข้อมูล ซึ่งมุ่งนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา บริบททางวัฒนธรรม และลักษณะของอาหารและวัตถุดิบ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน 2) หน้าที่เชิงโน้มน้าว ปรากฏผ่านการใช้ถ้อยคำเชิงประเมินค่า เช่น “nostalgic atmosphere”, “popular destination”, “queen of fragrance” และ “more than just somewhere to eat” ถ้อยคำเหล่านี้มิได้เชิญชวนให้เดินทางหรือบริโภคโดยตรง แต่สร้างภาพเชิงบวกให้แก่ตลาดเก่า วัตถุดิบ และแหล่งอาหาร โดยเชื่อมโยงสถานที่กับบรรยากาศทางประวัติศาสตร์ ความนิยม คุณภาพของอาหาร และคุณค่าทางวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้อ่านรับรู้มินบุรีในฐานะจุดหมายปลายทางด้านอาหารฮาลาลที่มีเอกลักษณ์และน่าเชื่อถือ และ 3) หน้าที่สร้างประสบการณ์และจินตภาพ ซึ่งพบจากการใช้ภาษาระดับประสาทสัมผัส เช่น “soft and fluffy”, “melt in your mouth” และ “smell like popcorn” ควบคู่กับการนำเสนอเส้นทางอาหารและบรรยากาศของชุมชนผ่านการเล่าเรื่อง ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงรสชาติ กลิ่น เนื้อสัมผัส และประสบการณ์การท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน หน้าที่ทางภาษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาในเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษามีได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการสร้างความน่าสนใจและนำเสนอประสบการณ์แก่ผู้อ่านผ่านการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Durán-Muñoz (2012) ที่มองว่าภาษาในวาทกรรมการท่องเที่ยวทำหน้าที่ทั้งในการให้ข้อมูลและการนำเสนอประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนการสื่อสารข้อมูลทางการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างความหมายและการนำเสนออัตลักษณ์ชุมชน

ผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่า เรื่องเล่าอาหารฮาลาลมีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างความหมายและนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนมินบุรีผ่านการเชื่อมโยงอาหารเข้ากับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ โดยปรากฏผ่านโครงสร้างตัวบททั้ง 3 ส่วน ดังนี้ ประการแรก ตัวบทส่วนเปิดตำนานเมืองมินบุรี มุ่งสร้างความหมายของพื้นที่ผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความเป็นเมืองปลา ตลาดเก่า และวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ผูกพันกับสายน้ำ ซึ่งเป็นฐานในการทำความเข้าใจความเป็นมาของชุมชน ประการที่สอง ตัวบทส่วนเสน่ห์หัวตฤติบ สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเลือกสรรวัตถุดิบที่สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างอาหารกับระบบนิเวศของชุมชน ประการที่สาม ตัวบทส่วนลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล นำเสนออาหารฮาลาลในฐานะพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงผู้คน ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิมในพื้นที่เข้าด้วยกัน โดยสรุป ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า เรื่องเล่าอาหารฮาลาลได้ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนมินบุรีผ่าน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ มิติด้านประวัติศาสตร์พื้นที่ที่สะท้อนความ

เป็นเมืองปลาและวิถีชีวิตริมน้ำ มิติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงอาหารกับทรัพยากรและระบบนิเวศของชุมชน และมิติด้านวัฒนธรรมที่สะท้อนความเชื่อ วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิมในพื้นที่ ซึ่งทั้งสามมิติทำงานร่วมกันในการสร้างความหมายและนำเสนอภาพแทนของชุมชนมินบุรีในฐานะพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษา และการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษา และการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผ่านเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา

ตัวบท	วาทกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น	ลักษณะภาษาที่โดดเด่น	ความหมายและอัตลักษณ์ที่ถูกสร้าง
เปิดตำนานมินบุรี	การสร้างภาพลักษณ์	คำศัพท์ทางประวัติศาสตร์ ชื่อสถานที่และการบรรยาย ความเป็นมาของชุมชน	ชุมชนที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ ความเป็นเมืองปลา ตลาดเก่า และวิถีชีวิตริมน้ำ
เสน่ห์วัดดุจิบ	การสร้างที่น่าหลงใหล	คำศัพท์ทางอาหารวัตถุดิบ และภาษาพรรณนาเชิง ประสาทสัมผัส	ชุมชนแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ เชื่อมโยงอาหารกับทรัพยากร ธรรมชาติและระบบนิเวศของพื้นที่
ลายแทงเส้นทางนักชิมฮาลาล	การโน้มน้าว	ภาษาเชิงข้อมูล ภาษาเชิงโน้มน้าวและการ เล่าเรื่องผ่านประสบการณ์	ชุมชนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมและเป็น แหล่งท่องเที่ยวอาหารฮาลาล
ภาพรวมของตัวบท	การบูรณาการวาทกรรม การสร้างภาพลักษณ์ ความน่าหลงใหล และการโน้มน้าว	การใช้หน้าที่ทางภาษาแบบ ครบวงจร ได้แก่ การให้ข้อมูล การโน้มน้าว และการสร้างจินตภาพ	มินบุรีในฐานะพื้นที่ทาง วัฒนธรรมที่มีประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอัตลักษณ์อาหารฮาลาลที่โดดเด่น

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ตัวบททั้งสามส่วนทำงานร่วมกันในการสร้างภาพแทนของชุมชนมินบุรีผ่านมิติทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอาหารฮาลาล โดยใช้วาทกรรมการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างที่น่าหลงใหล และการโน้มน้าว ร่วมกับลักษณะทางภาษาเพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ส่งผลให้เรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาทำหน้าที่สื่อสารทุนทางวัฒนธรรมของมินบุรีแก่ผู้รับสารทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนี้ ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างตัวบทจากส่วน “เปิดตำนานเมืองมินบุรี” ซึ่งใช้การนำเสนอเนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กันเพื่อถ่ายทอดข้อมูลทางประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของพื้นที่ตัวบทในภาพเลือกใช้ชื่อสถานที่และคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชุมชน พร้อมทั้งใช้โครงสร้างเชิงพรรณนาเพื่อสร้างภาพของมินบุรีในฐานะพื้นที่เก่าแก่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ภาพดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานประกอบการวิเคราะห์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของพื้นที่และแสดงบทบาทของภาษาสองภาษาในการขยายการรับรู้เกี่ยวกับชุมชนไปสู่ผู้อ่านต่างวัฒนธรรม

เปิดตำนานเมืองมินบุรี

ย้อนรอยประวัติศาสตร์

มินบุรีเคยเป็นหนึ่งในจังหวัดที่ขึ้นอยู่กับนครหลวงกรุงเทพ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2445 รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวม 4 อำเภอเข้าด้วยกัน ได้แก่ อำเภอสามวา อำเภอเสนา อำเภอเมืองเดิม อำเภอหนองจอก แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า เมืองมินบุรี ซึ่งหมายถึง เมืองปลา เจ้าเมืองคนแรกของเมืองมินบุรี คือ หม่อมเจ้าสำเภา (สุประดิษฐ์) เขตเมืองมีปัจจุบันพื้นที่ 63.645 ตารางกิโลเมตร เขตการปกครองมี 2 แขวง ได้แก่ แขวงมินบุรี แขวงเสนา ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดเป็นอันดับที่ 5 ของกรุงเทพมหานคร (สำนักงานเขตมินบุรี 2567)

มินบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีคลองและลำธารไหลผ่านหลายสายในอดีตหลายพื้นที่เป็นส่วนไร่นา ไร่ทอ ป่าช้า นาบัวแต่ปัจจุบันประชากรเพิ่มขึ้นพื้นที่ก็ลดลงกลายเป็นสวนสาธารณะ สวนสาธารณะเมืองปลาเป็นสวนสาธารณะที่เก่าแก่ของเมืองปลา เป็นสวนสาธารณะที่อยู่อาศัยที่เก่าแก่มาแต่โบราณเขตเมืองมินบุรี มีคำขวัญประจำเขตมินบุรี คือ “เมืองปลา กล้วยาส่งจังหวัดเก่า” สัญลักษณ์ประจำเขตคือ เป็นรูปวงกลมมีปลาตะเพียนสีทองอยู่ตรงกลางด้านล่างเป็นพื้นน้ำสีฟ้า มีรวงข้าวสีเขียว สองข้างรอบรอบล้อมด้วยคำว่า สำนักงานเขตมินบุรี

สัญลักษณ์ประจำเขตมินบุรี

The Heritage of Min Buri

The History of Min Buri

Min Buri was once a provincial town under the administration of the Bangkok Monthon. –a centralized administrative system established during the reign of King Chulalongkorn (Rama V) in the late 19th century. In 1902, during the reign of King Chulalongkorn, four districts–Sam Wa, Saen Saep, Chiradap, and Nong Chok–were merged and officially established as Min Buri. The name Min Buri literally means “the city of fish.” The first governor of the city was Mon Chao Sang-ngam (Suppradit). Min Buri is now the fifth-largest district in Bangkok by area, covering 63.645 square kilometers and comprising two subdistricts: Min Buri and Saen Saep (Min Buri District Office, 2024).

Min Buri is in the northeast of Bangkok and has many canals and waterways. In the past, the area was mostly orchards, rice fields, grasslands, fish ponds, and lotus farms. But as the population grew quickly, these traditional landscapes have gradually declined, making way for more densely populated neighborhoods. The City of Fish, Lush Grasslands, and a Historic Town is the motto for the Min Buri district. The district's official emblem is circular, featuring a golden carp on a blue water background, with green rice stalks on both sides and the name of the Min Buri District Office around it.

The official emblem of Min Buri District

ภาพที่ 1 เปิดตำนานมินบุรี

ที่มา: หนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเชิงการท่องเที่ยวชุมชนเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

1. วาทกรรมการท่องเที่ยวในการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา

ผลการศึกษาพบว่า ตัวบทใช้วาทกรรมการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างความน่าเชื่อถือ และการโน้มน้าวเพื่อเปลี่ยนองค์ประกอบของชุมชน เช่น เมืองปลา ตลาดเก่ามินบุรี คลอง และโรงสี จากพื้นที่ทางกายภาพให้เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ Dann (1996) ที่เสนอว่าภาษาการท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างความหมายและภาพลักษณ์ให้แก่จุดหมายปลายทางอย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ขยายแนวคิดดังกล่าวสู่บริบทการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของพื้นที่ถูกสร้างผ่านความทรงจำ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และวิถีชีวิต ขณะที่การโน้มน้าวเกิดจากการประเมินคุณค่าและการให้เหตุผล มากกว่าการเชิญชวนโดยตรง

2. ลักษณะภาษาในการสร้างความหมายทางการท่องเที่ยว

ตัวบทเลือกใช้คำศัพท์ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอาหารฮาลาล ร่วมกับโครงสร้างประโยคเชิงพรรณนา เชิงอธิบาย และแสดงลำดับกระบวนการ เพื่อสร้างจินตภาพและถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชนผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Durán-Muñoz (2012) ที่อธิบายว่า ลักษณะทางคำศัพท์และวาทกรรมสัมพันธ์ในตัวบทการท่องเที่ยวทำหน้าที่ให้ข้อมูล พรรณนา และโน้มน้าวผู้รับสาร ทั้งนี้ ในบริบทของเรื่องเล่าอาหารฮาลาลภาษาไม่ได้เพียงอธิบายอาหารและสถานที่ แต่ยังเชื่อมโยงวัตถุดิบ กระบวนการผลิต ความเชื่อ และวิถีชีวิตเข้าด้วยกัน ทำให้อาหารถูกนำเสนอในฐานะผลผลิตทางวัฒนธรรม มิใช่เพียงสินค้าเพื่อการบริโภค

3. การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนและบทบาทของภาษาสองภาษา

เรื่องเล่าประกอบสร้างภาพแทนของชุมชนมินบุรีผ่าน 3 มิติ ได้แก่ ประวัติศาสตร์พื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมมุสลิม โดยมีอาหารฮาลาลเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงสถานที่ ความทรงจำ ความเชื่อ และวิถีชีวิต ข้อค้นพบนี้อธิบายได้ตามแนวคิดของ Hall (1990, 1997) ที่มองว่าอัตลักษณ์มิใช่สิ่งตายตัว แต่ถูกผลิตและให้ความหมายผ่านภาษาและการนำเสนอ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับ Richards (2021) ที่ชี้ว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นช่วยสร้างคุณค่าให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Long (2004) ที่มองว่าอาหารเป็น

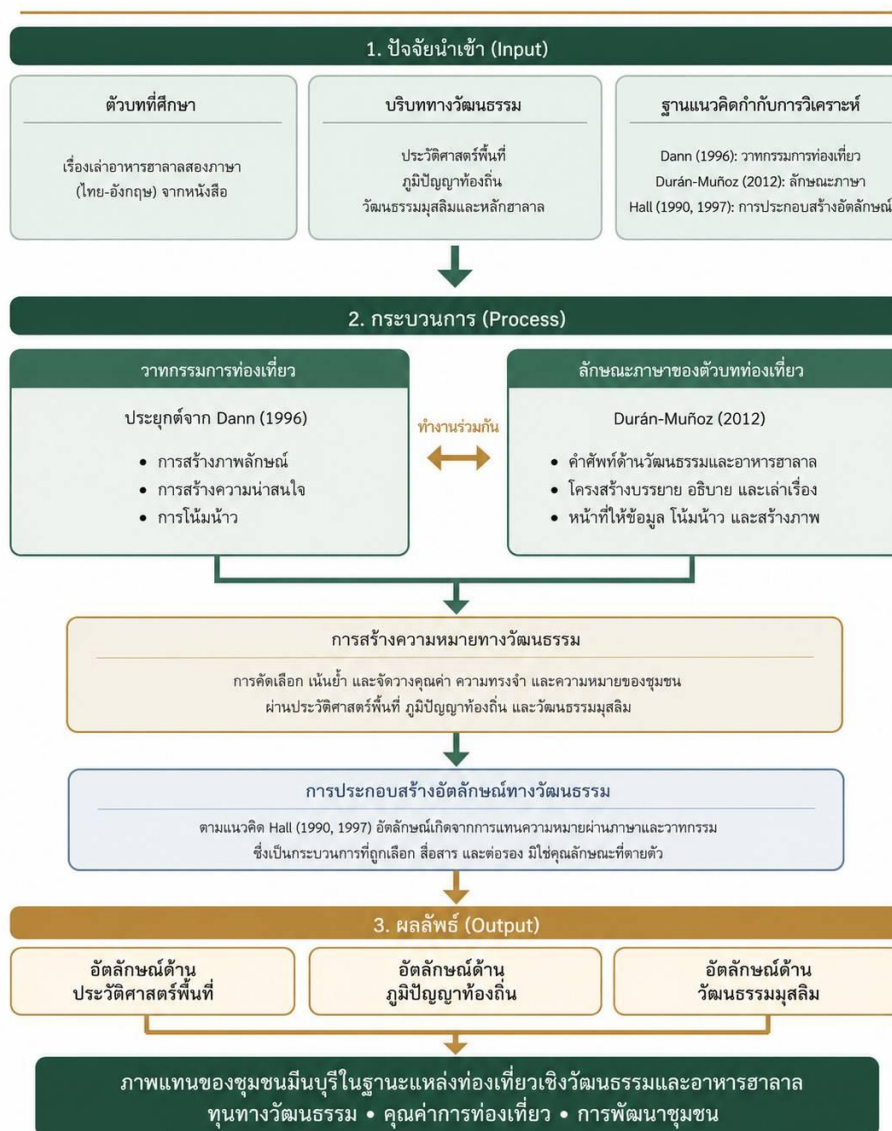
ช่องทางในการเรียนรู้วัฒนธรรม และสอดคล้องกับรณภพ นพสุวรรณ (2565) ที่เสนอว่าอาหารพื้นถิ่นเป็นทุนทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ขยายจากงานเดิมโดยแสดงให้เห็นว่า ภาพแทนของชุมชนเกิดจากการทำงานร่วมกันของวาทกรรมและลักษณะภาษา ซึ่งเชื่อมโยงอาหาร ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ในด้านการสื่อสารสองภาษา ภาษาไทยทำหน้าที่รักษาชื่อเสียง ความทรงจำ และมุมมองจากภายในชุมชน ขณะที่ภาษาอังกฤษช่วยถ่ายทอดความหมายดังกล่าวไปยังผู้รับสารต่างวัฒนธรรม การคงคำเฉพาะในรูปคำทับศัพท์ร่วมกับคำอธิบายภาษาอังกฤษจึงช่วยรักษาความเฉพาะของอัตลักษณ์ท้องถิ่น ควบคู่กับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

4. คุณูปการของงานวิจัย

คุณูปการสำคัญของงานวิจัยนี้คือ การชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์ชุมชนเกิดจากการทำงานร่วมกันของวาทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษา และการนำเสนอแบบสองภาษา โดยวาทกรรมทำหน้าที่กำหนดกรอบการรับรู้ ลักษณะภาษาช่วยจัดระบบและถ่ายทอดความหมาย ส่วนภาษาสองภาษาช่วยรักษาและขยายการรับรู้อัตลักษณ์ไปยังผู้รับสารต่างวัฒนธรรม งานวิจัยนี้จึงแตกต่างจากงานเดิมที่มักศึกษาภาษาประชาสัมพันธ์อาหารในฐานะทุนทางวัฒนธรรม หรือการสร้างอัตลักษณ์แยกส่วนกัน โดยเสนอให้เห็น “จุดตัดร่วม” ที่อาหารฮาลาลทำหน้าที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ศาสนา และวิถีชีวิต ขณะที่ภาษาเป็นกลไกในการคัดเลือกจัดวาง และกำหนดคุณค่าให้แก่องค์ประกอบเหล่านั้น เรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาจึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว แต่เป็นกลไกสำคัญในการประกอบสร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนในบริบทข้ามวัฒนธรรม

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสังเคราะห์เป็น “โมเดลการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผ่านการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา” โดยจัดลำดับองค์ประกอบเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าวาทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมและนำไปสู่การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนมีนบุรี ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผ่านการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา

จากภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงกระบวนการจากปัจจัยนำเข้าสู่ผลลัพธ์โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์และบทบาทดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยตัวบทเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เนื้อหาทางวัฒนธรรมของชุมชนมินบุรี ได้แก่ ประวัติศาสตร์พื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมมุสลิม พร้อมกับกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดวาทกรรมท่องเที่ยวของ Dann (1996) กรอบลักษณะภาษาของตัวบทท่องเที่ยวของ Durán-Muñoz (2012) รวมทั้งกรอบแนวความคิดในการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ Hall (1990, 1997)

2. กระบวนการ ได้แก่ วาทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาทำหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ วาทกรรมการท่องเที่ยวช่วยคัดเลือกและเน้นย้ำคุณค่าของสถานที่ อาหารและวัฒนธรรมโดยการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างความน่าหลงใหล และการโน้มน้าว ในขณะที่ลักษณะภาษาถ่ายทอดความหมายโดยผ่านกระบวนการเลือกใช้คำศัพท์ โครงสร้างการบรรยายและการอธิบาย รวมทั้งหน้าที่ของภาษาในการให้ข้อมูล

การโน้มน้าวและการสร้างภาพแทนในความคิดของกลไกทั้งสองส่วนจึงมีส่วนในการสร้างความหมายทางวัฒนธรรม ก่อนนำไปสู่การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน

3. ผลลัพธ์ ได้แก่ กระบวนการที่ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ชุมชน ประกอบด้วย อัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ พื้นที่ อัตลักษณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมมุสลิม ซึ่งหล่อหลอมเป็นภาพแทนของชุมชนมินบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารฮาลาลที่สามารถพัฒนาเป็นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยวและสนับสนุนการพัฒนาชุมชน

นอกจากนั้น เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งมักศึกษาว่าทกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะภาษาหรืออัตลักษณ์ชุมชนแยกส่วนกัน การศึกษาครั้งนี้เสนอองค์ความรู้ใหม่โดยเชื่อมโยงทั้งสามมิติไว้ในโมเดลเดียวภายใต้บริบทเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดเนื้อหา แต่เป็นกลไกในการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมและประกอบสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนมินบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารฮาลาล

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ว่าทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาในการสร้างความหมายและอัตลักษณ์ชุมชนผ่านการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษา: กรณีศึกษาชุมชนมินบุรี กรุงเทพมหานคร” ชี้ให้เห็นว่า การเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเป็นกลไกในการประกอบสร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนมินบุรี โดยว่าทกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะภาษาทำงานร่วมกันในการเปลี่ยนทุนทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นความหมายทางการท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษช่วยรักษามุมมองจากภายในชุมชนและขยายการรับรู้อัตลักษณ์ไปสู่ผู้รับสารต่างวัฒนธรรม จึงทำให้มินบุรีได้รับการนำเสนอในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารฮาลาลที่มีลักษณะเฉพาะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์สองภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษของชุมชนมินบุรี โดยสำนักงานเขตมินบุรีควรจัดทำแผ่นพับ แผนที่เส้นทางท่องเที่ยว และป้ายข้อมูลที่เชื่อมโยงกับคิวอาร์โค้ด ขณะที่ผู้นำชุมชนควรพัฒนาเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และคลิปวิดีโอสั้น ส่วนผู้ประกอบการร้านอาหารฮาลาลควรจัดทำเมนูและป้ายแนะนำอาหารสองภาษา ทั้งนี้การผลิตสื่อควรประยุกต์ใช้ว่าทกรรมการสร้างภาพลักษณ์ การสร้างความน่าเชื่อถือ และการโน้มน้าวเพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์และภูมิปัญญาด้านอาหารฮาลาลของชุมชนได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตมินบุรี หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ควรร่วมกันกำหนดแนวทางส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหารฮาลาล โดยเชื่อมโยงร้านอาหาร แหล่งวัตถุดิบ วิถีชีวิต และแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม พร้อมสนับสนุนการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์สองภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ตลอดจนส่งเสริมการใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมอาหารฮาลาลเป็นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เน้นการวิเคราะห์เฉพาะตัวบทเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษาจากหนังสือ จึงยังไม่ครอบคลุมการรับรู้ของผู้รับสารและการสื่อสารผ่านสื่อประเภทอื่น ๆ การวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านผู้รับสาร ควรศึกษาการรับรู้ ทักษะ และ การตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเรื่องเล่าอาหารฮาลาลสองภาษา เพื่อพิจารณาบทบาทของกลวิธีทางวาทกรรมในการสร้างภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ และความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยว

2. ด้านประเภทสื่อ ควรศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเรื่องเล่าอาหารฮาลาลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และคลิปวิดีโอสั้น เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบวาทกรรมลักษณะภาษา และความเหมาะสมของช่องทางในการสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการผลิตสื่อหนังสือการเล่าเรื่องอาหารฮาลาลสองภาษาเชิงการท่องเที่ยวชุมชนเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ประเพณีทุนปีงบประมาณ 2567

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา อังคพณิกิจ. (2561). การวิเคราะห์ข้อความ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพรรณ โปรงจิตร. (2565). การอพยพของมุสลิมไทยช่วงทศวรรษ 2550: กรณีศึกษาเขตพื้นที่หนองจอก. วารสารประวัติศาสตร์, 47(1), 60-73.
- รณภพ นพสุวรรณ. (2565). กลยุทธ์การสื่อสารอัตลักษณ์อาหารลังกาสุกะเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสามจังหวัดชายแดนใต้ (ดุซงึนนิพนธ์ปริญญาโทศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Dann, G. M. S. (1996). *The Language of Tourism: A Sociolinguistic Perspective*. Wallingford: CAB International.
- Durán-Muñoz, I. (2012). Analysing common mistakes in translations of tourist texts (Spanish, English and German). *Onomázein*, 26(2), 335–349.
- Goodwin, H., & Santilli, R. (2009). *Community-Based Tourism: A Success?* Leeds: International Centre for Responsible Tourism.
- Hall, S. (1990). Cultural identity and diaspora. In J. Rutherford (Eds.), *Identity: Community, culture, difference*. (pp. 222–237). London: Lawrence & Wishart.
- _____. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage Publications.
- Long, L. M. (2004). *Culinary Tourism: A Folkloristic Perspective on Eating and Otherness*. Lexington, KY: University Press of Kentucky.
- Richards, G. (2021). *Rethinking Cultural Tourism*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- World Tourism Organization & Basque Culinary Center. (2019). *Guidelines for the Development of Gastronomy Tourism*. Madrid: World Tourism Organization.

หลักธรรมทางพุทธศาสนาในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลลี: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ BUDDHIST TEACHINGS ON KLON-SUAT “NANG BHOGAVATI”: A LITERARY ANALYSIS

กัณทรพี สมจิตร

Kanrapee Somchit

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

Corresponding Author E-mail: kanrapee@go.buu.ac.th

Received April 5, 2026

Revised July 24, 2026

Accepted August 28, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลลี จากต้นฉบับลายมืออักษรไทยซึ่งบันทึกไว้ในสมุดไทย เดิมเป็นสมบัติของวัดอรุณดิตถาราม จังหวัดตราด ต่อมาได้มอบให้หอสมุดฯ ชุมชนคลองใหญ่ จังหวัดจันทบุรี โดยจัดอยู่ในหมวดธรรมคดี การวิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสารและการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรม สามารถจำแนกได้เป็นสองระดับ ได้แก่ โลกียธรรมและปรมาตมธรรม โดยโลกียธรรมมุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติที่เกื้อกูลต่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเหมาะสม ขณะที่ปรมาตมธรรมมุ่งพัฒนาจิตใจและปัญญา หลักธรรมดังกล่าว จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่โลกุตระธรรมซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสอนหลักธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลลี หรือการบรรลุนิพพาน อันเป็นธรรมที่พ้นวิสัยของโลกนำไปสู่ความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร และความทุกข์ทั้งปวงด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลลีจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางสำคัญ ในการถ่ายทอดหลักธรรมของพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชนในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: นางโมคคัลลี, วรรณกรรมกลอนสวด, หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

Abstract

This research article aims to study the Buddhist teachings that appear in the Klon-suat (chanted verse) literature “Nang Bhogavati,” based on a handwritten Thai manuscript recorded in a Thai traditional folding book (Samut Thai). The manuscript was originally the property of Wat Warundittharam, Trat Province, and was later donated to the Ratchamangkhalaphisek Library, Chanthaburi Province, where it is classified under the Dharma literature category. The research was conducted using a documentary research methodology, employing descriptive content analysis. The findings reveal that the Buddhist teachings appearing in the literature can be classified into two levels: worldly virtue (Lokiya-dhamma) and ultimate truth (Paramattha-dhamma). Worldly virtue emphasizes conduct that supports proper living and harmonious coexistence in society, while ultimate truth focuses on the development of the mind and wisdom. These principles guide practitioners toward the transcendent truth (Lokuttara-dhamma), the ultimate goal of the teachings presented in

the chanted verse literature “Nang Bhogavati”, or the attainment of Nibbāna, a truth beyond the mundane world that leads to liberation from the cycle of rebirth (Saṃsāra) and all suffering. For this reason, the chanted verse literature “Nang Bhogavati” serves as an important medium for concretely transmitting Buddhist teachings to Buddhists at the community level.

Keywords: Nang Bhogavati, Klon-Suat Literature, Buddhist Teachings

บทนำ

กลอนสวด หมายถึง วรรณกรรมคำกาพย์ที่นำมาอ่านเป็นทำนองสวด วรรณกรรมประเภทนี้แต่งด้วยคำกาพย์ ชนิดต่าง ๆ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา มุ่งเสนอข้อธรรมะเพื่อการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้แก่ ชาดกและเรื่องที่แต่งเลียนแบบชาดก (พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ, 2540)

นางโกศวดีเป็นวรรณกรรมกลอนสวดที่พบต้นฉบับลายมือในภาคกลางและภาคตะวันออก จากการสำรวจพบว่า มีต้นฉบับลายมือที่ใช้ชื่อต่างกัน ได้แก่ นางโกศวดี ฉบับวัดวรณฺณดิตถาราม จังหวัดตราด, ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรีใช้ชื่อ นางโกศวดีทานเอ๋ย, นางโกศวดี (หน้าปกเดิมเขียนว่า นางโคกคะวะดี), กลอนสวดเรื่องปรมัตถ์ เล่ม 1 และกลอนสวดเรื่องปรมัตถ์ เล่ม 2 โดยฉบับที่ผู้วิจัยปริวรรตและศึกษาวิจัยคือ ฉบับวัดวรณฺณดิตถาราม เนื่องจากมีเนื้อเรื่องสมบูรณ์ที่สุดและยังไม่เคยมีการปริวรรตหรือตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งยังเป็นต้นฉบับลายมือที่พบในภาคตะวันออก มีสภาพดี คือมีทั้งปกหน้าและปกหลัง บันทึกลงในสมุดไทยขาว เขียนด้วยหมึกดำ ภาษาไทย อักษรไทย มีสัณฐานตัวอักษรใกล้เคียงกับอักษรตัวเขียนในปัจจุบัน แต่อักษรวิธีแตกต่างจากปัจจุบัน คือการสะกดการันต์ตามเสียงพูดและมักใส่วรรณยุกต์ตามสำเนียงพื้นบ้าน ใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ไม่เป็นระบบและไม่สม่ำเสมอ ไม่พบส่วนที่บอกชื่อผู้คัดลอกและสมัยที่คัดลอก ใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ ได้แก่ กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ฉบ้ง กาพย์ยานี และชินวร ดังที่อภิรักษ์ เกษมผลกุล กล่าวว่า ลักษณะลายมือและอักษรวิธีสะท้อนการใช้ภาษาในชุมชนมากกว่าความประณีตเชิงอาลักษณ์ ซึ่งเป็นลักษณะร่วมของวรรณคดีลายลักษณ์ภาคกลาง (อภิรักษ์ เกษมผลกุล, 2563)

การศึกษาเนื้อหาวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกศวดีพบแนวคิดเรื่องการสร้างโลก ซึ่งน่าจะเป็นกลวิธีในการแต่งของกวีที่เชื่อมโยงความเชื่อเรื่องเทพเจ้าทางศาสนาอันเชื่อว่าพระอิศวรเป็นผู้สร้างโลกกับความเชื่อทางพุทธศาสนาเรื่องการสร้างกุศลโดยการบริจาคทานเพื่อละกิเลส แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับคำอธิบายของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2559) ที่ชี้ให้เห็นว่าการให้ทานและการรักษาศีลเป็นกลไกพื้นฐานในการลดตัณหาและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม นอกจากการสร้างโลกเนื้อหาในเรื่องยังมุ่งสั่งสอนและตักเตือนพุทธศาสนิกชนให้ดำรงชีวิตตามหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าโดยหลักธรรมที่ปรากฏสอดคล้องกับคัมภีร์พระไตรปิฎกอันเป็นหลักปฏิบัติเพื่อไปสู่นิพพาน และกวียังย้ำว่ากลอนสวดเรื่องนางโกศวดีเป็นวรรณกรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในต้นฉบับที่เตือนผู้อ่านว่า “หน้าต้นนางโกศวดี ทานทั้งหลาย ใครจะอ่าน อย่าได้นอนอ่าน บาปนักหนาจริง ๆ” ซึ่งสะท้อนเจตนารมณ์ที่มุ่งให้ผู้อ่านตระหนัก ถึงคุณค่าทางธรรมและสำรวมกายใจในการรับสาร ดังที่งานวิจัยด้านวรรณกรรมพระพุทธศาสนาและกลอนสวดพื้นบ้านชี้ว่า วรรณกรรมทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดหลักธรรมผ่านโครงเรื่องและตัวละครมากกว่าอธิบายหลักธรรมเชิงนามธรรมโดยตรง โดยช่วยจัดระเบียบความคิดของผู้ฟังจากจริยธรรมในชีวิตประจำวันไปสู่ความเข้าใจสภาวะธรรมตามแนวพุทธปรัชญา (พิสิทธิ์ กอบบุญ, 2557) ดังเช่นงานวิจัยของสัมฤทธิ์ ศรีประทุม (2560) ที่ชี้ให้เห็นโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ในชาดกเรื่อง พระสุธน-มโนห์รา ซึ่งสะท้อนเส้นทางสู่โลกุตตรธรรม หรืองานของภาณุวิชญ์ หนูยิ้มชัย (2563) ที่เสนอว่ากลอนสวดเรื่องวิธูร

ทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรมฆราวาสโดยเชื่อมโยงกุล-อกุลศักรรรมกับเป้าหมายทางจิตวิญญาณ ขณะเดียวกัน อภิลักขณ์ เกษมผลกุล (2563) มองว่ากลอนสวดเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นผานบทกวี ดนตรี และพิธีกรรม เพื่อปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม

จากความสำคัญดังกล่าว การศึกษาวิจัยเรื่องหลักธรรมทางพุทธศาสนาในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง นางโกควดี: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ จึงมีความจำเป็นในเชิงวิชาการเพื่อทำความเข้าใจบทบาทวรรณกรรมกลอนสวดในฐานะสื่อถ่ายทอด หลักธรรมแก่ฆราวาสผ่านโครงเรื่องและตัวละครที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน งานวิจัยนี้ช่วยขยายองค์ความรู้ ด้านวรรณกรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการอธิบายหลักธรรมที่ปรากฏอย่างเป็นระบบอันเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาทางวรรณคดีและพุทธศาสนา ตลอดจนเอื้อต่อการนำผล การศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน การอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมและการเสริมสร้างความเข้าใจด้าน จริยธรรมในระดับชุมชน และสังคมไทยโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องหลักธรรมทางพุทธศาสนาในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควดี เป็นการวิจัยเชิง เอกสาร โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมด้านหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏผ่านการรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูล จากเอกสารต้นฉบับและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาเชิงสำรวจเอกสาร

1.1 ผู้วิจัยสำรวจและศึกษาหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และเอกสารต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อใช้เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์งานวิจัย

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควดีจากต้นฉบับสมุดไทยที่เก็บรักษาไว้ ณ หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และหอสมุดภูมิภาค ได้แก่ หอสมุดรชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี

2. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง นางโกควดี โดย วิเคราะห์สาระสำคัญของหลักธรรมที่สะท้อนแนวคิด คติ และคำสอนทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

2.2 ขอบเขตด้านเอกสาร

ผู้วิจัยใช้ต้นฉบับวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควดี ฉบับวัดวรณดิตราราม ตำบลท่ากุ่ม อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง บันทึกลงในสมุดไทยขาว เขียนด้วยหมึกดำ อักษรไทย ภาษาไทย หน้าละ 6 บรรทัด รวม 120 หน้าสมุดไทย (จบเนื้อเรื่อง) ไม่ปรากฏปีที่แต่งหรือคัดลอก นอกจากนี้ยังใช้เอกสารและงานวิชาการที่ เกี่ยวข้องเป็นข้อมูล สนับสนุนการศึกษาและการวิเคราะห์

2.3 ขอบเขตด้านการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลมุ่งเน้นเฉพาะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวด เรื่อง นางโกควดี โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาในด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรม
2. นำผลการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต้นฉบับวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควดี และเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่สะท้อนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง นางโกควดี ให้เห็นสาระ แนวคิด และความหมาย ตามบริบทของเนื้อเรื่อง โดยพิจารณาเทียบเคียงกับหลักคำสอนในพระไตรปิฎกและคัมภีร์อรรถกถาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การอธิบายมีความถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาและสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวรรณกรรม กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง นางโกควดี พบว่าเนื้อหาในวรรณกรรมมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสั่งสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นให้เห็นสังขารของชีวิตที่ประกอบด้วยสุขและทุกข์เป็นสำคัญ การประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดีนำไปสู่ความสุขและความเป็นสิริมงคล ขณะที่การประพฤติปฏิบัติในทางมิชอบย่อมนำมาซึ่งความทุกข์และความเสื่อม แนวคิดดังกล่าวสะท้อนลักษณะของพุทธศาสนาแนวชาวบ้านซึ่งให้ความสำคัญกับผลของการกระทำในชาตินี้ และชาติหน้า ความเชื่อเรื่องสวรรค์ นรก โลกพระศรีอารียันเป็นคติที่สืบเนื่องจากรักรณกรรมสำคัญอย่างเตมิกถา

ด้านหลักคำสอนเรื่องนางโกควดีมุ่งเน้นการสอนโลกียธรรมเป็นหลัก โดยชี้ให้เห็นมนุษย์กระทำความดีเพื่อบรรลุ เป้าหมายตามลำดับขั้น ได้แก่ สุขและความเป็นสิริมงคลในชีวิตปัจจุบัน การได้รับผลบุญเพื่อนำไปสู่การเกิดในภพชาติที่ดีมีโอกาสดำเนินในแผ่นดินธรรมและพบพระศรีอารียะ และที่สุดคือการมุ่งสู่พระนิพพาน ทั้งนี้ชี้ให้เห็นหลักธรรมจากพระไตรปิฎกโดยนำมาถ่ายทอดในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับบริบทของสังคมชาวบ้าน จากคำประพันธ์ที่ว่า

• พระสูตรพระวินัย	พระเจ้าแต่ไข	โปรดสัตว์ทั้งหลาย
บาปบุญสิ่งไร	เป็นมรรคเป็นผล	สมเด็จทศพล สอนไว้ทุกประการ

(หนังสือสมุทไทย, ม.ป.ป.)

คำประพันธ์ดังกล่าว สะท้อนความเชื่อที่ว่าพระสูตรและพระวินัยเป็นหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เพื่อโปรดสรรพสัตว์ โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของบาปและบุญในฐานะเหตุปัจจัยที่นำไปสู่มรรคและผลอันเป็นแนวทาง ให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุขในชีวิตปัจจุบันและการมุ่งสู่ความหลุดพ้นตามหลักพระพุทธศาสนา

จากการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้จัดหลักธรรมที่ปรากฏในเรื่องเป็นโลกียธรรมและปรมาตมธรรม ดังนี้

1. โลกียธรรม คือ ธรรมอันเป็นวิสัยของโลก ไม่พ้นจากสภาพธรรม ยังมีอาสวะหรือกิเลสที่อยู่ในจิตทั้งสิ้น ได้แก่
 - 1.1 ทานบารมี เป็นหนึ่งในทศบารมี หมายถึง การบำเพ็ญความดีด้วยการเสียสละให้ปันสิ่งของ หรือประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยจิตอันบริสุทธิ์ โดยมุ่งขัดเกลากิเลสและสั่งสมคุณธรรมเพื่อความก้าวหน้าทางจิตใจ

การบำเพ็ญทานบารมีนับเป็นรากฐานสำคัญในการบำเพ็ญเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุด หรือการบรรลุอรหัต (พระครูสังฆรักษ์อนันต์กิตติ์ สจจญาณโน และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, 2568)

ทาน คือ การให้ การเสียสละ โดยในเรื่องนางโกควดีนั้นกล่าวถึงการให้ 2 ประเภทคือ

1. การให้อภัย มีจิตใจเมตตากรุณา ดังคำประพันธ์

- ใจจดทอนใจยิ่งโสดา ใจมากใจดี รู้แผ่ไมตรี
มีความกรุณา เอ็นดูผู้ง่เปรต ประเทศภาษา ทำบุญกรุณา ตั้งใจพิชฐาน
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. การบริจาทาน เช่น สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ หรือแม้แต การบริจาทร่างกาย ในเรื่องนางโกลวดี กวีกล่าวถึงการบริจาทร่างกายโดยเสนอผ่านตัวละคร คือ นางโกลวดี ซึ่งมีความเชื่อเรื่องการสร้างโลกเข้ามาเชื่อมโยงด้วย ดังคำประพันธ์

- ตัวข้าไมเคิด จะถวายทั้งดวงจิต ผมเผ้าเกศา
จะให้เป็นทาน แก่ท่านภุมมา ทั้งจิตวิญญาณ ก็จะเป็นทาน
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

1.2 ปัญญา เป็นร้ณะของนรชนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นพิเศษกว่าสัตว์ร้วมโลกทั้งหลาย ซึ่งต้องเป็นปัญญาที่ชอบมีลักษณะเป็นคนฉลาดรู้ มีสามัญสำนึกดี มีเหตุผลในสิ่งทั้งหลาย การใช้ปัญญาทำให้เกิดประโยชน์สุขเป็นปฏิปทา อย่างหนึ่งของผู้มีปัญญา การใช้ปัญญาในทางที่ต้งามไม่ใช่ในทางเสียหายเป็นการบำเพ็ญปัญญา เมื่อรู้จักคิดให้ถูกวิธี และลงมือปฏิบัติให้ถูกวิธีสติปัญญายังเจริญขึ้นตามลำดับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2563)

ในคำประพันธ์เรื่องนางโกลวดี กวีจะเน้นให้พุทธศาสนิกชนรู้จักใช้ปัญญาไปในทางที่ถูกต้อง ไม่เพิ่มความรู้ในทางฉลาดแกมโกง ในการทำความชั่วร้าย หรือในทางเบียดเบียนต่าง ๆ ดังคำประพันธ์

- ผู้ใดเกิดมา ได้รู้ศีลา กล่าวคำทศพล
ปัญญารู้จัก ที่รักที่ชม รู้ว่าอุดม แต่พระธรรมมา
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงการบำเพ็ญธรรมในระดับโลกียะ โดยเน้นคุณธรรมสำคัญ ได้แก่ การให้อภัย และเมตตาการุณา การเสียสละให้ทานแม้กระทั่งร่างกายและการใช้ปัญญาอย่างถูกต้องตามหลักศีลธรรม ทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตด้วยจิตใจเมตตา การเสียสละ และปัญญาที่ตั้งอยู่บนพระธรรม เป็นแนวทางนำไปสู่ความต้งามและความเจริญของมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา

1.3 หิริ-โอตตปปะ คือ ความละอาย ได้แก่ความละอายใจในการประพฤดิชั่ว ด้วยกาย วาจา ใจของตนเอง โอตตปปะ คือ ความเกรงผิด ได้แก่ ความไม่กล้าทำผิด ความหวาดเสียดังต่อความบาป หิริ-โอตตปปะถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญ ต่อการดำรงตนในทางที่ถูกที่ควร อีกทั้งได้รับการยกย่องเป็นธรรมคຸ້มกันโลกช่วยให้สังคมไม่ตกอยู่ในความเสื่อมจาก การกระทำผิดศีลธรรมของมนุษย์ (พระมหาโกมล กมล และคณะ, 2568) ดังคำประพันธ์

- หญิงชายสุภาพ บรู้กลัวบาป ฟังแล้วเกรงกลัว
ยอกรประณม บังคมเหนือหัว จะรอดเป็นตัว ที่นั่นบริบูรณ์
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ พุทธศาสนิกชนทั้งหญิงและชาย หากมีความเกรงกลัวต่อบาป รู้จักน้อมใจเคารพพระรัตนตรัย และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ย่อมเป็นหนทางนำไปสู่ความร่มเย็นและความสมบูรณ์ในชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

1.4 สังคหัตถ์ 4 สังคหะ แปลว่า รวมเข้าด้วยกัน โดยยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี สังคหัตถ์จึงเป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวประสานสังคมให้รวมกันเป็นปึกแผ่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2564) สังคหัตถ์ 4 จึงเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของคน และประสานหมู่ชนเข้าด้วยกัน แบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา

1. ทาน การให้ปัน เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ พุณหรือทรัพย์สิน สิ่งของ ดังคำประพันธ์

• บางคนมีทรัพย์	ทำบุญยกจับ	ดีเนื้อดีใจ
คิดถึงบิดา	มารดาตายไป	ศรัทธาเหลือใจ จงให้อุทิศ

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. ปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก คือกล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งเป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงไปในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิด ความเข้าใจดี เกิดมิตรทำให้รักใคร่นับถือ ในเรื่องนางโมคคัลลิกา กล่าวไว้ดังนี้

• แม้นว่าหญิงชาย	รักกลัวรู้อย	ได้พบไพร่
บ่ได้ตณิ	นินทากาลิ	ใครทำอย่างนี้ ได้ไปเมืองสวรรค์
• รู้บุญรู้บาป	เจรจาสุภาพ	เป็นยศเป็นธรรม
สิ่งใดมิชอบ	อย่าได้สำคัญ	จักไปสวรรค์ เป็นเทพบุตร

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

3. อุตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาคและช่วยปรับปรุงส่งเสริมด้านจริยธรรม โดยหลักอุตถจริยาไม่ปรากฏตัวอย่าง คำประพันธ์

4. สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ดังคำประพันธ์

• แม้นมียศศักดิ์	อย่าถือตัวนัก	ควรคิดปราศรัย
คนต่ำคนต้อย	บุญน้อยลงไป	อย่าได้หลงใหล ทำร้ายมิฉา

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงหลักสังคหวัตถุ 4 โดยเน้นการให้ทานด้วยศรัทธา การใช้วาจาสุภาพเพื่อสร้างไมตรี การประพฤติตนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น และการวางตนอย่างเสมอภาค ไม่ถือตัว หลักธรรมดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและประสานความสามัคคีในสังคมตามแนวคิดพระพุทธศาสนา

1.5 ขรรวาสธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นขรรวาสที่ศักดิ์สิทธิ์มีคุณธรรม ลดความขัดแย้งในสังคม จึงเป็นธรรมของผูครองเรือน ประกอบด้วย 4 ประการ (ทัตตชิว ภิภขุ, 2529) ดังนี้

1. สัจจะ ความประพฤติด้วยใจจริง ได้แก่ ความประพฤติเที่ยงธรรมในหน้าที่ ความซื่อตรงต่อมิตรสหาย แต่ในคำประพันธ์จะกล่าวถึงผู้มีความประพฤติไม่เที่ยงธรรมในหน้าที่ ไม่มีความซื่อตรงต่อมิตรสหาย เพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่าการกระทำดังนี้ไม่ใช่สิ่งดี ผู้กระทำจะมีความสุข ดังคำประพันธ์

• ทำกลลัก่อน	ฝ่ายลูกค้าบรูตัว	ครั้นได้แล้วปิดปากห้ว	ว่าเขารู้มิเท่าทัน
• บาปตนลักลอลวง	บาปทั้งปวงบ่ปุนปาน	เวรานั้นคือกานต์	จะตามผลาญมาผจญ

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. ทมะ การรู้จักข่มจิตใจ ได้แก่ ความบังคับใจเมื่อเกิดกิเลสครอบงำ ไม่ให้หุนหันพลันแล่น และพูด หรือกระทำการสิ่งใดลงไปด้วยอำนาจโทสะ ทมะเป็นอุบายอันเป็นเครื่องข่มใจให้สำเร็จ ดังคำประพันธ์

• คั้นหามาอยู่ก่อน	กิเลสร้อนอันพัวพัน	โลโภโมหนั้น	ให้บากบั่นสอนตัว
--------------------	--------------------	-------------	------------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

3. ชันติ ความอดทนอดกลั้น ได้แก่ ความตั้งใจให้หยุดมิให้ผลุนผลัน เป็นคุณสมบัติของชนผู้เนื่องในหมู่ ความอดทนอดกลั้นเป็นการตัดต้นเหตุแห่งผลร้ายให้สงบลง จึงเป็นปัจจัยเพื่อรักษาตนและผู้อื่น ทั้งสองฝ่าย ดังคำประพันธ์

• ชันติคืออด	พระสัถยาคต	กล่าวโดยคาถา	
พระสร้างสมภาร	ทรมานกายา	จำศีลภาวนา	ตั้งใจยินดี

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

4. จาคะ ได้แก่การสละสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน จัดเป็นกิจสำคัญของชนผู้อยู่เป็นหมวดหมู่ในตระกูลหนึ่ง พึงเห็นเช่นสามีกับภรรยา มารดาบิดากับบุตรธิดา มิตรกับมิตร ยังต้องเจือกันด้วยการให้ข้าวของ เช่นนี้บวสาสเคราะห์กันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจผูกพันกันได้ ดังคำประพันธ์

• บางคนมีทรัพย์	ทำบุญยกจบ	ดีเนื้อดีใจ	
คิดถึงบิดา-	มารดาตายไป	ศรัทธาเหลือใจ	จงให้อุทิศ

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงหลักฆราวาสธรรม 4 โดยชี้ให้เห็นทั้งด้านดีและไม่ดีของ พฤติกรรมมนุษย์ ได้แก่ การย้าคุณค่าของความซื่อตรงในหน้าที่ การรู้จักข่มใจไม่ปล่อยให้อิเลศครอบงำ ความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งยั่วยุ และการเสียสละแบ่งปันด้วยศรัทธา หลักธรรมเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของฆราวาส เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความผาสุกในสังคมตามแนวคิดพระพุทธศาสนา

1.6 เบญจศีล (ศีล 5) ศีล แปลว่า ปกติ เบญจศีล หมายถึง การรักษากายวาจาให้เรียบร้อยเป็นปกติ เพื่อรักษากิตติคุณ โดยปฏิบัติตามหลักเบญจศีลทั้ง 5 ประการ (พระมหาสมควร สุวณโณ (คัมภีร์สุวรรณ), 2565) ในเรื่องนางโมคคตินั้น ก็กล่าวถึงหลักธรรมเรื่องการรักษาศีลไว้อย่างน่าฟัง ดังคำประพันธ์

• ศีลทั้งปวงนั้น	เป็นที่ยุติหน่วง	สงสารกันดาร	
จงเร่งรู้จัก	คุณศีลคุณทาน	ศีลห้าประการ	เป็นที่อาศัย

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่า ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย ดังคำประพันธ์

• ศีลพระทั้งห้า	ปาณาติปาตา	อย่าได้ฆ่าสัตว์	
ผู้ใดถือได้	ตามพุทธบัญญัติ	รู้ทางปรนนิบัติ	พระสังระเสน

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักขโมย ไม่คิดประทุษร้ายต่อทรัพย์ ดังคำประพันธ์

• อทินนาทานา	ถือเป็นอัตตา	อย่าได้มั่งมี	
อย่าลักทรัพย์ท่าน	ปมให้จำเริญ	อย่าคิดฉุกฉิน	เรียนจะเบียนตัว

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

3. กาเมสุมิฉาจารา เวรมณี เว้นการประพฤติดิในกาม ไม่ประทุษร้ายต่อของรัก ของหวงแหน อันเป็นการทำลายเกียรติภูมิและจิตใจ ตลอดจนทำลายตระกูลของเขาให้สับสน ดังคำประพันธ์

• กาเมสุมิฉา	จงเร่งรักษา	อย่าได้ข่มขู่	ลูกเขาเมียเขา
อย่าได้ลุ่มถัว	อย่าทำนอกกิจ	จะผิดเมียผิดผัว	บ่ได้เกรงกลัว

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

4. มุสาวาทา เวรมณี เว้นการโกหกหลอกลวง ประทุษร้ายด้วยวาจา ดังคำประพันธ์

• มุสาวาทา	เป็นบาปหนักหนา	ทั่วทั้งหญิงชาย	
อย่าได้สับปลับ	เจรจาแยกคาง	ล่อลวงทั้งหลาย	ให้เขาเชื่อตัว

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

5. สุราเมธมัยชัชปมาทัญฐานา เวมณี ละเว้นการเสพเครื่องทองของมีนเมา ดังคำประพันธ์

• สุราคือเหล้า	อย่าได้ดูเบา	กินแล้วเมาแล้ว
ครั้นเหล้าเข้าปาก	อวดว่าไม่กลัว	บรู่ว่าตัว
		กินน้ำทองแดง

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงความสำคัญของเบญจศีล ในฐานะหลักธรรมพื้นฐานสำหรับการสำรวมกาย และวาจา ให้เป็นปกติ โดยแสดงให้เห็นการเว้นจากการฆ่า การลักทรัพย์ การประพฤติดินกาม การกล่าวเท็จ และการเสพของมีนเมา อันเป็นแนวทางในการดำรงตนอย่างมีศีลธรรม เพื่อความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของสังคมตามหลักพระพุทธศาสนา

1.7 รัตนะ 3 คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธเจ้ารู้ดีรู้ชอบด้วยพระองค์เองก่อนแล้วทรงสอนผู้อื่นให้รู้ ตามด้วยพระธรรม เป็นหลักแห่งความจริงและความดีงาม ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติตามไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว พระสงฆ์ ปฏิบัติชอบตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วสอนให้ผู้อื่นกระทำความดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2564) ดังคำประพันธ์

• ข้าไหว้พระพุทธ	ประเสริฐสูงสุด	ยิ่งภพแดนตรัย
ข้าไหว้พระธรรม	อันเป็นพิศมัย	ข้าขอตั้งใจ
• ไหว้แก้วทั้งสาม	ข้าขอทำตาม	คำพุทธองค์
พระสั่งสอนสัตว์	บ่ให้ไหลหลง	ข้าพระจำนง
		ตั้งต่อภักดี

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงความศรัทธาในรัตนะ 3 โดยยกย่องพระพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ พระธรรมเป็นหลักแห่งความจริง และพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติและสืบทอดคำสอน ทั้งยังเน้นการตั้งใจประพฤติปฏิบัติตามพระพุทธองค์เป็นที่พึ่งและแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

1.8 ความกตัญญู คือ คุณธรรมอันงดงามที่ปรากฏในบุคคลผู้มีจิตสำนึกในบุญคุณ และแสดงความสำนึก ผ่านการกระทำ เพื่อสร้างความสุขทั้งแก่ตนเองและผู้มีพระคุณ บุคคลผู้มีคุณธรรมความกตัญญูมิใช่เพียงผู้ที่ ระลึกถึงคุณเท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดความดีงามนั้นผ่านพฤติกรรมที่เหมาะสมและสม่ำเสมอ โดยดำรงตน อยู่ในความดีอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการตอบแทนพระคุณอย่างสูงสุดและเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงในครอบครัวและสังคม (สุวรรณฐา ลิ้ม และพระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน), 2562) บุคคลผู้มีคุณกตัญญูทั้งหลายจึงควรให้ความรักและเคารพ รู้จักบำรุงเลี้ยงผู้มีพระคุณอย่างดี ดังคำประพันธ์

• ลางคนใจบุญ	ได้รู้จักคุณ	ด้วยใจศรัทธา
โกนเกล้าเข้าบวช	ในพระศาสนา	แทนคุณบิดา
		มารดาแห่งตน

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงความกตัญญูของผู้รู้คุณบิดามารดา โดยแสดงการตอบแทนพระคุณด้วยการประพฤติดีและบวชเรียนในพระศาสนา ซึ่งถือเป็นการตอบแทนคุณอย่างสูงสุดตามคติความเชื่อทางพุทธศาสนา

1.9 วิริยะอุตสาหะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ในการประกอบสิ่งใด ๆ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2564) ในเรื่องนางโกลกดี กล่าวถึง ความขยันหมั่นเพียรจนเป็นผู้คงแก่เรียน ความเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก เป็นผู้เรียนรู้มาก ดังคำประพันธ์

• ตัวเราแลตัวท่าน	ชวนกันอ่านเป็นอัตรา	จะเกิดทั้งปัญญา ทั้งอุตสาหะและความเพียร
• จงเร่งคิดให้เข้าใจ	เร่งจำไว้จงเล่าเรียน	ญาณซึ่งความเพียร จงเรียนไว้ทั่วทุกคน

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงความวิริยะอุตสาหะ โดยชี้ให้เห็นว่าการเร่งศึกษาไม่รู้ และฝึกฝนด้วยความเพียร จะก่อให้เกิดปัญญาและความรอบรู้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาตนเองและความสำเร็จในการเรียนรู้

1.10 การรู้จักคบมิตรสหาย คือ การรู้จักคบเพื่อนซึ่งมีคุณสมบัติของกัลยาณมิตรหรือมิตรแท้ คือผู้ที่มีลักษณะของผู้ให้ คอยป้องกันไม่ให้ได้รับภัยอันตรายใด ๆ เมื่อยามมีภัยไม่ทอดทิ้งกัน การรู้จักคบมิตรนั้นต้อง เลี่ยงคนพาลที่จะทำให้ชีวิตตกต่ำไม่มีความสุขความสบายใจ ดังคำประพันธ์

• คนพาลอย่าคบ	จงให้หาจบ	อันใจกุศล	
จงให้รู้จัก	นวลหลักเล่ห์กล	ว่ามีเป็นผล	อย่าควรยินดี

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ สอนให้หลีกเลี่ยงการคบคนพาล และเลือกคบมิตรที่มีจิตใจดี มีคุณธรรม เพราะการ คบ มิตรที่เหมาะสมย่อมนำพาชีวิตไปสู่ความเจริญและความสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดโทษแก่ตนเอง

1.11 อุกุศลมูล 3 หมายถึง รากเหง้าของความชั่ว คือ อุกุศล ซึ่งมีมูลเหตุ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ทำให้ เกิดอกุศลกรรม อันได้แก่กรรมชั่ว หรือทุจริตต่าง ๆ มีโทษอันบัณฑิตติเตียน มีทุกข์เดือดร้อนเป็นผลต่อไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2564) ดังคำประพันธ์

• โลภมกมาก	ข่มเหงคนยาก	ด้วยใจโทโส	
ไม่คิดอนิจจัง	ทุกขังพุทฺธ	ทั้งนี้ยอมโมโห	อย่าได้สังกระเส็น

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงโทษของอกุศลมูลทั้งสาม คือ โลภะ โทสะ และโมหะ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้ มนุษย์ ประพฤติชั่ว เบียดเบียนผู้อื่น และนำไปสู่ความทุกข์เดือดร้อนทั้งต่อตนเองและสังคมในที่สุด

1.12 อุกุศลกรรมบถ 10 คือ ทางแห่งอกุศลกรรม ทางทำความชั่ว อันนำไปสู่ความเสื่อมหรือทุกข์ ซึ่ง ฆราวาสพึงดเว้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2564) ได้แก่

1. ปาณาติบาต หมายถึง การยั้งสัตว์มีชีวิตให้ตกลง การบีบคั้นเบียดเบียน ดังคำประพันธ์

• ล้างคนฆ่าจวักวาย	ทั้งช้างม้าแรดเสือสัห์	เปิดไก่อหุ้มหามิ	นับอนเณกคนนา
--------------------	------------------------	------------------	--------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. อทินนาทาน หมายถึง การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ การแย่งชิง ลักขโมย การเอารัดเอาเปรียบ ไม่เคารพสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น ดังคำประพันธ์

• ลอกเอาทองพระ	ขุดทั้งพระพุทธรูปสกลุปะเจดีย์	คิดว่าเงินทองมี	ขุดให้ยับทลายไป
----------------	-------------------------------	-----------------	-----------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

3. กาเมสุมิฉาจาร การประพฤติด่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น การข่มเหงจิตใจ ทำลาย อบอุ่นเกียรติและคุณค่าของผู้อื่น ดังคำประพันธ์

• ล้างคนนุ่งผ้าขาว	มีเมียสาวมาชมเชย	ไม่คิดสมเพชเลย	มาชมเชยร้างผีเปล่า
--------------------	------------------	----------------	--------------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

4. มุสาวาท คือการพูดโกหกหลอกลวง จงใจพูดให้ผิดจากความเป็นจริง ดังคำประพันธ์

• ผู้ใดกระนี้ทำ	ทั้งพูดพาลามุสาสรร	ฝูงคนเขาเหล่านั้น	เกิดไม่ทันพระไมตรี
-----------------	--------------------	-------------------	--------------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

5. ปิสุณาวาจา คือการพูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยกขึ้นในหมู่คณะ ดังคำประพันธ์

• ผู้ใดมักส่อเสียด	กล่าวประเทียบย่ำยีสงฆ์	ให้ทานแล้วโดยดี	ตกรนกรเป็นเพื่อนเขา
--------------------	------------------------	-----------------	---------------------

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

6. ผรุสวาจา คือการพูดคำหยาบคาย คำสกปรกเสียหาย พูดคำไม่สุภาพ ดังคำประพันธ์

- ลางคนก็ต่ำลม ไม่สุขสมเหมือนหนึ่งใจ ลางคนบ้างด่าไฟ ว่าเป็นควันมาเข้าตา
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

7. สัมผัสปลาลป คือการพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ ผิดกาลเทศะ ดังคำประพันธ์

- ลางคนมีดมัว ทำผิดใส่ตัว บ่กลัวบ่เกรง
เป็นคนเลว โลเลโฉงเฉง เชื่อแต่ใจเอง ไม่ฟังท่านสอน
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

8. อภิขมา คือความโลภ ความอยากได้ของเขา และเป็นคนเห็นแก่ตัว ดังคำประพันธ์

- ผู้ใดโลภนัก ย่อมชักลักเอา มาทางข่มเหง
ขี้ฉ้อหอมความ ไม่กลัวไม่เกรง รุกรานครั้นเครง เอาทรัพย์ของเขา
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

9. พยาบาท คือความปองร้าย มุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำให้ทำลาย ดังคำประพันธ์

- ทำผิดใส่ตน [ตัว] บ่เกรงบ่กลัว แล้วทำพุ่มพ่าย
ข่มเหงคนยาก บาปมากเหลือใจ แม้นรู้ถึงไหน บ่พ้นเวร
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

10. มิจฉาทิฎฐิ คือความเห็นผิด ไม่เชื่อในหลักกรรมว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดังคำประพันธ์

- ผู้ใดมักทัดทาน อันใจหาญมิรู้บุญ อันบาปไม่รู้จัก คุณพระรัตนตรัย
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ แสดงให้เห็นลักษณะของอกุศลกรรมบถทั้ง 10 ประการ สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมชั่วทางกาย วาจา และใจที่นำไปสู่ความเสื่อมและความทุกข์จึงเป็นคติสอนใจให้ละเว้นความชั่วและดำรงตนอยู่ในศีลธรรม

2. ปรมัตถธรรม คือ ความจริงแท้ที่มีอยู่จริงตามธรรมชาติ ปราศจากความเป็นตัวตนทั้งสัตว์และบุคคล ในคัมภีร์ ขึ้นฎีกาลงมาใช้ในความหมายว่า เป็นธรรมตามความหมายอย่างสูงสุด คือในความหมายที่แท้จริง มีจริง เป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2564)

2.1 ปรมัตถ์ หมายถึง จุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน จึงเป็นธรรมที่เป็นประโยชน์สูงสุด เป็นสาระแท้ของชีวิตที่ควรเข้าถึง พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าชาติ ชรา พยาธิ มรณะเป็นทุกข์ และทุกข์เป็นสิ่งที่เวียนว่ายไม่สิ้นสุด ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในทุกข์ และหาทางหนีจากทุกข์

เรื่องนางโศภิตา เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของปรมัตถธรรมว่าผู้ที่ยึดถือเอาคำสั่งสอนต่าง ๆ ในปรมัตถ์จะทำให้พ้นจากวัฏสงสาร เกิดความประเสริฐแก่ชีวิต ดังนี้

- ข้าขอปรนนิบัติ พระธรรมปรมัตถ์ ไว้สั่งสอนใจ
เอาคุณพระเจ้า เป็นที่อาศัย เกิดชาติใดใด จงรู้พระธรรม
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงการยึดพระธรรมปรมัตถ์เป็นที่พึ่งทางปัญญา ใช้เป็นหลักอบรมใจให้เห็นความจริงของชีวิต และมุ่งหลุดพ้นจากวัฏสงสารด้วยการเข้าถึงพระธรรมอันเป็นสาระสูงสุดของการดำรงอยู่

2.2 ไตรลักษณ์ คือ หลักธรรมสามประการอันมีความเกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่ อนิจจตา ทุกขตา อนัตตตา ซึ่งเป็นคำสอนสากล ใช้กับทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่บนโลกให้เข้าใจเรื่องชีวิตของมนุษย์ว่ามีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตาตามกฎของไตรลักษณ์ (บุญมี แก้วตา และคณะ, 2562) ดังคำประพันธ์

• พระกรรมฐานเจ้า เป็นปิ่นปักเกล้า ยิงจักรพรรมา
เร่คิดสมเพช รู้ทำกุศลา รู้ว่าทุกข์ อนิจจังอนัตตา
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

1. อนิจจัง หมายถึง ความไม่เที่ยง ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ดังคำประพันธ์
• คือที่สำนัก คนนั่งหยุดพัก บ่ห่อนั่งนาน
อยู่ในศาลา เจริญสำคัญ ครั้นเมื่อถึงกาล ต่างคนต่างไป
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

2. ทุกขตา หมายถึง ความเป็นทุกข์ ความทนอยู่ไม่ได้ เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพ เป็น
อย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป ดังคำประพันธ์
• ไปแล้วมาเล่า พบศาลาเก่า ที่แต่งอาศัย
ศาลาคือรูป งามแต่เมื่อใหม่ เร่คิดใส่ใจ ดุจเราทั้งหลาย
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

3. อนัตตตา หมายถึง ทุกสิ่งไม่มีตัวตนที่เที่ยงแท้ แปรไปตามเหตุปัจจัย ดังคำประพันธ์
• อย่าเมายศศักดิ์ อย่าหลงใหลนักร เมารูปเมาโฉม
คนใดรู้คิด พิศดูแสงโคม ไฟดับหายโฉม ดุจเราทั้งหลาย
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

คำประพันธ์ กล่าวถึงหลักไตรลักษณ์ โดยชี้ให้เห็นความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ และความไม่มีตัวตน ของ
สรรพสิ่ง เปรียบชีวิตมนุษย์กับสภาพชั่วคราวที่แปรเปลี่ยนและดับไปตามเหตุปัจจัย จึงควรรู้เท่าทันและไม่ยึดติด

2.3 อริยสัจ 4 คือ หลักธรรมที่มีความเป็นจริง อริยสัจ แปลว่า ความจริงอย่างประเสริฐ ซึ่งผู้ปฏิบัติ
สามารถหลุดพ้นจากกิเลสที่อยู่ภายในจิตใจ จนถึงขั้นบรรลุคุณธรรมขั้นสูงได้ นอกจากนี้ อริยสัจ 4 ยังสามารถ
นำมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ได้เป็นอย่างดี (พระมหาอนุพันธ์ พรหมชาติ และวิทยา ทองดี, 2565)
ความจริงที่ทำให้เป็นพระอริยะประกอบด้วยทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ในเรื่องนางโกศกัณฐิกาไม่ได้กล่าวถึงอริยสัจ 4
โดยตรงแต่กล่าวว่าสิ่งที่เป็นอย่างอยู่หรือกระทำอยู่นั้นเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ดังนั้นจึงควรใช้ปัญญาในการดับทุกข์และสิ่ง
ที่ทำให้ เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา แบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ (1) กามตัณหา ความพอใจในรูป รส กลิ่น เสียง
โผฏฐัพพะ (2) ภวตัณหา ความยินดีในภพที่เกิด ความอยากเป็นโน่นนี่ (3) วิภวตัณหา ความอยากพ้นไปจาก
ภาวะที่ตนไม่พึงใจ ดังคำประพันธ์

• ตาเฒ่าแก่ชรา ไหลลงมาไปขอเมีย ไม่คิดจะสูญเสีย หลงด้วยเมียสาวเปล่าเปล่า
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

ดังนั้นต้องใช้ปัญญาหรือมรรค เพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดคือทุกข์ สิ่งใดเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ และทำอย่างไร
จึงจะดับทุกข์ได้ ดังคำประพันธ์

• ใครมีปัญญา รำพึงจินดา เห็นแจ้งภายใน
หญิงชายถ้วนหน้า มั่นว่าผู้ใด ศรัทธาเหลือใจ ถึงมรรคถึงผล
(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

จากคำประพันธ์ กล่าวถึงหลักอริยสัจ 4 โดยชี้ให้เห็นว่าความหลงและตัณหาเป็นเหตุแห่งทุกข์ และย้ำ
ว่าการใช้ปัญญาพิจารณาความจริงตามมรรคย่อมนำไปสู่การดับทุกข์และเข้าถึงผลแห่งธรรม

2.4 พระอภิธรรมเจดีย์คัมภีร์ คือ ประมวลพุทธพจน์หมวดพระอภิธรรม เป็นหลักธรรมและคำอธิบายที่
เป็นหลักวิชา ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ประกอบ แบ่งเป็น 7 คัมภีร์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต),
2564) ความหมายของพระอภิธรรมเจดีย์คัมภีร์ มีดังนี้ (1) อัมมสังคณี รวบรวมข้อธรรมเป็นหมวดหมู่แล้วอธิบาย

เป็นประเภท (2) วิภังค์ อธิบายข้อธรรมที่รวมเป็นหมวดหมู่ แยกแยะออกชี้แจงวินิจฉัยโดยละเอียด (3) ธาตุภาษาสังเคราะห์หัวข้อธรรมต่าง ๆ เข้าในชั้น อายตนะ และธาตุ (4) บุคคลบัญญัติ บัญญัติความหมายบุคคลประเภทต่าง ๆ ตามคุณธรรมที่มีในบุคคลนั้น (5) กถาวัตถุ แสดงวินิจฉัยทัศนะต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันระหว่างนิกายทั้งหลาย (6) ยมก ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีการถามตอบเป็นคู่ ๆ (7) ปฏฐาน อธิบายปัจจัย 24 แสดงความสัมพันธ์เนื่องอาศัยกันแห่งธรรมทั้งหลายโดยพิสดาร

ในเรื่องนางโกควติ กล่าวว่าพระอภิธรรมเจดีย์คัมภีร์นี้ คือธรรมที่เป็นอุปกณ์การสร้างโลก ปกป้องคุ้มครองผู้รักษาธรรมทั่วทั้งสากล ดังคำประพันธ์

• พระธรรมประเสริฐ	มีคุณล้ำเลิศ	ปกเกล้าเกศา	
ทั้งเจดีย์คัมภีร์	เป็นยอดธรรมา	ปกเกล้าเกศา	ทั่วทั้งสากล

(หนังสือสมุดไทย, ม.ป.ป.)

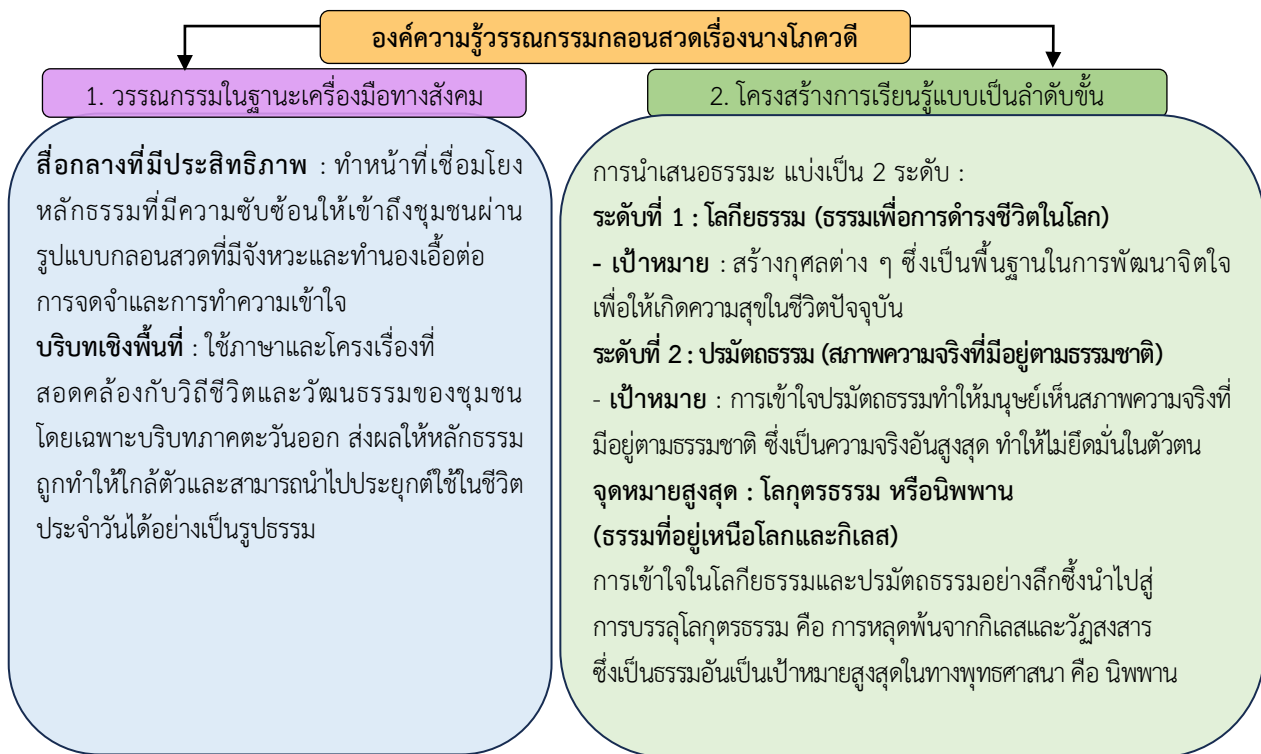
จากคำประพันธ์ กล่าวยกย่องพระอภิธรรมเจดีย์คัมภีร์ว่าเป็นธรรมอันประเสริฐสูงสุดเป็นรากฐาน แห่งธรรมที่คุ้มครองและเกื้อกูลผู้ประพฤติธรรมให้ดำรงอยู่ในความถูกต้องและเป็นคุณแก่สากลโลก

อภิปรายผล

1. วรรณกรรมกลอนสวดเรื่อง นางโกควติ เป็นวรรณกรรมคำสอนที่มุ่งถ่ายทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบและเข้าใจง่าย เพื่อใช้สั่งสอนการดำเนินชีวิตของฆราวาสในบริบทสังคมชุมชน หลักธรรมที่ปรากฏครอบคลุมทั้งทานบารมี ปัญญา หิริ-โอตตปเป รัตนะ 3 อกุศลมูล 3 ไตรลักษณ์ สังคหวัตถุ 4 อริยสัจ 4 ฆราวาสธรรม 4 เบญจศีล พระอภิธรรมเจดีย์คัมภีร์ อกุศลกรรมบถ 10 ความกตัญญู วิริยะอุตสาหะ และการรู้จักคบมิตรสหาย หลักธรรมเหล่านี้ถูกนำเสนออย่างเป็นลำดับและมีความสัมพันธ์กัน โดยเป็นหลักโลกียธรรมในการหล่อหลอมพฤติกรรม คุณธรรม และความสัมพันธ์ทางสังคม ก่อนจะเชื่อมโยงไปสู่ปรมัตถธรรม ซึ่งครอบคลุมความจริงสูงสุดของสภาวะธรรม อันนำไปสู่โลกุตระธรรม ธรรมที่พ้นไปจากโลก คือ นิพพาน การจัดวางหลักธรรมในลักษณะดังกล่าวสะท้อนเจตนาของกวีที่มุ่งชี้นำผู้ฟังให้ค่อย ๆ ยกระดับจิตใจจากการดำรงชีวิตในโลกียวิสัยไปสู่การหลุดพ้นจากวัฏสงสารตามคติพุทธศาสนา

2. เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาในหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องนางโกควติ พบว่าเป็นข้อธรรมะปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคัม คือบุคคลจะทำผิดได้เพราะเกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง ดังนั้นเมื่อใครจะเปลื้องความโลภ พึงเปลื้องด้วยทาน คือการสละ การแบ่งปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่น ความพร้อมที่จะให้อภัยซึ่งกันและกัน ความโกรธ พึงเปลื้องด้วยศีล คือการรักษากาย วาจา และใจให้เป็นปกติ และความหลง พึงเปลื้องด้วยภาวนา คือการเจริญคุณงามความดี ระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้วรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโกควติ

วรรณกรรมกลอนสวดทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางสังคมในการถ่ายทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากระดับแนวคิดนามธรรมสู่การรับรู้ของชุมชน โดยอาศัยรูปแบบคำประพันธ์และทำนองการสวดที่เอื้อต่อความเข้าใจ มีการประยุกต์เนื้อหาให้สอดคล้องกับโลกทัศน์ ความเชื่อ และประสบการณ์ของผู้คนในท้องถิ่นผ่านการใช้เรื่องเล่า ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถเชื่อมโยงหลักธรรมเข้ากับการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม องค์ความรู้ดังกล่าวสะท้อนโครงสร้าง

การเรียนรู้เชิงลำดับขั้น เริ่มจากการปลูกฝังโลกียธรรมเพื่อสร้างพื้นฐานคุณธรรม ก่อนจะพัฒนาไปสู่ความเข้าใจปรมัตถธรรม และโลกุตระธรรม กระบวนการดังกล่าวชี้ให้เห็นบทบาทของวรรณกรรมกลอนสวดในฐานะกลไกการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการดำเนินชีวิตของฆราวาสกับเป้าหมายสูงสุด คือการเข้าถึงนิพพาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของวรมหา มีแสงอรุณกุล และคณะ (2560) ที่ปรากฏในบทความวิภาษนครนิพพานในวรรณกรรมพุทธศาสนา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าวรรณกรรมพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงหลักธรรมที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมที่เข้าถึงได้สำหรับคนทั่วไป โดยการนำเสนอภาพมหานครนิพพานในฐานะดินแดนแห่งความสุขสมบูรณ์ อันเป็นกลวิธีทางวรรณกรรมที่ช่วยให้ผู้รับสารมีจินตภาพและเข้าใจความหมายของการเข้าถึงนิพพานได้ง่ายยิ่งขึ้น กระบวนการดังกล่าวสะท้อนบทบาทของวรรณกรรมพุทธศาสนาในฐานะสื่อกลางระหว่างหลักธรรมอันเป็นนามธรรมกับการปฏิบัติจริงในสังคม นอกจากนี้ การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะลำดับขั้นจากโลกียธรรมสู่ปรมัตถธรรมยังสอดคล้องกับแนวทางการสร้างความเข้าใจทางศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมพุทธศาสนาหลายประเภท ซึ่งมักเริ่มต้นจากการสอนศีลธรรมพื้นฐาน การประพฤติปฏิบัติในฐานะฆราวาสและการสร้างบุญกุศล ก่อนนำไปสู่ความเข้าใจในสัจธรรมระดับสูง อันเป็นกระบวนการที่ช่วยเชื่อมโยงชีวิตประจำวันของประชาชนเข้ากับเป้าหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา วรรณกรรมกลอนสวดจึงเป็นกลไกทางวัฒนธรรมและการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา สร้างความเข้าใจในหลักธรรมและหล่อหลอมค่านิยมทางสังคมควบคู่กันไป จนนำไปสู่การรับรู้

เรื่องพระนิพพานและอุดมคติทางศาสนาในรูปแบบที่ผู้คนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมของตนเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยเรื่อง หลักธรรมทางพุทธศาสนาในวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลล: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ เป็นวรรณกรรมคำสอนที่นำเสนอหลักธรรมอย่างเป็นลำดับ เริ่มจากโลกียธรรมซึ่งมุ่งปลูกฝังคุณธรรมและแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เช่น การให้ทาน การรักษาศีล การใช้ปัญญา เพื่อสร้างความสุข ความสงบ ในระดับปัจเจกและสังคม ก่อนเชื่อมโยงไปสู่ปรมาตมธรรม ที่มุ่งให้ผู้รับสารตระหนักถึงสัจธรรมของชีวิต อันได้แก่ ไตรลักษณ์ อริยสัจ 4 พระอริยธรรม 7 คัมภีร์ ทั้งนี้หลักธรรมทั้งสองระดับทำหน้าที่เป็นกระบวนการพัฒนาจิตใจที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่โลกุตระธรรม ซึ่งเป็นธรรมอันพ้นโลกและกิเลส หรือการบรรลุพระนิพพาน อันเป็นจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา และเป็นจุดประสงค์สำคัญของวรรณกรรมเรื่องนางโมคคัลล เพื่อชี้นำพุทธศาสนิกชนให้ค่อย ๆ ยกระดับจากการดำเนินชีวิตที่ดีในโลกไปสู่ความหลุดพ้นจากวัฏสงสารอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรศึกษาวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลล ในเชิงเปรียบเทียบกับวรรณกรรม พุทธศาสนาหรือวรรณกรรมท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางวัฒนธรรม แนวคิดทางพระพุทธศาสนา และลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมที่สะท้อนบริบทของแต่ละสังคม
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ควรพัฒนาต้นฉบับวรรณกรรมกลอนสวดเรื่องนางโมคคัลล ให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูลดิจิทัลและสื่อการเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์เอกสารชิ้นต้นและส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา และ มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ทัตตชีโว ภิกขุ. (2529). ขรรษาธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิวไวก์เด็ก.
- บุญมี แก้วตา พระมหารังสี ฐานวุฑโฒ วิโรจน์ วิชัย พระครูศรีปริยัตยารักษ์ และประเสริฐ บุญผาสุก. (2562). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรลักษณ์กับหลักความผาสุกทางจิตวิญญาณ. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 10(2), 447-461.
- พระครูสังฆรักษ์อนันต์กิตติ์ สจจญาณโน และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม. (2568). การศึกษาเปรียบเทียบทานบารมีในพุทธศาสนาเถรวาทกับมหายาน. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 30(2), 162-173.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2564). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 43). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2559). พุทธธรรมฉบับปรับขยาย (พิมพ์ครั้งที่ 45). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- _____. (2563). การบำเพ็ญปัญญาบารมี. สืบค้น 5 มีนาคม 2569, จาก <https://pagoda.or.th/somdej-payutto/07-3.html>
- พระมหาโกมล กมล สมบูรณ์ จารุณะ และชลิดา ประจำถิ่น. (2568). มีศีลธรรมไม่ใช่คนโง่: กรณีศึกษา หิริโอตตปัสกัปปบาท ของปัญญาชนในสังคมเสื่อมศีลธรรมในแง่ของพุทธจริยศาสตร์. วารสารนวัตศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 107-123.
- พระมหาสมควร สุวณฺโณ (คัมภีร์สุวรรณ). (2565). เบญจศีลและเบญจธรรม: หลักธรรมเพื่อขัดเกลาจิตใจมนุษย์. วารสารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, 3(2), 57-70.

- พระมหานูพันธ์ พรหมชาติ และวิทยา ทองดี. (2565). หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบอริยสัจ 4. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3), 315-322.
- พิมพ์พรรณ ไพบูลย์ห้วงเจริญ. (2540). วรรณกรรมกลอนสวด. นิตยสารศิลปากร, 40(1), 119-126.
- พิสิทธิ์ กอบบุญ. (2557). แนวคิดและบทบาทของวรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนาในสังคมไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ภาณุวิชญ์ หนูยิ้มชัย. (2563). การศึกษาวิเคราะห์วีรกรรมกลอนสวด (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทยและภาษาตะวันออก). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรเดช มีแสงรัตน์ธรากุล จิรัฐพร ไทยงูเหลือม นนทียา จันทรเนตร์ กุลวดี พุทธมงคล และวนิดา ตรีสินธุรส. (2560). มหานครนิพพานในวรรณกรรมพุทธศาสนา. วิจิตรวรรณสาร, 1(1), 99-112.
- สัมฤทธิ์ ศรีประทุม. (2560). การตีความภาษาทางพระพุทธศาสนาในชาดกเรื่องพระสุธน-มโนห์รา (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวรรณฐา ลี้ม และพระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2562). แนวทางส่งเสริมกตัญญูทศกวีในสังคมไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 7(2), 424-434.
- หนังสือสมุดไทย. (ม.ป.ป.). นางโศภนวิ. จันทบุรี: หอสมุดแห่งชาติรัชมิ่งคลาภิเษก จันทบุรี.
- อภิรักษ์ณ เกษมผลกุล. (2563). ภาพรวมและลักษณะของวรรณคดีท้องถิ่นภาคกลาง: บทสังเคราะห์ จาก โครงการ “นามานุกรมวรรณคดีท้องถิ่นภาคกลาง”. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 15(2), 60-75.

THE EFFECTS OF USING KAHOOT TO IMPROVE GRADE 9 STUDENTS' ENGLISH VOCABULARY KNOWLEDGE

Kanittha Suthom, Kampeeraphab Intanoo, Akkarapon Nuemaihom

Program in English Language Teaching, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: 660426028005@bru.ac.th

Received May 17, 2026

Revised July 19, 2026

Accepted August 31, 2026

Abstract

The objectives of this study were (1) to investigate the efficiency of using Kahoot in improving and retaining students' English vocabulary knowledge, (2) to utilize Kahoot as an instructional tool to improve students' vocabulary knowledge, and (3) to explore students' satisfaction with learning English vocabulary through the use of Kahoot. This study employed a pre-experimental one-group pre-test-post-test design with a delayed post-test. The participants were 14 Grade 9 students enrolled in the Fundamental English course during the second semester of the 2025 academic year at Choomchonwatkokklang "Sramakhawittaya" School, Buriram, Thailand. The participants were selected through purposive sampling. The research instruments consisted of six Kahoot-based lesson plans, a 60-item English vocabulary test, and a satisfaction questionnaire. The lesson plans and satisfaction questionnaire were reviewed and validated by three experts, with Item-Objective Congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00. Prior to the main study, the vocabulary test was administered in a pilot study to establish its reliability, yielding a KR-20 coefficient of .914. The data were analyzed using means, standard deviations, a dependent-samples t-test, and Cohen's d effect size.

The findings revealed that students' post-test scores ($\bar{X} = 40.93$, S.D. = 10.12) were significantly higher than their pre-test scores ($\bar{X} = 31.21$, S.D. = 8.73), $t(13) = 7.10$, $p < .001$, with a large effect size ($d = 1.03$). Furthermore, no significant difference was found between the post-test scores ($\bar{X} = 40.93$, S.D. = 10.12) and the delayed post-test scores ($\bar{X} = 40.43$, S.D. = 10.96), $t(13) = 0.46$, $p = .656$, with a negligible effect size ($d = 0.05$), indicating retention of vocabulary knowledge. Students also reported a high level of satisfaction with learning through Kahoot ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.64). The findings suggest that Kahoot was effective in improving and retaining students' English vocabulary knowledge while promoting positive learning experiences in an EFL classroom.

Keywords: Kahoot, Grade 9 Students, English Vocabulary Knowledge, Vocabulary Acquisition, Vocabulary Retention

Introduction

English proficiency is widely recognized as an essential skill for global communication, in alignment with Thailand's Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (Ministry of Education, 2008). Among the components of language proficiency, vocabulary knowledge plays a crucial role in language acquisition. Without an adequate vocabulary, learners cannot effectively convey or comprehend meaning (Nation, 2001).

Despite its critical importance, English vocabulary mastery remains a major challenge for many Thai learners, particularly Grade 9 students in small-sized rural schools such as Choomchonwatkokklang "Sramakhawittaya" School in Buriram Province. In these contexts, English instruction often relies heavily on traditional rote memorization, where students are required to memorize vocabulary lists without sufficient opportunities for meaningful practice and use. This passive learning approach may lead to low student engagement, increased language anxiety, and limited long-term retention of vocabulary. As a result, students often rely on short-term memorization to complete vocabulary tests but experience difficulty recalling and using previously learned words in subsequent learning activities. Based on classroom observations conducted by the researcher, many students experienced difficulty recalling previously learned vocabulary and showed limited participation in vocabulary learning activities. These challenges were reflected in their low vocabulary test performance and lack of confidence when using English in classroom interactions. To overcome the limitations of traditional vocabulary instruction, Game-Based Learning (GBL) has gained increasing attention as a learner-centered instructional approach. Among various gamified learning platforms, Kahoot has received considerable attention in English as a Foreign Language (EFL) classroom due to its interactive features, immediate feedback, and competitive learning environment. Previous studies have suggested that Kahoot can enhance learner engagement, classroom participation, and learning performance while also supporting vocabulary learning and retention (Wang & Tahir, 2020; Ahmed et al., 2022). Furthermore, its game-like features may help reduce language anxiety and encourage more active participation in learning activities (Yildirim & Sadik, 2021).

The effectiveness of Kahoot may be explained by both gamification and retrieval practice perspectives. From a gamification perspective, Kahoot incorporates game design elements such as points, competition, and immediate feedback that can enhance learner engagement and motivation (Deterding et al., 2011). These features may encourage active participation and contribute to positive learning experiences. Furthermore, retrieval practice theory suggests that actively recalling information through testing can strengthen long-term retention (Roediger & Karpicke, 2006). Since Kahoot requires learners to repeatedly recall vocabulary through quiz-based activities, it may support the development of vocabulary knowledge and enhance vocabulary retention. Although previous studies have consistently reported positive effects of Kahoot on vocabulary learning, most investigations have

emphasized immediate post-instruction achievement and learner engagement. Evidence regarding vocabulary retention remains limited and inconclusive, particularly among lower secondary EFL learners in small-school contexts where technological resources, learner motivation, and learning opportunities differ substantially from those in urban schools. Furthermore, few studies have examined vocabulary achievement, vocabulary retention, and learner satisfaction within a single instructional intervention. Therefore, further research is needed to provide a more comprehensive understanding of Kahoot's effectiveness in supporting both immediate learning and long-term vocabulary retention, particularly among lower secondary students in small-school EFL contexts.

Therefore, this study aimed to examine the effects of Kahoot on students' English vocabulary knowledge, vocabulary retention, and learning satisfaction. Specifically, the study investigated three main areas: the extent to which Kahoot improves and retains students' English vocabulary knowledge, how its implementation as an instructional tool supports the vocabulary learning process, and the students' satisfaction levels with learning English vocabulary through Kahoot.

Research Objectives

1. To investigate the efficiency of using Kahoot in improving and retaining students' English vocabulary knowledge.
2. To utilize Kahoot as an instructional tool to improve students' vocabulary knowledge.
3. To explore students' satisfaction with learning English vocabulary through the use of Kahoot.

Methodology

Research Design

This study employed a pre-experimental research design, specifically a one-group pretest–posttest design with a delayed post-test, to investigate the effectiveness of Kahoot in improving and retaining students' English vocabulary knowledge, to examine its use as an instructional tool for vocabulary learning, and to explore students' satisfaction with learning English vocabulary through Kahoot. This design was selected due to the context of the study, in which the school had only one Grade 9 classroom, making it impractical to establish a control group. The design allowed the researcher to examine changes in students' vocabulary knowledge before and after the intervention, as well as the retention of vocabulary over time.

Population and Sample

The participants represented the entire Grade 9 cohort of the school and were selected through purposive sampling based on classroom observations and previous learning

performance, which indicated difficulties in learning, recalling, and retaining English vocabulary. This group was considered appropriate for investigating the effectiveness of Kahoot in improving vocabulary knowledge and retention, as vocabulary development is a key component of English proficiency required at this educational level according to Thailand's Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (Ministry of Education, 2008).

Research Instruments

Three research instruments were employed in this study:

1. Kahoot-Based Lesson Plans

This study employed six integrated Kahoot-based vocabulary lesson plans. Developed around six thematic units, the lesson plans comprised a total of 18 instructional hours (3 hours per unit). Although each unit functioned as a holistic 3-hour lesson to maintain thematic continuity, it was implemented across three consecutive 60-minute sessions targeting three essential dimensions of vocabulary knowledge: form, meaning, and use. To ensure experimental consistency, all units followed a consistent lesson structure and a fixed set of target vocabulary items, with each unit containing eight selected words.

Specifically, Unit 1 Communication and Technology included camera, download, laptop, online, password, photograph, text, and website; Unit 2 Education focused on classmate, classroom, instructions, language, practise, study, teach, and university; Unit 3 Food and Drink covered barbecue, delicious, dessert, fried, lemonade, roast, thirsty, and wash up; Unit 4 Services encompassed cinema, museum, petrol station, post office, restaurant, sports centre, swimming pool, and tourist information; Unit 5 Sport featured climb, competition, cycling, prize, race, snowboarding, stadium, and swimsuit; and Unit 6 Work and Jobs included businessman, earn, manager, meeting, photographer, receptionist, shop assistant, and tour guide (Cambridge Assessment English, 2025).

Regarding the instructional procedure and time allocation, each 3-hour lesson was structured sequentially across three 60-minute sessions. The first session (Form Phase) began with a 10–15-minute warm-up to activate prior knowledge, followed by a 15–20-minute presentation of vocabulary focusing on word form, including spelling and pronunciation. This was reinforced through a 20–25-minute Kahoot activity consisting of 10 multiple-choice items requiring students to match images with correct words.

The second session (Meaning Phase) focused on vocabulary meaning. It began with a 20–25-minute presentation of word definitions, followed by a 20–25-minute Kahoot activity in which students matched target vocabulary with their correct definitions through multiple-choice questions. The third session (Use Phase) emphasized syntactic and contextual application. It began with a 15–20-minute presentation of sentence structures, followed by a 15–20-minute 10-item Kahoot activity involving gap-filling exercises. The session concluded with a 20–25-minute wrap-up and an individual worksheet-based assessment for unit review.

Throughout the instructional process, the teacher performed three key roles: (1) teacher as instructor, providing explicit instruction on vocabulary form, meaning, and use across all phases; (2) system administrator and facilitator, responsible for managing the Kahoot platform and supporting student login procedures; and (3) immediate feedback provider, delivering real-time formative feedback after each Kahoot item to clarify misconceptions and reinforce frequently misinterpreted vocabulary items.

2. English Vocabulary Test

The English vocabulary test consisted of 60 multiple-choice items designed to measure three dimensions of vocabulary knowledge: form, meaning, and use (Schmitt, 2000). The test was developed based on the target vocabulary taught across six instructional units, covering a total of 48 words. The test was divided into three sections, with 20 items for each dimension (form, meaning, and use), resulting in a total of 60 items. One point was awarded for each correct answer, with a maximum possible score of 60 points. The same set of test items was used for the pre-test, post-test, and delayed post-test to ensure direct comparability of scores in measuring vocabulary development and retention over time. However, the order of the test items was randomized in each administration to reduce the effect of item-order familiarity and to more accurately assess students' actual vocabulary knowledge.

3. Satisfaction Questionnaire

A satisfaction questionnaire using a five-point Likert scale was developed to investigate students' satisfaction with learning English vocabulary through Kahoot. The questionnaire consisted of 10 items measuring students' perceptions of engagement, enjoyment, learning support, and overall satisfaction with the learning activities.

Instrument Construction and Validation

The research instruments were developed based on the research objectives, relevant literature, and CEFR A2 vocabulary standards. The instruments included six Kahoot-based lesson plans, a vocabulary test, and a satisfaction questionnaire. Content validity of all instruments was evaluated by three experts using the Index of Item-Objective Congruence (IOC). The IOC values ranged from .67 to 1.00, indicating acceptable content validity. Prior to the main study, the vocabulary test was piloted with students who had characteristics similar to those of the target sample. The reliability of the test was analyzed using the Kuder–Richardson Formula 20 (KR-20), yielding a reliability coefficient of .914, which indicated high internal consistency. The satisfaction questionnaire was also reviewed by the same panel of experts for content validity, with IOC values ranging from .67 to 1.00.

Data Collection

First, the researcher informed the students about the objectives of the study, learning procedures, students' roles, the teacher's role, and assessment procedures. Second, a 60-item multiple-choice vocabulary test was administered as a pre-test to establish students'

baseline vocabulary knowledge. Third, six Kahoot-based lesson plans were implemented over six weeks, totaling 18 instructional hours, with each lesson focusing on one thematic vocabulary unit. Fourth, upon completion of the intervention, a post-test using the same 60-item vocabulary test was administered to measure students' vocabulary improvement. Fifth, students completed a satisfaction questionnaire to evaluate their learning experiences with Kahoot-based instruction. Finally, a delayed post-test was administered two weeks after the intervention to assess vocabulary retention over time.

Data Analysis

Data were analyzed using descriptive and inferential statistics. Mean $\bar{X}$ and standard deviation (S.D.) were calculated to summarize students' vocabulary test scores and satisfaction levels. The normality of the data was examined using the Shapiro–Wilk test, which is appropriate for small sample sizes, with the level of significance set at .05.

A paired-samples t-test was conducted to compare the pre-test and post-test scores in order to determine the effectiveness of Kahoot in improving students' English vocabulary knowledge. Another paired-samples t-test was used to compare the post-test and delayed post-test scores to examine vocabulary retention. Within the scope of this study, the term “efficiency” is operationally defined as the effectiveness of using Kahoot as a tool to improve and retain students' English vocabulary knowledge, measured by these differences in pre-test, post-test, and delayed post-test scores.

In addition, Cohen's d was calculated to determine the magnitude of the intervention effect, and 95% confidence intervals (CI) were computed for the mean differences.

Results

Prior to conducting the primary analyses, the assumption of normality was assessed using the Shapiro–Wilk test. The results indicated that the pre-test ($W = 0.950$, $p = .554$), post-test ($W = 0.950$, $p = .563$), and delayed post-test ($W = 0.955$, $p = .633$) scores were normally distributed. As all p-values were greater than .05, the assumption of normality was satisfied, indicating that parametric statistics, specifically the paired-samples t-test, were appropriate for further analysis.

The findings of this research, which address the efficiency of Kahoot in improving and retaining vocabulary knowledge, its utilization as an instructional tool, and student satisfaction, are presented as follows:

Table 1 A Comparison of Pre-test and Post-test Mean Scores

Test	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.(p)	Effect Size
Pre-test	31.21	8.73	7.10	13	< .001	1.031
Post-test	40.93	10.12				

As shown in Table 1, the mean score increased from 31.21 (SD = 8.73) in the pre-test to 40.93 (SD = 10.12) in the post-test. A paired-samples t-test revealed a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores, $t(13) = 7.10$, $p < .001$. Furthermore, the effect size for this intervention was Cohen's $d = 1.031$, indicating a large effect. This finding indicates that students achieved significantly higher vocabulary scores after learning through Kahoot. Therefore, the results suggest that Kahoot was effective in improving students' English vocabulary knowledge.

Table 2 A Comparison of Post-test and Delayed Post-test Mean Scores

Test	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.(p)	Effect size
Post-Test	40.93	10.12	0.46	13	.656	0.047
Delayed Post-test	40.43	10.96				

As shown in Table 2, the mean score of the post-test was 40.93 (S.D. = 10.12), whereas the mean score of the delayed post-test was 40.43 (S.D. = 10.96). The paired-samples t-test indicated no statistically significant difference between the post-test and delayed post-test scores, $t(13) = 0.46$, $p = .656$. Additionally, the effect size for this comparison was Cohen's $d = 0.047$, indicating an extremely small effect. The absence of a significant difference suggests that students were able to maintain their vocabulary knowledge during the two-week retention period. Therefore, the findings indicate that the vocabulary gains achieved through Kahoot were retained over time.

Table 3 Students' Satisfaction toward Learning English Vocabulary through Kahoot

No.	Item	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation	Rank
1	I enjoy learning new English vocabulary through Kahoot.	4.50	0.65	High satisfaction	1
2	Using Kahoot makes me feel more excited to participate in the English lesson.	4.21	0.43	High satisfaction	5
3	The Kahoot activities help me recognize and remember the correct spelling of words.	4.07	0.83	High satisfaction	9
4	The definitions provided in the Kahoot games help me understand what the words mean.	4.29	0.47	High satisfaction	3
5	Using Kahoot helps me practice how to use vocabulary correctly in sentences.	4.21	0.80	High satisfaction	5
6	The images and icons in Kahoot help me remember the vocabulary long after the lesson is over.	4.14	0.77	High satisfaction	8

No.	Item	$\bar{X}$	S.D.	Interpretation	Rank
7	I find it easier to recall words when I remember the Kahoot game we played.	4.36	0.50	High satisfaction	2
8	Receiving immediate results in Kahoot helps me identify which words I need to study more.	4.29	0.83	High satisfaction	3
9	The layout and interface of Kahoot make it easy for me to focus on the vocabulary.	4.21	0.80	High satisfaction	5
10	I feel more confident in my English vocabulary knowledge after using Kahoot.	3.93	0.73	High satisfaction	10
Overall		4.22	0.64	High satisfaction	

As shown in Table 3, the overall mean score of students' satisfaction was 4.22 (S.D. = 0.64), which was interpreted as a high level of satisfaction. The highest-rated item was "I enjoy learning new English vocabulary through Kahoot" ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.65), indicating that students particularly appreciated the enjoyable learning experience provided by the platform. The second highest-rated item was "I find it easier to recall words when I remember the Kahoot game we played" ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.50), suggesting that students perceived Kahoot as helpful for vocabulary recall.

The lowest-rated item was "I feel more confident in my English vocabulary knowledge after using Kahoot" ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.73). Although this item received the lowest mean score, it was still interpreted as a high level of satisfaction. Overall, all questionnaire items received high satisfaction ratings, indicating that students had positive perceptions toward learning English vocabulary through Kahoot.

Discussion

The findings revealed that students' English vocabulary knowledge significantly improved after learning through Kahoot, and the gains were maintained during the two-week retention period. The post-test scores were significantly higher than the pre-test scores, while no significant difference was found between the post-test and delayed post-test scores. These findings suggest that Kahoot may be effective in improving and retaining students' vocabulary knowledge. The retention of vocabulary may be explained by frequent active recall through game-based activities. Unlike traditional rote memorization, Kahoot encourages students to retrieve word meanings repeatedly under time constraints, which may strengthen long-term memory. This finding is consistent with Nation (2001) who emphasized that active retrieval and deeper mental processing contribute to long-term vocabulary retention. It also supports the findings of Ahmed et al. (2022), who reported that Kahoot significantly enhanced both vocabulary recall and retention among EFL learners, and Nguyen & Hoang (2025) who found that Kahoot-based activities contributed to improved vocabulary retention

and long-term word recall. These findings suggest that repeated retrieval opportunities provided through Kahoot may facilitate the long-term retention of vocabulary knowledge.

Regarding the second objective, the findings indicate that the implementation of Kahoot as an instructional tool supports vocabulary learning through immediate feedback, interactive activities, and multimedia features. The significant improvement in students' vocabulary performance suggests that the platform may be effectively integrated into vocabulary instruction. One possible explanation is that Kahoot provides immediate feedback, allowing students to identify and correct misunderstandings during the learning process. In addition, its interactive and multimedia features may facilitate vocabulary acquisition by combining visual and auditory stimuli. These features may be particularly beneficial in small-school contexts, as Kahoot provides opportunities for active participation and immediate feedback through its game-based and technology-supported environment. The present findings are consistent with those of Yıldırım & Sadık (2021) who reported that Kahoot enhances classroom engagement and promotes active participation through gamified learning experiences. Similarly, Aramruangsakul (2018) found that Kahoot increased learner engagement and communicative confidence in Thai EFL classrooms while helping reduce language anxiety. These findings suggest that Kahoot can support vocabulary learning by creating an interactive, engaging, and supportive learning environment. Regarding the third objective, students reported a high level of satisfaction with learning English vocabulary through Kahoot. The highest-rated item indicated that students enjoyed learning new English vocabulary through the platform, suggesting that the gamified learning environment enhanced their engagement and interest in vocabulary learning. Students also reported that recalling the Kahoot activities helped them remember vocabulary more easily, which may have contributed to their vocabulary retention. In addition, the immediate feedback feature was highly valued, as it enabled students to identify vocabulary items that required further study. These findings suggest that the combination of enjoyment, competition, and instant feedback created a positive learning environment. Such an environment may reduce learning anxiety and increase motivation, leading students to become more actively engaged in vocabulary learning. This finding is consistent with Pinitpol (2023) who reported that enjoyment significantly influenced students' perceptions of using Kahoot for vocabulary learning, and Rofiah & Waluyo (2024) who found that gamified learning increased students' motivation and enjoyment while reducing learning anxiety. Therefore, Kahoot appears to support not only vocabulary development but also positive attitudes toward English learning, suggesting its potential as an engaging instructional tool for vocabulary instruction in EFL classrooms.

Body of knowledge

Based on the findings of this study, a preliminary conceptual framework, termed the K-R-S Framework (Knowledge Integration, Retrieval Scaffolding, and Student Satisfaction), is proposed to explain how Kahoot may support English vocabulary learning.

The framework was synthesized from three key findings. First, Knowledge Integration emerged from the significant improvement in students' vocabulary knowledge following the intervention. The higher post-test scores suggest that interactive vocabulary activities may facilitate learners' engagement with new vocabulary forms and meanings beyond traditional rote memorization.

Second, Retrieval Scaffolding was derived from the retention findings. The absence of a statistically significant difference between the post-test and delayed post-test scores suggests that repeated retrieval opportunities and immediate feedback may support vocabulary retention over time.

Third, Student Satisfaction emerged from the high level of satisfaction reported by the participants ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.64). Students particularly valued the enjoyable learning experience, opportunities for vocabulary recall, and immediate feedback provided through Kahoot.

Taken together, the K-R-S Framework suggests that vocabulary learning through Kahoot may be supported by the interaction of vocabulary acquisition, vocabulary retention, and positive learning experiences. However, the framework should be regarded as a preliminary conceptual proposal derived from the findings of this study rather than a validated model. Future research involving larger samples, different educational contexts, and experimental comparisons is needed to further examine and validate the proposed framework.

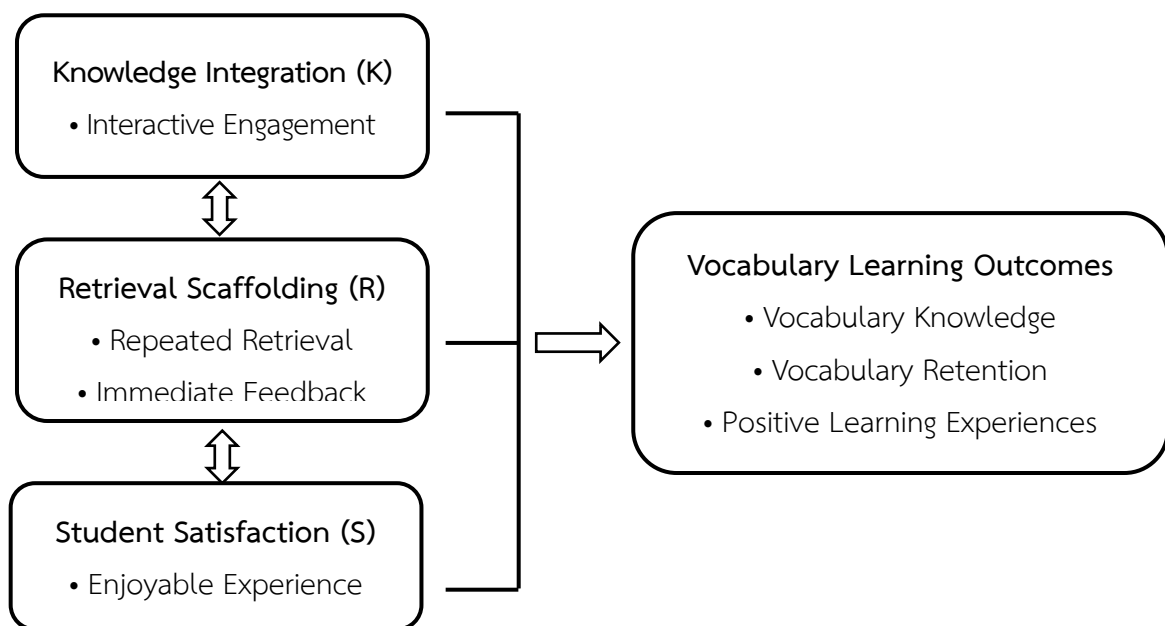

Figure 1: The proposed K-R-S Framework

Conclusion and Recommendations

This study suggests that the integration of Kahoot into EFL instruction can enhance students' English vocabulary knowledge, vocabulary retention, and learning satisfaction among Grade 9 students in a small-school context. The findings indicate that students achieved significantly higher vocabulary scores after learning through Kahoot, and that these gains were maintained over time, as no significant difference was found between post-test and delayed post-test scores. In addition, students reported a high level of satisfaction with learning vocabulary through Kahoot, particularly in terms of enjoyment, engagement, and perceived support for vocabulary recall. Overall, the findings suggest that Kahoot is an effective supplementary instructional tool that can support vocabulary learning and retention while promoting positive learner attitudes in EFL classrooms.

Policy Recommendations

Based on the study findings, the integration of educational games into instruction requires institutional support from educational authorities. To address disparities in small-school contexts, educational authorities should prioritize improving digital infrastructure, particularly in Opportunity Expansion Schools. Furthermore, policymakers should move beyond simply providing computer equipment and focus on implementing structured professional development programs on Game-Based Learning (GBL) for teachers. These measures can help ensure equitable access to effective digital learning resources for students in rural and resource-limited schools.

Practical Recommendations

To effectively implement educational games in classroom practice, teachers are encouraged to adopt a balanced and well-structured instructional approach. Gamified tools such as Kahoot should be integrated alongside traditional vocabulary instruction rather than used as the sole instructional method. This tool can be applied across different stages of instruction, including the introduction stage to activate prior knowledge, the practice stage to reinforce target vocabulary, the review stage to consolidate learning, and formative assessment activities to monitor student progress. In addition, the immediate feedback provided by Kahoot enables teachers to quickly identify learners' misconceptions and provide timely support, thereby fostering a learning environment that supports vocabulary development and retention.

Recommendations for Future Research

Although this study provides preliminary evidence, further research is required to validate and extend its findings. Future studies should include larger and more diverse samples from multiple school contexts to enhance generalizability. In addition, studies employing control group designs are strongly recommended to provide more robust evidence of the effectiveness of Kahoot. Longitudinal research is also needed to examine vocabulary retention over extended periods, such as a full academic semester. Finally,

comparative studies between Kahoot and other instructional approaches or digital learning tools are suggested to provide deeper insight into its relative effectiveness.

References

- Ahmed, A. A. A., Sayed, B. T., Wekke, I. S., Widodo, M., Rostikawati, D., Ali, M. H., Abdul Hussein, H. A., & Azizian, M. (2022). An empirical study on the effects of using Kahoot as a game-based learning tool on EFL learners' vocabulary recall and retention. *Education Research International*, 2022(1), 1-10.
- Aramruangsakul, N. (2018). Thai high school students' perceptions on the use of Kahoot as an educational tool in the English language classroom. *International Journal of Management and Applied Science (IJMAS)*, 4(5), 28-34.
- Cambridge Assessment English. (2025). A2 key and A2 key for schools vocabulary list. Retrieved July 19, 2026, from <https://www.cambridgeenglish.org/Images/506886-a2-key-2020-vocabulary-list.pdf>
- Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011). From Game Design Elements to Gamefulness: Defining "Gamification". In *Proceedings of the 15th International Academic Mind Trek Conference: Envisioning Future Media Environments* (pp. 9-15). New York: ACM.
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nguyen, T. D. H. & Hoang, L. H. (2025). Applying Kahoot! to improve vocabulary retention of 10th graders at a high school in Vietnam. *Degrés*, 10(7), 237-244.
- Pinitpol, R. (2023). The Effects of Online Quiz Application on Students' Vocabulary Mastery at a Vocational School in Bangkok, Thailand. Retrieved July 19, 2026, from <https://publication.npru.ac.th/jspui/bitstream/123456789/2068/1/194.pdf>
- Roediger, H. L., III & Karpicke, J. D. (2006). Test-enhanced learning: Taking memory tests improves long-term retention. *Psychological Science*, 17(3), 249-255.
- Rofiah, N. L. & Waluyo, B. (2024). Effects of gamified grammar and vocabulary learning in an English course on EFL students in Thailand. *Teaching English with Technology*, 24(2), 22-46.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008): Foreign language*. Bangkok: Ministry of Education.
- Wang, A. I. & Tahir, R. (2020). The effect of using Kahoot! for learning – A critical review. *Computers & Education*, 149, 1-22.
- Yıldırım, D. & Sadık, F. (2021). Using Kahoot! as a multimodal tool: A literature review. *Language Education and Technology*, 1(1), 12-20.

พลวัตเชิงนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลี (ค.ศ. 1961-2022) และการ
ประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย
THE POLICY DYNAMICS OF SOUTH KOREA'S CULTURAL INDUSTRY (1961-2022) AND THE
CONSTRUCTION OF IDENTITY AMONG THAI YOUTH

นพดล สาลีโภชน, ณฐพงศ์ จิตรนิรัตน์, และพรพันธุ์ เขมคุณาศัย

Noppadol Saleepoch, Natthaphong Chitnirat, and Pornpan Khemakhunasai

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

Corresponding Author E-mail: saleepoch@hotmail.com

Received May 18, 2026

Revised June 24, 2026

Accepted July 20, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์พลวัตของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลี ระหว่างปี ค.ศ. 1961-2022 และ 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายดังกล่าวต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการวิเคราะห์เอกสารเชิงนโยบาย แผนแม่บท และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายวัฒนธรรมของเกาหลีได้มีการเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญจาก “รัฐผู้ควบคุม” (Control State) ในยุคอำนาจนิยม ไปสู่ “รัฐผู้อุปถัมภ์เชิงยุทธศาสตร์” (Strategic Patron State) ในยุคเสรีนิยมใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นการส่งออกอุตสาหกรรมเนื้อหาในฐานะอำนาจละมุน (Soft Power) ผลกระทบต่อเยาวชนไทยปรากฏชัดใน 4 มิติหลัก ได้แก่ มิติการเปิดรับสื่อและจิตวิทยา มิติพฤติกรรมกรรมการบริโภคและสุนทรียศาสตร์ มิติการประกอบสร้างอัตลักษณ์ และมิติข้อจำกัดทางเศรษฐศาสตร์ในพื้นที่ชายขอบ

ข้อค้นพบสำคัญระบุว่า เยาวชนไทยไม่ได้เป็นเพียงผู้รับสารที่ถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรม แต่เป็น “ผู้รับสารที่ตื่นตัว” (Active Audience) ซึ่งทำการเจรจาต่อรอง (Negotiation) และผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรมเกาหลีเข้ากับวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเอง ก่อให้เกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย อย่างไรก็ตาม นโยบายเชิงรุกของรัฐบาลเกาหลีได้ยังสร้างความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนในพื้นที่ชายขอบ ซึ่งต้องแบกรับ “ต้นทุนแห่งการตั้ง” และปรับตัวด้วยการบริโภคสื่อในรูปแบบที่ต่างไปจากเยาวชนในเมืองหลวง งานวิจัยนี้เสนอว่าความสำเร็จของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีหาใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นผลผลิตจากยุทธศาสตร์ของรัฐในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลแพลตฟอร์มและการสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

คำสำคัญ: นโยบายวัฒนธรรมเกาหลี, อุตสาหกรรมวัฒนธรรม, อำนาจละมุน, การประกอบสร้างอัตลักษณ์, เยาวชนไทย

Abstract

The objectives of this research article are to 1) analyze the dynamics of the cultural industry policy of the Republic of Korea between 1961-2022, and 2) examine the impact of

these policies on the identity construction of Thai youth. This study employed a qualitative research methodology, the study conducted a documentary analysis of relevant policy documents, master plans, and legislation. This was supplemented by fieldwork comprising in-depth interviews with youth groups in Southern Thailand.

The findings indicate a substantial paradigm shift in South Korea's cultural policy, transitioning from a “Control State” during the authoritarian era to a “Strategic Patron State” in the neoliberal era. This shift predominantly emphasizes the export of the content industry as a form of soft power. The impacts on Thai youth are manifested across four primary dimensions: 1) media exposure and psychology, 2) consumption behavior and aesthetics, 3) identity construction, and 4) economic constraints within marginalized areas.

A key finding indicates that Thai youth are not merely passive recipients who are culturally assimilated, but rather an “Active Audience” that engages in negotiation and integrates elements of Korean culture into their own traditional ways of life. This process contributes to the construction of Thai youth identity in ways that are consistent with the Thai social context. Nevertheless, the proactive policies of the South Korean government have also created inequalities in access to cultural capital among youth in peripheral regions, who must bear the “cost of fandom” and adapt their media consumption practices differently from youth in metropolitan areas. This study argues that the success of the Korean cultural industry is not accidental; rather, it is the result of state strategies aimed at adapting to the digital platform era and developing a strong cultural ecosystem.

Keywords: Korean Cultural Policy, Cultural Industry, Soft Power, Identity Construction, Thai Youth

บทนำ

ในปัจจุบัน สาธารณรัฐเกาหลีไม่ได้เป็นเพียงประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักเท่านั้น แต่ยังก้าวขึ้นสู่การเป็น “อภิมหาอำนาจทางวัฒนธรรม” ที่มีอิทธิพลผ่านกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลี (Korean Wave หรือ Hallyu) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยและบทความวิชาการที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและการเติบโตของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม แต่การศึกษานี้มุ่งเป้าไปที่การทำความเข้าใจบทบาทของรัฐ ในฐานะสถาปนิกและผู้อุปถัมภ์ (Patron State) ที่ยังคงดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์เชิงเสรีนิยมใหม่ (Neoliberal Globalization) ซึ่งมักกดดันให้รัฐลดบทบาทลง ประเด็นสำคัญที่นำมาสู่การเขียนบทความนี้ คือการตั้งคำถามต่อข้อสันนิษฐานที่ว่า โลกาภิวัตน์ทำให้บทบาทของรัฐในมิติวัฒนธรรมถดถอยลง โดยข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลเกาหลีได้ไม่เคยละทิ้งอำนาจในการจัดการวัฒนธรรม แต่ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์จาก “รัฐผู้ควบคุม” (Control State) ในยุคอำนาจนิยม ไปสู่การเป็น “รัฐผู้อุปถัมภ์เชิงยุทธศาสตร์” (Strategic Patron State) ที่ผสมผสานมาตรการแทรกแซงแบบรัฐพัฒนา (Developmental State) เข้ากับกลไกตลาดเสรีนิยมใหม่ การศึกษานี้จึงทำหน้าที่เป็นการฉายภาพพลวัต ที่ชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมเกาหลีได้ไม่ได้เติบโตด้วยกลไกตลาดเพียงลำพัง แต่เป็นผลผลิตจากการปรับตัวของรัฐในการสร้างระบบนิเวศทางวัฒนธรรมและการปรับใช้มาตรการเชิงสถาบันอย่างเข้มข้น เพื่อตอบสนองต่อภารกิจทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีโลก

หากพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดเชิงประวัติศาสตร์ นโยบายวัฒนธรรมของเกาหลีได้มีจุดเริ่มต้นที่ผูกติดอยู่กับการสร้างอัตลักษณ์แห่งชาติ เพื่อเยียวยาบาดแผลจากการเป็นอาณานิคมและสงคราม โดยในยุคแรกเริ่ม (ค.ศ. 1961-1987) รัฐทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมที่เข้มงวด มุ่งใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพภายใต้อุดมการณ์ชาตินิยม อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยและวิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 ได้ผลักดันให้รัฐบาลเกาหลีต้องปรับยุทธศาสตร์สู่แนวคิดเสรีนิยมใหม่ โดยเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุมสู่รัฐผู้อุปถัมภ์ใหม่ (New Patron State) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเนื้อหา (Content Industry) ให้เป็นกลไกส่งออกหลักเพื่อยกระดับภาพลักษณ์และสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Lee, 2019) การเปลี่ยนแปลงนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Nye (2004) ที่มองว่าอำนาจละมุน คือความสามารถในการดึงดูดและสร้างความพึงพอใจเพื่อให้ผู้อื่นคล้อยตามโดยสมัครใจ ซึ่งรัฐบาลเกาหลีได้ได้นำแนวคิดนี้มาแปลงเป็นนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ใช้สื่อบันเทิงทั้งดนตรี ภาพยนตร์ และซีรีส์ เป็นสื่อกลางในการส่งออกคุณค่าและวิถีชีวิตไปสู่ระดับสากล

สำหรับสังคมไทย การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมเกาหลีส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อเยาวชนไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ชายขอบอย่างภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูง เยาวชนไทยในปัจจุบันมิใช่เพียงผู้รับสารที่เฉื่อยชา แต่เป็น “ผู้รับสารที่ตื่นตัว” (Active Audience) ที่แสวงหาความหมายและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจผ่านสื่อบันเทิง (นพดล สาลีโภชน, 2569) ที่กระบวนการรับสื่อนำไปสู่การประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมและศาสนาของตนเอง แม้จะมีงานศึกษากระแสเกาหลีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่มีมุมมองไปที่พฤติกรรมการบริโภคสินค้าในระยะสั้น การศึกษารุ่นนี้จึงมีความสำคัญยิ่งในการวิเคราะห์ “ความเชื่อมโยงเชิงโครงสร้าง” ระหว่างนโยบายมหภาคของรัฐบาลเกาหลีได้ กับกระบวนการประกอบสร้างตัวตนในระดับจุลภาคของเยาวชนไทย อย่างไรก็ตาม การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมเกาหลีมิได้นำไปสู่การถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรมในลักษณะจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม เสมอไป แต่กลับก่อให้เกิดกระบวนการที่เรียกว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ Shim (2006) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคชาวไทยทำการเจรจาต่อรอง ตีความใหม่ และผนวกรวมอัตลักษณ์เกาหลีเข้ากับอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเอง

แม้ว่าจะมีงานศึกษากระแสเกาหลีในไทยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่มีมุมมองไปที่ความพึงพอใจต่อศิลปินหรือการบริโภคสินค้าในระยะสั้น การศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างพลวัตเชิงนโยบายระดับมหภาค ของรัฐบาลเกาหลี กับกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ระดับจุลภาคของเยาวชนไทย โดยเฉพาะในพื้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูง จึงยังเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทางวิชาการอย่างยิ่ง บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งวิเคราะห์พลวัตของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีได้ ตั้งแต่ยุคการสร้างชาติ (ค.ศ. 1961) จนถึงยุคดิจิทัลแพลตฟอร์ม (ค.ศ. 2022) เพื่อทำความเข้าใจถึงกลไกอำนาจละมุนที่รัฐส่งผ่านนโยบาย และศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงต่อกระบวนการสร้างตัวตนและพื้นที่ทางสังคมของเยาวชนไทย ข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์แนวทางการสร้างอำนาจละมุนของไทย และความเข้าใจเรื่องพลวัตทางวัฒนธรรมในสังคมโลกไร้พรมแดน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์พลวัตและการเปลี่ยนแปลงของนโยบายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1961-2022

2. เพื่อศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีที่มีต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงเอกสารโดยเก็บข้อมูลจากเอกสารทั้งหมด และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์เชิงเอกสารมุ่งเน้นการวิเคราะห์พลวัตของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ในช่วง ค.ศ. 1961-2022 เพื่อสำรวจแนวโน้มทั่วไปของทัศนคติ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ พฤติกรรมการบริโภค และผลกระทบด้านต่าง ๆ **ประชากรเป้าหมาย** คือ เยาวชนไทย ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางการศึกษาและเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่างที่มีความตื่นตัวในการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติสูง ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (1977) ซึ่งเหมาะสำหรับการสุ่มตัวอย่างในประชากรที่มีจำนวนมากหรือไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5% จากการคำนวณตามสูตรของ Cochran พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำคือ 385 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ (Non-response Bias) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างมีระบบและตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัย งานวิจัยนี้จะพัฒนาและใช้เครื่องมือวิจัยหลายประเภท ดังนี้ แบบสอบถาม สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามจะถูกออกแบบมาเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทย โดยมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น ส่วน แบบสัมภาษณ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์จะถูกออกแบบให้เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์ได้อย่างอิสระและลึกซึ้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ โดยแบ่งส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ ส่วนที่ 1 พลวัตนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลี เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งหมด 203 รายการ แบ่งออกเป็นหมวดหมู่ทั้งหมด 4 หมวดหลัก ได้แก่ หมวดหนังสือ ตำรา และบทความวิชาการ ภาษาต่างประเทศ, หมวดเอกสารหน่วยงานราชการ กฎหมาย และรายงาน, หมวดสื่อมวลชนและข่าวสาร, หมวดเอกสารอ้างอิงภาษาไทย ประกอบด้วยบทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ เถกเถียงการคัดเลือกเอกสาร เพื่อให้การวิเคราะห์พลวัตนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีในช่วงปี ค.ศ. 1961-2022 ครบคลุมและแม่นยำ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารประกอบการวิจัย ดังนี้

- นโยบายและกฎหมาย: คัดเลือกเอกสารที่เป็นต้นฉบับทางกฎหมาย แผนแม่บท (Master Plan) และรายงานประจำปีสมุดปกขาว (White Paper) จากหน่วยงานหลักของเกาหลีใต้ เช่น กระทรวงวัฒนธรรมและสารสนเทศ (MCPI) กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (MCT) กระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว (MCST) และสำนักงานส่งเสริมเนื้อหาสร้างสรรค์เกาหลี (KOCCA) - วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์: เลือกเอกสารที่สะท้อนจุดเปลี่ยนสำคัญของนโยบายในแต่ละยุค เช่น ยุคเผด็จการทหาร (ค.ศ. 1961-1987), ยุคโลกาภิวัตน์ (ค.ศ. 1993), และยุคเศรษฐกิจฐานความรู้หลังวิกฤต IMF (ค.ศ. 1998 เป็นต้นไป) - วารสารวิชาการระดับสากล: คัดเลือกบทความวิจัยจากฐานข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ เช่น International Journal of Cultural Policy หรือ Media, Culture & Society เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเชิงวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญระดับโลก เถกเถียงด้านช่วงเวลา - คัดเลือกเอกสารที่ครอบคลุมกรอบเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 1961 จนถึง 2022 เพื่อให้เห็นพลวัตที่ต่อเนื่องและการเปลี่ยนผ่านบทบาทของรัฐจากผู้ควบคุม มาเป็นผู้สนับสนุนเชิงยุทธศาสตร์ ส่วนที่ 2 ผลกระทบที่มีต่อเยาวชนในสังคมไทย เก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบเจาะจง จำนวน 400 ชุด รูปแบบออนไลน์ (Google Forms) เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในวงกว้าง และรูปแบบกระดาษในกรณีที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม การติดตามและเก็บคืนแบบสอบถาม จะมีการกำหนด

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการตอบแบบสอบถาม และมีการติดตามเพื่อกระตุ้นให้มีการตอบกลับและเก็บคืนแบบสอบถามให้ได้จำนวนตามเป้าหมาย การการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 43 ชุด: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก การติดต่อและนัดหมายผู้ให้ข้อมูล: ผู้วิจัยจะติดต่อผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่สะดวกสำหรับการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1: การวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ผู้วิจัยนำข้อมูลเอกสาร ที่คัดเลือกตามเกณฑ์ความเชื่อถือได้และเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทเอกสาร เช่น แผนแม่บทของกระทรวงวัฒนธรรมและสารสนเทศ (MCPI) กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (MCT) กระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว (MCST) สุนทรพจน์ของผู้นำ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสกัดหาแนวคิดหลัก และยุทธศาสตร์สำคัญในแต่ละยุคสมัย, การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์: นำข้อมูลมาจัดลำดับเวลา เพื่อหาความเชื่อมโยงและจุดเปลี่ยนของนโยบาย ตั้งแต่ยุครากฐานอุดมการณ์ของ Kim Dae-jung ไปจนถึงยุคดิจิทัลแพลตฟอร์ม ส่วนที่ 2: การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลกระทบต่อเยาวชนในสังคมไทย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้: การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เริ่มจากการอ่านข้อมูลดิบทั้งหมด แล้วทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Coding) เพื่อระบุประเด็นพฤติกรรม ความหลงใหล และการสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับสื่อเกาหลี การวิเคราะห์เชิงพรรณนาวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ผ่านมาการจัดหมวดหมู่มาเรียบเรียงและอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างตัวแปรด้านนโยบาย กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า 1. พลวัตนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีใต้ (ค.ศ. 1961-2022) จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่านโยบายวัฒนธรรมเกาหลีใต้แบ่งออกเป็น 4 ยุคสำคัญ ดังนี้

ยุคที่ 1 การสร้างชาติและการควบคุมวัฒนธรรม (ค.ศ. 1961-1987) ภายใต้การนำของประธานาธิบดีพัค จองฮี วัฒนธรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลทหาร (Lee, 2019) รัฐบาลมุ่งเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติ เพื่อสร้างเอกภาพและความรักชาติ มีการใช้กฎหมายเซ็นเซอร์อย่างเข้มงวดเพื่อปิดกั้นวัฒนธรรมญี่ปุ่นและอิทธิพลตะวันตกที่มองว่าขัดต่อศีลธรรมอันดี ยุคนี้รัฐทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแล มากกว่าผู้ส่งเสริม

ยุคที่ 2 การเริ่มเปิดเสรีและวิกฤตเศรษฐกิจ (ค.ศ. 1988-1997) หลังจากการก้าวเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยและการเป็นเจ้าภาพโอลิมปิก 1988 เกาหลีใต้เริ่มผ่อนคลายการควบคุมสื่อ มีการจัดตั้งสำนักอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industry Bureau) ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมในปี 1994 หลังจากการได้รับรายงานว่าภาพยนตร์เรื่อง Jurassic Park เรื่องเดียวสามารถสร้างรายได้เทียบเท่าการส่งออกรถยนต์ฮุนได 1.5 ล้านคัน จุดนี้เองที่รัฐบาลเริ่มมองเห็นว่าวัฒนธรรมคืออุตสาหกรรม (Kim, 2011)

ยุคที่ 3 ยุทธศาสตร์การส่งออกทางวัฒนธรรมและ Hallyu 1.0 (ยุคบุกเบิกของกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลี ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1990s ถึงกลางทศวรรษ 2000s (ค.ศ. 1998-2007) วิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ประธานาธิบดีคิม แดจุง ได้ประกาศนโยบายเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยระบุว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องยนต์ใหม่ในการขับเคลื่อนประเทศ มีการประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industry Promotion Act) และจัดตั้ง KOCCA เพื่อสนับสนุนทุนและข้อมูลการตลาดข้ามชาติให้กับภาคเอกชน ยุคนี้คือจุดเริ่มต้นของความสำเร็จของซีรีส์เกาหลีในเอเชียรวมถึงไทย (Lee, 2019; Kim, 2021)

ยุคที่ 4 ยุคดิจิทัลแพลตฟอร์มและ Soft Power สากล (2008-2022) รัฐบาลเกาหลีใต้ในยุคหลัง (โดยเฉพาะสมัยุน แจอิน และยุน ซ็อกยอล) ได้ยกระดับนโยบายสู่การเป็นอุตสาหกรรมคอนเทนต์ระดับโลก มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT), อินเทอร์เน็ตความเร็ว 5G และการหลอมรวมกันระหว่างโลกทางกายภาพ และโลกเสมือนจริง ผ่านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต (Meta-verse) มาผสมผสานกับ อุตสาหกรรมดนตรีลูกผสมและวัฒนธรรมแฟนคลับ (K-Pop) และซีรีส์เกาหลี (K-Drama) เพื่อสร้างอิทธิพลบนโลกโซเชียลมีเดีย นโยบายมุ่งเป้าไปที่เยาวชนทั่วโลก ในฐานะผู้บริโภคหลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่าน Fandom

2. ผลกระทบเชิงลึกต่อเยาวชนไทย: เสี่ยงสะท้อนจากการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรม

การศึกษาผลกระทบของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีใต้ต่อเยาวชนไทยในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสำรวจภาคสนามในกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 400 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 43 คน ข้อมูลสถิติที่ปรากฏต่อไปนี้มิได้เป็นเพียงตัวเลขแสดงพฤติกรรมผิวเผิน ทว่าคือภาพสะท้อนของความสำเร็จในการแผ่ขยาย Soft Power ที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้วางยุทธศาสตร์ไว้อย่างเป็นระบบ โดยสามารถจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 มิติหลัก ดังนี้

การบริโภคและทางเลือกเชิงสุนทรียศาสตร์ในยุคแพลตฟอร์ม ผลจากการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการปรับตัวเข้าสู่ระบบดิจิทัลและการร่วมมือกับแพลตฟอร์มระดับโลก สะท้อนให้เห็นผ่านพฤติกรรมการเปิดรับ และระดับความชื่นชอบของเยาวชนไทยที่มีต่อผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเกาหลี ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 อิทธิพลของวัฒนธรรมเกาหลีต่อพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของเยาวชนไทย (n=400)

รายการพฤติกรรมและการใช้ชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับอิทธิพล
1. ความสนใจเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศเกาหลี	3.86	1.15	มาก
2. แรงจูงใจในการเรียนภาษาเกาหลีด้วยตนเอง	3.77	1.03	มาก
3. พฤติกรรมการซื้อสินค้าเกาหลี (อาหาร, เครื่องดื่ม)	3.68	1.02	มาก
4. การรับประทานอาหารเกาหลีในชีวิตประจำวัน	3.48	1.06	ปานกลาง
5. การแต่งกายตามสไตล์แฟชั่นเกาหลี	3.30	1.17	ปานกลาง
6. การใช้เวลาว่างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเกาหลี	3.08	1.13	ปานกลาง
7. การเข้าร่วมกิจกรรมคอนเสิร์ตหรือแฟนมีตติ้ง	2.65	1.33	ปานกลาง
ภาพรวมอิทธิพลต่อพฤติกรรม	3.40	1.20	ปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ตารางที่ 1 จะพบประเด็นสำคัญคือช่องว่างระหว่างความปรารถนา กับความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ ความสนใจในการท่องเที่ยวเกาหลีมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.86 ซึ่งสอดคล้องกับความสำเร็จของยุทธศาสตร์การสร้างแบรนด์ชาติของรัฐบาลเกาหลี ทว่าในทางกลับกัน พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายสูง เช่น คอนเสิร์ตหรือแฟนมีตติ้ง กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (2.65) ปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านทุนทางเศรษฐกิจของเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเผชิญกับอุปสรรคทั้งเรื่องราคาบัตรที่สูงขึ้นและระยะทางจากศูนย์กลางการจัดงานในกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม มิติที่น่าชื่นชมคือการสะสมทุนทางวัฒนธรรมผ่านการเรียนภาษาเกาหลี (3.77) ซึ่งเยาวชนไม่ได้มองว่าเป็นเพียงวิชาเรียน แต่เป็นกุญแจสำคัญในการเข้าถึงความจริงแท้ ของศิลปินที่ตนชื่นชอบ สิ่งนี้พิสูจน์ให้เห็นว่านโยบาย Soft Power ของเกาหลีสามารถสร้างแรงจูงใจภายใน ที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลของเยาวชนไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ เปลี่ยนสถานะจากการเป็นผู้รับสารที่เฉื่อยชาสู่การเป็นผู้เรียนรู้เชิงรุก

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ใหม่และความสัมพันธ์ในฐานะทุนทางสังคม

ในมิติเชิงสังคมวิทยา ผลกระทบที่ลึกซึ้งที่สุดคือการที่เยาวชนใช้พื้นที่ทางวัฒนธรรมเกาหลีในการนิยามตัวตนและการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้พรมแดนทางอัตลักษณ์ลื่นไหลมากขึ้น

ตารางที่ 2 ผลกระทบต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ทางสังคม (n=400)

รายการผลกระทบเชิงอัตลักษณ์และสังคม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับผลกระทบ
1. อิทธิพลของ K-Pop ต่อการสร้างแรงบันดาลใจ	4.45	0.85	มากที่สุด
2. อิทธิพลของซีรีส์ต่อการรับรู้ค่านิยมใหม่ ๆ	4.32	0.79	มากที่สุด
3. อิทธิพลต่อการเปลี่ยนมาตรฐานความงามและแฟชั่น	4.17	0.88	มาก
4. อิทธิพลต่อรสนิยมการบริโภคอาหารที่ทันสมัย	4.16	0.84	มาก
5. อิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมและทัศนคติส่วนตัว	3.87	0.92	มาก
6. ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแฟนคลับ	3.67	0.96	มาก
7. การรวมกลุ่มหรือปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีความสนใจเดียวกัน	3.63	1.16	มาก
ภาพรวมผลกระทบต่ออัตลักษณ์	3.92	1.00	มาก

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม พ.ศ. 2567

ค่าเฉลี่ยรวมในตารางที่ 2 อยู่ในระดับ “มาก” (3.92) ซึ่งสูงกว่าอิทธิพลด้านพฤติกรรมในตารางก่อนหน้า ชี้ให้เห็นว่าผลกระทบในเชิงอุดมการณ์และทัศนคติมีความฝังรากลึกยิ่งกว่าพฤติกรรมการซื้อสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของดนตรี K-Pop (4.45) และซีรีส์ (4.32) ที่ถูกยกระดับให้เป็นมากกว่าความบันเทิง แต่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เยียวยาจิตใจ และแหล่งสร้างแรงบันดาลใจในการฝ่าฟันอุปสรรคชีวิต การที่เยาวชนให้ค่าเฉลี่ยต่ออิทธิพลด้านมาตรฐานความงาม สูงถึง 4.17 สะท้อนถึงการทำงานของวาทกรรมความงามออร์ตาแบบเกาหลี ที่รัฐบาลและอุตสาหกรรมความงามเกาหลีร่วมกันผลักดัน มาตรฐานนี้ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องผิวพรรณ แต่ถูกนิยามใหม่ให้หมายถึงความมีวินัยในการดูแลตนเอง นอกจากนี้ การสร้างอัตลักษณ์กลุ่ม ผ่านชุมชนแฟนคลับ (3.67) ยังเป็นบทพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ทางสังคมฝ่ายเดียว (Parasocial Relationship) ที่เยาวชนไทยสร้างความผูกพันเสมือนจริงกับศิลปิน เพื่อลดทอนความโดดเดี่ยวในสังคมสมัยใหม่ และใช้เป็นพื้นที่ในการเจรจาต่อรองเพื่อสร้างตัวตนที่ดีกว่าเดิม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเยาวชนเป้าหมายในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 43 ราย เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การบริโภควัฒนธรรมเกาหลีที่ซ้อนทับกับบริบทของพื้นที่ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มข้อค้นพบเชิงคุณภาพออกเป็น 4 มิติสำคัญดังนี้

1) มิติการเปิดรับสื่อและจิตวิทยา: ศิลปินในฐานะผู้เยียวยา (The Healer) และพื้นที่ปลอดภัย ผลการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณสะท้อนให้เห็นถึงภูมิทัศน์การบริโภคสื่อที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงในกลุ่มเยาวชนภาคใต้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจยิ่งกว่าตัวเลขสถิติ คือ ความหมาย ที่เยาวชนมอบให้กับการเสพสื่อเหล่านี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ากลไกการทำงานของ Soft Power เกาหลี ไม่ได้หยุดอยู่แค่ความสนุกสนาน แต่ได้แทรกซึมเข้าสู่พื้นที่ทางอารมณ์ของเยาวชน ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ อธิบายปรากฏการณ์นี้ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในมิติของการเยียวยาจิตใจ หนึ่งในผลกระทบที่ลึกซึ้งที่สุดและมี

ความหมายอย่างยิ่งในการพรรณนาเชิงลึก (Thick Description) คือบทบาทของวัฒนธรรมเกาหลีในฐานะกลไกทางจิตวิทยา สำหรับเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างแฟนคลับและศิลปิน ถูกพัฒนาไปไกลกว่าความบันเทิง สู่การเป็นที่พึ่งทางใจ และพื้นที่แห่งการเยียวยา ท่ามกลางสภาวะความกดดันทางสังคมหรือปัญหาส่วนตัว ตัวอย่างเช่น

“มาร์คก็ยังเป็นศิลปินที่สามารถทำให้ฉันยิ้มได้ แม้ในวันที่รู้สึกเศร้า

...จากการติดตามผลงานยังทำให้เห็นถึงความตั้งใจและการทำงานหนักของเขา” (นุรุลฮูดา หะยีแวนาแว, 2567)

ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายสะท้อนตรงกันว่า ศิลปินและสื่อบันเทิงเกาหลีทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปลอดภัย และแหล่งพลังงานบวกในชีวิต ดังคำกล่าวของสีลามล ที่เล่าถึงประสบการณ์การติดตามวง BTS ว่า:

“ดูไปเรื่อย ๆ ฮีลใจมาก ๆ เมมเบอร์ในวงเป็นตัวของตัวเองมาก

... สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้คนหลาย ๆ คนได้”

ภาพที่ 1 ประสบการณ์การเข้าร่วมคอนเสิร์ต

ที่มา: สีลามล ช่างคิด

การใช้คำว่า “ฮีลใจ, Healing” (การจัดการกับความรู้สึกของตนเอง ลดทอนความกดดันทางจิตใจ กำจัดอารมณ์เชิงลบ และรักษาสมดุลทางอารมณ์ให้กลับมาสู่สภาวะปกติ) และ “ยิ้มได้แม้ในวันที่เศร้า” บ่งชี้ว่าผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเกาหลีทำหน้าที่เป็นกลไกการจัดการอารมณ์ สำหรับเยาวชนในภาคใต้ ความสำเร็จของอุตสาหกรรม K-Pop ภายใต้นโยบายของรัฐบาลเกาหลีไม่ได้อยู่ที่ตัวเพลงเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การสร้างเรื่องราวของความพยายาม, การฝ่าฟันอุปสรรค, และความฝัน ซึ่งเป็นค่านิยมหลักของสังคมเกาหลีที่ถูกบรรจุอยู่ในสินค้าวัฒนธรรม

เยาวชนไทยในภาคใต้ได้รับเอามรดกทางความคิดนี้มาปรับใช้เป็นแรงผลักดันในการพัฒนาตนเอง ดังที่นุรุฟัตริยา กล่าวว่า สื่อเกาหลีสะท้อน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเป็นแฟนคลับจึงไม่ใช่เรื่องไร้สาระ แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ และการขัดเกลาทางสังคมผ่านสื่อข้ามชาติ การมีไอดอลเป็นต้นแบบ ช่วยให้เยาวชนมีเป้าหมายและแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่สถาบันดั้งเดิมอาจตอบสนองได้ไม่เพียงพอในบริบทสังคมสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น

“ความมุ่งมั่น ความพยายาม ความมีวินัย” (นุรุฟัตริยา ลิ้มะ, 2567)

นโยบายการส่งออกวัฒนธรรมของเกาหลีประสบความสำเร็จในการสร้างความผูกพันทางสังคมเสมือนที่ลึกซึ้ง ศิลปินไม่ได้ถูกมองเป็นเพียงผู้ให้ความบันเทิง แต่ถูกยกระดับสถานะเป็นต้นแบบ (Role Model) และผู้ให้กำลังใจ สอดคล้องกับ ฟาอิชา ที่กล่าวถึงศิลปินวง NCT DREAM ว่า

“พวกเขาเป็นความสุขมาให้ฉันมา 8 ปี เขาคือแรงบันดาลใจให้ฉันอยากมีชีวิตอยู่ต่อ” (ฟาอิซา เจอะดอเลาะนัท, 2567)
 ข้อความนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีได้ก้าวข้ามมิติทางเศรษฐกิจไปสู่มิติทางจิตวิญญาณและสุขภาวะทางจิตของเยาวชนไทยในระดับที่ลึกซึ้ง

2) มิติพฤติกรรมกรรมการบริโภคและสุนทรียศาสตร์: สุนทรียะใหม่ กระแสความนิยมเกาหลีได้เข้ามายกระดับมาตรฐานความงามและรสนิยมใหม่ ในกลุ่มเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญ ผ่านอุตสาหกรรม K-Beauty และแฟชั่น ผลการสัมภาษณ์พบว่า เยาวชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการแต่งหน้าจากการแต่งหน้าจัด สู่การเน้นงานผิวที่เรียกว่าผิวฉ่ำวาวแบบกระจก (Glass Skin) และความงามแบบเป็นธรรมชาติ ซึ่งเยาวชนให้ความหมายวาทกรรมนี้ว่าเป็นการแต่งตัวที่ดูสุขภาพและแพง หรือมีรสนิยมดี สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงกลไกอำนาจละมุนที่แทรกซึมผ่านการบริโภคเชิงสัญลักษณ์

(3) มิติการประกอบสร้างอัตลักษณ์: ความเป็นสมัยใหม่แบบอิสลาม และความเป็นไทย ข้อค้นพบที่น่าสนใจที่สุดประการหนึ่งจากการลงพื้นที่ภาคใต้ คือบทบาทของวัฒนธรรมเกาหลีต่อกลุ่มเยาวชนมุสลิม เยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ละทิ้งจารีตศาสนา แต่เลือกใช้วิธีการดัดแปลงและต่อรอง เช่น การนำสไตล์แฟชั่นเกาหลีแบบสวมทับหลายชั้น หรือเสื้อผ้าทรงหลวม มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการคลุมฮิญาบ การผสมผสานนี้ทำให้เกิด “ความเป็นสมัยใหม่แบบอิสลาม” และเกิดเป็นอัตลักษณ์ลูกผสม ที่เยาวชนสามารถแสดงออกถึงความเป็นวัยรุ่นที่ทันสมัยตามกระแสโลกไปพร้อม ๆ กับการธำรงรักษารากเหง้าทางอัตลักษณ์ท้องถิ่นและศาสนาได้อย่างกลมกลืน ตัวอย่างเช่น

“แฟชั่นเกาหลีชอบตรงที่แต่งง่าย ดูดี และสามารถนำมาปรับใช้
 กับการแต่งตัวในชีวิตประจำวันได้” (นาซรีน อาแย, 2567)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เยาวชนไทยไม่ได้ถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรม จนสูญเสียความเป็นไทย แต่พวกเขา กำลังอยู่ในกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่เป็นลูกผสม จากการสัมภาษณ์พบว่า เยาวชนนำองค์ประกอบของความเป็นเกาหลี ได้แก่ ความมีวินัย, ความมุ่งมั่น, สไตล์การแต่งตัว มาผนวกเข้ากับวิถีชีวิตเดิมของตน เพื่อสร้างตัวตนที่ดีขึ้น อาทิ ชัย กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจ ตัวอย่างเช่น

“ซีรีส์หลายเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับสุขภาพ รวมถึงการมีวินัยในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ผมนำมาปรับใช้กับตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ผมมองความคิดเปลี่ยนไป คือมองชีวิตและปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลมากขึ้น” (อาทิจัย มี, 2567)

4) มิติข้อจำกัดทางเศรษฐศาสตร์ในพื้นที่ชายขอบ: ต้นทุนแห่งการตั้ง แม้กระแสเกาหลีจะแพร่หลายอย่างรวดเร็ว แต่ผลจากการสัมภาษณ์ยังเผยให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมของเยาวชนในพื้นที่ต่างจังหวัด พบว่าการบริโภควัฒนธรรมเกาหลีมีต้นทุน ที่แฝงอยู่ เยาวชนระบุถึงข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมอาหารที่รสชาติมาพร้อมกับราคา ซึ่งมักมีราคาสูงกว่าอาหารท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น

“ดิฉันยังสนใจอาหารเกาหลี แม้จะยังไม่มีโอกาสได้ลองรับประทานมากนัก เพราะราคายังค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับงบประมาณส่วนตัว อย่างไรก็ตาม ดิฉันสนใจเมนูอย่าง ต็อกบกกี, ไก่ทอดซอสเกาหลีและจางมยอน”
 (นุรุลฮูดา หะยีแวนาแว, 2567)

ในขณะเดียวกัน การแก้ปัญหาความขาดแคลนนี้ถูกทดแทนด้วยการบริโภคผ่านสายตา (Visual Consumption) ดังที่ รพีพรรณ กล่าวว่า

“เวลากินข้าวก็ชอบเปิดดูคนเกาหลีกินข้าวหรือทำอาหารอยู่บ่อย ๆ ” (รพีพรรณ บุญคล่อง, 2567)

การกระทำนี้คือการจำลองประสบการณ์ หรือม็อกบัง (Mukbang) เพื่อให้ตนเองรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโลก แม้ตัวจะอยู่ในท้องถิ่น และมีข้อจำกัดทางทรัพยากรก็ตาม

ภาพที่ 2 มือกบ่ง การถ่ายทอดสด หรือคลิปวิดีโอโชว์การกินอาหารในปริมาณที่มาก

รวมถึงข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์และทุนทรัพย์ในการเดินทางไปเกาหลี หรือแม้แต่การเดินทางจากสงขลาไปยังกทม. เพื่อชมคอนเสิร์ต ปรากฏการณ์ “ต้นทุนแห่งการตั้ง” นี้ สะท้อนให้เห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์ แม้จะเชื่อมโลกให้ใกล้กันผ่านหน้าจอแพลตฟอร์ม แต่ในโลกความเป็นจริง โครงสร้างทางเศรษฐกิจยังคงเป็นตัวกำหนดขีดความสามารถในการเข้าถึงและบริโภควัฒนธรรมของเยาวชนในพื้นที่ชายขอบ

ผลการสำรวจเชิงปริมาณระบุว่า การมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.65) ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยขยายความประเด็นนี้ว่า อุปสรรคสำคัญไม่ใช่ความสนใจ แต่คือระยะทางและงบประมาณ โดยเฉพาะสำหรับเยาวชนในภาคใต้ สิลามล เล่าถึงประสบการณ์การเดินทางไปคอนเสิร์ตว่า

“ตอนนั้นนั่งรถไฟจากหาดใหญ่ไปคอนเสิร์ตคนเดียว ไปกรุงเทพคนเดียวครั้งแรก เอาความกล้าจากไหนไม่รู้ แต่จำได้ว่าตื่นเต้นมาก” (สิลามล ช่างคิด, 2567)

อภิปรายผล

พลวัตของนโยบายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของประเทศเกาหลี (ค.ศ. 1961-2022)

1. การเปลี่ยนผ่านจากรัฐผู้ควบคุมสู่รัฐผู้สนับสนุนเชิงยุทธศาสตร์ ผลการวิจัยที่พบว่ารัฐบาลเกาหลีเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนเชิงยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lee (2019) ที่อธิบายถึงความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านจากรัฐอำนาจนิยมสู่รัฐที่ขับเคลื่อนด้วยแผนแม่บทและการลงทุนเชิงโครงสร้าง พลวัตนี้ยังสอดคล้องกับงานของปภาวิณ์ นนทวงศ์ (2567) ที่ระบุว่าความสำเร็จของเกาหลีได้เกิดจากนโยบายสนับสนุนแต่ไม่แทรกแซง ซึ่งรัฐทำหน้าที่วางโครงสร้างพื้นฐานและกฎหมาย แต่ปล่อยให้ภาคเอกชนใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ การผลิตเชิงอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานสูง ซึ่งแตกต่างจากกรณีของไทยที่ยังเน้นการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบแยกส่วน

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบของผู้วิจัยมีจุดที่แตกต่างและโต้แย้งกับแนวคิดเรื่องความสำเร็จที่เป็นเส้นตรงในงานของ Kim (2011) ที่มักมองบทบาทของรัฐในเชิงบวกด้านเดียว ข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า ภายใต้อำนาจความสำเร็จของนโยบาย มีการเผชิญหน้าและแรงต้านจากกลุ่มศิลปินอิสระและภาคประชาสังคมที่มองว่าการแทรกแซงของรัฐผ่านงบประมาณเป็นการลดทอนคุณค่าทางศิลปะ ให้กลายเป็นเพียง “สินค้าบริโภค” ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่านโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกัน แต่มีความขัดแย้งเชิงคุณค่าภายในที่งานวิจัยกระแสหลักมักมองข้าม

อีกทั้งข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้ มีจุดที่ต่างออกไปจากงานของ Shim (2006) ที่มักมองว่ารัฐบาลเกาหลีเป็นผู้บงการ (Top-down) ทั้งหมด แต่ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ในยุคปัจจุบัน (ค.ศ. 2017-2022) พลวัตเริ่มเปลี่ยนเป็นรูปแบบการประสานความร่วมมือจากระดับฐานรากสู่ระดับนโยบายการประสานความร่วมมือจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Collaboration) มากขึ้น โดยรัฐบาลต้องปรับนโยบายตามกระแสแผน

คลับทั่วโลก ไม่ใช่รัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางฝ่ายเดียวอีกต่อไป สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีรัฐพัฒนาการ แบบดั้งเดิม อาจไม่สามารถอธิบายความซับซ้อนของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์

อำนาจละมุน ในฐานะกลไกกำหนดวาระทางวัฒนธรรม อิทธิพลของสื่อเกาหลีที่มีต่อเยาวชนไทย สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีของ Nye (2004) เรื่องความน่าดึงดูดใจที่จับต้องไม่ได้ สื่อเกาหลีไม่ได้ทำหน้าที่ เพียงแค่ความบันเทิง แต่ทำงานผ่านกระบวนการกำหนดวาระ และ การหล่อหลอมความชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อค้นพบของกิตติ ประเสริฐสุข (2561) ที่ว่าจุดแข็งของอำนาจละมุนเกาหลีอยู่ที่วัฒนธรรมร่วมสมัย (K-Wave) ที่สามารถต่อยอดไปยังอุตสาหกรรมความงามและการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เยาวชนไทยกับสถานะผู้รับสารที่ตื่นตัว ในกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม เยาวชนใช้สื่อ เกาหลีเพื่อจัดการกับความรู้สึกของตนเอง ลดทอนความกดดันทางจิตใจ กำจัดอารมณ์เชิงลบ และรักษาสมดุล ทางอารมณ์ให้กลับมาสู่ภาวะปกติ (ฮีลใจ, Healing) ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึง พอใจ (UGT) ในบริบทสังคมไทยที่เผชิญกับความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมือง เยาวชนมี “Unmet Needs” หรือความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากสถาบันหลักในประเทศ เช่น ความต้องการความ มั่นคงและความหวังในอนาคต ความต้องการพื้นที่ปลอดภัยและการยอมรับทางอารมณ์ ความต้องการสิทธิ อำนาจ และการมีส่วนร่วม และความต้องการประกอบสร้างอัตลักษณ์ที่หลากหลาย สื่อเกาหลีที่ถูกผลิตภายใต้ นโยบายรัฐผู้อุปถัมภ์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Patron State) ของเกาหลี ซึ่งเน้นเนื้อหาที่สร้างแรงบันดาลใจ และคุณภาพการผลิตสูง จึงกลายเป็นที่พักพิงทางอารมณ์

การผลิตความหมายใหม่และการเคลื่อนไหวทางสังคม: แฟนคลับเป็นผู้บริโภคที่สร้างสรรค์ ตาม แนวคิดของ Yoon & Jin (2020) เยาวชนไม่ได้ละทิ้งความเป็นไทยตามแนวคิดจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม ของ Schiller (1978) แต่กลับใช้ความเป็นเกาหลีมาวิพากษ์ปัญหาสังคมไทย ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีการผสมผสาน ทางวัฒนธรรมของ Nederveen Pieterse (2009) ในมิติการเคลื่อนไหวทางสังคม

3. ด้านบริโภคนิยมและความเหลื่อมล้ำทางทุนวัฒนธรรม

ข้อจำกัดทางทุนเศรษฐกิจ: เยาวชนในพื้นที่ภาคใต้เผชิญกับอุปสรรคทางทุนเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Bourdieu (1984) ทำให้มีช่องว่างระหว่างความสนใจกับพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมจริง เยาวชนจึงปรับตัวด้วยการบริโภคผ่านสายตา เช่น การดู Mukbang เพื่อเจรจาต่อรองกับข้อจำกัดทาง เศรษฐกิจ

บริโภคนิยมเชิงสัญญะ การซื้อสินค้าถูกผลักดันด้วยมูลค่าทางสัญญะ ตามแนวคิดของ Baudrillard (1970) เพื่อสื่อถึงความทันสมัย นำไปสู่การเกิดวัฒนธรรมลูกผสม คล้ายกับปรากฏการณ์ ความนิยมใน วัฒนธรรมไทย (T-Pop) ที่หยิบยืมกระบวนการผลิตแบบกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลี (K-Pop) ตาม การศึกษาของธรรมรส กรกนก (2566)

4. ด้านอัตลักษณ์ลูกผสม: กรณีศึกษาเยาวชนภาคใต้

ความเป็นสมัยใหม่แบบลูกผสม เยาวชนมุสลิมนำสุนทรียศาสตร์เกาหลีมาปรับใช้โดยไม่ละทิ้งศาสนา และอัตลักษณ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Nederveen Pieterse (2009) ที่มองว่าโลกาภิวัตน์นำไปสู่ วัฒนธรรมใหม่ (Mélange) ไม่ใช่การถูกกลืนกลาย

การรับสารเชิงรุก เยาวชนมีความชาญฉลาดในการเลือกรับและสร้างความหมายใหม่ ท้าทายแนวคิด สำนักแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt School, 1923) แต่สนับสนุนงานวิจัยของประยุทธ์ วรรณอุดม (2549) และ พิษณุะ ดีด้วยชาติ (2566) รวมถึงสะท้อนแนวคิดภูมิทัศน์สื่อของ Appadurai (1996)

5. ด้านมายาคติของความสำเร็จและความเหลื่อมล้ำ

อำนาจสยบยอมและมาตรฐานที่สุดโต่ง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แย่งงานที่ยกย่องโมเดลเกาหลีเพียงด้านเดียว เช่น งานของปภาวิทย์ นนทวงศ์, 2567 โดยพบว่านโยบายดังกล่าวสร้างสภาวะบีบคั้นทางสังคมผ่านมาตรฐานความงามที่สุดโต่ง ซึ่งทำงานในลักษณะอำนาจสยบยอม (Hegemony) ตามนิยามของ Gramsci (1971) ด้านมิติของนโยบาย ได้แก่ การมองวัฒนธรรมเป็นเพียงเครื่องมือทำให้รัฐละเลยความหลากหลายระดับรากหญ้า ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของเกาหลีในสายตาเยาวชนไทยถูกคัดกรองจนมีความสมบูรณ์แบบเกินจริง

บทความวิจัยฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย ดังนี้ ต่อหน่วยงานด้านวัฒนธรรมและนโยบายสาธารณะ บทความนี้จะเป็นองค์ความรู้สำคัญในการวิเคราะห์แนวทางการสร้างอำนาจละมุน (Soft Power) ของประเทศไทย โดยถอดบทเรียนความสำเร็จและข้อควรระวัง (เช่น ต้นทุนแห่งการตั้งหรือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงวัฒนธรรม) จากโมเดลของรัฐบาลเกาหลีใต้ เพื่อให้รัฐสามารถวางนโยบายที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืนและครอบคลุมต่อการเข้าใจเยาวชนและสังคม การค้นพบว่าเยาวชนไทยในพื้นที่ภาคใต้มีกระบวนการเจรจาต่อรอง (Negotiation) และผสมผสานวัฒนธรรมเกาหลีเข้ากับวิถีชีวิตมุสลิม จะช่วยให้สังคมเข้าใจถึงพลวัตทางอัตลักษณ์ของเยาวชนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนเรื่องการกลืนกลายทางวัฒนธรรม และเห็นภาพของ “ความเป็นสมัยใหม่แบบอิสลาม” (Islamic Modernity) ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย ต่อภาคการศึกษาข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และการทำความเข้าใจความต้องการที่แท้จริง ของเยาวชน ซึ่งจะเป็แนวทางให้สถาบันหลักในสังคมสามารถตอบสนองความคาดหวังของเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

พลวัตของนโยบายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐเกาหลี (ค.ศ. 1961-2022) และผลกระทบที่มีต่อการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในพื้นที่ภาคใต้ งานวิจัยฉบับนี้ได้ค้นพบข้อสรุปที่สำคัญซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งระหว่างการกำหนดนโยบายระดับมหภาคของรัฐและผลกระทบระดับจุลภาคที่เกิดขึ้นกับกระบวนการทางวัฒนธรรมของผู้บริโภคข้ามพรมแดนรัฐชาติ

ประการแรก ในมิติของพลวัตเชิงนโยบาย งานวิจัยพบว่าความสำเร็จของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกาหลีใต้หรือปรากฏการณ์กระแสเกาหลี หรือภาษาเกาหลีที่เรียกว่า “ฮัลลยู” (Hallyu) ไม่ได้เกิดขึ้นโดยความบังเอิญหรือเป็นเพียงกระแสนิยมชั่วคราว หากแต่เป็นผลพวงจากการเปลี่ยนผ่านยุทธศาสตร์ของรัฐอย่างเป็นระบบ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากรัฐผู้ควบคุม ในยุคอำนาจนิยมที่มุ่งใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเพียงเครื่องมือสร้างชาตินิยมและควบคุมอุดมการณ์ มาสู่การเป็นรัฐผู้อุปถัมภ์ใหม่ ภายใต้บริบทของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ โดยเฉพาะภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี ค.ศ. 1997 ที่รัฐหันมาส่งเสริมอุตสาหกรรมเนื้อหา อย่างเต็มรูปแบบ ผ่านการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางอย่าง KOCCA และสนับสนุนโครงสร้างทางการเงิน เช่น กองทุนแม่ (Motae Fund) การปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างนี้ทำให้เกาหลีใต้สามารถแปลงทรัพยากรทางวัฒนธรรมให้กลายเป็นอำนาจละมุน ที่ทรงอิทธิพลและสามารถส่งออกไปทั่วโลกได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สอง ในมิติของผลกระทบต่อสังคมไทย งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าเยาวชนไทยไม่ได้ดำรงฐานะเป็นเพียงผู้รับสารที่ถูกครอบงำตามวาทกรรมจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม อย่างไร้ความต้านทาน ทว่าพวกเขาแสดงบทบาทเป็นผู้รับสารที่ตื่นตัว ที่มีการนำเสนอแบ้งและวัฒนธรรมเกาหลีมาใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลในหลากหลายมิติ ทั้งในมิติจิตวิทยาที่ศิลปินทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้เยียวยาทางอารมณ์

และเป็นพื้นที่ปลอดภัย มิติพฤติกรรมการบริโภคที่นำไปสู่การรับเอามาตรฐานความงามและรสนิยมใหม่แบบสากล รวมถึงมิติการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดการชวนขยายศึกษาภาษาต่างประเทศด้วยตนเอง

ประการที่สาม การประกอบสร้างอัตลักษณ์ลูกผสม ซึ่งถือเป็นข้อค้นพบที่สำคัญและสะท้อนความซับซ้อนทางวัฒนธรรม เยาวชนไทยในพื้นที่ภาคใต้ไม่ได้ละทิ้งรากเหง้าเพื่อความเป็นเกาหลีอย่างเบ็ดเสร็จ แต่เกิดกระบวนการเจรจาต่อรองและดัดแปลง นำมาซึ่งพื้นที่ทางวัฒนธรรมแบบใหม่ ตัวอย่างที่ประจักษ์ชัดคือกลุ่มเยาวชนมุสลิมที่มีการผสมผสานสไตล์แฟชั่นเกาหลีเข้ากับการแต่งกายตามหลักศาสนา (การคลุมฮิญาบ) ก่อให้เกิดความเป็นสมัยใหม่แบบอิสลาม ที่ลงตัว ปรากฏการณ์นี้ยืนยันว่าโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน อย่างไรก็ตาม ภายใต้ภาพความสวยงามของกระแสเกาหลี งานวิจัยยังเผยให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่เรียกว่า “ต้นทุนแห่งการดิ้น” ซึ่งสะท้อนความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมของเยาวชนในพื้นที่ชายขอบ ที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายและข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ในการบริโภควัฒนธรรมสากลเมื่อเทียบกับเยาวชนในเมืองหลวง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การปรับเปลี่ยนบทบาทของประเทศไทย รัฐบาลไทย (ผ่าน THACCA และกระทรวงวัฒนธรรม) ควรเปลี่ยนบทบาทจากผู้ควบคุมศีลธรรม มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Facilitator) ตามโมเดลเกาหลี โดยเน้นการสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) มากกว่าการจัดกิจกรรมรายครั้ง การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทุนวัฒนธรรม จากข้อค้นพบเรื่องข้อจำกัดทางเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ รัฐควรส่งเสริมการกระจายตัวของโครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่ภูมิภาค การบูรณาการ Soft Power อย่างเป็นระบบ ประเทศไทยควรมียุทธศาสตร์การสร้าง Nation Branding ที่ชัดเจนและเป็นเอกภาพ ไม่ทำงานแบบแยกส่วน การส่งเสริมอุตสาหกรรมซีรีส์ ภาพยนตร์ วาย (Y-series) หรือ T-pop ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาหาร และไลฟ์สไตล์ เพื่อให้เกิดผลกระทบเชิงทวีคูณในระบบเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเปรียบเทียบเชิงพื้นที่ โดยควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเยาวชนในภาคอื่น ๆ เช่น ภาคเหนือ หรือ ภาคอีสาน เพื่อดูว่าปัจจัยด้านบริบทท้องถิ่นส่งผลต่อการ “ต่อรองทางวัฒนธรรม” แตกต่างกันอย่างไรร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุชนิพนธ์เรื่อง นโยบายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของประเทศเกาหลี และผลกระทบที่มีต่อเยาวชนในสังคมไทย หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ ประธานที่ปรึกษาดุชนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ประเสริฐสุข. (2561). Soft Power ของเกาหลีใต้: จุดแข็งและข้อจำกัด. วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 22(1), 122-139.
- ธรรมรส กรกนก. (2566). การผสมผสานจากกระบวนการสร้างศิลปินไอดอลเกาหลี (K-POP) สู่กระบวนการสร้างศิลปินไอดอลไทย (T-POP) ยุคใหม่ (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นพดล สาลีโกชน. (2569). นโยบายอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของประเทศเกาหลีและผลกระทบที่มีต่อเยาวชนในสังคมไทย (ดุชฎินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นาชริน อาแย. (2567, 23 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- นุรพีตริยา ลิ้มะ. (2567, 29 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- นุรุสสุตา หะยีแวนาแว. (2567, 29 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- ปภาวินท์ นนทวงศ์. (2567). การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสร้าง Soft Power ระหว่างประเทศเกาหลีใต้กับประเทศไทยผ่านอุตสาหกรรมภาพยนตร์ (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยุทธ์ วรรณอุดม. (2549). กระบวนการต่อรองของหมอลำและผู้ชมหมอลำที่มีต่อบทบาทและอิทธิพลของระบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (ดุชฎินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชฎะ ดีด้วยชาติ. (2566). การสร้างสรรค์เนื้อหาให้กับศิลปินเกาหลี Seventeen ผ่านช่องทาง TikTok (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พาอิดา เจดอเลาะนัท. (2567, 8 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- รพีพรรณ บุญคล่อง. (2567, 5 พฤษภาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- สิลามล ช่างคิด. (2567, 1 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- อาทิตย์ มี. (2567, 8 มีนาคม). นิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ [บทสัมภาษณ์].
- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Baudrillard, J. (1970). *The consumer society: Myths and structures*. London: Sage Publications.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the prison notebooks of Antonio Gramsci* (Q. Hoare & G. Nowell Smith, Eds. & Trans.). New York: International Publishers.
- Kim, M. (2011). The role of the government in cultural industry: Some Observation from Korea's experience. *Keio Communication Review*, 33, 163-182.
- Kim, T. (2021). *The state's roles in the development of cultural industries: Korean cultural industry policies from 1993 to 2021* (Doctoral dissertation, School of Communication). Burnaby, BC: Simon Fraser University.
- Lee, H. K. (2019). *Cultural policy in South Korea: Making a new patron state*. London: Routledge.
- Nye, J. S., Jr. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: PublicAffairs.
- Nederveen Pieterse, J. (2009). *Globalization and culture: Global mélange* (2nd ed.). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Schiller, H. I. (1978). Media and imperialism. *Revue Française d'Études Américaines*, 6(1), 269-281.

- Shim, D. (2006). Hybridity and the rise of Korean popular culture in Asia. *Media, Culture & Society*, 28(1), 25-44.
- Yoon, K., Min, W., & Jin, D. Y. (2020). Consuming the Contra-Flow of K-pop in Spain. *Journal of Intercultural Studies*, 41(2), 132-147.

THE EFFECTIVENESS OF DUOLINGO IN ENHANCING ENGLISH VOCABULARY THROUGH READING AMONG PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS AT WAT RONG-OR SCHOOL, CHIANG MAI PROVINCE

Kyi Naing Htwe (Vilakanta), Thippanakorn Laolee, Wisuttichai Chaiyasit
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

Corresponding Author E-mail: vilakanpang@gmail.com

Received April 21, 2026

Revised September 4, 2026

Accepted September 9, 2026

Abstract

The objectives of this study were (1) to compare Prathomsuksa 6 students' English vocabulary knowledge before and after learning through Duolingo-based reading activities and (2) to examine students' perceptions and attitudes toward learning English vocabulary through the Duolingo application. An explanatory sequential mixed-methods design was employed. The quantitative phase utilized a one-group pretest-posttest design involving 35 Prathomsuksa 6 students at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province. The qualitative phase involved 12 purposively selected student informants representing different achievement levels and gender groups. Research instruments included a 50-item English vocabulary test, the Duolingo application as the intervention tool, and semi-structured interview questions. The vocabulary test demonstrated acceptable content validity ($IOC = 0.60-1.00$) and reliability (Cronbach's $\alpha = .723$). Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, paired-samples t-test, and Cohen's d_z effect size analysis, while qualitative data were analyzed using thematic analysis.

The findings revealed that students' English vocabulary knowledge improved after participating in the Duolingo-based reading activities. The mean pre-test score was 40.97 ($SD = 11.19$), whereas the mean post-test score increased to 54.74 ($SD = 12.40$). The paired-samples t-test indicated a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores ($t = -23.81, p < .05$). The effect size analysis revealed a very large effect (Cohen's $d_z = 4.02$). The qualitative findings further indicated that students held positive perceptions toward the Duolingo application. Students reported increased motivation through gamification features, improved vocabulary understanding through reading contexts, and greater confidence in learning English. The findings suggest that Duolingo-based reading activities may support English vocabulary development among primary-level learners in rural educational contexts.

Keywords: Duolingo, English Vocabulary, Reading-Based Learning, Prathomsuksa 6 Students, Educational Technology

Introduction

English has become an essential international language for communication in education, business, science, tourism, and digital technology. In Thailand, English is a core subject in the Basic Education Core Curriculum, which aims to develop students' communicative competence in listening, speaking, reading, and writing (Ministry of Education, 2008). As globalization increases the demand for English proficiency, the development of students' English language skills has become an important educational priority. Among the various components of language proficiency, vocabulary knowledge plays a crucial role in supporting reading comprehension and effective communication. Learners with limited vocabulary often encounter difficulties in understanding texts, expressing ideas, and participating confidently in language learning activities (Nation, 2022; Schmitt & Schmitt, 2020).

Despite continuous efforts to improve English language education, vocabulary learning remains a challenge for many primary school students. Traditional classroom practices often emphasize memorization of isolated vocabulary items, which may limit students' ability to understand and apply vocabulary in meaningful contexts. These challenges are particularly evident in rural educational settings where students have limited opportunities to interact with English outside the classroom. At Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province, many Prathomsuksa 6 students experience difficulties in remembering vocabulary and using vocabulary knowledge when reading English texts. As a result, students often demonstrate low confidence and limited motivation toward English learning.

To address these challenges, educational technology has increasingly been integrated into language learning environments. One widely used mobile-assisted language learning application is Duolingo, which incorporates gamification, immediate feedback, repeated practice, and contextualized language-learning activities. The present study is informed by several theoretical perspectives. Multimedia Learning Theory proposes that learners process information more effectively when verbal and visual information are presented together (Mayer, 2002; Mayer & Fiorella, 2022). According to the input hypothesis, language acquisition occurs when learners receive comprehensible input in meaningful contexts (Krashen, 1985) suggests that language acquisition occurs when learners receive comprehensible input in meaningful contexts. In addition, Vygotsky (1978)'s Sociocultural Theory emphasizes the role of learning tools and mediated interaction in cognitive development. These theoretical perspectives suggest that technology-supported learning environments may facilitate vocabulary development by providing meaningful input, contextualized practice, and continuous feedback.

Previous studies have reported positive effects of Duolingo on vocabulary learning and learner engagement among English language learners (Ajisoko, 2020; Kusumadewi & Widyastuti, 2018; Aulia et al., 2020). However, most existing studies have focused on secondary school students, university students, or learners in urban educational contexts.

Relatively limited research has investigated the effectiveness of Duolingo-based reading activities in enhancing English vocabulary knowledge among primary school students in rural Thai schools. Furthermore, previous studies have primarily examined vocabulary learning outcomes, while comparatively less attention has been given to students' perceptions and attitudes toward learning English vocabulary through reading-based activities in Duolingo. Consequently, there remains limited understanding of how Duolingo-based reading activities may support both vocabulary development and learner engagement among young learners in rural educational settings. This research gap highlights the need for further investigation in the context of Prathomsuksa 6 students at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province. Therefore, this study aims to compare students' English vocabulary knowledge before and after learning through Duolingo-based reading activities and to examine their perceptions and attitudes toward learning English vocabulary through the Duolingo application.

Research Objectives

1. To examine the baseline level of English vocabulary knowledge of Prathomsuksa 6 students before the Duolingo intervention at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province.
2. To compare the English vocabulary knowledge scores of Prathomsuksa 6 students at Wat Rong-Or School between the pre-test and post-test after using the Duolingo application.
3. To explore the perceptions and attitudes of Prathomsuksa 6 students towards learning English vocabulary through the Duolingo application.

Methodology

This study employed an explanatory sequential mixed-methods design, consisting of a quantitative phase followed by a qualitative phase. In the first phase, a quasi-experimental one-group pretest-posttest design was used to examine changes in students' English vocabulary knowledge after participating in Duolingo-based reading activities. In the second phase, qualitative data were collected through semi-structured interviews to provide deeper explanations of the quantitative findings, particularly regarding students' perceptions, attitudes, motivation, and learning experiences while using the Duolingo application. The integration of both quantitative and qualitative findings enabled a more comprehensive understanding of vocabulary development in a technology-supported learning environment.

Population, Sample, and Key Informants

The participants consisted of 35 Prathomsuksa 6 students enrolled at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province, during the 2025 academic year. Purposive sampling was employed because the students represented an intact classroom in a rural educational context where English language exposure was relatively limited. All students in the classroom participated in the quantitative phase of the study. For the qualitative phase, 12 students

were purposively selected as key informants. The selection included six male and six female students representing high-, medium-, and low-achievement groups based on their vocabulary learning performance. This selection strategy was employed to obtain diverse perspectives and ensure comprehensive representation of students' learning experiences.

Research Instruments

Three research instruments were employed in this study.

1. Duolingo Application

The Duolingo application served as the intervention tool for vocabulary learning through reading activities. The intervention was conducted over a seven-week period. During the intervention, students completed reading-based vocabulary activities, including sentence-completion exercises, vocabulary-matching tasks, short reading passages, contextual vocabulary practice, and story-based activities. These activities provided repeated exposure to target vocabulary in meaningful contexts while incorporating gamified features such as XP points, streaks, rewards, and leaderboards. Teachers monitored students' participation through Duolingo for Schools to ensure consistent engagement throughout the intervention period.

2. Vocabulary Pre-test and Post-test

A 50-item English vocabulary test was developed to assess students' vocabulary knowledge related to the Prathomsuksa 6 English curriculum. The test consisted of vocabulary items representing nouns, verbs, and adjectives. Content validity was evaluated by three experts in English language teaching, and the Item-Objective Congruence (IOC) values ranged from 0.60 to 1.00, indicating acceptable content validity.

The reliability of the vocabulary test was examined using Cronbach's alpha coefficient. The analysis yielded a reliability coefficient of $\alpha = .723$, indicating acceptable internal consistency and suitability for use in the present study.

3. Semi-Structured Interviews

Semi-structured interviews were conducted with 12 selected key informants after completion of the intervention. The interview questions focused on students' perceptions, attitudes, motivation, engagement, vocabulary learning experiences, and challenges encountered while using the Duolingo application. The interview protocol was reviewed by five experts, and all interview questions achieved IOC values above 0.50.

Data Collection

The data collection process consisted of three phases.

First, students completed the vocabulary pre-test to establish baseline vocabulary knowledge before the intervention. Second, students participated in Duolingo-based reading activities over a seven-week period under teacher supervision. Third, the vocabulary post-test was administered, followed by semi-structured interviews with the selected key informants.

Prior to participation, informed consent was obtained from parents or legal guardians. Participation was voluntary, and all collected data were anonymized to ensure confidentiality and protect participants' privacy.

Data Analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, to summarize students' vocabulary scores. A paired-samples t-test was employed to compare pre-test and post-test scores because the same group of students was measured at two different time points. In addition, Cohen's d_z was calculated to determine the practical significance of the intervention.

Qualitative data obtained from the semi-structured interviews were analyzed using thematic analysis. Interview responses were reviewed, coded, and grouped into categories according to recurring patterns. These categories were subsequently synthesized into major themes, including motivation through gamification, contextual vocabulary understanding, and confidence in English learning. The qualitative findings were then used to explain and support the quantitative results.

Results

Vocabulary Learning Outcomes

The findings are presented according to the research objectives.

Objective 1: To examine the baseline level of English vocabulary knowledge of Prathomsuksa 6 students before the Duolingo intervention at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province.

The pre-test results were analyzed to determine students' baseline English vocabulary knowledge before participating in the Duolingo intervention. The findings showed that the mean pre-test score was 40.97 ($SD = 11.19$), indicating that students demonstrated a moderate level of English vocabulary knowledge before the intervention.

Objective 2: To compare the English vocabulary knowledge scores of Prathomsuksa 6 students at Wat Rong-Or School between the pre-test and post-test after using the Duolingo application.

The results revealed that the baseline level of students' English vocabulary knowledge before the intervention was moderate. The mean pre-test score was 40.97 ($SD = 11.19$). After participating in the Duolingo-based reading activities, the mean post-test score increased to 54.74 ($SD = 12.40$). The paired-samples t-test was conducted to compare students' vocabulary scores before and after the intervention. The results indicated a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores, ($t = -23.81$, $p < .05$). The effect size analysis using Cohen's d_z revealed a very large effect size ($d_z = 4.02$), suggesting substantial practical significance. Although the study employed a one-group pretest-posttest design without a control group, the findings suggest that participation in

Duolingo-based reading activities may have contributed to improvements in students' English vocabulary knowledge.

Table 1 Comparison of Pre-test and Post-test Vocabulary Scores

Test	N	Mean	SD	t	df	p	dz
Pre-test	35	40.97	11.19				
Post-test	35	54.74	12.40	-23.81	34	.000	4.02

Table 1 shows that students achieved higher vocabulary scores after participating in the Duolingo-based reading activities. The difference between pre-test and post-test scores was statistically significant and demonstrated a very large practical effect.

Objective 3: Students' Perceptions and Attitudes Toward Learning English Vocabulary Through the Duolingo Application

To complement the quantitative findings, semi-structured interviews were conducted with 12 student informants following the intervention. The thematic analysis revealed three major themes: (1) motivation through gamification, (2) contextual vocabulary understanding, and (3) increased confidence in English learning.

1. Motivation Through Gamification

Students reported that gamification features such as XP points, streaks, rewards, and leaderboards increased their motivation to participate in vocabulary learning activities regularly. Many students described the learning experience as enjoyable and less stressful than traditional vocabulary memorization.

2. Contextual Vocabulary Understanding

Students indicated that reading passages, stories, and sentence-based activities helped them understand vocabulary in meaningful contexts. Rather than memorizing isolated words, students reported learning vocabulary through contextualized reading experiences, which supported comprehension and vocabulary retention.

3. Increased Confidence in Vocabulary Learning

Students also reported increased confidence in learning English vocabulary. Immediate corrective feedback enabled students to recognize and correct mistakes without fear of embarrassment. Repeated practice through the application further enhanced students' confidence in using English vocabulary.

Overall, the qualitative findings suggest that students perceived the Duolingo application positively and viewed it as a supportive tool for vocabulary learning through reading activities.

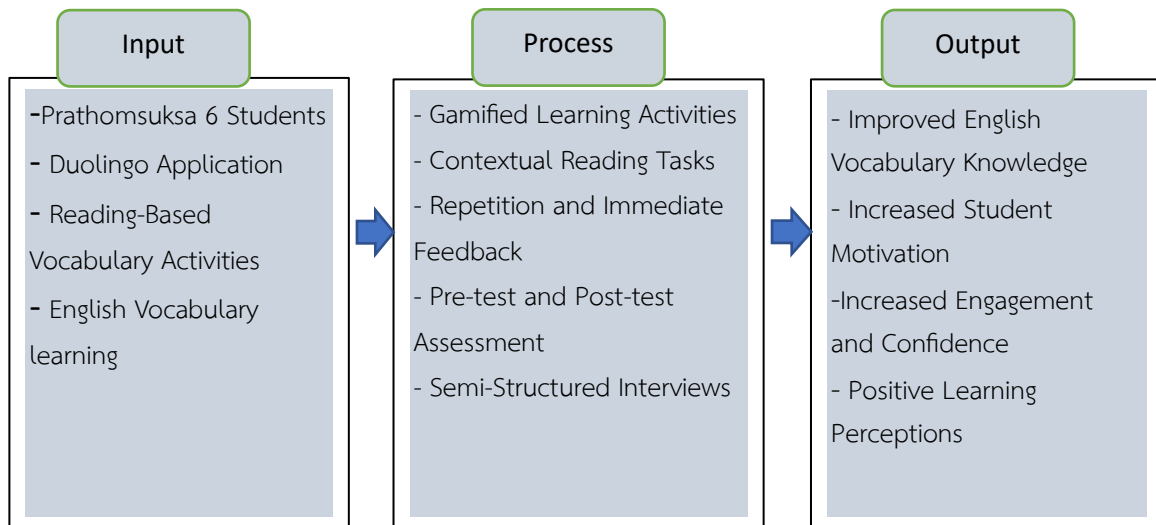

Figure 1: Conceptual Framework of the Study

Source: Developed by the author

Figure 1 illustrates the conceptual framework guiding the present study. The framework demonstrates the relationship between the Duolingo intervention and students' vocabulary development through reading activities.

Discussion

The discussion is presented according to the research objectives. Development of Students' English Vocabulary Knowledge After Learning Through Duolingo-Based Reading Activities.

The findings revealed that students' English vocabulary knowledge improved after participating in the Duolingo-based reading activities. The post-test scores were significantly higher than the pre-test scores, suggesting that the intervention may have supported vocabulary development among the participating students. However, because the study employed a one-group pretest-posttest design without a control group, the findings should be interpreted cautiously within the context of the study. The improvement in vocabulary knowledge may be explained by Multimedia Learning Theory (Mayer, 2002) which proposes that learners process information more effectively when verbal and visual information are presented together. During the intervention, students encountered vocabulary through written text, images, audio pronunciation, and interactive exercises. The integration of multiple forms of input may have facilitated vocabulary comprehension and retention.

The findings may also be interpreted through Krashen's Input Hypothesis. Duolingo-based reading activities exposed students to comprehensible language input through sentence-based exercises, short reading passages, and contextualized vocabulary tasks.

These activities may have supported vocabulary acquisition by allowing students to encounter new vocabulary in meaningful and understandable contexts.

In addition, Vygotsky (1978)'s Sociocultural Theory provides another explanation for the findings. Duolingo functioned as a learning tool that mediated students' interaction with language and provided immediate feedback during the learning process. Such support may have helped students gradually develop vocabulary knowledge while actively engaging with learning tasks.

The findings are consistent with previous studies reporting positive outcomes from the use of Duolingo in vocabulary learning. Ajisoko (2020) found that Duolingo supported vocabulary improvement through interactive learning activities and immediate feedback. Similarly, Kusumadewi & Widyastuti (2018) reported that students who learned through Duolingo demonstrated higher vocabulary achievement than those receiving traditional instruction. While previous studies primarily focused on secondary school or university learners, the present study extends existing evidence by examining Duolingo-based reading activities among Prathomsuksa 6 students in a rural Thai educational context. Students' Perceptions and Attitudes Toward Learning English Vocabulary Through the Duolingo Application

The qualitative findings revealed that students held positive perceptions and attitudes toward learning English vocabulary through the Duolingo application. Three major themes emerged from the interviews: motivation through gamification, contextual vocabulary understanding, and increased confidence in English learning. The motivational effects of Duolingo appeared to be associated with gamification features such as XP points, streaks, rewards, and leaderboards. These features encouraged students to participate regularly in learning activities and made vocabulary learning more enjoyable. The qualitative findings may help explain the quantitative improvement in vocabulary scores by suggesting that increased motivation contributed to sustained engagement with learning tasks.

Students also reported that reading-based activities helped them understand vocabulary in meaningful contexts rather than relying solely on memorization. This finding supports the view that contextualized vocabulary learning may promote deeper comprehension and retention. The ability to infer word meanings from reading passages, stories, and sentence-based exercises may have contributed to the vocabulary gains observed in the quantitative phase.

Furthermore, students reported increased confidence in learning English vocabulary. Immediate feedback enabled students to identify and correct errors without embarrassment, while repeated exposure to vocabulary across different activities reinforced learning. These findings suggest that both cognitive factors (contextual learning and repetition) and affective factors (motivation and confidence) may have contributed to students' vocabulary development.

The qualitative findings are consistent with previous studies emphasizing the importance of learner engagement and motivation in technology-assisted language learning. However, because the study was conducted in one rural school and did not include a control group, the findings should not be generalized beyond the specific context of the study. Instead, the findings suggest that Duolingo-based reading activities may be a useful supplementary approach for supporting vocabulary learning among similar groups of primary-level learners.

Body of knowledge

Duolingo Vocabulary Engagement Development Model (DVEDM)

The body of knowledge derived from this study is the Duolingo Vocabulary Engagement Development Model (DVEDM). The model was synthesized from the integration of quantitative and qualitative findings and explains how Duolingo-based reading activities may support English vocabulary development among primary-level learners.

The model consists of four interconnected components that emerged from the research findings.

1. Digital Motivation Activation

This component was derived from the qualitative findings related to motivation through gamification. Students reported that features such as XP points, streaks, rewards, and leaderboards encouraged regular participation in vocabulary learning activities. These motivational mechanisms appeared to increase students' willingness to engage with reading-based vocabulary tasks.

2. Contextual Vocabulary Construction

This component was synthesized from students' reports that vocabulary was easier to understand when presented through reading passages, stories, and sentence-based activities. Rather than memorizing isolated words, students learned vocabulary in meaningful contexts, enabling them to construct vocabulary knowledge through contextual understanding.

3. Repetition and Reinforcement Loop

This component emerged from both the qualitative and quantitative findings. Students repeatedly encountered target vocabulary through multiple activity formats and received immediate corrective feedback. Repeated exposure and reinforcement appeared to support vocabulary retention and strengthen vocabulary learning over time.

4. Vocabulary Confidence and Achievement

This component was derived from two sources of evidence. First, the quantitative findings indicated higher post-test scores following participation in the intervention. Second, the qualitative findings revealed increased confidence in learning and using English vocabulary. Together, these findings suggest that motivation, contextual learning, and

repeated reinforcement may contribute to vocabulary achievement and confidence development.

Figure 2: Duolingo Vocabulary Engagement Development Model (DVEDM)

Source: Developed by the author

As illustrated in Figure 2, the DVEDM represents a sequential and integrated learning process in which motivation, contextual learning, and repeated practice interact to enhance vocabulary acquisition. The model suggests that motivation encourages engagement in learning activities, contextualized reading supports vocabulary construction, repeated practice reinforces vocabulary retention, and these processes collectively contribute to vocabulary achievement and learner confidence. It should be emphasized that the DVEDM is a conceptual model proposed from the findings of the present study. Because the study was conducted with a relatively small sample from a single rural school and did not include a control group, further research is required to validate and refine the model in different educational contexts and with larger participant groups.

Conclusion and Recommendations

This study examined the effectiveness of Duolingo-based reading activities in enhancing English vocabulary knowledge among Prathomsuksa 6 students at Wat Rong-Or School, Chiang Mai Province. The findings indicated that students' English vocabulary knowledge improved after participating in the intervention. The quantitative results revealed significantly higher post-test scores than pre-test scores, while the qualitative findings demonstrated positive student perceptions toward learning English vocabulary through the Duolingo application.

The qualitative findings further suggested that students were motivated by gamification features, developed vocabulary understanding through contextualized reading activities, and gained greater confidence in learning English. The integration of quantitative and qualitative findings suggests that Duolingo-based reading activities may support both the cognitive and affective dimensions of vocabulary learning among primary-level learners.

However, because the study was conducted in a single rural school and employed a one-group pretest-posttest design without a control group, the findings should be interpreted within the context of the study and should not be generalized beyond similar educational settings.

Policy Recommendations

School administrators, local educational agencies, and curriculum planners should consider supporting the integration of technology-assisted language learning applications into English language instruction, particularly in rural schools where access to authentic English learning resources may be limited. Educational institutions should also promote the development of digital learning environments that encourage learner engagement, contextualized vocabulary learning, and self-directed learning through educational technology.

Operational Recommendations

English teachers are encouraged to use Duolingo as a supplementary tool for vocabulary learning through reading activities, vocabulary review, and independent learning practice. The application may be particularly useful for increasing learner motivation through gamification features and providing additional opportunities for contextualized vocabulary exposure.

Schools should improve internet accessibility and increase the availability of digital devices to ensure equitable participation in technology-assisted language learning activities. Teachers may also use Duolingo for Schools to monitor student progress and provide individualized learning support.

Recommendations for Next Research

Future studies should employ experimental or quasi-experimental research designs that include control groups in order to provide stronger evidence regarding the effectiveness of Duolingo-based reading activities.

Future research should also investigate long-term vocabulary retention through delayed post-tests to determine whether vocabulary gains are sustained over time. In addition, future studies may examine the applicability of the Duolingo Vocabulary Engagement Development Model (DVEDM) in different educational contexts and with larger participant groups. Further research may also explore how the model can support the development of other English language skills, including reading comprehension, listening, speaking, writing, and pronunciation.

References

- Ajisoko, P. (2020). The use of Duolingo apps to improve English vocabulary learning. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 15(7), 149-155.

- Aulia, H. R., Wahjuningsih, E., & Andayani, R. (2020). The effect of Duolingo application on students' English vocabulary mastery. *ELTR Journal*, 4(2), 131–139.
- Krashen, S. D. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Kusumadewi, H. & Widyastuti, M. (2018). The effects of using Duolingo towards students' vocabulary mastery (An experiment of junior high school students at Omega Sains Institute). *Indonesian Journal of English Teaching*, 7(2), 172–186.
- Mayer, R. E. (2002). Multimedia learning. In B. H. Ross (Eds.), *The psychology of learning and motivation* (pp. 85–139). Academic Press.
- Mayer, R. E. & Fiorella, L. (2022). *The Cambridge handbook of multimedia learning* (3rd ed.). New York, NY: Cambridge University Press.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: Ministry of Education.
- Nation, I. S. P. (2022). *Learning vocabulary in another language* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, N. & Schmitt, D. (2020). *Vocabulary in language teaching* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.

ESP COURSE CONSTRUCTION BASED ON NEEDS ANALYSIS: COMMUNICATIVE ENGLISH FOR OTOP VENDORS

Chomphu Isariyawat, Suphakit Phoowong, Akkarapon Nuemaihom
Independent Scholar, English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: akkarapon.nm@bru.ac.th

Received May 18, 2026

Revised August 1, 2026

Accepted August 31, 2026

Abstract

The research objectives were 1) to investigate the English language needs and communication problems of OTOP vendors at Nongtakainoi Village in Buriram Province, 2) to develop an English for Specific Purposes (ESP) course based on the communicative needs of OTOP vendors, and 3) to assess OTOP vendors' satisfaction with the developed English for Specific Purposes (ESP) course and its instructional materials. The mixed-methods study employed the following research instruments: questionnaires, semi-structured interviews, ESP course, and satisfaction questionnaires. The population of this research was composed of the members of Nongtakainoi Silk Weaving Group, and the sample group, obtained via purposive sampling, comprised 30 OTOP sellers from this group. Quantitative data were evaluated using frequency, percentage, mean, and standard deviation; qualitative data were assessed using content analysis.

The findings indicated that the sellers faced challenges in all four English language competencies, with speaking and listening being paramount owing to their regular interactions with overseas tourists (mean = 4.78 for speaking and 4.65 for listening). After the needs study, an ESP course on listening and speaking was created. The 12-unit training covered OTOP business communication skills. According to the interviewees' recommendations, a bilingual English-Thai e-booklet and audio files narrated by both Thai and foreign speakers were needed. The evaluation results indicated that participants expressed a high level of satisfaction with the produced course (overall mean = 4.87). Moreover, they demonstrated the utmost pleasure with the e-booklet and English audio recordings (overall mean = 4.52). The study reveals that needs-based ESP course development can help local vendors improve communicative competence and tourism-related economic development.

Keywords: English for Specific Purposes, Needs Analysis, OTOP Vendors, Communicative English, Course Construction

Introduction

English is increasingly used in tourism, business, and international trade due to globalization. Thai enterprises and community vendors must interact well with foreign visitors as the country promotes tourism and culture worldwide. The One Tambon One Product (OTOP) project in Thailand promotes communities to make and sell local items based on indigenous wisdom and culture to boost local economies. Silk fabrics, handicrafts, pottery, fashion accessories, and domestic goods are OTOP products. Despite more international tourists visiting Thailand, many local sellers struggle to speak English. Northeastern Thailand's Buriram Province is a popular tourist and sports destination. Both local and foreign tourists visit Phanom Rung Historical Park and Phukhaofai Kradong Non-Hunting Area. Additionally, Chang Arena and Buriram International Circuit make the province famous for sports tourists. Before the 2019 COVID-19 epidemic, Buriram hosted around 76,000 foreign tourists and earned 4,859.91 million baht. Tourists from Spain, Italy, Australia, Japan, Germany, and Malaysia frequent the province. Over 30,000 runners attended the Buriram Marathon 2025, giving local vendors more international exposure.

The silk weaving and OTOP items of Nongtakainoi Village in Nongkong Sub-district are famous in Buriram Province. Mulberry trees were used to raise silkworms for fabric production in addition to farming. The society then produced red-footed silk skirts called "Phasin Teendaen" or "Phamudmee Teendaeng." The handwoven silk fabrics express Nongtakainoi people's uniqueness. The red-footed silk skirts with the "blossom Takai flower pattern" are special. Many vendors have poor English communication skills, especially speaking and listening, which limits their ability to deliver product information, negotiate prices, and sell to international customers.

To address this issue, English for Specific Purposes (ESP) has become a popular method for tailoring language training to occupational and communicative demands. ESP teaches language for specific contexts and communications related to learners' careers (Hutchinson & Waters, 1987). ESP course development begins with needs analysis, which identifies learners' communicative needs, preferred learning materials, and target language contexts. Needs analysis is crucial to ESP course creation. Needs analysis identifies what learners know, can accomplish, and need to learn (Graves, 1996). Hutchinson & Waters (1987) say needs analysis examines target needs, specifically what learners need to do in real communicative contexts. According to Ibrahim (2020) needs analysis comprises all activities that gather learners' needs, wants, wishes, and expectations. Course designers can use needs analysis to create communicatively effective learning materials and activities. By stressing language and situational demands, Munby (1978) communicative syllabus design reinforced ESP needs analysis. To gather complete learner data, West (1994) stressed the significance of integrating objective and subjective demands. All instructional decisions in ESP are based on learners' English learning goals (Hutchinson & Waters, 1987). ESP puts more emphasis on

language functions, vocabulary, and communication tasks tailored to learners' academic or occupational settings than General English. ESP addresses unique learner requirements and emphasizes language, discourse, and communication abilities needed in target fields, according to Dudley-Evans & St. John (1998). According to Robinson (1991) and Jordan (1997) needs analysis is crucial to ESP curriculum and instructional materials. The 1978 Systemic Functional Linguistics theory by Halliday (1978) views language as a social semiotic system utilized for meaning-making in certain settings, supporting ESP. This emphasizes teaching language in real-life social and vocational contexts. Multiple methods support ESP instruction. Language functions in various genres and communication situations are taught in genre-based training (Swales, 1990; Hyland, 2006). TBLT emphasizes meaningful communicative tasks that mimic real-world activities (Long, 2005; Ellis, 2003). Content-Based Instruction (CBI) integrates language learning with subject matter relevant to learners' disciplines (Stoller, 2004). In addition, Krashen (1985). Input Hypothesis suggests that learners acquire language effectively when exposed to comprehensible input slightly above their current proficiency level. Swain (1995). Output Hypothesis further argues that speaking and writing tasks encourage learners to notice language gaps and improve fluency. Previous research show that ESP is advantageous for tourist and commercial jobs. Specialized students need English training that tackles discipline-specific communication problems, according to Mao & Zhou (2024). Creative and business students and professionals need communicative English abilities for authentic workplace interactions, according to Kaur & Khan (2010) For OTOP vendors and tourism-related jobs, English is needed to communicate with international travelers, explain items, negotiate prices, and promote local culture. ESP course development based on requirements analysis can increase occupational communication and boost local economies.

This study examined the English language needs of Nongtakainoi Village OTOP vendors and designed an ESP course that focused on professional English communication. This study focuses on an ESP training for local merchants selling indigenous products in Nongtakainoi Village, which differs from previous research. These findings should boost local economic growth, tourism, and practical English instruction for community-based occupations.

Research Objectives

1. To investigate the English language needs and communication problems of OTOP vendors at Nongtakainoi Village in Buriram Province;
2. To develop an English for Specific Purposes (ESP) course based on the communicative needs of OTOP vendors; and
3. To assess OTOP vendors' satisfaction with the developed English for Specific Purposes (ESP) course and its instructional materials.

Methodology

1. Research Design

This study employed a mixed-methods research design combining quantitative and qualitative approaches. Questionnaires were used to collect quantitative data regarding the participants' English language needs, while semi-structured interviews provided qualitative insights into their communicative challenges and learning preferences.

2. Population and Samples

The population consisted of 78 members of the Silk Weaving Group at Nongtakainoi Village, Buriram Province, Thailand. The research samples included 30 OTOP vendors for questionnaire administration and 10 participants for semi-structured interviews. They were selected using a purposive sampling method. Purposive sampling is a non-probability sampling method wherein researchers choose individuals with certain attributes relevant to the study's aims. This approach guarantees the incorporation of information-dense cases that can provide significant insights into the research issue. The selection criteria are based on factors like alignment with research objectives, participant representativeness in relation to the general population, and the guarantee of informed consent, confidentiality, and voluntary participation in the study (Campbell et al., 2020). This method enables the collection of significant and detailed information, as the selected sample contains relevant expertise and experience related to the topic being studied (Kittinorarat & Acherayawathana, 2024).

3. Research Instruments

The instruments employed for data collection include: 1) questionnaire, 2) semi-structured interviews, 3) ESP course, 4) material evaluation form, and 5) satisfaction questionnaire. The researchers used a questionnaire to evaluate the problems and needs for the English language and materials among the vendors. The survey comprised six sections: Section 1: Demographic details of the respondents; Section 2: Perspectives on the problems and needs of English language proficiency; Section 3: Perspectives on the ESP course training for the vendor; Section 4: Analysis of topics/content for English language training; Section 5: Opinions about the needs for English communication materials for them; Section 6: Additional opinions and recommendations. The questionnaire intended to assess satisfaction with the instructional material aimed at improving English communication skills was divided into two sections: Section 1: A closed-ended investigation encompassing three evaluative components: 1) Format; 2) Content; and 3) English audio recordings. Section 2: Additional Recommendations.

The interview protocol consisted of three parts as the following: Their general information, opinions regarding English skills and English topics needed, and additional suggestions. Each interviewee was allocated ten minutes, resulting in a total of 100 minutes for all ten participants. Examples of questions posed to the interviewee include the following: 1) Do you encounter any challenges in speaking in English? Which skill do you find

most challenging: listening, speaking, reading, writing, vocabulary, or English grammar/structure? 2) Which skills do you wish to acquire and refine the most: listening, speaking, reading, writing, vocabulary, or English grammar/structure? 3) Would you like general English lexicon, exclusively OTOP (One Tambon One Product) pertinent material, or a blend of both general and specialized English applications to improve English communication abilities for local vendors? 4) What topics/content, such as Greeting and Welcoming, Thanking and Saying Goodbye, Asking for Product and Price, Price Negotiation, etc., are essential for enhancing English communication skills with local vendors?

The research instruments were validated by three experts. The index of item-objective congruence (IOC) for the research instruments varied from 0.67 to 1.00, indicating acceptable content validity. The item scores must have a consistency value of 0.67 or higher. The pilot study of this research attained a Cronbach's Alpha score of 0.82. This is considered exceptional for its internal uniformity among elements. As a result, the research instruments exhibited a notable level of reliability (Rovinelli & Hambleton, 1976).

4. Data Collection

The questionnaires were distributed to 30 OTOP vendors. Subsequently, semi-structured interviews were conducted with 10 participants to obtain deeper insights into their communicative needs and suggestions for course development. The criteria for selecting the research sample include alignment with research objectives, participant representativeness for the general population, and assurance of informed consent, confidentiality, and voluntary involvement in the study.

5. Data Analysis

Descriptive statistics, including frequency distribution tables as percentages, means, and standard deviations, were used to analyze quantitative questionnaire data, while content analysis appraised open-ended question perspectives and insights. Researchers synthesized participant opinions using content analysis for semi-structured interview qualitative data analysis. Content analysis of semi-structured interview qualitative data was done. Content analysis can find patterns and themes in qualitative data in a systematic, reliable, and adaptive manner. Systematic technique improves study validity and provides contextual insights. It ensures qualitative research dependability and coherence. Data analysis from local vendors' satisfaction with English-language learning materials. The researchers selected questions and applied the same criteria for questionnaire analysis to determine content validity. A 5-point Likert scale was used to create the student satisfaction questionnaire (Likert, 1932).

Results

The findings are divided into various sections based on the study's research objectives as the following.

Objective 1: English language needs of OTOP vendors

The findings revealed that the vendors experienced difficulties in all four English language skills: listening, speaking, reading, and writing. However, speaking and listening skills were considered the most necessary because the vendors frequently communicated with foreign tourists during product sales.

Table 1 Perspectives on the Sample's Needs for English Language Proficiency

Needs for English language proficiency	Mean	S.D.	Levels of opinions
1. To what degree do you desire to enhance your listening abilities?	4.65	0.49	Highest
2. To what degree do you desire to enhance your speaking abilities?	*4.78	0.42	Highest
3. To what degree do you desire to enhance your reading abilities?	4.52	0.57	Highest
4. To what degree do you desire to enhance your writing abilities?	4.36	0.61	High
5. To what degree do you aspire to enhance your grammar and English structure?	4.21	0.68	High
Total mean	4.50	0.55	Highest

Table 1 demonstrates that, overall, the respondents displayed the "highest" level of opinions regarding their needs for English language proficiency. The skill requiring the most improvement was speaking, with an average score of 4.78, followed by listening, reading, and writing, and grammar and English structure, respectively.

The majority of interviewees in the semi-structured interview indicated a need to enhance their speaking and listening abilities to comprehend foreign interlocutors and to provide information on OTOP products.

Objective 2: Construction of the ESP Course and Instructional Materials

The course design aligned with ADDIE instructional design principles (Branch, 2009) and ESP theories emphasizing contextual authenticity and communicative relevance.

The table 2 presents the findings of opinions regarding the needs for topics/contents for practicing English skills among the local vendors. Based on the needs analysis findings, the ESP course focused primarily on listening and speaking skills. The course consisted of 12 units out of 17 topics related to language functions required in OTOP business contexts, as detailed in Table 2.

Table 2 The sample's Needs for the Topics and Content of the ESP Course for Local Vendors

Topics and Content of the ESP Course
1. Greeting and Welcoming
2. Thanking and Saying Goodbye
3. Polite Refusal
4. Request for Repetition
5. Product Introduction
6. Asking for Customer Needs
7. Telling Product Location
8. Asking for Product and Price
9. Telling Price and Exchange Rate
10. Describing Shape, Color, and Size
11. Price Negotiation
12. Paying and Changing

Table 2 reveals that the sample needed 12 topics and contents of the ESP course, specifically related to selling their local products.

The exemplified situational dialogue was articulated as follows.:

Unit 5 Products Introduction

- Customer: Hello, I'm looking for silk products. Do you have them?
สวัสดี ฉันกำลังมองหาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม คุณมีมั้ยคะ
- Local Vendor: Hi, we have table cloths, scarves, dresses, ties, and handkerchiefs.
สวัสดีค่ะ เรามีผ้าปูโต๊ะ ผ้าพันคอ ชุดกระโปรง เนคไทและผ้าเช็ดหน้าค่ะ
- Customer: I'm interested in these handkerchiefs.
ฉันสนใจพวกผ้าเช็ดหน้าค่ะ
- Local Vendor: This one is really beautiful.
ผืนนี้สวยมากๆเลยนะคะ
- Customer: You're right. I'll take this one.
จริงด้วย ฉันขอผืนนี้ค่ะ
- Local Vendor: Please wait for a sec.
รอสักครู่นะคะ

The 12 ESP communication topics are suited for OTOP vendors, therefore semi-structured interview participants also stressed their importance. They also strongly recommended bilingual English-Thai e-books and English sound files spoken by Thai and foreign speakers. Additionally, they want English phonetic transcriptions in English talks. The researchers built the bilingual English-Thai e-booklet and English audio files narrated by Thai and foreign speakers based on interviewees' suggestions. Format (4 items), Content (6 things), and English audio files (4 items) comprise the booklet. The format received the highest average score (4.90), followed by the contents (4.85) and the English audio file (4.83).

OTOP vendors and local product merchants serving international tourists and customers can improve their English communication skills with this ESP training. The course covers greeting customers, presenting products, asking about needs, explaining prices, negotiating, and processing payments. Role-playing, collaborative exercises, pronunciation practice, auditory drills, and real-life sales simulations are taught. Look at the example below:

Unit 1: Greetings and Welcoming

Unit Objectives: Upon completion of this unit, learners will possess the ability to:

1. Extend courteous greetings to international clients.
2. Greet consumers upon their arrival at the shop or booth.
3. Employ uncomplicated introductory phrases to initiate a dialogue.

Educational Activities

Students rehearse standard greeting phrases including “Good morning,” “Welcome to our shop,” and “How may I assist you?” The instructor exemplifies example dialogues, and students replicate the phrases with accurate pronunciation and intonation. Pair work facilitates learners in practicing customer greetings in various scenarios. Students also engage in brief role-plays as shopkeepers and international patrons.

Assessment Techniques for Learning

Learners are assessed via oral practice, pronunciation evaluation, and a brief role-play exercise. The instructor assesses students' proficiency in employing courteous introductions with ease and assurance.

Objective 3: Satisfaction with the Developed Course

The participants demonstrated very high satisfaction toward the ESP course, and bilingual English-Thai e-booklet and English sound files.

Table 3 Satisfaction with the Developed ESP Course

Item	Mean	S.D.	Interpretation
1. Contents can be used in everyday work	4.90	0.30	Highest
2. Topics and language functions are suitable	4.90	0.30	Highest
3. Contents are varied and relevant	4.70	0.47	Highest
4. Thai explanations support understanding	4.95	0.22	Highest
5. The ESP Course improves overall English for communication.	4.90	0.30	Highest
Total	4.87	0.32	Highest

Table 3 indicates that the sample expressed satisfaction with the ESP course created by the researchers. Upon assessment of each item, it was concluded that Item 4 attained the highest average score (4.95), while Items 1, 2, and 5 each recorded an identical average score of 4.90.

Table 4 Satisfaction with Bilingual English-Thai E-booklet and English Sound Files

Evaluation Items	Satisfaction Level	Mean	SD
Format			
1. The e-book has a beautiful and readable format.	Highest	4.63	0.49
2. The text is of a suitable size and easy to read.	Highest	4.57	0.50
3. The illustrations are varied and effectively communicate meanings that align with the dialogues.	High	4.43	0.57
4. The content is well organized and easy to find information.	Highest	4.47	0.51
Total	Highest	4.53	0.52
Content			
1. The content is consistent with the needs and occupations of local vendors.	Highest	4.7	0.47
2. The content is suitably challenging for the knowledge and skill level of local vendors.	High	4.37	0.61
3. The content in each unit is of appropriate length.	High	4.4	0.56
4. The content varies across different contexts and aligns with the vendor selling OTOP products.	High	4.43	0.50
5. Language is utilized correctly in both vocabulary and structure.	Highest	4.53	0.51
6. Learners can swiftly and effortlessly download the e-book material for independent study.	Highest	4.60	0.50
Total	Highest	4.51	0.53
English audio file			
1. The English reading is correct and clear.	Highest	4.67	0.48
2. The reading has an appropriate and appropriate speed.	High	4.47	0.57
3. The English accent is easy to understand.	High	4.4	0.62
4. The English audio files are readily downloadable, efficient, and swift.	Highest	4.53	0.51
Total	Highest	4.52	0.55
Total of all three aspects	Highest	4.52	0.53

From Table 4 it reveals that the local vendors exhibited the highest degree of satisfaction with the e-booklet and English sound files (4.52). When considering each aspect, they were most satisfied with the format (4.53), followed by the English audio file (4.52) and the Content (4.51), respectively.

Discussion

The research aimed to assess local vendors' English communication needs and problems, build an English for Specific Purposes (ESP) course based on their needs, and assess their satisfaction with the course.

1. Respondents had intense opinions about their English language demands. Speaking, with an average score of 4.78, needed the most improvement, followed by listening, reading, writing, grammar, and English structure. In the semi-structured interview, most participants said they needed to improve their speaking and listening abilities to comprehend foreigners and promote OTOP products. The findings are consistent with Hutchinson & Waters (1987) who recommend teaching ESP to learners' target communicative contexts. Ophasarattanakon et al. (2006) found that 86.8% of Kiriwong residents preferred improving their English listening and speaking skills, and Reski Ramadhani et al. (2023) found that English club students aim to actively communicate in English. This program teaches English to improve their speaking skills, which improves their university education, academic achievement, and career prospects.

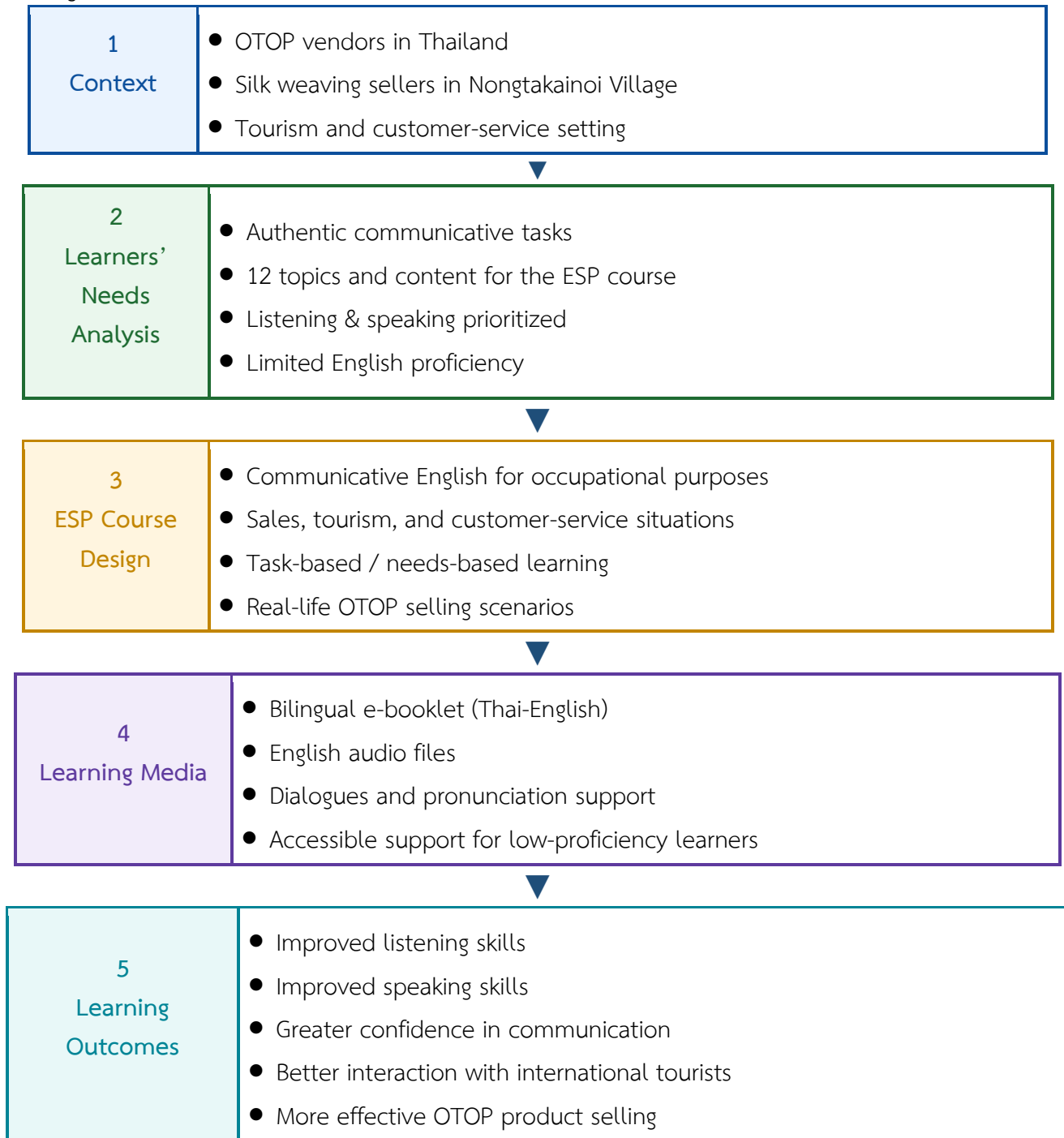
2. The questionnaire and semi-structured interview participants needed insight into all 12 English communication issues, which are crucial for local sellers promoting OTOP items. They also valued bilingual English-Thai e-books and English audio files narrated by Thai and international speakers. This study confirms Ruangthum (2020) that certain goals require English, underlining the importance of language functions since numerous professions use different languages based on their functional needs. Wright (2004) added that register affects language functioning. According to Kinneavy (1980) language function is an important part of language learning since it reflects learners' professional goals.

3. The disagreement supported the study's third goal. The researchers' ESP course pleased participants. The highest average score was 4.95 for Item 4, however Items 1, 2, and 5 also scored 4.90. Highest satisfaction was 4.52 for the e-booklet and English sound files. The format (4.53) was most satisfying, followed by the English audio file (4.52) and substance (4.51). Results show that professional-specific educational tools boost student happiness and engagement. Multilingualism and real-life interactions helped pupils understand practical communication. This matches Nuamaihom (2013) which found that tourism staff in Prasat Phanom Rung, Chaloem Phra Kiat District, Buriram Province were satisfied with the English communication innovation, scoring 4.49 on average. Content (average 4.52) was most satisfied, followed by format (4.48) and English audio CD (4.47). Due to its modern design,

which allowed English study at any time and place, the sample group was thrilled with the invention. This study matches Phanerkram (2023) which implemented an English training program for screening officers at an airport in northeastern Thailand with a high satisfaction mean of 4.54.

Body of knowledge

The body of knowledge acquired from this study can be illustrated as a model in Figure 1:

6 Broader Impact	● Support for sustainable tourism ● Stronger local economy ● Adaptable model for tour guides, homestay owners, and transport staff ● Framework for educators, researchers, and policymakers
--------------------------------	--

Figure 1: Body of Knowledge Model for the Study on ESP Course Development for OTOP Vendors

Conclusion and Recommendations

This study has several limitations: 1) This survey only included Nongtakainoi Village, Buriram Province OTOP sellers. The results may not apply to OTOP vendors in other communities, provinces, or business contexts with different tourism qualities and linguistic needs. 2) The study included a small group. The sample was sufficient for the study's goals, but a larger sample may produce more representative results and improve generalizability.

This study created an ESP course for OTOP merchants in Nongtakainoi Village, Buriram Province, based on their English language demands. Due to their frequent interactions with international tourists, merchants needed listening and speaking skills most. The ESP course met vendors' communicative demands with authentic language functions and occupationally relevant subjects. Participants loved the bilingual English-Thai brochure and audio handouts. Participants were most satisfied with the course. The study shows that needs analysis is vital to ESP course development. ESP courses can boost occupational communication skills and local tourism and business development by matching instructional content to learners' target communicative contexts.

1. Policy Recommendations

The following are the policy recommendations: 1) Business companies and shop owners may apply the findings to improve employees' communicative English skills. 2) Educational institutions may use the findings to develop ESP or tourism-related English courses. 3) Community-based English training programs should emphasize authentic communication tasks and bilingual instructional support.

2. Operational Recommendations

The following are the operational recommendations: 1) ESP training should focus on practical listening and speaking rather than grammar-based instruction. 2) Training activities should include role plays, product presentations, price negotiation, and customer interaction. 3) Bilingual English–Thai booklets and audio recordings should be used to help vendors understand meanings and practice pronunciation.

3. Recommendations for Next Research

The following are the recommendations for further studies: 1) Future studies should develop online applications and digital learning innovations to support ESP learning in the digital era. 2) ESP and English for Occupational Purposes (EOP) courses should be developed

for other occupational groups such as local tour guides, homestay owners, and transportation personnel.

References

- Branch, R. M. (2009). *Instructional Design: The ADDIE Approach*. New York: Springer.
- Campbell, S., Greenwood, M., Prior, S., Shearer, T., Walkem, K., Young, S., Bywaters, D, & Walker, K. (2020). Purposive Sampling: Complex or Simple? Research Case Examples. *Journal of Research in Nursing*, 25(8), 652–661.
- Dudley-Evans, T. & St. John, M. (1998). *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Graves, K. (1996). *Teachers as Course Developers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as Social Semiotic*. London: Edward Arnold.
- Hutchinson, T. & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A Learning-centered Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hyland, K. (2006). *English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book*. London: Routledge.
- Ibrahim, H. H. (2020). Needs Analysis as a Prerequisite for Designing an ESP Course for Medical Students. *Open Journal of Modern Linguistics*, 10(2), 83-103.
- Jordan, R. R. (1997). *English for Academic Purposes: A Guide and Resource Book for Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaur, S. & Khan, A. B. M. A. (2010). Language Needs Analysis of Art and Design Students: Considerations for ESP Course Design. *ESP World*, 9(2), 1-16.
- Kinneavy, J. L. (1980). *A Theory of Discourse: The Aims of Discourse*. New York: Norton.
- Kittinorarat, J. & Acherayawathana, O. (2024). Sampling in Research: Principles, Methods, and Applications. *Journal of Innovation in Administration and Educational Management*, 2(1), 39-55.
- Krashen, S. D. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. London; New York: Longman.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1–55.
- Long, M. H. (2005). *Second Language Needs Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mao F. & Zhou, J. (2024). A Needs Analysis of ESP Courses in Colleges of Art and Design: Consensus and Divergence. *PLoS ONE*, 19(6), 1-23.
- Munby, J. (1978). *Communicative Syllabus Design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nuamaihom, A. (2013). *A Study and Development of Innovation on Tourism English Communication for Tourism Personnel at Phnom Rung Sancary in Chaloemphrakiat District, Buriram Province (Research Report)*. Buriram: Buriram Rajabhat University.

- Phanerkrum, Ph. (2023). Needs Analysis and Curriculum Development English for Specific Purposes for Airport Screening Staff in the Northeast of Thailand (Master of Arts Program in English). Buriram: Buriram Rajabhat University.
- Ophasarattanakon, O., Phuttarat, C, & Tongkhundum, T. (2006). Needs of Kiriwong People to Study English for Tourism Business. *Journal of Yala Rajabhat University*, 1(2), 112-119.
- Ramadhani, R., Aulawi, H., Setiawan, R, & Rahayu, S. (2023). The Speaking English Material Needs of Engineering Students for the English Club Program: An ESP Analysis. *Scope: Journal of English Language Teaching*, 7(2), 259-266.
- Robinson, P. C. (1991). *ESP Today: A Practitioner's Guide*. New York: Prentice Hall.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1976). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (60th, San Francisco, California, April 19-23, 1976). Retrieved April 20, 2026, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf>
- Ruangthum, N. (2020). The Study of Barriers and Strategies towards English Language Communication of Thai Staff Working in Khon Kaen International Marathon Event (Master of Arts Career English for International Communication Program). Bangkok: Thammasat University.
- Stoller, F. L. (2004). Content-based Instruction: Perspectives on Curriculum Planning. *Annual Review of Applied Linguistics*, 24, 261–283.
- Swales, J. M. (1990). *Genre analysis : English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swain, M. (1995). Three functions of output in second language learning. In G. Cook & B. Seidlhofer (Eds.), *Principle & practice in applied linguistics: Studies in honour of H. G. Widdowson*. (pp. 125–144). Oxford University Press.
- West, R. (1994). *Needs Analysis in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

ENHANCING LISTENING SKILLS BY INCORPORATING ENGLISH SONGS INTO LEARNING PROCESS OF ENGLISH LANGUAGE SCHOOL STUDENTS AT YANGON IN MYANMAR

Ven.Sucitta, Veerakarn Kanokkamalade, Phramaha Somchai Kittipanyo

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: usucitta07@gmail.com

Received March 19, 2026

Revised August 11, 2026

Accepted August 31, 2026

Abstract

English listening skills are essential for effective language learning, yet many English language learners continue to experience difficulties in comprehending spoken English. Previous studies have reported the positive effects of English songs on language learning; however, limited research has examined their role in enhancing listening skills among students in language schools in Myanmar. Furthermore, few studies have explored both students' perceptions of song-based learning and teachers' perspectives on addressing listening difficulties. This study aimed to (1) examine the extent to which English songs enhance students' listening skills and (2) identify possible solutions to common listening difficulties encountered by English language learners. A mixed-methods research design was employed, integrating quantitative and qualitative approaches. The participants consisted of 100 students selected through random sampling and five teachers selected through purposive sampling from an English language school in Yangon, Myanmar. Data were collected through questionnaires and in-depth interviews and were analyzed using descriptive statistics and thematic analysis. The findings revealed that students demonstrated positive perceptions of the use of English songs as a tool for improving listening comprehension, pronunciation awareness, and vocabulary acquisition. Nevertheless, learners reported several challenges, particularly in understanding rapid speech and unfamiliar vocabulary. Furthermore, the qualitative findings indicated that although English songs contribute positively to listening development, other authentic materials, such as movies and audio recordings, may offer more practical exposure to real-life language use. The study concludes that English songs can serve as an effective supplementary resource for enhancing students' listening skills. However, their effectiveness can be maximized when they are combined with other authentic listening materials. The findings provide valuable pedagogical implications for English language teachers seeking to design engaging and effective listening activities.

Keywords: Listening Skills, English Songs, Listening Comprehension, Language Learning, ESL Learners

Introduction

In an increasingly interconnected world, effective communication has become essential for social, educational, professional, and intercultural interaction. Language serves as one of the principal means through which people exchange information, express ideas, and establish relationships. Although thousands of languages are spoken worldwide, English has acquired a particularly prominent position as a language of international communication. More than 7,000 languages are currently spoken around the world, reflecting considerable linguistic diversity; however, the increasing use of English across national and linguistic boundaries has established it as an important lingua franca in many international contexts (Skirgård & Greenhill, 2023). English is therefore widely used in education, business, science, technology, tourism, and communication among people who do not share the same first language. The importance of language to human development and social cooperation has been discussed from historical and cognitive perspectives. Harari (2014) argues that the development of human language and cognitive abilities played an important role in enabling human beings to cooperate, communicate information, and construct complex societies. In the contemporary world, this communicative function has become increasingly significant because globalization requires individuals from different linguistic and cultural backgrounds to interact with one another. English consequently functions not only as a language of native speakers but also as a common means of communication among people who use it as a second or foreign language. The global position of English has also increased the importance of English language teaching and learning. English is taught as a second or foreign language in educational institutions in many countries, including countries where English is not the first language. In Thailand and other EFL contexts, learners study English primarily to participate in academic, professional, and international communication. The growing importance of English therefore places considerable demands on language learners to develop the ability to understand and use English effectively. This requires attention to the four major language skills—listening, speaking, reading, and writing—with listening being particularly important because oral communication depends fundamentally on the ability to understand spoken language. Listening is an essential component of successful communication because it enables learners to receive, interpret, and respond to spoken messages. A learner may possess knowledge of English vocabulary and grammar but still experience difficulties in communication if they cannot understand spoken English. Listening comprehension is particularly challenging for EFL learners because spoken language may involve unfamiliar vocabulary, different accents, reduced or connected speech, and relatively rapid delivery. Consequently, opportunities for learners to receive meaningful and comprehensible listening input are important for developing their overall communicative competence.

The importance of providing appropriate learning experiences is also supported by research concerning the relationship between learning and cognitive processes. Thadphoothon (2019) discusses the implications of brain research for English language teaching and emphasizes the relevance of understanding how learners process and acquire language. Similarly, motivation is an important factor in foreign language learning because learners' willingness and engagement can influence their participation in learning activities (Abdurakhimova, 2020). These perspectives suggest that effective language instruction should not focus exclusively on linguistic knowledge but should also consider learners' cognitive, emotional, and motivational engagement. Despite the importance of listening, it can be one of the more difficult skills for EFL learners to develop. Conventional English instruction may rely heavily on textbooks, written exercises, and controlled classroom dialogues, which may provide limited exposure to naturally occurring spoken English. Learners consequently need additional opportunities to encounter English in meaningful and engaging forms. One possible approach is the integration of authentic or semi-authentic materials, including music and English songs, into language-learning activities. Music has long been associated with human communication, emotion, culture, and cognition. Orange Hippo (2022) discusses the broad relationship between music and human experience, suggesting that music extends beyond entertainment and can influence cognitive and emotional processes. The relationship between music and language is particularly relevant to language education because songs combine linguistic input with rhythm, melody, repetition, and meaningful contexts. These characteristics can create opportunities for learners to listen to English repeatedly while maintaining their attention and interest.

The pedagogical potential of songs in English language learning has been examined in previous research. Merina (2022) for example, found that the use of English songs could support the development of students' listening, writing, and speaking skills. More broadly, Kumar et al. (2022) reviewed the use of music and songs in English as a foreign language contexts and reported that songs can provide useful opportunities for language practice, including listening practice, pronunciation, vocabulary development, and repeated exposure to linguistic forms. The authors also highlighted the potential of songs to create a more enjoyable and less anxiety-provoking learning environment for language learners. Songs may therefore provide several characteristics that are relevant to listening development. Their repeated linguistic patterns can expose learners to vocabulary and grammatical structures, while rhythm and melody may help maintain learners' attention. In addition, listening to songs can expose learners to pronunciation, stress, connected speech, and different patterns of spoken English. Rather than treating music merely as entertainment, teachers can incorporate songs into structured listening activities in which learners identify words, predict meaning, complete lyrics, recognize pronunciation features, and interpret the overall message. Such activities can transform songs into supplementary learning materials that

support active listening. Nevertheless, the use of English songs in language classrooms should be considered critically. Songs vary in vocabulary, pronunciation, speed, accent, grammatical complexity, and cultural content. Some songs may therefore be difficult for learners, particularly those with limited English proficiency. In addition, learners may focus primarily on the melody rather than the linguistic content unless teachers provide appropriate pre-listening, while-listening, and post-listening activities. The effectiveness of songs consequently depends not simply on their presence in the classroom but also on how they are selected and pedagogically integrated into the learning process. Although previous studies have reported positive relationships between songs and language learning, further investigation is needed into how English songs can specifically support listening development among learners in particular EFL contexts. The existing literature also indicates that learners may encounter difficulties when listening to English because of unfamiliar vocabulary, rapid speech, pronunciation features, and differences between classroom English and naturally occurring spoken English. These difficulties are particularly relevant in contexts where learners have limited opportunities to communicate with native or highly proficient English speakers outside the classroom. Against this background, the present study focuses on the use of English songs to enhance the listening skills of English language school students in Yangon, Myanmar. The study investigates the extent to which English songs can contribute to learners' listening development and examines the listening difficulties that learners encounter. It also considers possible pedagogical approaches for addressing these difficulties through the use of songs and other appropriate listening activities. By examining English songs as a supplementary resource for listening instruction, the study seeks to contribute both theoretical and practical insights into the teaching and learning of English in an EFL context.

The study is particularly significant because effective listening is fundamental to meaningful communication, while English songs provide learners with an accessible form of repeated and engaging exposure to spoken English. Understanding how songs can be incorporated effectively into listening instruction may assist English teachers in developing more engaging classroom practices and provide learners with additional opportunities to improve their listening comprehension, vocabulary knowledge, pronunciation awareness, and overall confidence in using English

Research Objectives

1. To examine how English songs enhance listening skills.
2. To identify solutions to listening difficulties through the use of English songs.

Methodology

This study employed a mixed-methods research design, integrating quantitative and qualitative approaches to investigate the role of English songs in enhancing listening skills among students at an English language school in Yangon, Myanmar. The mixed-methods design was selected because it enabled the researcher to obtain both numerical data on students' perceptions and in-depth qualitative insights from teachers, thereby providing a more comprehensive understanding of the research problem.

The population consisted of 300 students and 30 teachers. A sample of 100 students was selected through simple random sampling to ensure that every student had an equal opportunity to participate, thereby minimizing sampling bias and enhancing the representativeness of the sample. In addition, five teachers were selected through purposive sampling because they possessed relevant teaching experience and were directly involved in developing students' English listening skills.

Two research instruments were employed for data collection: a questionnaire and semi-structured interviews. The questionnaire was administered to the student participants and consisted of two sections. The first section collected demographic information, while the second section contained Likert-scale items measuring students' perceptions of the use of English songs, listening difficulties, learning engagement, and perceived improvement in listening skills. Semi-structured interviews were conducted with the selected teachers using open-ended questions designed to explore their experiences, instructional practices, perceptions of students' listening challenges, and opinions regarding the effectiveness of English songs in language learning.

To ensure the quality of the research instruments, the questionnaire and interview questions were reviewed by three experts in English language teaching and educational research to establish content validity. Their recommendations were incorporated before the instruments were administered. In addition, the questionnaire was pilot-tested with a small group of students who were not included in the main study to assess the clarity and appropriateness of the items. The internal consistency of the questionnaire was evaluated using Cronbach's alpha coefficient.

Data were collected after obtaining permission from the school administration and informed consent from all participants. Participation was voluntary, and respondents were informed that they could withdraw from the study at any time without penalty. The confidentiality and anonymity of all participants were maintained throughout the research process, and the collected data were used solely for academic purposes.

The quantitative data obtained from the questionnaires were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data collected through the interviews were transcribed, coded, and analyzed using thematic analysis to identify recurring themes and patterns related to the research

objectives. The findings from both datasets were integrated to provide a comprehensive interpretation of the role of English songs in enhancing students' listening skills.

Results

This section presents the demographic characteristics of the respondents, including gender, age, and educational background. A total of 100 students participated in the study.

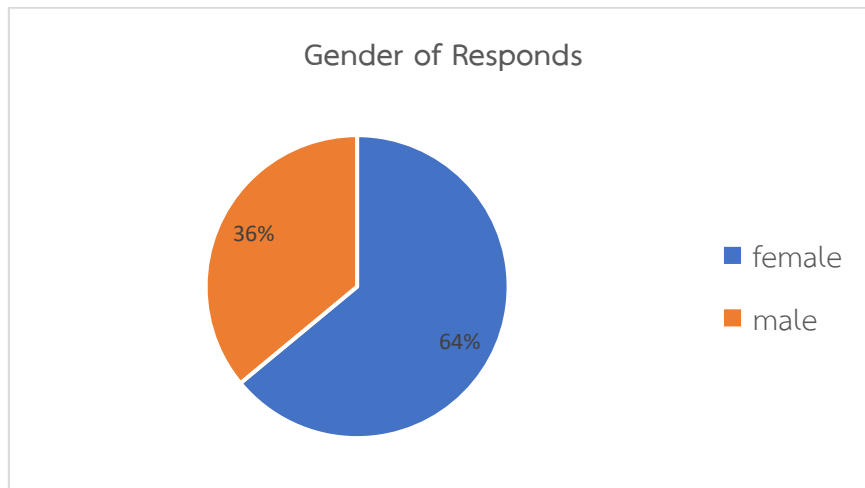

Figure 1: Gender of Responds

As illustrated in Figure 1, the respondents consisted of 64 female students (64%) and 36 male students (36%). The data indicate that female participants constituted the majority of the sample.

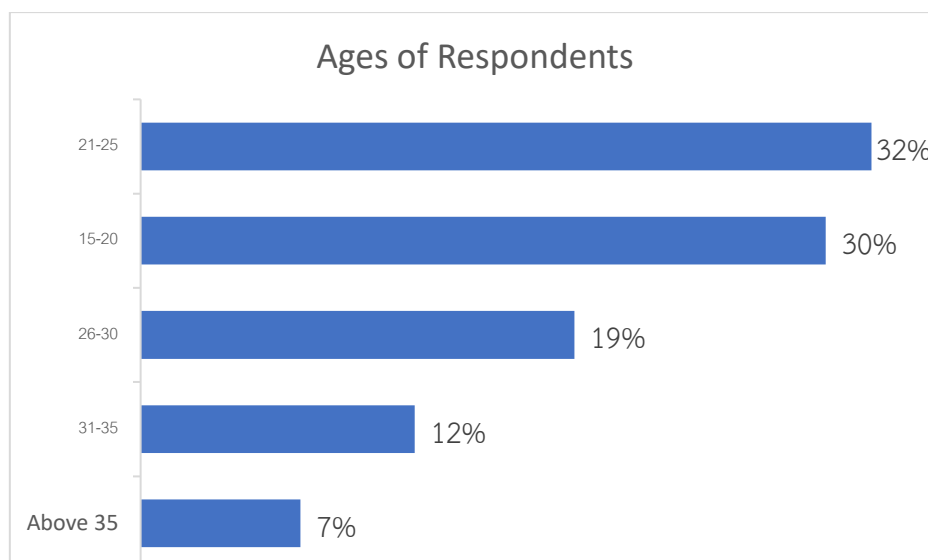

Figure 2: Ages of Respondents

Figure 2 presents the age distribution of the respondents. the largest group was aged 21–25 years (32%), followed by those aged 15–20 years (30%), 26–30 years (19%), 31–35

years (12%), and above 35 years (7%). These findings suggest that the majority of respondents were young adults.

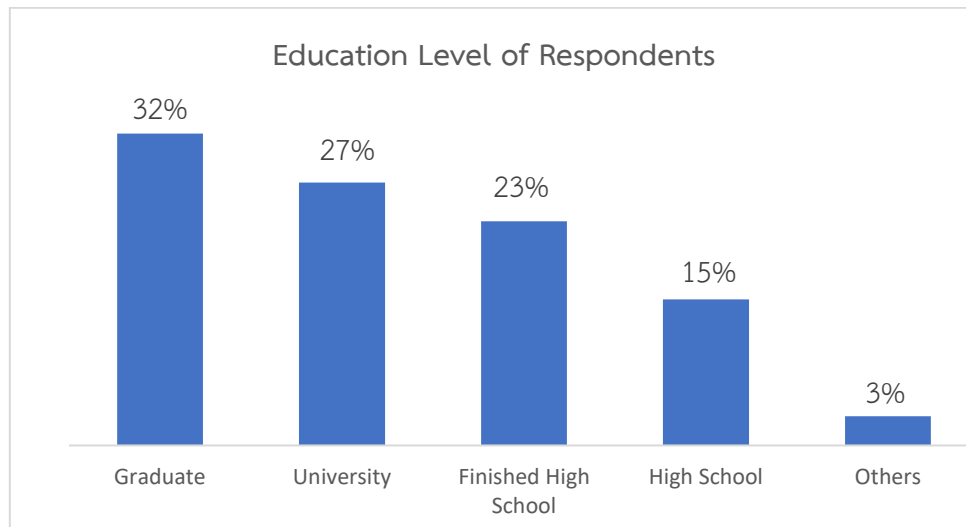

Figure 3: Education Level of Respondents

As shown in Figure 3, the respondents represented diverse educational backgrounds. graduates constituted the largest proportion of respondents (32%), followed by university students (27%), participants who had completed high school (23%), current high school students (15%), and respondents from other backgrounds (3%). The results indicate that most respondents possessed at least a university-level educational background.

Table 1 Students' Attitude of Ways of Enhancing English Listening Skills

Question	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. English songs can be used in language learning process especially, to promote listening comprehension.	3.85	0.96	High
2. I can improve English usage when I listen to English songs.	3.75	0.96	
3. I can improve stressed and unstressed syllables awareness, because I used to listen to English songs.	3.49	1.10	

The findings related to Objective 1 indicate that respondents generally held positive perceptions regarding the role of English songs in enhancing listening skills.

Item 1, which examined whether English songs can promote listening comprehension, obtained a mean score of 3.85 (S.D. = 0.96), indicating a high level of agreement among the respondents. This result suggests that most participants perceived English songs as an effective tool for improving listening comprehension.

Similarly, Item 2, which assessed whether English songs can promote the use of English, recorded a mean score of 3.75 (S.D. = 0.96), also reflecting a high level of agreement.

The finding indicates that respondents believed that listening to English songs encourages greater engagement with the English language.

Item 3, investigated whether English songs can improve learners' awareness of stressed and unstressed syllables. The item achieved a mean score of 3.49 (S.D. = 1.10), indicating a moderate to high level of agreement. This finding suggests that respondents generally perceived English songs as helpful in developing pronunciation awareness, particularly with regard to stress patterns in spoken English.

Overall, the results demonstrate that respondents viewed English songs positively as a means of enhancing listening skills. The relatively high mean scores across all items suggest that English songs contribute to the improvement of listening comprehension, language use, and pronunciation awareness among English language learners.

Table 2 Students' Attitude of Finding the Solutions to Listening Problems Component I: Problems of Listening Skills

Question	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. I find it challenging when I listen to native speakers speak too fast.	3.97	1.01	High
2. I find it difficult when I listen to unfamiliar words and phrases.	3.84	0.92	
3. I find it difficult when I listen to any speaker speaks too softly.	3.41	1.18	

The findings related to Component 1 of Objective 2, reveal that respondents experienced several challenges in listening comprehension. Item 1 obtained a mean score of 3.97 (S.D. = 1.01), indicating a high level of agreement. This finding suggests that many students experienced difficulty understanding native speakers who speak at a rapid pace. The result highlights speech rate as a significant factor affecting listening comprehension.

Item 2, recorded a mean score of 3.84 (S.D. = 0.92), also indicating a high level of agreement. This result implies that respondents frequently encountered difficulties when listening to unfamiliar words and phrases. The finding suggests that limited vocabulary knowledge may hinder learners' ability to comprehend spoken English effectively.

Similarly, Item 3 achieved a mean score of 3.41 (S.D. = 1.18), indicating a moderate to high level of agreement. This finding suggests that students experienced challenges when listening to speakers who spoke too softly, which may have reduced the clarity of the spoken message and affected comprehension.

Overall, the results indicate that respondents encountered considerable listening difficulties, particularly in understanding fast speech, unfamiliar vocabulary, and softly spoken language. These findings suggest that speech rate, vocabulary familiarity, and speech clarity are important factors influencing learners' listening comprehension.

Table 3 Students' Attitude of Finding the Solutions to Listening Problems Component II:
Solutions to Listening Problems

Question	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. I can overcome listening problems by watching movies or TV shows.	3.89	0.95	High
2. I can overcome challenges of fast speed by paying attention to the speech.	3.79	1.01	
3. I can overcome listening problems caused by exclusive terms by estimating the contexts.	3.37	0.94	

The findings related to Component 2 of Objective 2 indicate that respondents identified several effective strategies for overcoming listening difficulties.

Item 1 obtained a mean score of 3.89 (S.D. = 0.95), indicating a high level of agreement among the respondents. This finding suggests that participants generally perceived the strategy presented in this item as an effective means of improving listening comprehension and addressing listening-related challenges.

Similarly, Item 2 recorded a mean score of 3.79 (S.D. = 1.01), also reflecting a high level of agreement. The result implies that respondents viewed this strategy as beneficial in helping learners overcome difficulties encountered during listening activities.

In contrast, Item 3 achieved a mean score of 3.37 (S.D. = 0.94), indicating a moderate level of agreement. Although respondents generally acknowledged the usefulness of this strategy, it was perceived as less effective compared with the strategies represented in Items 1 and 2.

Overall, the findings indicate that respondents recognized several practical strategies for addressing listening difficulties. The relatively high mean scores suggest that these approaches may contribute positively to improving listening comprehension and facilitating more effective language learning.

Table 4 Interview Teacher Profile

Teacher No	Name	Gender	Age	Qualification	Graduate University	Teaching Experience
T.no 1	U Aung Myo Min	Male	40	M.Ed	YOUE	8
T.no 2	U aung Kyaw Zaw	Male	38	M.Ed	MEDC	6
T.no 3	Ma May Thu Win	Female	39	M.Ed	YOUE	5
T.no 4	Ma Su Hnin Wai	Female	37	M.Ed	SOUE	4
T.no 5	Ant min Wai	Male	35	B.A (ENG)	YUFL	4

YOUE= Yangon University of Education MEDC=Mandalay Education Degree College

SUOE=Sagaing University of Education YUFL=University of Foreign Language (Yangon)

Qualitative Findings from Teacher Interviews

The qualitative data were collected through in-depth interviews with five English language teachers. Among the participants, three were male and two were female, aged between 35 and 40 years. Four teachers held a Master of Education (M.Ed.) degree, while one held a Bachelor of Arts in English (B.A. English). All participants had at least four years of teaching experience.

The teachers emphasized the importance of regular exposure to authentic listening materials, including songs, stories, audio-books, movies, and other audio resources. They highlighted that extensive listening practice, awareness of pronunciation features such as stress and linking sounds, and the use of English as a medium of instruction can contribute to the development of listening skills.

Regarding listening difficulties, the participants identified limited exposure to English-speaking environments, unfamiliar vocabulary, and insufficient listening practice as major challenges. They suggested creating more opportunities for learners to engage with authentic spoken English and encouraging continuous listening practice both inside and outside the classroom.

Concerning the use of English songs, the teachers generally viewed songs as a valuable supplementary learning resource. They believed that songs can improve pronunciation awareness, listening comprehension, and learner motivation. However, several participants noted that songs should not be used as the sole listening resource because they may not always reflect authentic conversational English. Therefore, teachers recommended combining songs with other authentic materials, such as movies, podcasts, and real-life communication activities, to achieve more effective listening development.

Discussion

The findings of this study indicate that English songs can positively contribute to the development of listening skills among English language learners. Students generally agreed that songs helped improve listening comprehension, vocabulary acquisition, pronunciation awareness, and the use of English. These findings are consistent with (Ur, 1984) who emphasized the importance of meaningful language input in language learning. The positive impact of songs may be attributed to their ability to provide authentic language exposure in an enjoyable and engaging manner.

The study also revealed that learners experienced several listening difficulties, particularly when listening to rapid speech, unfamiliar vocabulary, different accents, and authentic conversations. These findings support the results of (Alzamil, 2021) who reported that learners often struggle to comprehend spoken English due to linguistic and contextual challenges. Similarly, difficulties in understanding specialized vocabulary and grammatical structures were identified as barriers to effective listening comprehension.

Both the quantitative and qualitative findings suggested that listening difficulties can be reduced through increased exposure to authentic listening materials, such as movies, television programs, audiobooks, podcasts, and online videos. This finding is consistent with (Kokroko & Dumenyah, 2020) who highlighted the importance of providing learners with sufficient opportunities to engage with authentic language input.

Furthermore, the interview findings indicated that limited exposure to English-speaking environments and insufficient listening practice were major obstacles to listening development. The teachers emphasized the importance of extensive listening practice, vocabulary development, and regular interaction with authentic spoken English. These findings support (Merina, 2022) who found that learners often receive inadequate listening practice in formal educational settings.

Overall, the findings suggest that English songs can serve as an effective supplementary resource for enhancing listening skills. However, teachers generally recommended combining songs with other authentic listening materials, particularly movies and real-life communication activities, to provide learners with more comprehensive language exposure. Therefore, the integration of English songs with diverse listening resources may offer a more effective approach to developing listening competence among English language learners.

Body of knowledge

This study contributes to the theoretical understanding of English language learning by proposing a model of song-assisted listening development among English language learners. The findings suggests that English songs function as authentic linguistic input that enhances listening comprehension, vocabulary acquisition, pronunciation awareness, and learner engagement. Increased engagement encourages more frequent exposure to English, which in turn reinforces listening development and creates a continuous cycle of language improvement.

The study also contributes practical knowledge by identifying the major barriers to effective listening, including unfamiliar vocabulary, diverse English accents, rapid speech, and limited exposure to authentic language. Based on these findings, the study proposes an integrated instructional model in which English songs are combined with other authentic listening materials such as podcasts, videos, conversations and audiovisual media. This integrated approach enables learners to overcome listening challenges, strengthen comprehension strategies, and improve overall listening proficiency. The synthesis of these findings demonstrates the effective listening development is achieved through the interaction of authentic input, learner engagement, strategic instructional support, and regular listening practice.

The model synthesizes the study's findings into a single framework, illustrating that English-songs act as an authentic learning resource that increases engagement, promotes regular listening practice, develops key listening sub-skills, and ultimately improves listening proficiency. Integrating songs with other authentic listening materials further addresses common listening difficulties and strengthens the effectiveness of listening instruction. This type of synthesized model is appropriate for inclusion the Body of Knowledge, Discussion, or Conclusion chapter of a master's thesis

Conclusion and Recommendations

This study investigated the role of English songs in enhancing listening skills among students at an English language school in Yangon, Myanmar. The findings revealed that students generally held positive attitudes toward the use of English songs for improving listening comprehension, vocabulary knowledge, and pronunciation awareness.

The study also found that learners experienced difficulties related to rapid speech, unfamiliar vocabulary, different accents, and limited exposure to English-speaking environments. Both quantitative and qualitative findings suggested that these challenges can be reduced through regular exposure to authentic listening materials and continuous listening practice.

In conclusion, English songs can be an effective supplementary resource for improving listening skills when combined with other authentic learning materials and listening activities. Based on the findings of the study, English language teachers are encouraged to incorporate English songs into listening activities to increase learners' motivation and listening practice. However, songs should be used alongside other authentic materials such as movies, podcasts, and audiobooks.

Students should engage in regular listening practice and expose themselves to a variety of English-language resources to improve their listening comprehension and familiarity with different accents and vocabulary.

This study was limited to one English language school in Yangon, Myanmar, which may restrict the generalizability of the findings to other educational contexts. In addition, the study focused primarily on listening skills and did not examine the impact of English songs on other aspects of language learning.

Future researchers may explore the effects of English songs on other language skills, such as speaking, pronunciation, vocabulary acquisition, and learner motivation.

Acknowledgement

First and foremost, I express my deepest gratitude to the most venerable Professor Dr. Phra Thamvacharabundit, Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, for his unwavering support and guidance throughout my academic journey.

I would like to express my sincere appreciation to the chairman of my thesis supervisor committee Assoc. Prof. Dr. Veerakam Kanokkamalade and the esteemed members of my supervisory team, Dr. Phramaha Somchai Kittipanyo for their invaluable insights, encouragement, and scholarly guidance.

References

- Alzamil, J. (2021). Listening Skills: Important but Difficult to Learn. *Arab World English Journal*, 12(3), 366-374.
- Abdurakhimova, Sh. A. (2020). The influence of motivation in the foreign language learning process. *Science and Education Today*, 6, 37–38.
- Harari, Y. N. (2014). *Sapiens: A brief history of humankind*. United Kingdom: Harvill Secker.
- Kokroko, E. & Dumenyah, J.K. (2020). Listening comprehension as a key component towards the success of foreign language learning. *American Journal of Education and Practice*, 4(1), 36-43.
- Kumar, T., Akhter, S., Yunus, M. M, & Shamsy, A. (2022). Use of music and songs as pedagogical tools in teaching English as foreign language contexts. *Education Research International*, 2022(1), 1–9.
- Orange Hippo. (2022). *A little book about music: Quotes for the melophile in your life*. London: Welbeck Publishing Group.
- Merina, H. (2022). The influence of applying English songs to improve students' listening, writing and speaking skills. *EDULIA: English Education, Linguistic and Art Journal*, 3(1), 1–18.
- Skirgård, H. & Greenhill, S. (2023). Research on 2,400 languages shows nearly half the world's language diversity is at risk. Retrieved April 20, 2023, from <https://theconversation.com/research-on-2-400-languages-shows-nearly-half-the-worlds-language-diversity-is-at-risk-204014>
- Thadphoothon, J. (2019). Brain research and its implications for English language teaching (E L T) Retrieved May 30 , 2023 , from https://www.researchgate.net/publication/333716948_Brain_Research_and_Its_implications_for_English_Language_Teaching_EL_T
- Ur, P. (1984). *Teaching listening comprehension*. Cambridge: Cambridge University Press.

AN ETHNO-SOCIOLINGUISTIC ANALYSIS OF ADDRESS TERMS UTILIZED BY ETHNIC GROUPS IN BURIRAM PROVINCE

Suphakit Phoowong

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: suphakit.ph@bru.ac.th

Received May 24, 2026

Revised July 19, 2026

Accepted August 31, 2026

Abstract

This study aimed to 1) comparatively examine the ethnolinguistic characteristics of language use among ethnic groups in Buriram Province as the contextual background for address term utilization; 2) comparatively analyze the types of address terms, reasons for choosing them, and social factors influencing their use; and 3) explore the cultural values reflected in address terms among the four ethnic groups in Buriram Province. An explanatory sequential QUAN → QUAL mixed methods design was employed. Quantitative data were collected from 200 respondents, with 50 participants from each group, using a 25-item seven-point Likert-scale questionnaire. Qualitative data were collected from 40 key informants through semi-structured interviews. The findings revealed that all five analytical dimensions were rated at a ‘Strongly Agree’ level, confirming the sociocultural significance of address terms. Ethnic languages predominated in family, community, and informal domains, whereas Standard Thai served formal, educational, official, and interethnic communication. Address term selection was influenced by respect, politeness, familiarity, solidarity, age, seniority, social status, kinship, situation, and occasion. Welch’s one-way ANOVA found no significant differences for most items. Only Q6, concerning respectful or honorific address terms for elders, differed significantly across groups, $F(3, 109) = 3.093$, $p = .030$, $\eta^2 = .078$. The Games–Howell post hoc test indicated that Thai-Khmer respondents scored significantly higher than Thai-Kui respondents on this item. Qualitative findings clarified that respect for elders was a shared cultural value, although each ethnic group expressed it through different local address systems. The concept of “Shared Respect with Ethnic-Specific Relational Mapping” explains how common sociocultural values are realized through distinct ethnic linguistic resources, contributing to ethno-sociolinguistic theory, language maintenance, intercultural communication, and community-based documentation of ethnic linguistic heritage.

Keywords: Address Terms, Ethnic Groups, Ethno-Sociolinguistics, Language Use, Buriram Province

Introduction

Southeast Asia is one of the most ethnolinguistically diverse regions, with language closely linked to cultural identity and social relationships. Thailand is home to ethnolinguistic communities associated with five major language families: Austroasiatic, Kra-Dai, Sino-Tibetan, Austronesian, and Hmong-Mien (Premsrirat & Pisitpanporn, 1996; Srithawong et al., 2015). Buriram Province, located in Thailand's lower northeastern region, is a multilingual and multicultural setting where four major ethnic groups: Thai-Lao, Thai-Korat, Thai-Kui or Thai-Suai, and Thai-Khmer coexist. Standard Thai serves formal and interethnic communication, while ethnic languages remain important in family, community, cultural, and informal domains (Premsrirat et al., 2004; Vail, 2007).

In multilingual communities, language use is not merely a medium of communication but a sociocultural practice shaped by domain, participant relationship, social status, setting, communicative purpose, and identity negotiation. Foundational sociolinguistic work has long shown that speakers select codes according to who speaks what language to whom, when, and for what purpose (Fishman, 1972; Hymes, 1974; Holmes, 2013). Recent scholarship also emphasizes that multilingual speakers draw on their linguistic repertoires to negotiate identity, belonging, social relationships in changing social contexts (Almashour, 2024; Demir et al., 2025; Gayton et al., 2025; Genemo, 2021). Therefore, address terms are valuable analytical sites for understanding how multilingual speakers maintain social harmony while performing ethnic identity in everyday interaction. The study of address terms in multilingual communities has practical and academic significance. As linguistic and cultural heritage, local address systems may be affected by language shift, urbanization, Standard Thai-based education, and changing intergenerational communication. The documentation of address terms supports language maintenance, local curricula, community archives, bilingual materials, and knowledge transmission (Grenoble & Whaley, 2005; Harrison, 2007). Academically, address terms reflect relationships, identity, and values such as elder respect, politeness, seniority, kinship, hierarchy, intimacy, and harmony (Brown & Gilman, 1960; Brown & Levinson, 1987; Wardhaugh & Fuller, 2021). Previous studies in Buriram also identify age, gender, kinship, power, and solidarity as key influences, particularly among Northern Khmer speakers (Pimrat, 2022; Sodsongkrit, 1998). This study therefore applies an integrated ethno-sociolinguistic framework to examine language-use patterns, address-term selection, social relationships, and cultural meanings among Thai-Lao, Thai-Korat, Thai-Kui, and Thai-Khmer speakers.

Previous studies demonstrate that address terms Sansamak (2002) found that social status, speaker-addressee relationship, age, and gender affected the address system in Northeastern Thai. Similarly, Sodsongkrit (1998) revealed that sex, age, relationship, power, and solidarity influenced Northern Khmer address terms in Buriram. Pimrat (2022) further demonstrates that Khmer kinship-based address terms reflect seniority, lineage, gender, age, marital relations, and cultural values. Although these studies provide valuable insights into the social and cultural dimensions of address-

term use, most of them focus on one language, one ethnic group, one community, or limited types of data. This limitation leaves a comparative research gap concerning how multiple ethnic groups living in the same multilingual province may share similar sociocultural values while maintaining distinct ethnic-specific address systems.

As discussed above, this study addresses the gap by comparatively examining address terms utilized by four major ethnic groups in Buriram Province from an ethno-sociolinguistic perspective. Practically, it records local address systems and helps preserve ethnic linguistic heritage that may be affected by language shift, urbanization, Standard Thai-based schooling, and changing intergenerational communication. Academically, it extends previous research by integrating quantitative comparison and qualitative interpretation to reveal both shared patterns and group-specific meanings. It also explains how cultural values, especially respect for elders, are expressed through distinct ethnic linguistic resources in a contemporary multilingual society, as illustrated in Figure 1.

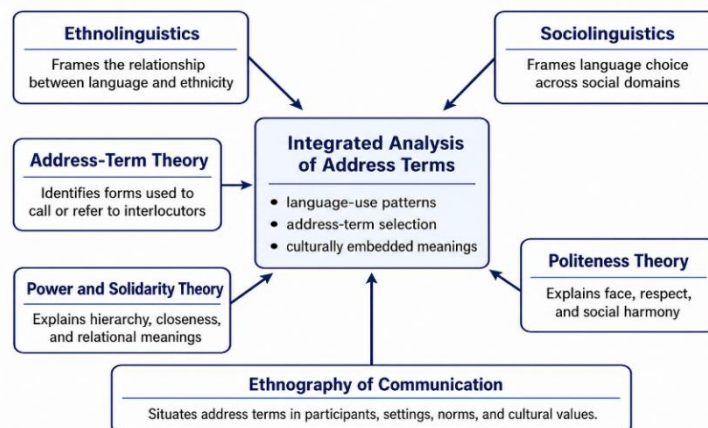

Figure 1: Integrated Analytical Framework for Examining Address Terms in Multilingual Ethnic Communities

Research Objectives

1. To comparatively examine the ethnolinguistic characteristics of language use among ethnic groups in Buriram Province as the contextual background for address term utilization.
2. To comparatively analyze the address terms utilized by ethnic groups in Buriram Province in terms of types, reasons for choosing them, and social factors influencing their utilization.
3. To explore the cultural values reflected in the address terms utilized by ethnic groups in Buriram Province.

Methodology

1. Research Design

This study employed an explanatory sequential QUAN → QUAL mixed-methods design. Quantitative data identified patterns of language use and address-term utilization among ethnic groups in Buriram, while semi-structured interviews explained their underlying sociocultural meanings from an ethno-sociolinguistic perspective.

2. Population, Sample, and Key Informants

The participants consisted of four ethnic groups in Buriram: Thai-Lao, Thai-Korat, Thai-Kui/Thai-Suai, and Thai-Khmer. The quantitative sample included 200 respondents with 50 per group from four districts: Lam Plai Mat, Nang Rong, Nong Ki, and Prakhon Chai, while the qualitative phase involved 40 purposively selected key informants with 10 per group based on long-term residence, experience in ethnic language use, knowledge of address terms, and willingness to participate in the study. The informants could provide culturally grounded and linguistically meaningful information.

3. Research Instruments and Validation

The study employed a 25-item, seven-point Likert-scale questionnaire covering five analytical dimensions: (1) linguistic phenomena of language use, (2) types of address terms, (3) reasons for choosing address terms, (4) social factors influencing address term usage, and (5) cultural meanings reflected in address terms. A semi-structured interview form was designed to explain the quantitative findings. Five experts validated both instruments, yielding IOC scores of 1.00. The reliability of questionnaire was verified through a pilot study, with a Cronbach's alpha coefficient of 0.89. Qualitative trustworthiness was established through member checking, peer debriefing, triangulation, an audit trail, and thick description.

4. Data Collection

Quantitative data were collected from respondents in Lam Plai Mat, Nang Rong, Nong Ki, and Prakhon Chai Districts through Google Forms. The questionnaire was distributed to respondents from the four ethnic groups in equal proportions, with 50 respondents from each group. Qualitative data were generated through semi-structured interviews with 40 selected key informants. The interviews focused on language use, types of address terms, reasons for selecting address terms, social factors affecting address term usage, and cultural meanings reflected in address terms. The qualitative data provided deeper insight into and expanded the statistical findings obtained from the quantitative phase.

5. Data Analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, Welch's one-way ANOVA, and the Games-Howell post hoc test. Qualitative data were conducted through content and thematic analysis to identify shared values and ethnic-specific practices. Both findings were then integrated to explain language use and address-term utilization from an ethno-sociolinguistic perspective.

Results

The findings are presented according to the three research objectives. Overall, language use and address-term utilization were socially structured and culturally meaningful, expressing respect, politeness, seniority, kinship, social harmony, and ethnic identity.

1. Quantitative Findings

All five analytical dimensions were rated at the “Strongly Agree” level ($M = 6.17 - 6.26$), demonstrating consistently high agreement of across the dimensions of language use, types of address terms, reasons for choosing address terms, social factors, and cultural meanings.

Table 1 Summary of Quantitative Findings by Five Analytical Dimensions

Analytical Dimension	Thai-Lao		Thai-Korat		Thai-Kui		Thai-Khmer		Overall		Level of Agreement
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	
Linguistic phenomena of language use	6.24	0.66	6.11	0.70	6.01	0.74	6.31	0.63	6.17	0.68	Strongly Agree
Types of address terms	6.35	0.61	6.18	0.67	6.02	0.73	6.39	0.58	6.24	0.65	Strongly Agree
Reasons for choosing address terms	6.29	0.64	6.21	0.68	6.10	0.72	6.34	0.60	6.24	0.66	Strongly Agree
Social factors influencing address-term usage	6.32	0.62	6.25	0.66	6.11	0.71	6.36	0.59	6.26	0.65	Strongly Agree
Cultural meanings reflected in address terms	6.33	0.61	6.24	0.65	6.08	0.70	6.37	0.58	6.26	0.64	Strongly Agree

Note. M= mean, SD= Standard Deviation.

As presented in Table 1, Thai-Khmer respondents demonstrated the highest mean scores across all five dimensions, particularly in types of address terms, social factors, and cultural meanings. Thai-Lao respondents also demonstrated consistently high agreement, followed by Thai-Korat, and Thai-Kui respondents. With respect to Objective 1, ethnic languages were mainly maintained in informal, family, and community domains, whereas Standard Thai was used in formal, official, educational, and inter-ethnic contexts. For Objective 2, address terms were selected according to respect, age, kinship, familiarity,

politeness, and social context. For Objective 3, address terms reflected cultural values, social harmony, hierarchy, and ethnic identity.

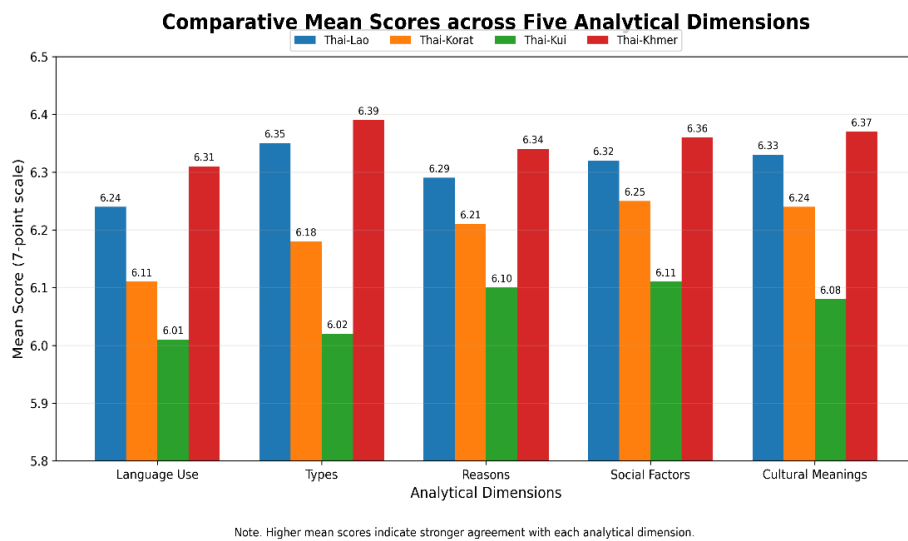

Figure 2: Comparative mean scores across five analytical dimensions.

Similarly, Figure 2 presents the comparative mean scores of four ethnic groups across five analytical dimensions: language use, types of address terms, reasons for choosing address terms, social factors, and cultural meanings.

2. Comparative Quantitative Findings

Welch's one-way ANOVA revealed that most questionnaire items did not differ significantly among the four ethnic groups. Of 25 items, only Q6, concerning respectful or honorific address terms used with elders, showed a statistically significant difference, $F(3, 109) = 3.093$, $p = .030$, $\eta p^2 = .078$, as shown in Table 2.

Table 2 Summary of Significant Comparative Finding

Item	Focus of Comparison	F	df1	df2	p	Result
Q6	Use of respectful or honorific address terms when speaking to elders	3.093	3	109	.030	Significant

The Games-Howell post hoc test revealed that Thai-Khmer respondents demonstrated significantly higher agreement than Thai-Kui respondents on Q6, concerning the use of respectful or honorific address terms when addressing elders, with a mean difference of 0.380, $t(96.1) = 2.87$, $p = .026$. The other pairwise comparisons were not statistically significant, as shown in Table 3.

Table 3 Games–Howell Post Hoc Test for Q6.

Pairwise Comparison	Mean Difference	t	df	p	Interpretation
Thai-Khmer – Thai-Korat	0.200	1.48	95.2	.452	Not significant
Thai-Khmer – Thai-Kui	0.380	2.87	96.1	.026	Significant
Thai-Khmer – Thai-Lao	0.060	0.466	97.2	.966	Not significant
Thai-Korat – Thai-Kui	0.180	1.25	97.9	.595	Not significant
Thai-Korat – Thai-Lao	-0.140	-0.998	97.4	.751	Not significant
Thai-Kui – Thai-Lao	-0.320	-2.318	97.8	.101	Not significant

3. Qualitative Findings

The qualitative findings from 40 key informants identified five key themes: ethnic language as everyday and community communication, address terms as respect and seniority, address terms as politeness and social harmony, social factors shaping address term selection, and address terms as reflections of ethnic identity and cultural continuity.

Table 4 Summary of Qualitative Findings by Theme.

Theme	Key Qualitative Finding	Representative Evidence
Ethnic language as everyday and community communication	Ethnic languages are mainly used in family, community, and informal contexts, while Standard Thai is used in formal, official, educational, and inter-ethnic communication.	Thai-Lao or Isan, Korat, Kui, and Khmer were described as natural, familiar, and suitable for local communication.
Address terms as respect and seniority	Address terms are strongly connected with age hierarchy, respect for elders, and kinship-based social relations.	Thai-Lao uses phor yai, mae yai, lung, pa, ta, and yai; Thai-Khmer uses om/um, taa, yaey, and bong.
Address terms as politeness, familiarity, and social harmony	Address terms are chosen to express politeness, affection, humility, solidarity, and conflict avoidance.	Informants stated that proper address terms help avoid impoliteness, misunderstanding, and conflict.
Social factors influencing address-term selection	Age is the strongest factor, followed by gender, kinship, familiarity, social status, situation, and occasion.	Thai-Khmer terms such as om-pr๗h and om-srey show gender distinction, while terms for younger people also vary by age and gender.

Address terms as ethnic identity and cultural continuity	Address terms function as markers of ethnic identity, local tradition, and cultural continuity.	Thai-Kui terms such as phɔː/nuʔ, mɛː/ʔeːw, luːŋ, paː, kɔːŋ, and thaw reflect Kui identity and family hierarchy.
--	---	---

Qualitative findings confirmed that ethnic languages remained important in family and community domains, while Standard Thai predominated in formal settings. All groups used various address terms: kinship terms, honorifics, titles, names, nicknames, and ethnic-specific forms. Thai-Lao and Thai-Korat forms emphasized kinship, familiarity, and respect; Thai-Kui forms reflected hierarchy and seniority; and Thai-Khmer forms encoded age, gender, kinship, politeness, and identity. These address terms also preserved cultural heritage and transmitted local values across generations.

4. Integrated Findings According to the Research Objectives

Table 5 Integration of Quantitative and Qualitative Findings

Research Objective	Quantitative Finding	Qualitative Finding	Integrated Interpretation
Objective 1: To comparatively examine the ethnolinguistic characteristics of language use	The overall mean for linguistic phenomena was high ($M = 6.17$, $SD = 0.68$). Ethnic language use in informal situations had the highest item mean.	Ethnic languages are used in family, community, and informal contexts, while Standard Thai is used in formal, official, educational, and inter-ethnic contexts.	Language use is context-sensitive. Ethnic languages maintain intimacy, identity, and community belonging, while Standard Thai serves institutional and inter-ethnic communication.
Objective 2: To comparatively analyze address terms in terms of types, reasons, and social factors	Types of address terms, reasons for choosing them, and social factors were all rated at the Strongly Agree level. Respect for elders was the strongest item.	Address terms are selected according to age, seniority, kinship, familiarity, gender, status, situation, and occasion.	Address-term selection is not random but socially governed. Respect, politeness, seniority, and relational appropriateness are central principles.

Research Objective	Quantitative Finding	Qualitative Finding	Integrated Interpretation
Objective 3: To explore cultural values reflected in address terms	Cultural meanings reflected in address terms had a high overall mean ($M = 6.26$, $SD = 0.64$). Respect and hierarchy had the highest item mean.	Address terms reflect ethnic identity, cultural continuity, hierarchy, harmony, solidarity, and adaptation to social change.	Address terms function as cultural resources that preserve ethnic identity while maintaining social harmony across groups.

The integrated findings demonstrate that language use and address term utilization are shaped by both shared sociocultural norms and ethnic-specific linguistic practices. Quantitatively, respondents from all four ethnic groups showed strong agreement across the analytical dimensions, with only Q6 revealing a statistically significant difference. Qualitatively, key informants explained that all groups value respect for elders, although each group expresses this value through different local address terms. Therefore, the central finding can be conceptualized as “shared respect with ethnic-specific relational mapping,” meaning that respect is a shared sociocultural value, while each ethnic group maps social relationships through its own linguistic and cultural system.

Discussion

The findings demonstrate that language use was shaped by communicative domains and social relationships. Ethnic languages primarily expressed intimacy and ethnic belonging, whereas Standard Thai served educational, administrative, and interethnic communication, supporting Fishman’s domain-based perspective and Hymes’ ethnography of communication. Address term selection reflected age, seniority, kinship, familiarity, gender, status, and context. Respectful terms conveyed power and hierarchy, while kinship and familiar forms expressed solidarity and intimacy, supporting Brown & Gilman (1960). The findings also extend Brown & Levinson (1987) by showing that politeness functions not only as a face-saving strategy but also as a shared practice of elder respect, kinship extension, and community harmony.

The significant difference in Q6 showed Thai-Khmer respondents indicated stronger use of respectful or honorific address terms for elders than Thai-Kui respondents. Thai-Khmer address systems may encode age, gender, and kinship more explicitly. However, this does not suggest that Thai-Kui speakers value respect less; they may be more expressed through family roles, affinal relationships, ritual practices, and situational behavior or other relational forms. Thus, the difference reflects linguistic explicitness and relational mapping rather than differences in cultural value.

The findings confirm that address terms reflect status, relationships, age, gender, seniority, lineage, and cultural values (Pimrat, 2022; Sansamak, 2002; Sodsongkrit, 1998; Tingsabadh & Prasithrathsint, 1989). This study extends earlier research by comparing four ethnic groups and integrating quantitative and qualitative evidence. This comparative interpretation strengthens ethno-sociolinguistic understanding of how unity and diversity coexist in multilingual societies.

The findings on cultural meanings show that address terms convey elder respect, hierarchy, politeness, harmony, solidarity, ethnic identity, and cultural continuity. This finding aligns with Pimrat (2022), who found that Khmer kinship terms in Buriram reflected seniority, lineage, gender, age, marriage, and cultural values. It also corresponds with Tingsabadh & Prasithrathsint (1989), who showed that Thai address forms reflect social status, relationships, hierarchy, and cultural norms.

Beyond Buriram Province, the findings contribute to broader discussion of multilingualism, ethnic identity, and intercultural communication. Address terms are not only local lexical items but also sociocultural tools for managing relationships across generations, ethnic boundaries, and communicative domains. In multilingual societies, shared values may support intergroup harmony, while ethnic-specific forms maintain cultural distinctiveness. This insight is relevant to language maintenance, multilingual education, community heritage documentation, and intercultural communication in other culturally diverse settings.

Several limitations should be acknowledged. The study covered four ethnic groups in selected Buriram districts, and purposive quota sampling limited statistical generalizability. Although assistance was provided when needed, self-reported questionnaire data may also differ from natural interaction. Using Google Forms may have created digital-literacy and socioeconomic biases among older, rural, or digitally disadvantaged participants. Moreover, the 40 key informants may not represent younger, urban, or digitally active speakers. Future studies should combine online and paper-based surveys with natural conversation data, longitudinal designs, and interprovincial comparisons.

Body of knowledge

The new knowledge generated from this study is the concept of “Shared Respect with Ethnic-Specific Relational Mapping.” This concept indicates that Thai-Lao, Thai-Korat, Thai-Kui or Thai-Suai, and Thai-Khmer speakers in Buriram Province share common sociocultural values, especially respect for elders, politeness, seniority, social harmony, kinship relations, and cultural continuity. However, each group expresses these shared values through its own ethnic language and ethnic-specific address-term system, as illustrated in Figure 3.

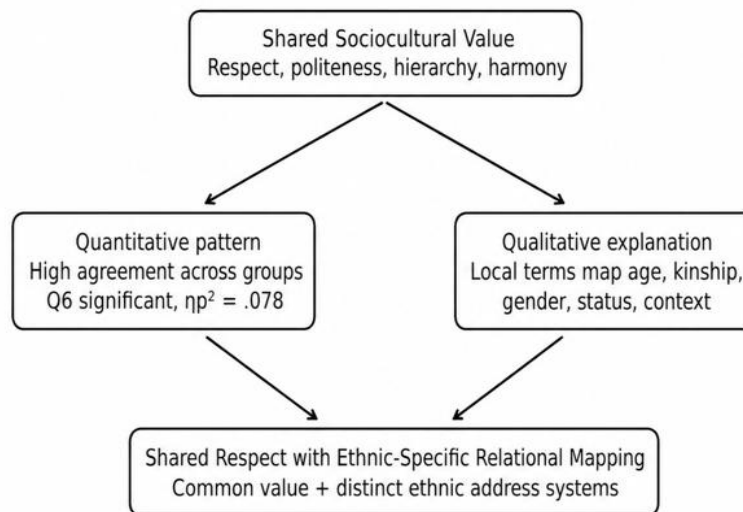

Figure 3: Conceptual Model of Shared Respect with Ethnic-Specific Relational Mapping.

This concept is different from classic address-term, politeness, and power–solidarity theories by focusing on a comparative ethno-sociolinguistic perspective. “Shared Respect with Ethnic-Specific Relational Mapping” extends classical address-term, politeness, and power–solidarity theories by explaining how shared values are expressed through distinct ethnic linguistic resources. In Buriram’s multilingual context, address terms function as pragmatic adaptations to language domains, hierarchy, age, relationships, and ethnic identity. This comparative concept contributes to understanding multilingual communication in Mainland Southeast Asia (MSEA).

Conclusion and Recommendations

This study found that language and address-term use among Buriram’s four ethnic groups are socially and culturally meaningful. Ethnic languages mainly express intimacy and identity in informal domains, whereas Standard Thai serves formal and interethnic communication. Address-term selection reflects age, seniority, kinship, familiarity, gender, status, and context. Although most group differences were not significant, Q6 differed significantly between Thai-Khmer and Thai-Kui respondents. All groups value elder respect but express it through distinct local systems. Therefore, this study concludes that Buriram’s address term practices are best understood as “Shared Respect with Ethnic-Specific Relational Mapping,” showing how common values are realized through ethnically distinctive linguistic forms.

1. Policy Recommendations

1) Educational and cultural policymakers should recognize ethnic languages and address terms as valuable cultural resources and include them in local heritage policies.

2) Local curriculum developers should integrate community-based lessons on Thai-Lao, Thai-Korat, Thai-Kui or Thai-Suai, and Thai-Khmer address terms, including

pronunciation, meanings, contexts of use, and cultural values.

3) Provincial cultural agencies, schools, temples, community leaders, and local universities should collaborate to document oral histories, address-term glossaries, ritual expressions, and intergenerational narratives.

2. Operational Recommendations

1) Schools and communities should develop bilingual or multilingual learning materials, community-based glossaries, short video clips, and digital archives of local address terms.

2) Intergenerational activities such as storytelling, elder interviews, local language days, and cultural festivals, and classroom-community projects should be promoted to preserve traditional address terms and transmit ethnic knowledge to younger generations.

3) Possible challenges including limited youth interest, variation within ethnic groups, orthographic differences, and the dominance of Standard Thai in formal settings should be addressed through participatory documentation, school-community partnerships, and digital media formats that appeal to younger users.

3. Recommendations for Future Research

1) Future studies should compare address-term systems across provinces in the lower northeastern region and other multilingual areas of Thailand.

2) Further research should examine generational language change, youth address practices, and the effects of schooling, migration, and urbanization on ethnic address-term use.

3) Digital communication contexts including Facebook, LINE, TikTok, and community online groups should be investigated to identify how traditional address terms are adapted in contemporary media.

4) Future research should analyze naturally occurring multilingual interactions to examine code-switching, address-term negotiation, politeness strategies, and pragmatic adaptation. Longitudinal studies are also recommended to examine intergenerational changes in address-terms practices.

References

- Almashour, M. (2024). Bridging worlds with words: Translanguaging and its impact on identity formation among Jordanian graduate students in Ontario. *Frontiers in Education*, 9, 1-15.
- Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brown, R. & Gilman, A. (1960). The pronouns of power and solidarity. In T. A. Sebeok (Ed.), *Style in language* (pp. 253-276). Cambridge: MIT Press.
- Demir, A. N., Ekizoğlu, M., & Güngör, M. (2025). Exploring identity construction and language use among English language learners in online communities: An integrative review (2004–2024). *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi Journal of Theoretical Educational Sciences*, 18(4), 755–776.

- Fishman, J. A. (1972). *The sociology of language: An interdisciplinary social science approach to language in society*. Rowley, MA: Newbury House Publishers.
- Gayton, A. M., Evans, M., Fisher, L., Forbes, K., & Rutgers, D. (2025). Participative multilingual identity construction in higher education: Challenging monolingual ideologies and practices. *Education Sciences*, 15(4), 1-17.
- Genemo, T. B. (2021). Multilingualism and language choice in domains. In X. Jiang (Ed.), *Multilingualism: Interdisciplinary topics*. (pp. 1–16). London: IntechOpen.
- Grenoble, L. A., & Whaley, L. J. (2005). *Saving languages: An introduction to language revitalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Harrison, K. D. (2007). *When languages die: The extinction of the world's languages and the erosion of human knowledge*. New York, Ny: Oxford University Press.
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics* (4th ed.). New York: Routledge.
- Hymes, D. (1974). *Foundations in sociolinguistics: An ethnographic approach*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Pimrat, L. (2022). The analysis of Khmer kinship terms in Buri Ram Province. *Mahachula Academic Journal*, 9(1), 382-394.
- Premssirat, S., Dipadung, S., Suwannaket, E., Buasuang, A., Chusri, I., Srichampa, S., Thavornpat, M., Thawisak, A., & Damsa-art, P. (2004). *Ethnolinguistic maps of Thailand*. Bangkok: Office of the National Culture Commission.
- Premssirat, S. & Pisitpanporn, N. (1996). Language and ethnicity on the Korat Plateau. *Kyoto University Research Information Repository*, 30, 79-98.
- Sansamak, N. (2002). *A sociolinguistic study of address system in the Northeastern Thai dialect spoken in Muang District, Ubon Ratchathani Province* (Master's thesis in linguistics, Faculty of Graduate Studies). Nakhon Pathom: Mahidol University.
- Sodsongkrit, S. (1998). *Addressing terms in Northern Khmer: A sociolinguistic analysis—A case study at Tambol Krasang, Ampoe Krasang, Burirum Province* (Master's thesis in linguistics). Nakhon Pathom: Mahidol University.
- Srithawong, S., Srikummool, M., Pittayaporn, P., Ghirotto, S., Chantawannakul, P., Sun, J., Eisenberg, A., Chakraborty, R., & Kutanan, W. (2015). Genetic and linguistic correlation of the Kra-Dai-speaking groups in Thailand. *Journal of Human Genetics*, 60, 371–380.
- Tingsapat, M. R. & Prasithrathsint, A. (1989). The use of address terms in Thai during the Bangkok period. *PASAA*, 19(2), 136–145.
- Vail, P. (2007). Thailand's Khmer as "invisible minority": Language, ethnicity and cultural politics in north-eastern Thailand. *Asian Ethnicity*, 8(2), 111–130.
- Wardhaugh, R. & Fuller, J. M. (2021). *An introduction to sociolinguistics* (8th ed.). Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell.

กลวิธีทางภาษากับภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWha TV)
LINGUISTIC STRATEGIES AND REPRESENTATIONS OF VOCATIONAL EDUCATION STUDENTS
IN THE 'ARCHIWha TV' PROGRAM

พัชรพร เพ็ชรชนะ และ ธนพล เอกพจน์

Patcharaporn petchana and Thanapon Eakapont

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Naresuan University

Corresponding Author E-mail: Impatcha.im@gmail.com

Received March 23, 2026

Revised June 14, 2026

Accepted June 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี และภาพแทนที่นำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจาก เรื่องเล่าสื่อมวลชนช่อง อาชีวะ ทวี (ARCHIWha TV) ในเว็บไซต์ Youtube ระหว่างปี พ.ศ. 2564 - 2566 จำนวน 89 วิดีทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยประยุกต์ใช้แนวคิดกลวิธีทางภาษาตามแนววรรณคดีและกลวิธีด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ และแนวคิดภาพแทนในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWha TV) พบจำนวน 3 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้เรื่องเล่า และการใช้อุปมาอุปไมย กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสื่อภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงบวกจำนวน 5 ภาพ ได้แก่ ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความรักในพวกพ้อง ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในสถาบันและรุ่นการศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่ประกอบสัมมาอาชีพสุจริต มีทักษะเฉพาะทาง และมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและประเทศ และผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้ในอนาคต และนอกจากนี้ยังพบ ภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงลบ จำนวน 3 ภาพ ได้แก่ ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่เป็นภัยต่อสังคม

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า กลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคมไทย โดยตอกย้ำภาพแทนเชิงลบที่มีอยู่เดิม และนำเสนอภาพแทนเชิงบวกเพื่อสร้างการรับรู้ และก่อให้เกิดความเข้าใจต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, ผู้เรียนอาชีวศึกษา, ภาพแทน, รายการอาชีวะ ทวี

Abstract

This article aims to analyze the linguistic strategies that present representations of vocational education students in the media narratives of ARCHIWha TV, and the representations presented through the linguistic strategies of vocational education students in the media narratives of ARCHIWha TV. This is a qualitative research study. The data were collected from 89 videos of media narratives on the ARCHIWha TV channel on the YouTube website between 2021 and 2023.

The data were analyzed by applying the concept of linguistic strategies based on semantic approaches and pragmatic strategies, together with the concept of representation.

The analysis of the linguistic strategies of vocational education students in the ARCHIWHA TV program revealed three strategies, namely lexical selection, the use of narratives, and the use of metaphor. The linguistic strategies identified conveyed five positive representations of vocational education students, namely: vocational education students are persons who have love for their peer group; vocational education students are persons who have pride in their institution and their educational cohort; vocational education students are persons who have respect and honor for others; vocational education students are persons who engage in honest and rightful occupations, possess specialized skills, and play an important role in society and the nation; and vocational education students are persons who are able to learn, change, and develop themselves until they achieve success in the future. In addition, three negative representations of vocational education students were found, namely: vocational education students exhibit violent behavior; vocational education students exhibit behavior involving the use of narcotics and the consumption of alcoholic beverages; and vocational education students are persons who pose a danger to society.

The research findings reflect that the linguistic strategies of vocational education students play an important role in constructing the representations of vocational education students in Thai society, by reinforcing pre-existing negative representations and by presenting positive representations in order to create awareness and to foster a more multidimensional understanding of vocational education students.

Keywords: Linguistic Strategies, Vocational Education Students, Representations, The 'ARCHIWHA TV' Program

บทนำ

การอาชีวศึกษาเป็นฟันเฟืองสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับฝีมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาตั้งแต่อดีต โดยได้รับการผลักดันอย่างต่อเนื่องผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 – 13 รวมถึงยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาากำลังคนสู่สากล ซึ่งกำหนดเป้าหมายสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาต่อสายสามัญอย่างชัดเจนในอัตรา 60 : 40 และ 70 : 30 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สถิติผู้เรียนในช่วงปีการศึกษา 2563 – 2565 กลับสะท้อนให้เห็นว่าสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลง แม้ว่าภาครัฐจะสนับสนุนตามนโยบายอย่างต่อเนื่องก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างและเชิงสังคมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา ทั้งนี้ การลดลงของผู้เรียนสายอาชีวศึกษาอาจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและภาพลักษณ์เชิงลบต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคมไทย โดยเฉพาะการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับความรุนแรง เช่น การทำร้ายผู้เรียนต่างสถาบัน ตลอดจนพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่าง ๆ อาทิ การใช้สารเสพติด การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเล่นการพนัน ล้วนทำให้สังคมเกิดการตีตราผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะกลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือทางวิชาชีพในอนาคต ภาพแทนดังกล่าวถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องผ่านการนำเสนอข่าวเชิงลบ ข่าวเหตุทะเลาะวิวาท และการเล่าเรื่องที่มุ่งเน้นปัญหาของสื่อมวลชน โดยธีระยุทธ สุริยะ (2560) และสุจิตรา แซ่ลิ้ม (2561) ชี้ให้เห็นว่าสื่อใช้กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างภาพแทนของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจนำไปสู่การลดทอนคุณค่าและการสร้างอคติทางสังคม

สอดคล้องกับสิริภัทร เชื้อกุล (2563) ที่พบว่าสื่อมวลชนมักนำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ส่งผลให้ภาพลักษณ์เชิงลบถูกต่อยอดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สุวรรณ จุลมั่ง (2564) ยังพบว่าผู้ปกครองจำนวนมากมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนสายอาชีวศึกษา เนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ความรุนแรง และคุณภาพการศึกษา จึงนิยมส่งบุตรหลานเรียนสายสามัญซึ่งถูกมองว่ามีความมั่นคงทางอาชีพมากกว่า

แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้สะท้อนบทบาทของสื่อมวลชนในการประกอบสร้างภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งศึกษาจากมุมมองของสื่อภายนอกเป็นสำคัญ ขณะที่มุมมองของผู้เรียนอาชีวศึกษาและบุคลากรภายในแวดวงอาชีวศึกษายังได้รับความสนใจค่อนข้างจำกัด ในบริบทของสื่อออนไลน์ร่วมสมัย ผู้เรียนอาชีวศึกษาเริ่มมีบทบาทในฐานะ “ผู้ผลิตสาร” และ “ผู้เล่าเรื่อง” ด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดพื้นที่การสื่อสารที่เปิดโอกาสให้บุคคลในแวดวงอาชีวศึกษาสามารถนำเสนอภาพแทนที่อาจแตกต่างจากภาพแทนที่สื่อมวลชนผลิตในอดีต ผู้วิจัยพบว่า ภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษายังมีการนำเสนอผ่านในสื่อต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่สื่อออนไลน์ร่วมสมัยที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาเริ่มมีบทบาทในฐานะ “ผู้ผลิตสาร” ไม่ใช่เพียงผู้ถูกกล่าวถึงเหมือนในอดีต ดังนั้น ประเด็นดังกล่าวจึงควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของภาพแทนที่ชัดเจนและรอบด้าน

การวิจัยครั้งนี้อาศัยแนวคิดภาพแทน (representation) ของ Hall (1997) ซึ่งมองว่าภาพแทนมิใช่เพียงการถ่ายทอดความจริง หากแต่เป็นกระบวนการประกอบสร้างความหมายผ่านระบบภาษา และสัญลักษณ์ โดยผู้ผลิตสารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมุมมอง อุดมการณ์ และชุดความหมายที่ต้องการสื่อสารสู่สังคม ภาพแทนของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปรากฏในสื่อจึงเป็นผลลัพธ์ของกลไกทางภาษาและบริบททางสังคมที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน งานวิจัยนี้จึงนำแนวคิดกลวิธีทางภาษาตามแนวอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และตีความข้อมูล ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ YouTube ช่อง “อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV)” ซึ่งมีลักษณะเด่นเป็นเรื่องราวจากผู้มีประสบการณ์ตรงในแวดวงอาชีวศึกษา เช่น ศิษย์เก่าช่างฝีมือ และผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตัวบทดังกล่าวสะท้อนภาพแทนจากมุมมองของบุคคลภายในมากกว่าการนำเสนอจากสายตาของสื่อภายนอก การศึกษากลวิธีทางภาษาที่บุคคลในแวดวงอาชีวศึกษาเลือกใช้จึงเป็นช่องทางสำคัญในการเปิดเผยความหมายและภาพแทนที่กลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาต้องการสื่อสารเกี่ยวกับตัวตนและบทบาทของตนในสังคม

จากประเด็นดังกล่าว การศึกษาภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในเรื่องเล่าของผู้เรียนอาชีวศึกษาผ่านสื่อ “อาชีวะ ทวี” จึงน่าสนใจศึกษาเพื่อเผยให้เห็นภาพแทนร่วมสมัยจากมุมมองของบุคคลภายในแวดวงอาชีวศึกษา อันจะนำไปสู่การสร้างการเข้าใจเกี่ยวกับตัวตน บทบาท และคุณค่าของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคมไทย ซึ่งอาจมีประเด็นที่แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา อีกทั้งผลการวิจัยยังอาจช่วยให้สังคมเกิดความเข้าใจต่อภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในหลากหลายมิติ ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาภาพแทนของกลุ่มบุคคลอื่นในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV)
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนที่นำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดภาพแทนของ Hall (1997) แนวคิดกลวิธีทางภาษาตามแนววรรณศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ตามที่ จันทิมา อังคพณิชกิจ (2561) สังเคราะห์ไว้ และทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพแทนในมุมมองภาษา และการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียนอาชีวศึกษา เช่น ภาพตัวแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ประกอบสร้างผ่านภาษาในวาทกรรมสื่อมวลชนและวาทกรรมสื่อภาครัฐ: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (สิริภัทร เชื้อกุล, 2563), การสร้างอัตลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาสายช่าง (ไพบรียา ศรีสวัสดิ์, 2550), ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพแทนของชาวโรฮิงญาในสื่อออนไลน์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (ธีระยุทธ สุริยะ, 2560), ภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมการเมืองในเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2549 - 2557 ในพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (สุจิตรา แซ่ลิ้ม, 2561) และ แนวทางการเพิ่มจำนวนผู้ศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 (สุวรรณ จุลมั่ง, 2564)

2. ขั้นคัดเลือกแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกศึกษาข้อมูลจากตัวบทวิดิทัศน์ประเภทเรื่องเล่าจากช่อง “อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV)” บนเว็บไซต์ YouTube ซึ่งก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2564 โดยมีผู้ติดตามจำนวน 334,000 คน และมีวิดิทัศน์จำนวน 867 วิดิทัศน์ ทั้งยังมีการเผยแพร่เนื้อหาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน 2568) ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากเป็นสื่อที่นำเสนอเรื่องราวของผู้เรียนอาชีวศึกษาได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาในรายการมุ่งถ่ายทอดประสบการณ์มุมมอง และตัวตนของผู้เรียนผ่านการใช้ภาษา ซึ่งเอื้อต่อการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทสังคมไทย

3. ขั้นคัดเลือกข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะวิดิทัศน์ที่มีเนื้อหาเสนอเรื่องราวของบุคคลในแวดวงอาชีวศึกษาทั่วประเทศ โดยวิดิทัศน์ที่คัดเลือกต้องมีจำนวนผู้เข้าชมไม่น้อยกว่า 50,000 ครั้ง และเป็นวิดิทัศน์ ที่นำเสนอประสบการณ์ชีวิตของผู้ที่เคยศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกวิดิทัศน์ตามเกณฑ์ดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 89 วิดิทัศน์

4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV) ตามแนวคิดที่กำหนด

5. ขั้นสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการสรุปผลการวิจัย ตลอดจนอภิปรายประเด็นที่พบจากการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อยอด และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV) ผลการวิเคราะห์พบกลวิธีทางภาษาและภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV) ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1.1 การเลือกใช้คำศัพท์

การเลือกใช้คำศัพท์ (lexical choices) หมายถึง การที่ผู้ส่งสารเลือกใช้คำที่สื่อความหมายเกี่ยวกับผู้เรียนอาชีวะ ทั้งในด้านพฤติกรรมหรือความคิด พบการเลือกใช้คำศัพท์ 2 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำกริยา และการใช้คำเรียก ซึ่งสื่อความหมายและนำเสนอภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในหลายมิติ ดังนี้

1.1.1 การใช้คำกริยา

การใช้คำกริยา หมายถึง การเลือกใช้คำกริยาเพื่อแสดงเหตุการณ์ พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก หรือสภาพของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในบริบทของการวิจัยนี้ การใช้คำกริยามีบทบาทสำคัญในการสื่อความหมาย ถึงพฤติกรรมและความคิดของผู้เรียนอาชีวศึกษา พบการใช้คำกริยา 3 กลุ่ม ได้แก่ คำกริยาที่สื่อพฤติกรรมการใช้ ความรุนแรง คำกริยาที่แสดงการปกป้องพวกพ้อง และ คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดและการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

1.1.1.1 คำกริยาที่สื่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง คือ การเลือกใช้คำกริยาที่สะท้อนการ กระทำเชิงก้าวร้าวหรือการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนอาชีวศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบการใช้ คำกริยาลักษณะดังกล่าว เช่น “ต่อย” “ฟัน” “ยิง” “แทง” “ตี” “ไล่ตี” “บุก” “ซัด” “ยิงสวน” “ปะทะ” ฯลฯ คำกริยาที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกายผู้อื่นผ่านการเล่า เรื่องของผู้เรียนอาชีวศึกษาในจากสื่อ อาชีวะ ทวีวี ซึ่งมีส่วนในการสื่อสารภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในมิติด้านความ ชัดแย้งและการใช้ความรุนแรงไปยังผู้รับสาร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“ไอ้ตอนที่เรียนไทยวิฯ เนี่ย ต่อยธรรมดา ตำรวจไม่รู้ เพราะเราตีกันข้างนอกด้วยอะไรด้วย”

(อาชีวะ ทวีวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นบริบทที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาเล่าถึงประสบการณ์การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนต่างสถาบัน โดยพบการใช้คำกริยาที่สื่อพฤติกรรมความรุนแรง ได้แก่ คำว่า “ต่อย” และ “ตี” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่สะท้อนพฤติกรรม เชิงลบและการใช้กำลังในการแก้ไขความขัดแย้ง การเลือกใช้คำกริยาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวร้าวและการ กระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทางร่างกายแก่ผู้อื่น โดยขาดการไตร่ตรองถึงเหตุและผล กลวิธีดังกล่าวสื่อภาพ แทนเชิงลบที่ว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง

1.1.1.2 คำกริยาแสดงการปกป้องพวกพ้อง การเลือกใช้คำกริยาที่สื่อพฤติกรรมปกป้อง ดูแล และช่วยเหลือเพื่อนร่วมสถาบันเดียวกันจากการถูกทำร้ายหรือคุกคามจากผู้เรียนในสถาบันการศึกษาอื่น จาก การวิเคราะห์พบการใช้คำกริยาในลักษณะดังกล่าว เช่น “ไปช่วย (เพื่อน)” “ปกป้อง” “รับจบ” (ในบริบทข้อมูล หมายถึง การช่วยเหลือเพื่อนจากการถูกทำร้าย) “ดูแล” “ไม่ทิ้งกัน” ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

“พวกผมก็นั่งอยู่บนห้อง เพื่อนก็บอก เฮ้ย!! ไปช่วย พี่ ม.หยาม หน่อยดีกว่า ถ้ามิดวิ่งไปที่หลัง พอวิ่ง ไป ตำรวจมา พี่ ๆ อินทระ เขาก็สลาย ชิ่งและไม่เจอ” (อาชีวะ ทวีวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เรียนอาชีวศึกษาเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองในการเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนที่ประสบ เหตุทะเลาะวิวาทและถูกทำร้ายจากกลุ่มผู้เรียนในสถาบันอื่น พบการใช้คำกริยา คือคำว่า “ไปช่วย” ซึ่งเป็นถ้อยคำ ที่สื่อถึงการให้ความช่วยเหลือและการยืนหยัดอยู่เคียงข้างพวกพ้อง ถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความ ห่วงใย และสายสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและเพื่อนร่วมสถาบัน กลวิธีดังกล่าวที่นำเสนอผ่านการเล่าเรื่องของผู้เรียน อาชีวศึกษาสื่อภาพแทนเชิงบวกที่ว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความรักในพวกพ้อง

1.1.1.3 คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การใช้คำกริยาที่สื่อถึงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ตลอดจนการบริโภคและผลที่เกิดจากการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการวิเคราะห์พบการใช้คำกริยา เช่น “ดมกาว” “เสพ...” “สูบ...” “กินเหล้า” “เมา” “มั่ว (การเสพยาเสพติด)” “ป๊อดป๊อด (อาการเมา)” “ลงแดง” ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

“ผมมาเลิกตอนนั้น ผมจบอินละ ผมเลิกเนี่ยผมไม่รู้ทำยังไง คือที่บ้านผมเนี่ยแบบ คือ เต็มที่มาก แม่ผมเนี่ยเสียใจร้องไห้แบบแต่เค้าไม่ร้องไห้ลูกเห็นนะ เค้าทำทุกอย่างเพื่อปกป้องลูก นี่เรารู้จะจนแบบสุดท้ายเราก็กังวณเวียนอยู่กับสิ่งเสพติดเนี่ยไปมั่วยั่วมา (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เรียนอาชีวศึกษาเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการเสพยาเสพติดในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ พบการใช้คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด คือคำว่า “มั่ว (ยั่วมา)” ซึ่งในบริบทนี้หมายถึง การเสพยาเสพติด การเลือกใช้คำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมเสี่ยงและการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของผู้เรียนอาชีวศึกษาในช่วงวัยเรียน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ผ่านการเล่าเรื่องถึงความเสียใจของมารดา อันเป็นการประกอบสร้างภาพแทนในมิติที่ว่าผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ซึ่งสะท้อนถึงการกระทำที่ไม่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่อยู่ในวัยเรียน นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำกริยาที่แสดงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

“สั่งดื่มที่แล้วเบมาได้เบาก็ต่างคนต่างเมาก็อยู่ไป เมากันเต็มที่ พอถึงเวลาไอ้การเมาเต็มที่เนี่ย พอวังเนี่ยมันสุดยอดของการเหนื่อยเลยครับ”

(อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2565)

ตัวอย่างข้างต้น พบการใช้คำกริยา “เมา” ซึ่งสื่อถึงพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษา การเลือกใช้คำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและพฤติกรรมเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ แม้ว่าจะเป็นการเล่นเหตุการณ์ในอดีตที่ผู้ส่งสารเคยประสบมาแล้วก็ตาม แต่ถ้อยคำที่ปรากฏยังคงมีส่วนในการประกอบสร้างภาพแทนเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะผู้ที่มีพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเรียน

1.1.2 การใช้คำเรียก

การใช้คำเรียก คือ การเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อเรียกขานบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในเรื่องเล่า ซึ่งนอกจากจะแสดงตัวตนของผู้ถูกกล่าวถึงแล้ว ยังมีบทบาทในการสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นกลวิธีทางภาษาในการนำเสนอภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษา ผ่านการเล่าเรื่องในสื่อ อาชีวะ ทวี จากการวิเคราะห์พบการใช้คำเรียก 3 กลุ่ม ได้แก่ คำเรียกชื่อบุคคลร่วมกับสถาบัน รุ่น สังกัด และสายรถประจำทาง คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และคำเรียกผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงลบ ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1.1.2.1 คำเรียกชื่อบุคคลร่วมกับสถาบัน รุ่น สังกัด และสายรถประจำทาง คือ การใช้ชื่อ

เฉพาะของบุคคล ซึ่งมักเป็นชื่อเล่นหรือฉายา ร่วมกับชื่อสถาบัน รุ่น สายการเรียน สังกัดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสายรถประจำทาง เพื่อบ่งชี้ที่มาและความเชื่อมโยงของผู้ถูกกล่าวถึงกับบริบททางสังคมและการศึกษา การเลือกใช้คำเรียกลักษณะนี้ไม่เพียงทำหน้าที่ระบุหรือให้ข้อมูลบุคคลเท่านั้น หากยังมีบทบาทในการสื่อสารภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ปรากฏในฐานะสมาชิกของกลุ่ม หรือสถาบันที่สังกัด จากการวิเคราะห์พบการใช้คำเรียก เช่น “ตี อิน 39” “นัท ช่างกลสยาม” “แกะ อินทร 82ก” “เคใหญ่ กนก” “ฮันนี่ BU 129” ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

“ว่าจะแนะนำตัว เอ่อ ผม โก้ ประชาชื่น 110 ...ผม ตี อินทร 39 พ่อประชาชื่น 112”

(อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้นพบการใช้คำเรียกชื่อบุคคลร่วมกับสถาบันหรือรุ่น เช่น “โก้ ประชาชื่น 110” “ตี อิน 39” และ “พ่อประชาชื่น 112” ซึ่งเป็นการใช้ชื่อเล่นร่วมกับชื่อสถาบันและตัวเลขที่สื่อถึงสายรถโดยสารประจำทาง เพื่อบ่งชี้ที่มาและบริบทของผู้ถูกกล่าวถึง คำเรียกอย่าง “ประชาชื่น” และ “อินทร” สะท้อนความเป็นพวกพ้องและ

การสังกัดสถาบันเดียวกันของผู้เรียนอาชีวศึกษา ไม่เพียงทำหน้าที่ระบุตัวบุคคลเท่านั้น หากยังสะท้อนความผูกพันและความภาคภูมิใจต่อสถาบัน รุ่น และกลุ่มของตน จึงสื่อภาพแทนเชิงบวกว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในสถาบันและรุ่นการศึกษา

1.1.2.2 คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ การเลือกใช้ถ้อยคำที่สะท้อนระดับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ถูกกล่าวถึง จากการวิเคราะห์พบการใช้คำเรียกที่สื่อถึงความสนิทสนม ความใกล้ชิด และความเคารพระหว่างพี่น้องร่วมสถาบันหรือเพื่อน เช่น “พี่” “น้อง” “พวก” “เพื่อน” และ “ไอ้ (ชื่อผู้ถูกกล่าวถึง)” นอกจากนี้ ยังพบการใช้สรรพนาม “กู” และ “มึง” ซึ่งสะท้อนความสนิทสนม ความไม่เป็นทางการของการสื่อสาร หรือในบางบริบทอาจสื่อถึงความขัดแย้งในความสัมพันธ์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6

“ในทุกครั้งที่ผมได้มีโอกาสได้เจอกับพี่บ่าง พี่บ่างจะเป็นคนเดียวที่ไล่ พ.ศ. ปีนี้เป็นใครพี่บ่างจะไล่ได้หมด ภาพนี้ถ่ายกับใครยังงี้ จำได้หมดเลย” (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้ส่งสารมีการใช้คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยปรากฏคำว่า “พี่บ่าง” ซึ่งเป็นคำเรียกที่สื่อถึงความเป็นพี่น้องและแสดงการให้เกียรติผู้ที่มีอาวุโสกว่า การเลือกใช้คำว่า “พี่” สะท้อนถึงความเคารพ ความยอมรับในบทบาท และความสำคัญของบุคคลดังกล่าวในกลุ่มเพื่อนหรือสถาบัน กลวิธีดังกล่าวสื่อสารภาพแทนเชิงบวกที่ว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น

1.1.2.3 คำเรียกผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงลบ หมายถึง การเลือกใช้คำเรียกที่สื่อความหมายและสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นการนำเสนอพฤติกรรม ความคิด และลักษณะนิสัยที่สังคมมองว่าไม่พึงประสงค์ คำเรียกลักษณะนี้ไม่เพียงทำหน้าที่ระบุตัวบุคคลเท่านั้น หากยังมีบทบาทในการลดทอนคุณค่าและสร้างภาพเหมารวมเชิงลบต่อกลุ่มผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคม จากการวิเคราะห์พบการใช้คำเรียก เช่น “ทรชน” “ขาใหญ่” “เด็กเหลืขอ” ฯลฯ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

“ผู้สัมภาษณ์: หนังสือพิมพ์ เขียน 27 ทรชน เลยเหอ

ผู้ให้สัมภาษณ์: 27 ทรชน นำโดย อดีต ผบ.ทบ. หลานนันทกุล ไ้โตมา นามสกุล ไ้โน้”

(อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ส่งสารเล่าเรื่องประสบการณ์เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวของผู้เรียนอาชีวะที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ใช้ความรุนแรง สร้างความเดือดร้อน และเป็นภัยต่อสังคม ดังถ้อยคำที่ว่า “ทรชน” ซึ่งหมายถึง คนชั่วคนเลว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) คำนี้ใช้เรียกบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ดี ผิดศีลธรรม หรือก่อความเดือดร้อนแก่สังคม ซึ่งการใช้คำดังกล่าวสื่อความหมายและนำเสนอภาพแทนเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นผู้ที่เป็นภัยต่อสังคม

1.2 การใช้เรื่องเล่า

การใช้เรื่องเล่า คือ การจัดวางเหตุการณ์ บุคคล และประสบการณ์ในรูปแบบลำดับเรื่อง เพื่อถ่ายทอดความหมาย คุณค่า และภาพแทนที่ผู้เล่าต้องการสื่อสาร เรื่องเล่าไม่ได้เป็นเพียงการบอกเล่าเหตุการณ์เท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการคัดเลือก จัดเรียง และเน้นย้ำบางแง่มุมของความจริง ทั้งนี้ ในเชิงวัฒนธรรมการสื่อสาร เรื่องเล่าทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้กับมุมมองของผู้เล่า และชักนำอารมณ์ ความเห็นอกเห็นใจ หรือการยอมรับจากผู้รับสาร (จินทิมา อังคพนิชกิจ, 2561) จากการวิเคราะห์พบการใช้เรื่องเล่า 2 ประเภท ได้แก่ เรื่องเล่าเหตุการณ์ความรุนแรง และ เรื่องเล่าเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1.2.1 การใช้เรื่องเล่าเหตุการณ์ความรุนแรง คือ การถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้งหรือการใช้ความรุนแรงของผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยเน้นรายละเอียดของการกระทำ เวลา สถานที่ และการเคลื่อนไหวของร่างกาย ผ่านการเลือกใช้คำกริยาเชิงกายภาพและถ้อยคำที่ให้ความชัดเจน เช่น “ยิง” “ฟัน” “ไล่ล่า”

เป็นต้น เรื่องเล่าลักษณะนี้มีบทบาทในการสะท้อนพฤติกรรมที่เป็นประเด็นทางสังคม และสื่อภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในมิติด้านความขัดแย้ง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8

“ทีนี้เราไปกันเยอะ 2 คันเนี่ย แล้วรถมันติดเนี่ย ตำรวจจับรองมาไม่ทันหรอก เราก็เข้าไปบู๊กันในโรงเรียน ถูของไล่แบบไล่ฟันนะ แต่ก็ไม่ได้ฟันโดนใครหรอก คือเขาเห็นเรามาเยอะ เขาก็วิ่งเข้าโรงเรียนแล้วเขาก็ปิดประตู เราก็ปั่นข้ามรั้วกันไปเยอะเลยอะ” (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้ส่งสารใช้เรื่องเล่าเหตุการณ์ความรุนแรงในลักษณะการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่การรวมกลุ่ม การเคลื่อนที่ไปยังสถานที่เกิดเหตุ จนถึงการใช้ความรุนแรง โดยปรากฏการใช้คำกริยาเชิงกายภาพ เช่น “บู๊” “ไล่ฟัน” และ “ปั่นข้ามรั้ว” ซึ่งสะท้อนการกระทำที่มีลักษณะคุกคามและสร้างความหวาดกลัวแก่ผู้อื่น การเลือกเล่าเหตุการณ์พร้อมรายละเอียดดังกล่าวทำให้เรื่องเล่ามีความสมจริงและสะท้อนบรรยากาศของเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการประกอบสร้างภาพแทนเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะผู้ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง

1.2.2 การใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ คือ กลวิธีทางภาษาที่ผู้เล่าใช้ถ่ายทอดประสบการณ์หรือเส้นทางชีวิตของผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยเชื่อมโยงการศึกษาในสายอาชีพเข้ากับผลลัพธ์ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เช่น การมีงานทำ ความก้าวหน้าในอาชีพ หรือการมีบทบาทในสังคม เรื่องเล่าลักษณะนี้มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนภาพแทนจากภาพจำเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ไปสู่ภาพแทนเชิงบวกในฐานะผู้มีทักษะความสามารถ และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี อันนำไปสู่การประกอบสร้างภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 9

“สมัยเรียน คนเรียกกันว่า ไอซ์ โปร ตำแหน่งปัจจุบันเนี่ย คือ ผมเป็นนายช่างศิลปกรรมชำนาญการนะครับ ก็ประมาณ 2 ปีก็ขึ้นอาวุโสแล้ว แล้วก็หน้าที่ในการรับผิดชอบงานก็จะเป็นรับผิดชอบทางด้านงานออกแบบ งานราชทั้งหมดเลยนะครับ แล้วก็တာกรรม ตรากระทรวง ชุดเครื่องแบบเครื่อง เครื่องหมายข้าราชการที่ใส่กันทั่วประเทศเนี่ย อะ คือหน้าที่ผมทั้งหมด และข้าราชการองค์การมหาชนรัฐวิสาหกิจจะครับ รวมถึงเอกชน บางทีเค้าก็ส่งเรื่องรวมมาให้ผมออกแบบให้เนอะครับ แล้วก็เกี่ยวกับงานเกี่ยวกับราชพิธี อันนี้ตรงนี้ คือ หน้าที่ที่เรารับผิดชอบอยู่ ราชพิธีก็ล่าสุดก็จะเป็นพระเมรุมาศ ผมเป็นบุคคลสร้างพระเมรุมาศ แล้วก็ได้พระราชทานให้เข้าร่วมงานราชพิธี” (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2565)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้เล่ามีการจัดวางเรื่องเล่าโดยเน้นการนำเสนอความก้าวหน้าในสายอาชีพ ผ่านการระบุตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และขอบเขตความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับงานระดับชาติและราชพิธีสำคัญ การเล่าเรื่องดังกล่าวทำหน้าที่สร้างความน่าเชื่อถือและตอกย้ำสถานะทางวิชาชีพของผู้เล่าในฐานะผู้มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการยอมรับในระดับสถาบัน นอกจากนี้ การเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนสายอาชีวศึกษาเข้ากับความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ยังสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการศึกษาในฐานะ “ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม” ที่เอื้อต่อการสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ กลวิธีดังกล่าวสื่อภาพแทนเชิงบวกของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะผู้ที่ประกอบสัมมาอาชีพสุจริต มีทักษะเฉพาะทาง และมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและประเทศ

1.3 การใช้อุปลักษณ์

การใช้อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ผ่านการถ่ายโอนความหมายจากบริบทหนึ่งไปสู่อีกบริบทหนึ่ง ทั้งนี้ อุปลักษณ์มิได้ทำหน้าที่เพียงสร้างความสละสลวยทางภาษา หากยังสื่อความหมายเพื่อชี้้นำ

ความคิด ถ่ายทอดมุมมอง และเปลี่ยนกรอบการรับรู้ของผู้รับสารต่อผู้เรียนอาชีวศึกษา จากการวิเคราะห์พบการใช้
อุปลักษณ์ 2 กลุ่ม ได้แก่ การใช้อุปลักษณ์สงคราม และ การใช้อุปลักษณ์ขยะ

1.3.1 การใช้อุปลักษณ์สงคราม คือ การนำคำหรือถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายเกี่ยวกับการทำศึก
สงครามมาใช้ในการอธิบายเชิงเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ ความขัดแย้ง หรือประสบการณ์ของผู้เรียนอาชีวศึกษา
เพื่อสื่อสารถึงพฤติกรรมการณ์เผชิญหน้า การต่อสู้ และการใช้รุนแรงของผู้เรียนอาชีวศึกษาจากการศึกษาพบคำว่า “ร่วม
สงคราม” “รอยแห่งสงคราม” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

“ร่วมสงครามอะไรกับพี่ต้องบั้งไหม” (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

ตัวอย่างที่ 11

“มีรอยแห่งสงครามอยู่นะฮะ หลาย ๆ จุดเลย แล้วเดี๋ยวทางทีมงานจะถ่ายเจาะให้ดูนะฮะ ว่ารอย
สงครามสมัยตอนเรียนเป็นยังงี้บ้างนะฮะ แต่ครั้งนี้จะเป็นมินิบั๊สของพี่ผม สอบถามอดีตอาจารย์ที่เคยคุมรถเนี่ย
จะเป็นรถของสายคลองเตยจะเป็นของยุคนิดาคลองเตย คือ นิดาสาย 46” (อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ถ้อยคำอุปลักษณ์สงคราม คือคำว่า “ร่วมสงคราม” และ “รอยแห่งสงคราม” ซึ่ง
สงครามในบริบทนี้ เป็นการสื่อสารเชิงเปรียบเทียบถึงเหตุการณ์การใช้ความรุนแรง การต่อสู้ใช้กำลังทำร้ายกับเพื่อน
ต่างสถาบัน กลวิธีนี้นอกจากจะสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบให้เห็นภาพการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคลกลุ่ม
ดังกล่าวแล้ว ยังนำเสนอภาพแทนว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง

1.3.4 การใช้อุปลักษณ์ขยะ หมายถึง การนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “ขยะ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูก
มองว่าไร้ค่าและไม่พึงประสงค์ มาใช้เปรียบเทียบกับผู้เรียนอาชีวศึกษา จากการศึกษาคำ 2 คำ ได้แก่ “ขยะ” “ขยะ
(รีไซเคิล)”

ตัวอย่างที่ 12

“จะบอกว่าบางคนก็บอกว่า เป็นขยะ...ขยะมันไม่ใช่ขยะ เพราะว่าขยะเนี่ยมันสามารถเป็นรีไซเคิล
ได้มันไปมีประโยชน์ได้หลาย ๆ อย่าง ซึ่งเราเปรียบเหมือนขยะนะฮะ ซึ่งขยะของพวกเรานี้มันสามารถรีไซเคิลได้”
(อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ “ขยะ” และ “รีไซเคิล” เพื่อเปรียบเทียบกลุ่ม
ผู้เรียนอาชีวศึกษากับสิ่งที่สังคมมองว่าไร้ค่า การใช้คำว่า “ขยะ” สื่อความหมายเชิงลบ สะท้อนการลดทอนคุณค่า
ของผู้เรียนอาชีวศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งสารใช้คำว่า ขยะ “รีไซเคิล” เป็นการเปรียบเทียบเพื่อชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียน
อาชีวศึกษาแม้จะถูกมองในแง่ลบ แต่ยังมีศักยภาพในการพัฒนา แก้ไขตนเอง และกลับมาสร้างคุณค่าให้แก่สังคมได้
การใช้อุปลักษณ์ดังกล่าวนอกจากนำเสนอภาพแทนเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาแล้ว และในขณะเดียวกันยัง
ประกอบสร้างภาพแทนเชิงบวกในฐานะผู้ที่สามารถเรียนรู้ เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้
ในอนาคต

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWHA TV) พบภาพ
แทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่เชิงบวกและเชิงลบ จำนวน 8 ภาพแทน ดังตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทาง
ภาษากับภาพแทน ดังนี้

ตารางที่ 1 (ภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงบวกที่ปรากฏผ่านกลวิธีทางภาษา)

ภาพแทน	การใช้คำศัพท์		การใช้เรื่องเล่า		การใช้อุปลักษณ์		กลุ่มคำแสดงภาพแทน
	คำกริยา	คำเรียก	เหตุการณ์ ความ รุนแรง	ความสำเร็จ ในอาชีพ	สงคราม	ขยะ	
1.ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความรักในพวกพ้อง	✓	✓					- คำกริยาแสดงการปกป้องพวกพ้อง - คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในสถาบันและรุ่นการศึกษา		✓					ใช้คำเรียกชื่อบุคคลร่วมกับสถาบัน รุ่นสังกัด และสายรถโดยสารประจำทาง
3.ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น		✓					-ใช้คำเรียกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
4.ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่ประกอบสัมมาอาชีพสุจริต มีทักษะเฉพาะทางและมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและประเทศ				✓			-ใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับความสำเร็จในอาชีพ
5.ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้ในอนาคต						✓	- ใช้ถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “ขยะ”

ตารางที่ 2 (ภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงลบที่ปรากฏผ่านกลวิธีทางภาษา)

ภาพแทน กลวิธีทางภาษา	การใช้คำศัพท์		การใช้เรื่องเล่า		การใช้อุปลักษณ์		กลุ่มคำแสดงภาพแทน
	คำกริยา	คำเรียก	เหตุการณ์ความรุนแรง	ความสำเร็จในอาชีพ	สงคราม	ขยะ	
1. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง	✓	✓	✓		✓		- การใช้คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมรุนแรง - การใช้คำเรียกผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงลบ - การใช้เรื่องเล่าเหตุการณ์ความรุนแรง - ใช้ถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “สงคราม”
2. ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	✓						- การใช้คำกริยาสื่อถึงอาการหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสพสารเสพติด
3. ผู้เรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นผู้ที่ป็นภัยต่อสังคม						✓	- การใช้คำเรียกผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงลบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องกลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชนในรายการอาชีวะ ทีวี (ARCHIWHA TV) แสดงให้เห็นว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างความหมายและกำหนดภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคม ผ่านการเลือกใช้คำศัพท์ การใช้เรื่องเล่า และการใช้อุปลักษณ์ ซึ่งทำหน้าที่ชี้้นำการตีความของผู้รับสารต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาในหลากหลายมิติ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาพแทนของ Hall (1997) ที่มองว่าภาพแทนมิใช่เพียงการสะท้อนความจริงของสังคม แต่เป็นกระบวนการสร้างความหมายผ่านระบบภาษาและสัญลักษณ์ โดยผู้ผลิตสารสามารถเลือกใช้ถ้อยคำและวิธีการนำเสนอเพื่อกำหนดมุมมองต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมได้

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในภาพรวม พบว่ากลวิธีทางภาษาในเรื่องเล่าของสื่อ อาชีวะ ทีวี ทำหน้าที่นำเสนอภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสองมิติที่สำคัญ ได้แก่ ภาพแทนเชิงบวกและภาพแทนเชิงลบ ภาพแทนเชิงบวก

มักถูกสื่อผ่านการเลือกใช้คำศัพท์ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น คำเรียก “พี่” “น้อง” และ “เพื่อน” ตลอดจนคำกริยาที่แสดงการช่วยเหลือหรือการปกป้องพวกพ้อง เช่น “ไปช่วย” “ดูแล” และ “ไม่ทิ้งกัน” ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวช่วยสร้างความหมายให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาถูกมองในฐานะกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพัน มีความสามัคคี และให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์แบบพี่น้องภายในสถาบัน นอกจากนี้ การใช้คำเรียกที่ระบุชื่อบุคคลร่วมกับสถาบัน รุ่น หรือสายรถประจำทาง ยังสะท้อนความภาคภูมิใจในสังกัดของผู้เรียนอาชีวศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนถูกนำเสนอในฐานะสมาชิกของชุมชนทางสังคมที่มีความผูกพันต่อสถาบันของตน

ในขณะเดียวกัน การใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับเส้นทางชีวิตและความสำเร็จในอาชีพยังมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษา จากภาพจำที่มักเชื่อมโยงกับพฤติกรรมเสี่ยงหรือความรุนแรง ไปสู่ภาพแทนในฐานะผู้ที่มีความทะเยอทะยานทาง สามารถประกอบอาชีพสุจริต และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ การเล่าเรื่องลักษณะดังกล่าวทำให้เห็นกระบวนการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในสถาบันอาชีวศึกษากับความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน ซึ่งสะท้อนบทบาทของการศึกษาในฐานะทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างโอกาสและความมั่นคงในวิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่ากลวิธีทางภาษาในเรื่องเล่าเดียวกันสามารถประกอบสร้างภาพแทนเชิงลบของผู้เรียนอาชีวศึกษาได้เช่นกัน โดยเฉพาะการเลือกใช้คำกริยาที่สื่อพฤติกรรมความรุนแรง การใช้คำเรียกผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงลบ ตลอดจนการใช้อุปสรรคสังเคราะห์ ซึ่งถ้อยคำเหล่านี้ทำหน้าที่เน้นย้ำภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ความรุนแรง หรือพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การนำเสนอภาพแทนในลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าภาษามีบทบาทในการตอกย้ำภาพจำเชิงลบที่สังคมมีต่อผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิริภัทร เชื้อกุล (2563) ที่พบว่าสื่อมวลชนมีแนวโน้มนำเสนอภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก และมีส่วนทำให้เกิดการผลิตซ้ำภาพแทนดังกล่าวในระดับสังคม

นอกจากนี้ การใช้อุปสรรคในเรื่องเล่ายังสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในการเปลี่ยนกรอบการรับรู้ของผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น การใช้อุปสรรค “ขยะ” และ “ไร้ไซเคิล” ซึ่งแม้จะเริ่มต้นด้วยการเปรียบเทียบผู้เรียนอาชีวศึกษากับสิ่งที่สังคมมองว่าไร้ค่า แต่มีการนำแนวคิดเรื่องการไร้ไซเคิลเข้ามาเชื่อมโยงกลับทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนความหมายให้เห็นถึงศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาในการพัฒนาตนเองและสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่สังคม อุปสรรคดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการต่อรองความหมายและการปรับกรอบภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในพื้นที่สื่อร่วมสมัย

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลวิธีทางภาษาในเรื่องเล่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างและกำหนดภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังคม โดยภาษาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์เท่านั้น หากยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความหมาย ตอกย้ำ หรือปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของกลุ่มบุคคลในระดับสังคม การศึกษาวิธีทางภาษาจึงช่วยเปิดเผยให้เห็นกระบวนการสร้างภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสื่อร่วมสมัย ซึ่งมีทั้งการตอกย้ำภาพจำเชิงลบที่ดำรงอยู่ในสังคม และการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนศักยภาพ บทบาท และคุณค่าของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะกำลังสำคัญของประเทศ

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการศึกษาภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยพบว่าภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาใน รายการอาชีพะ ทวี (ARCHIWA TV) มิได้ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของสื่อมวลชนเพียงฝ่ายเดียว หากแต่เป็นภาพแทนยังถูกสร้างและถ่ายทอดผ่านกลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะผู้ส่งสารด้วยตนเอง การศึกษานี้จึงช่วยขยายมุมมองการศึกษาภาพแทนจากเดิมที่เน้นการ

วิเคราะห์เชิงวาทกรรมหรือการนำเสนอของสื่อมวลชน ไปสู่การวิเคราะห์ระดับกลวิธีทางภาษา ซึ่งทำให้เห็นวิธีการที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาเลือกใช้ภาษาเพื่อสื่อสารพฤติกรรม มุมมอง ความคิดของกลุ่มตนเองต่อสังคม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า กลวิธีทางภาษาที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาใช้ใน รายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWH TV) มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอภาพแทนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยเฉพาะการนำเสนอภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษาในฐานะกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกับสถาบันการศึกษา มีความสามารถด้านวิชาชีพ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสะท้อนความพยายามของผู้เรียนในการสร้างและสื่อสารภาพของกลุ่มตนเองต่อสาธารณะ การศึกษานี้จึงช่วยเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาและการสื่อภาพแทนของผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทของสื่อร่วมสมัย ซึ่งอาจแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่นำเสนอภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี (ARCHIWH TV) และภาพแทนที่นำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าสื่อมวลชน อาชีวะ ทวี ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาของผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWH TV) พบจำนวน 3 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้เรื่องเล่า และการใช้อุปกรณ์ กลวิธีทางภาษาที่พบสื่อภาพแทนเชิงบวกจำนวน 5 ภาพ ได้แก่ ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความรักในพวกพ้อง ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในสถาบันและรุ่นการศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่มีความเคารพและให้เกียรติผู้อื่น ผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่ประกอบสัมมาอาชีพสุจริต มีทักษะเฉพาะทาง และมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและประเทศ และผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จได้ในอนาคตและนอกจากนี้ยังพบภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาเชิงลบ จำนวน 3 ภาพ ได้แก่ ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ผู้เรียนอาชีวศึกษาว่าเป็นผู้ที่ป็นภัยต่อสังคม

จากการวิจัยพบข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ การวิจัยครั้งนี้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาจากเรื่องเล่าในรายการอาชีวะ ทวี เพียงแหล่งข้อมูลเดียว การวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตไปยังสื่อประเภทอื่น เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ข่าวในสื่อมวลชน รวมถึงบทเพลงประจำสถาบันอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเปรียบเทียบการใช้กลวิธีทางภาษาในการนำเสนอภาพแทนในบริบทสื่อที่หลากหลาย นอกจากนี้ อาจมีการศึกษาเปรียบเทียบภาพแทนของผู้เรียนต่างกลุ่มสถาบัน เพื่อให้เห็นลักษณะของภาพแทนที่เหมือนหรือแตกต่างกันในมิติต่าง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง กลวิธีทางภาษากับภาพแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในรายการอาชีวะ ทวี (ARCHIWH TV) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมี ดร.ธนพล เอกพจน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

จันทิมา อังคพณิกิจ. (2561). การวิเคราะห์ข้อความ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ธีระยุทธ สุริยะ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพแทนของชาวโรฮิงญาในสื่อออนไลน์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สิริภัทร เชื้อกุล. (2563). ภาพตัวแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ประกอบสร้างผ่านภาษาในวาทกรรมในวาทกรรมสื่อมวลชนและวาทกรรมสื่อภาครัฐ: การศึกษาแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา แซ่ลิ้ม. (2561). ภาพตัวแทนของผู้ชุมนุมการเมืองในเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2549 - 2557 ในพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ จุลมั่ง. (2564). แนวทางการเพิ่มจำนวนผู้ศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 (รายงานการวิจัย). พิษณุโลก: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). คุณแม่ สมปอง อยู่จดี เล่าเรื่องลูกชาย อ้อ ประชาชื่น. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=cvNzaRwu3fE>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). วงเหล้า อินทร สาย 80 เรื่องเล่าอาชีวะ ทวี ต้อง วัด เขียน นิ่งโหน่ง ปลาทุ. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=7Ah4d1Q7PmQ>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). วี อินทร เล่าเรื่อง โทษของยาเสพติด อาชีวะ ทวี. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=nwze6xf1jCE>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). ช่างกลบูรณพนธ์ เรื่องเล่า อาชีวะ ทวี. สืบค้น 5 มีนาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=GjPf2cwbqgc>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). บ่าง บุคคโล นำทัพ ประท้วง เผาโรงเรียน กนกเทคโนโลยี. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=d52WgztollM>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). กู ตี มะพร้าว พ่อ...! ตอนที่ 3. สืบค้น 29 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=zOaR1b6hyB0>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). นัท ช่างกลสยาม “ลอยนวล”. สืบค้น 8 มิถุนายน 2564, จาก https://www.youtube.com/watch?v=-8_Zfs0ay8g
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). เงาะ อินทร 39 ตอนที่ 2 แกร็บเชิญ รุแปง อิน. สืบค้น 14 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ruijc7rsituw>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2564). เกเร อินทร ณ.บ้านปลานิล. สืบค้น 16 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=0X3dB0LSN8A>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2565). วัง?... แจ็ค อินทร vs ตี มะพร้าว ในบรรยากาศร้านเหล้าเพื่อน ARCHIWHA ARC. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=cVzMPWsvOI0>
- อาชีวะ ทวี ARCHIWHA TV. (2565). ไอซ์ โปร ซุปดำเป็นเหตุ! มึง ขึ้น หรือ EP.1 ARCHIWHA. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ov3F2o5WOh8&t=288s>
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural Representation and Signifying Practice. London: Sage.

การพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง

ENHANCING VIETNAMESE PRONUNCIATION SKILLS AMONG THAI LEARNERS USING STRUCTURED PRONUNCIATION READING EXERCISES COMBINED WITH PHONOLOGICAL COMPARISON

พัฒนธราดล รุ่งเรืองเจริญกิจ

Pattaradon Rungruangjaroenkit

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Faculty of liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

Corresponding Author E-mail: pattaradon2530@npu.ac.th

Received April 4, 2026

Revised August 25, 2026

Accepted September 2, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้าง แบบทดสอบการออกเสียงจำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบสัมพันธ์ (Paired Samples t-test) การทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test) และการคำนวณขนาดอิทธิพล (Cohen's d)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(40) = 5.17, p < .001$) โดยมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก ($d = 1.60$) ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน และ (3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68, SD = 0.70$) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง สามารถพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างความตระหนักรู้ทางสัทวิทยา (Phonological Awareness) ในการพัฒนาการออกเสียงภาษาที่สอง

คำสำคัญ: ภาษาเวียดนาม, ผู้เรียนชาวไทย, การเปรียบเทียบระบบเสียง, แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้าง

Abstract

This study aimed to: (1) enhance Vietnamese pronunciation skills among Thai learners through structured pronunciation reading exercises combined with phonological comparison, (2) compare learning achievement between an experimental group and a control group, and

(3) examine learners' satisfaction with the instructional approach. The sample consisted of 42 undergraduate students, divided into an experimental group ($n = 20$) and a control group ($n = 22$). The research instruments included structured pronunciation reading exercises, a 20-item pronunciation test, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, paired samples t-test, independent samples t-test, and effect size (Cohen's d).

The results revealed that: (1) the experimental group's post-test pronunciation scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level, (2) the experimental group significantly outperformed the control group on the post-test at the .05 level ($t(40) = 5.17$, $p < .001$), with a very large effect size ($d = 1.60$) clearly demonstrating the effectiveness of the instructional model, and (3) learners' satisfaction with the instructional approach was at the highest level ($M = 4.68$, $SD = 0.70$). These findings suggest that structured pronunciation reading exercises combined with phonological comparison effectively improve Vietnamese pronunciation skills among Thai learners. The study also highlights the importance of building phonological awareness in second language pronunciation development.

Keywords: Vietnamese, Thai Learners, Phonological Comparison, Structured Pronunciation Reading Exercises

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะการออกเสียง (pronunciation) ถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความถูกต้องและความเข้าใจในการสื่อสาร โดยเฉพาะการเรียนภาษาเวียดนามซึ่งเป็นภาษาที่มีระบบเสียงและวรรณยุกต์แตกต่างจากภาษาไทยอย่างชัดเจน ความแตกต่างดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนชาวไทยมักประสบปัญหาในการรับรู้และการผลิตเสียงภาษาเวียดนาม ส่งผลต่อความคล่องแคล่วและความถูกต้องในการสื่อสาร แม้ว่าผู้เรียนจะมีความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ในระดับที่เพียงพอแล้วก็ตาม จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเวียดนามเพื่อการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยนครพนม พบว่าผู้เรียนยังมีข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการออกเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาเวียดนาม ปัญหาดังกล่าวสามารถอธิบายได้จากแนวคิดการถ่ายโอนทางภาษา (Language Transfer) ซึ่งอธิบายว่าผู้เรียนมักนำระบบเสียงของภาษาแม่มาใช้ในการออกเสียงภาษาที่สอง ส่งผลให้เกิดการแทนที่หรือบิดเบือนหน่วยเสียงที่ไม่มีในภาษาแม่ (Odlin, 1989; Flege, 1995) สอดคล้องกับทฤษฎีแบบจำลองการเรียนรู้เสียง (Speech Learning Model: SLM) ของ Flege (1995) ที่เสนอว่าความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างระบบเสียงของภาษาแม่และภาษาที่สองมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้การออกเสียง นอกจากนี้ Schmidt (1990) ยังเสนอแนวคิดการสังเกตเห็น (Noticing Hypothesis) ว่าผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะภาษาได้เมื่อรับรู้ถึงความแตกต่างของลักษณะทางภาษาอย่างชัดเจน ขณะที่ Ellis (2008) อธิบายว่าการเรียนรู้ภาษาที่สองจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

งานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นการเปรียบเทียบระบบเสียงและการฝึกออกเสียงอย่างเป็นระบบสามารถพัฒนาทักษะการออกเสียงของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย Nguyen et al.

(2008) พบว่าการใช้การเปรียบเทียบระบบเสียง (Contrastive Analysis) ช่วยเพิ่มความสามารถในการรับรู้และการผลิตเสียงของผู้เรียนภาษาเวียดนาม ขณะที่ Saito & Plonsky (2019) รายงานว่าการสอนออกเสียงอย่างเป็นระบบและมีโครงสร้างช่วยลดข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงและส่งเสริมความถูกต้องในการผลิตเสียง นอกจากนี้ Celce-Murcia et al. (2010) ยังเน้นว่าการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้ตำแหน่งและลักษณะการออกเสียงของแต่ละหน่วยเสียงอย่างชัดเจน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการออกเสียงและความตระหนักรู้ด้านระบบเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานวิจัยก่อนหน้านี้จะยืนยันถึงประสิทธิผลของการเปรียบเทียบระบบเสียงและการฝึกออกเสียงแบบมีโครงสร้าง แต่ยังมีงานวิจัยที่บูรณาการทั้งสองแนวทางเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยในระดับอุดมศึกษาค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยไทยที่มีความแตกต่างด้านภูมิหลังทางภาษาและการเรียนรู้ นอกจากนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก ขณะที่การวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงและความพึงพอใจของผู้เรียนยังได้รับความสนใจไม่มากนัก จึงยังมีช่องว่างขององค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย จากช่องว่างของงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนา แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านระบบเสียงและพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย โดยบูรณาการแนวคิดการเปรียบเทียบระบบเสียงเข้ากับกิจกรรมการอ่านออกเสียงอย่างเป็นลำดับขั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกตความแตกต่างระหว่างระบบเสียงภาษาไทยและภาษาเวียดนาม เข้าใจลักษณะการเกิดเสียงของแต่ละหน่วยเสียง และสามารถผลิตเสียงได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาประสิทธิผลของแบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียงต่อการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมดังกล่าวกับผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเวียดนามและภาษาต่างประเทศอื่นในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาเวียดนามระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Pretest–Posttest Control Group Design เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเทียบระบบเสียงต่อการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาเวียดนามเพื่อการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 42 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นผู้เรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง (เกรดเฉลี่ยไม่เกิน 2.50) เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้เรียนที่เผชิญอุปสรรคและมีข้อผิดพลาดในการออกเสียงภาษาเวียดนามสูงที่สุดจากการประเมินในชั้นเรียน ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้:

กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง

กลุ่มควบคุม จำนวน 22 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาเวียดนาม
2. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงภาษาเวียดนาม
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ประเภท และกรอบแนวคิดที่ใช้ในการจัดกระทำข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 1 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยและภาษาเวียดนาม โดยออกแบบกิจกรรมการฝึกอย่างเป็นลำดับขั้นตั้งแต่ระดับหน่วยเสียง พยางค์ คำ ประโยค ไปจนถึงระดับข้อความ เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสัทวิทยา (Phonological Awareness) แบบฝึกดังกล่าวได้รับการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.91$, $SD = 0.12$)

3.2 แบบทดสอบวัดทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนาม

แบบทดสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) เป็นชุดเดียวกัน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามเริ่มต้นจำนวน 40 ข้อ และคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพไว้จำนวน 20 ข้อ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดผลจริง โดยเนื้อหาครอบคลุมการออกเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย สระ วรรณยุกต์ คำ ประโยค และข้อความ แบบทดสอบผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยสูตร Kuder-Richardson (KR-20) เท่ากับ 0.82

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านความน่าสนใจของ

กิจกรรม ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.82

3.4 กรอบการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการออกเสียง (Error Analysis Framework)

ผู้วิจัยพัฒนากรอบการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยอ้างอิงแนวคิดด้านสัทศาสตร์และสัทวิทยา กรอบดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยจำแนกข้อผิดพลาดออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย สระ วรรณยุกต์ และจังหวะการออกเสียง พร้อมทั้งวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดใน 4 รูปแบบ ได้แก่ การแทนที่เสียง (Substitution) การละเสียง (Omission) การเพิ่มเสียง (Insertion) และการบิดเบือนเสียง (Distortion)

4. ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที (รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังนี้:

1. ขั้นก่อนการทดลอง (Pre-test): ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม (กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม)
2. ขั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Instructional Phase): กลุ่มทดลอง เข้ารับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง กลุ่มควบคุม เข้ารับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ (Conventional Method)
3. ขั้นให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback Loop): ในระหว่างการฝึกปฏิบัติของทุกสัปดาห์ ผู้สอนจะให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงแก้ไข (Corrective Feedback) เกี่ยวกับลักษณะการออกเสียงและฐานกรณ์ที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนกลุ่มทดลองอย่างต่อเนื่อง

4. ขั้นหลังการทดลอง (Post-test): หลังสิ้นสุดการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มเข้ารับการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนาม (ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับก่อนเรียน)

5. ขั้นประเมินความพึงพอใจ: ให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลคะแนนไปวิเคราะห์ในภาพรวมต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อควบคุมความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ของการวิจัย ผู้วิจัยควบคุมให้ทั้งสองกลุ่มเรียนกับผู้สอนคนเดียวกัน ใช้ระยะเวลาและแผนการจัดเนื้อหาเดียวกันในแต่ละสัปดาห์ และผู้วิจัยได้ทดสอบความเท่าเทียมกันของความสามารถพื้นฐานเดิมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก่อนเริ่มการทดลอง ซึ่งผลสถิติพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(40) = 0.45, P > .05$)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์การวิจัยและลักษณะของข้อมูล โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตามหลักการวิเคราะห์สถิติสำหรับการบริหารงานวิจัย กัลยา วานิชย์บัญชา (2559) ดังรายละเอียดต่อไปนี้:

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics): ใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียน และใช้ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ (ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3)

2. สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics): การทดสอบทีแบบสัมพันธ์ (Paired Samples t-test): ใช้สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนาม ก่อนเรียน

และหลังเรียนภายในกลุ่มทดลอง (ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) การทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test): ใช้สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาเวียดนามหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

3. การคำนวณขนาดอิทธิพล (Effect Size): ใช้การคำนวณค่า d ของโคเฮน (Cohen's d) เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลและขนาดความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการออกเสียง (Error Analysis): ใช้การแจกแจงความถี่ (f) และการหาค่าร้อยละ (%) ตามกรอบการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด เพื่อจำแนกและวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนในกลุ่มทดลอง (ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในมิติเชิงลึก)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยโดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย ในการศึกษาประสิทธิผลของการใช้นวัตกรรม ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการทดสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลอง เปรียบเทียบความก้าวหน้าภายในกลุ่มทดลอง และวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดเชิงลึกภายหลังการเรียนรู้อย่างไร ดังแสดงในตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 3

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	M	SD	t	p
ทดลอง	20	45.20	5.10	0.35	.72
ควบคุม	22	44.90	5.00		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง ($M = 45.20$, $SD = 5.10$) และกลุ่มควบคุม ($M = 44.90$, $SD = 5.00$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(40) = 0.35$, $p = .72$) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีพื้นฐานทักษะด้านการออกเสียงภาษาเวียดนามที่ใกล้เคียงกันก่อนเริ่มการทดลอง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามก่อนเรียนและหลังเรียนภายในกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	20	45.20	5.10	18.45*	.000
หลังเรียน	20	72.80	4.25		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามภายในกลุ่มทดลอง (เปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนของตนเอง) พบว่า ก่อนเข้ารับการทดลองผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.20 (SD = 5.10) และหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้าง ร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียงแล้ว ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเป็น 72.80 (SD = 4.25) เมื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบที่แบบสัมพันธ์ (Paired Samples t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการออก เสียงภาษาเวียดนามหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(19) = 18.45, p = .000$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมแบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการ เปรียบเทียบระบบเสียงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลสูงและสามารถยกระดับทักษะการออกเสียงภาษา เวียดนามของผู้เรียนชาวไทยได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์และจำแนกประเภทข้อผิดพลาดในการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนกลุ่มทดลอง

ประเภทข้อผิดพลาด	ลักษณะข้อผิดพลาด	ตัวอย่าง	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ (%)
พยัญชนะต้น	ออกเสียงไม่ชัดหรือการละเสียงท้าย	/g/ → /k/	35	38.04
ความยาวสระ	ออกเสียงสระสั้น-ยาวผิด	/a/ → /aː/	20	21.74
วรรณยุกต์	ใช้ระดับเสียงผิด	hỏi → ngang	25	27.17
พยัญชนะท้าย	ออกเสียงคลาดเคลื่อน	/k/ → ∅	8	8.70
จังหวะและการเน้นเสียง	จังหวะเสียงไม่เหมาะสม	-	4	4.35
รวม	-	-	92	100.00

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเชิงลึกภายหลังการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดมาก ที่สุดในด้านพยัญชนะต้น คิดเป็นร้อยละ 38.04 รองลงมาคือ ด้านวรรณยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 27.17 และด้าน ความยาวสระ คิดเป็นร้อยละ 21.74 ตามลำดับ โดยเฉพาะข้อผิดพลาดในด้านพยัญชนะต้นในลักษณะการ แทนที่เสียงหน่วยเสียงก้องฐานเพดานอ่อนด้วยหน่วยเสียงอิมซะ (/g/ → /k/) ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อน ให้เห็นถึงอิทธิพลของการถ่ายโอนทางภาษาเชิงลบ (Negative Language Transfer) จากระบบภาษาแม่ เนื่องจากในระบบเสียงภาษาไทยไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะก้องในตำแหน่งเวลาร์ (Velar) ส่งผลให้เกิดอุปสรรค ทั้งในระดับสัทศาสตร์ (Phonetics) และสัทวิทยา (Phonology) ในการเรียนรู้ภาษาเวียดนาม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2: เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาเวียดนามระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการออกเสียงภาษาเวียดนามหลังเรียนระหว่าง กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม และคำนวณขนาดอิทธิพลของนวัตกรรม ดังแสดงในตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	M	SD	t	p
ทดลอง	20	72.80	4.25	5.17	.001
ควบคุม	22	65.10	5.30		

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ภายหลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (M = 72.80, SD = 4.25) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 65.10, SD = 5.30) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t(40) = 5.17, p = .001)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (Effect Size) หลังการทดลอง

การเปรียบเทียบ	M (Exp)	M (Ctrl)	SD (Exp)	SD (Ctrl)	Cohen's d	ระดับอิทธิพล
หลังทดลอง	72.80	65.10	4.25	5.30	1.60	สูงมาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (Effect Size) พบว่า ค่า d ของโคเฮน (Cohen's d) หลังสิ้นสุดการทดลองมีค่าเท่ากับ 1.60 ซึ่งถือว่าเป็นขนาดอิทธิพลในระดับสูงมาก (Very Large) ตัวเลขนี้ระบุว่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่ใช่อิทธิพลที่เกิดจากความบังเอิญหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แต่แสดงถึงประสิทธิผลในเชิงปฏิบัติ (Practical Significance) ของแบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียงอย่างมีนัยสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนและยกระดับพัฒนาการด้านทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนได้จริง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตารางความพึงพอใจของผู้เรียน

รายการ	M	SD	ระดับ
ด้านเนื้อหา	4.94	0.34	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.82	0.58	มากที่สุด
ด้านความน่าสนใจ	4.34	0.94	มาก
รวม	4.68	0.70	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเทียบระบบเสียง พบว่า โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.68, SD = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (M = 4.94, SD = 0.34) อยู่

ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($M = 4.82$, $SD = 0.58$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความน่าสนใจ ($M = 4.34$, $SD = 0.94$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง (Phonological Comparison) ส่งผลให้ผู้เรียนชาวไทยมีผลสัมฤทธิ์ด้านการออกเสียงภาษาเวียดนามสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีขนาดอิทธิพลในระดับสูงมาก ซึ่งประสิทธิผลของนวัตกรรมดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลเชิงทฤษฎีและสหวิทยาได้ดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความสำเร็จของแบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง สามารถอธิบายได้ด้วย แนวคิดการสังเกตเห็น (Noticing Hypothesis) ของ Schmidt (1990) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองจะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และสามารถ "สังเกตเห็น" (Notice) ความแตกต่างระหว่างภาษาเป้าหมายและภาษาแม่ของตนเอง การใช้ตารางเทียบเสียงร่วมกับแบบฝึกทำหน้าที่เป็นเครื่องมือขึ้นนำ (Scaffolding) สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนก้าวข้ามข้อจำกัดของการรับรู้ทางเสียงแบบเดิม หรือที่เรียกว่าจุดบอดในการรับรู้ (Perceptual blind spots) ไปสู่การรับรู้ทางสหศาสตร์ที่แม่นยำยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการฝึกจำแนกเสียง (Sound Discrimination) ก่อนก้าวไปสู่การผลิตเสียง (Systematic Production Practice) ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Celce-Murcia et al. (2010) ที่เน้นย้ำว่าผู้เรียนจำเป็นต้องเกิดการรับรู้ทางเสียงที่ถูกต้อง (Perception) ก่อน จึงจะสามารถควบคุมกลไกอวัยวะในช่องปากเพื่อผลิตเสียง (Production) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการออกเสียง แม้ว่าทักษะโดยรวมของผู้เรียนจะพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่ยังคงปรากฏข้อผิดพลาดใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ พยัญชนะต้น วรรณยุกต์ และความยาวสระในระดับที่ค่อนข้างสูง ซึ่งสามารถอภิปรายเชิงสหวิทยาและสหศาสตร์ได้ดังนี้:

ข้อผิดพลาดด้านพยัญชนะต้น: โดยเฉพาะการออกเสียงพยัญชนะก้องฐานเพดานอ่อน /g/ เป็นเสียงไม่ก้อง /k/ สามารถอธิบายได้ด้วย แบบจำลองการเรียนรู้เสียง (Speech Learning Model: SLM) ของ Flege (1995) ที่เสนอว่าผู้เรียนมักจะนำระบบเสียงภาษาแม่มาใช้ในการประมวลผลเสียงภาษาที่สอง (Phonological Transfer) เนื่องจากในระบบสหวิทยาภาษาไทยไม่มีหน่วยเสียงกักก้อง (Voiced stop) ในตำแหน่งเพดานอ่อน ผู้เรียนจึงเกิดการถ่ายโอนเชิงลบ (Negative Transfer) โดยนำเสียง /k/ ในภาษาไทยที่มีฐานกรณีกักก้องที่สุดมาแทนที่ ความผิดพลาดนี้ยังสะท้อนถึงอุปสรรคในการแยกแยะคุณลักษณะจำแนกเสียง (Distinctive Features) ระหว่างเสียงก้องและเสียงไม่ก้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Saito & Plonsky (2019) ที่พบว่าผู้เรียนมักมีปัญหาในการควบคุมเส้นเสียง (Vocal folds) ให้สั่นสะเทือนพร้อมกับการกักลมในตำแหน่งที่ภาษาแม่ไม่มี

ข้อผิดพลาดด้านวรรณยุกต์: การที่ผู้เรียนยังคงใช้ระดับเสียงผิด โดยเฉพาะการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ hòi เป็น ngang สะท้อนให้เห็นว่า แม้ภาษาไทยและภาษาเวียดนามจะเป็นภาษาวรรณยุกต์ (Tonal Language) เหมือนกัน แต่ภาษาเวียดนามมีโครงสร้างพิกัดเสียง (Pitch Contour) ที่ซับซ้อนกว่า มีการหักเหของเส้นเสียง และมีจำนวนหน่วยเสียงที่มากกว่า อุปสรรคนี้อาจสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Nguyen et al. (2008) ที่ระบุว่าผู้เรียนภาษาวรรณยุกต์ระดับเดียวกันมักเกิดความสับสนเมื่อต้องปรับสรีรวิทยาการออกเสียงเพื่อรองรับโครงสร้างระบบวรรณยุกต์ที่ซับซ้อนกว่าเดิม

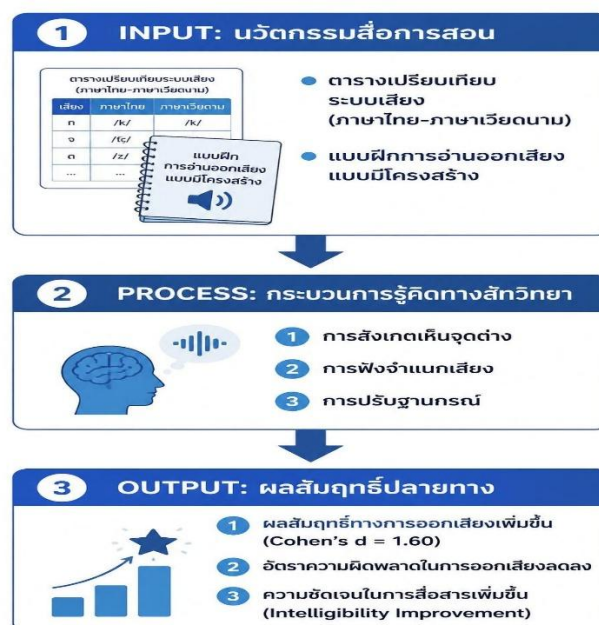
ข้อผิดพลาดด้านความยาวสระ: การออกเสียงสระสั้น-ยาวผิด (เช่น /a/ → /a:/) เกิดจากการที่ผู้เรียนชาวไทยคุ้นชินกับการแบ่งความยาวสระที่ทำหน้าที่จำแนกความหมายอย่างเด่นชัดในภาษาไทย ทว่าในภาษาเวียดนาม ความยาวสระมีเงื่อนไขและข้อจำกัดร่วมกับพยัญชนะท้ายเฉพาะบริบท ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการควบคุมระยะเวลาการเปล่งเสียง (Vowel duration)

ปรากฏการณ์ข้อผิดพลาดที่ยังหลงเหลืออยู่นี้ ชี้ให้เห็นว่าข้อผิดพลาดบางประเด็นมีลักษณะเริ่มคงที่และแก้ไขได้ยาก (Fossilization Tendency) ดังนั้น ในการพัฒนาแบบฝึกในอนาคต ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นของกิจกรรมการให้ข้อมูลป้อนกลับทันที (Immediate Feedback) และควรเพิ่มแบบฝึกที่เน้นคู่เทียบชั้นคู่เทียบเสียงขั้นต่ำ (Minimal Pairs) ที่เจาะจงเฉพาะเสียงพยัญชนะก้องเพดานอ่อน และเพิ่มกลวิธีทัศนสัมผัส (Visual aids) เช่น การใช้กราฟแสดงคลื่นเสียงหรือ Pitch Contour เพื่อให้ผู้เรียนเห็นการเคลื่อนที่ของระดับเสียงวรรณยุกต์ภาษาเวียดนามอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาและประโยชน์ที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานแบบฝึกการอ่านอย่างมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง ไม่เพียงแต่ส่งเสริมความเข้าใจเชิงสัทศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกและสร้างความมั่นใจในการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Derwing & Munro (2015) ที่เน้นย้ำว่าเป้าหมายสำคัญของการสอนออกเสียงภาษาที่สองคือการเพิ่มความสามารถในการเข้าใจสาร (Intelligibility) และลดความเหนื่อยยากในการตีความของผู้ฟัง ควบคู่ไปกับการสร้างเจตคติที่ดีของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้และรูปแบบเชิงประจักษ์ในการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาต่างประเทศ โดยชี้ให้เห็นว่าการยกระดับความสามารถในการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ไม่ได้เกิดจากการฝึกซ้ำซ้ำทวนตามปกติ (Mechanical Drill) แต่เกิดจากกลไกการทำงานร่วมกันระหว่าง นวัตกรรมสื่อการสอน และ กระบวนการรู้คิดทางสัทวิทยา (Phonological Cognitive Process) สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาเวียดนามแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบเสียง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงแบบมีโครงสร้างร่วมกับการเปรียบเทียบระบบเสียง มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาเวียดนามของผู้เรียนชาวไทย โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีขนาดอิทธิพลในระดับสูงมากในเชิงปฏิบัติ แม้จะยังคงตรวจพบข้อผิดพลาดหลงเหลืออยู่บ้างในด้านพยัญชนะต้นวรรณยุกต์ และความยาวสระ แต่โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างระบบเสียงภาษาไทยและภาษาเวียดนามได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านระดับการศึกษา สาขาวิชา และพื้นฐานทางภาษา เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงทั่วไป (generalizability) ของผลการวิจัย รวมถึงอาจเปรียบเทียบผู้เรียนจากบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ผู้เรียนที่มีประสบการณ์เรียนภาษาเวียดนามมาก่อนและไม่มีประสบการณ์
2. ควรมีการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) เพื่อติดตามพัฒนาการด้านการออกเสียงของผู้เรียนในระยะยาว และตรวจสอบความคงทนของทักษะหลังจากสิ้นสุดการทดลอง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจผลของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Celce-Murcia, M., Brinton, D. M., Goodwin, J. M., & Berry Griner. (2010). Teaching pronunciation: A course book and reference guide (2nd ed.). New York, NY: Cambridge University Press.
- Derwing, T. M., & Munro, M. J. (2015). Pronunciation fundamentals: Evidence-based perspectives for L2 teaching and research. Amsterdam: John Benjamins.
- Ellis, R. (2008). The study of second language acquisition (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Flege, J. E. (1995). Second language speech learning: Theory, findings, and problems. In W. Strange (Ed.). Speech perception and linguistic experience (pp. 229–273). Baltimore: York Press.
- Nguyen, T. A. T., Ingram, J. C. L. & Pensalfini, J. R. (2008). Prosodic transfer in Vietnamese acquisition of English contrastive stress patterns. Journal of Phonetics, 36(1), 158–190.
- Odlin, T. (1989). Language Transfer. Cambridge: Cambridge University Press.
- Saito, K., & Plonsky, L. (2019). Effects of Second Language Pronunciation Teaching Revisited: A Proposed Measurement Framework and Meta-Analysis. Language Learning, 69(3), 652-708
- Schmidt, R. (1990). The role of consciousness in second language learning. Applied Linguistics, 11(2), 129–158. Oxford: Oxford University press

**ENHANCING ENGLISH SPEAKING SKILLS THROUGH A MONK CHAT-
BASED GUIDEBOOK FOR ENGLISH MAJOR STUDENTS AT
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY, CHIANG MAI CAMPUS**

Lao Jongkham, Wisuttichai Chaiyasit, Decha Talanuek

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

Corresponding Author E-mail: wiyosanaashin@gmail.com & wisuttichai.chai@mcu.ac.th

Received April 17, 2026

Revised August 9, 2026

Accepted August 31, 2026

Abstract

This study aimed to explore the current challenges and specific communicative needs of English major monastic students in using English during Monk Chat sessions; to develop a Monk Chat-based sessions, to design and evaluate a Monk Chat-based guidebook for enhancing English-speaking skills for English major monastic students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU), Chiang Mai Campus, and to compare the effectiveness of a Monk Chat-based guidebook in enhancing English major students' English-speaking skills before and after implementation. The research employed a quasi-experimental design using a one-group pretest and post-test approach. The sample population consisted of 35 first-year and second-year students enrolled in the Monk Chat Program during the 2025 academic year. The research instruments included: (1) a needs analysis questionnaire to investigate students' current challenges; (2) instructional treatment tools, developed Monk Chat-based guidebook and structured lesson plans; and (3) pre-test and post-test speaking assessments used to measure students' English-speaking achievement before and after the intervention. The data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, to summarize students' levels. The effectiveness of the lesson plans was evaluated using the E1/E2 efficiency formula. E1 represents learning process efficiency, while E2 represents learning outcome efficiency based on post-test performance. A paired-samples t-test was conducted to compare pre-test and post-test scores in order to determine whether the improvement was statistically significant. The findings of this study addressed the research objectives in three key areas. First, the study found that students faced anxiety, lack of confidence when speaking with foreign visitors, limited vocabulary for explaining Buddhist concepts, and difficulty in managing conversations. Second, based on these needs, the researcher developed a Monk Chat-based guidebook with structured lesson plans that included situational dialogues, targeted vocabulary, Buddhist concepts, and communicative activities such as role-plays and guided discussions to support real-life communication. Third, the results showed that the guidebook improved students' English-speaking skills, as shown by higher post-test scores, as well as

increased confidence and fluency after the implementation. Overall, the guidebook can also serve as a practical instructional model for improving communicative competence in authentic religious and culture contexts.

Keywords: MCCDM Model, Monk Chat, English-Speaking Skills, Monk Chat-Based Guidebook, Communicative Competence

Introduction

English has become a global language that facilitates communication among people from different linguistic and cultural backgrounds. In Thailand, Buddhist temples are popular destinations for international visitors seeking to learn about Buddhism and Thai culture (Prabnok, 2018). Chiang Mai is a major city for its historical temples in Northern Thailand. One such activity is the Monk Chat Program at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, which provides opportunities for Buddhist monks, novice, university students, and foreign visitors to engage in conversations about Buddhism, culture, and daily life. Monastic students can practice English in authentic communication situations and develop their communicative competence. However, many monastic students have limited opportunities to practice English regularly and gain sufficient experience in communicating with international visitors.

The key issues leading to this research directly relate to the specific communicative challenges monastic students face in Monk Chat sessions. Observations revealed that students often lacked confidence, appropriate vocabulary for explaining Buddhist concepts, and strategies for managing real-time conversations with foreign visitors. Kulsum et al. (2025) found that these emotional problems often lead to reduced participation and reluctance to engage in speaking activities because there are limited opportunities for practice and improvement. Similar challenges have been widely discussed in recent research on English for Specific Purposes (ESP) and communicative competence, which emphasize the importance of aligning instruction with learners' authentic communicative contexts and professional needs (Basturkmen, 2019). Studies on willingness to communicate and speaking anxiety further highlight that confidence and interaction readiness are critical factors influencing speaking performance (Lee & Hsieh, 2019). Moreover, the challenges can be categorized into linguistic, psychological, and environmental factors broadly (Jamoom, & Bahron, 2024). Therefore, reviewing prior studies on communicative language teaching, context-based instruction, and ESP provided important references for developing appropriate instructional materials and research instruments.

This study is grounded in contemporary perspectives on Communicative Language Teaching (CLT), which emphasize meaningful interaction, learner-centered pedagogy, and authentic communication in real-life contexts (Richards, 2006). It also draws upon current interpretations of communicative competence, highlighting the integration of linguistic, sociolinguistic, discourse, and strategic competence in developing effective speaking ability

(Celce-Murcia et Al., 2014). Furthermore, the principles of English for Specific Purposes (ESP) support the design of instructional materials tailored to learners' contextual and professional communication needs (Basturkmen, 2010). These theoretical foundations guided the development of the Monk Chat-based guidebook and informed the instructional procedures implemented in this study.

In summary, the identified communicative challenges, together with contemporary communicative and ESP theory, led to the central research question: can a Monk Chat-based guidebook effectively enhance English speaking skills among English major students at MCU, Chiang Mai Campus? Accordingly, the study aimed to systematically develop, implement, and evaluate the effectiveness of the guidebook.

Research Objectives

1. To explore the current challenges and specific communicative needs of English major monastic students in using English during Monk Chat sessions
2. To develop a Monk Chat-based guidebook for enhancing English-speaking skills for English major monastic students at MCU, Chiang Mai Campus
3. To evaluate the effectiveness of a Monk Chat-based guidebook in enhancing English major monastic students' English-speaking skills before and after implementation

Methodology

The study employed a quasi-experimental, a one-group pretest-posttest design with the following details:

1. Research Design

This study employed a quasi-experimental research design using a one-group pretest-posttest model. The purpose of this design was to investigate the effectiveness of a Monk Chat-based guidebook in enhancing English speaking skills among English major students.

2. Target group and Key Informants

The target group of this study consisted of 35 first and second-year English major students who enrolled in the Monk Chat Program at Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU), Chiang Mai Campus, during the 2025 academic year. These students were selected because they regularly interacted with foreign visitors and required practical English communication skills.

3. Research Tools (Quantitative and Qualitative)

Both quantitative and qualitative research tools were used in this study. The quantitative tools included: (1) A needs analysis questionnaire, (2) English-speaking pretest and posttest, and (3) Lesson plan efficiency evaluation (E1/E2) to assess the instructional effectiveness of the developed guidebook. The qualitative data came from classroom observations and reflective teaching notes to examine students' engagement, confidence development, and interaction behavior during Monk Chat simulations.

4. Research Instrument Validation

All research instruments, the questionnaire, lesson plan based on Guidebook, were examined for content validity by five experts. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) was employed to determine the consistency between each item and the research objectives. Items with IOC values ranging from 0.60 to 1.00 were considered acceptable. To ensure the quality of the research instruments, the questionnaire was pilot tested with a sample of 31 participants to determine its reliability. The reliability coefficient was calculated using Cronbach's Alpha method. The analysis revealed that the overall reliability of the questionnaire was $\bar{X} = .878$, indicating a high level of internal consistency and confirming that the instrument was appropriate for data collection.

5. Data Collection

The researcher conducted data collection in four stages. First, a needs analysis questionnaire identified students' communicative challenges and learning needs. Second, students completed an English-speaking pretest. Third, the researcher implemented the Monk Chat-based guidebook through structured lesson plans that included vocabulary support, model dialogues, role-plays, and simulated Monk Chat interactions. During this stage, qualitative data were collected through observations and reflective notes. Finally, students took a speaking post-test to evaluate their improvement.

6. Data Analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.), to summarize students' performance and needs analysis results. A paired-samples t-test was conducted to compare pretest and post-test scores and determine completed as whether the improvement in speaking skills was statistically significant. Qualitative data obtained from classroom observations notes were analyzed using content analysis. The researcher categorized the data into themes such as communicative confidence, participation level, fluency development, and interaction competence. These qualitative findings were used to support and explain the quantitative results.

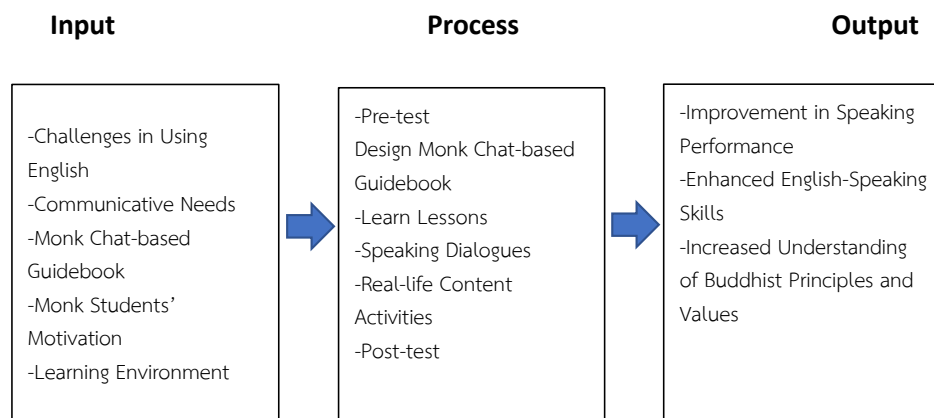

Figure 1: Conceptual Framework

The framework describes students' English-speaking development through three stages: Input, Process, and Output. In the Input stage, students face communicative challenges such as speaking anxiety, limited Buddhist vocabulary, and low confidence in Monk Chat interactions. The Process stage involves implementing the Monk Chat-based guidebook through structured vocabulary support, guided practice, and simulated activities in a supportive environment. As a result, the Output stage reflects improved English-speaking proficiency, greater confidence, and increased readiness to communicate with international visitors. Overall, the framework demonstrates that structured, context-based instruction can lead to meaningful and measurable improvements in students' English-speaking skills.

Results

The results of this study are presented in accordance with the three research objectives.

1. Result of the current challenges and specific communicative needs of English major monastic students in using English during Monk Chat sessions

Table 1 The personal problems (Students' Anxiety with Speaking English)

No.	Questions	Mean	SD	Interpretation
1	I lack confidence in speaking with foreigners.	3.88	0.96	High
2	I don't understand how to start or end a conversation	3.74	1.01	High
3	I lack the vocabulary to use when explaining Buddhist concept.	3.62	1.11	High
4	I feel nervous when I speak English.	3.37	1.33	Moderate
5	I struggle with pronunciation.	3.34	0.93	Moderate
Total		3.59	0.67	High

The results of the needs analysis revealed that students experienced significant challenges in Monk Chat communication. The overall mean score of speaking anxiety was at a high level ($\bar{X} = 3.59$, $SD = 0.67$). Students reported lacking confidence when speaking with foreign visitors ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.96$), difficulty in starting and ending conversations ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 1.01$), and insufficient vocabulary for explaining Buddhist concepts ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 1.11$). These findings indicate that students feel nervous when they speak English ($\bar{X} = 3.37$, $SD = 1.33$), and struggle with pronunciation ($\bar{X} = 3.34$, $SD = 0.93$). These results clearly demonstrate the necessity of developing a context-specific instructional guidebook tailored to the communicative demands of Monk Chat sessions.

2. The results of developing a Monk Chat-based guidebook for enhancing English-speaking skills for English major students at MCU, Chiang Mai Campus

The guidebook was developed by the researcher based on the finding of the needs analysis questionnaire and related studies on English speaking, Communicative Language Teaching (CLT), English for Specific Purposes (ESP), and Monk Chat communication. The guidebook included structured lesson plans, Buddhist vocabulary lists, model dialogues, common tourist questions, guided speaking activities, and simulated Monk Chat role-plays. The content was organized to progressively build students' confidence and speaking ability. The researcher implemented the guidebook for approximately 2.5 hours per week, over 8 weeks (20 hours total; 2 hours 30 minutes per week) to developing in enhancing English-speaking to monastic students. During the students' activities in each period, the researcher observes the students and takes notes. After students were taught and practiced, the researcher assessed their English-speaking skills after learning (Post-test. The researcher collects data for statistical analysis.

2.1 Results of the analysis of the efficiency (E1/E2) of the lesson plans for development of a Monk Chat-based guidebook for enhancing English-speaking skills for English major monastic students at MCU, Chiang Mai Campus, by finding the efficiency of the process.

Table 2 A Comparison of Post-test and Delayed Post-test Mean Scores

Assessment	N	Percentage (%) of each	Average Percentage (%)	$\bar{X}$
During Instruction Process (E1)	35	1st lesson: 82.80% S.D. = 6.22 2nd lesson: 83.63% S.D. = 6.79 3rd lesson: 82.94% S.D. = 5.33	83.12%	6.09
Post-test Product (E2)			85.03%	5.52

The efficiency of the developed guidebook was evaluated using the E1/E2 efficiency criterion. E1 represents the efficiency of the learning process, calculated from students' performance during the activities, while E2 represents the efficiency of the learning outcome, calculated from students' post-test performance. The results showed that the efficiency of the learning process (E1) was 83.12%, and the efficiency of the learning outcome (E2) was 85.03%. The overall efficiency value of 83.22/85.03%, which is higher than the established criteria of 80/80%, indicating that the guidebook was effective both during the learning process (E1) and in terms of learning outcomes (E2). Therefore, the developed Monk Chat –

based guidebook was considered appropriate and effective for implementation in the Monk Chat Program.

3. Results of the evaluation of the effectiveness of a MonkChat-based guidebook in enhancing English major students' English-speaking skills before and after implementation

Table 3 The results of evaluation the effectiveness of a Monk Chat-based guidebook

Score	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
Pretest	35	47.11	7.38	-29.38	.000
Posttest	35	85.02	5.51		

The results show that the **pre-test** scores of the 35 students had a mean ($\bar{X}$) of **47.11** with a standard deviation (S.D.) of **7.38**. This indicates that students had a relatively low English-speaking ability with variation before the guidebook was implemented.

After the instructional intervention, the **post-test** scores significantly increased. The mean score rose to **85.02**, with a smaller standard deviation of **5.51**. This shows significant improvement in students' speaking ability and more consistent performance after using the Monk Chat-based guidebook.

The analysis revealed a **t-value of -29.38** and a **p-value of .000** ($p < .05$). Since the p-value is lower than the .05 level of significance, it indicates that the difference between the pre-test and post-test scores is statistically significant.

In conclusion, the findings clearly demonstrate that students' English-speaking skills improved significantly after using the Monk Chat-based guidebook. Therefore, the guidebook was effective in enhancing students' speaking performance, and the research hypothesis was supported.

1.The current challenges and specific communicative needs of English major monastic students in using English during Monk Chat sessions

The findings showed that English major monastic students experienced high anxiety when using English during Monk Chat sessions. Many students lacked confidence when speaking with foreign visitors, had limited vocabulary for explaining Buddhist concepts, and struggled to start and end conversations. They also face moderate difficulties with pronunciation, grammar, and responding fluently to spontaneous questions. These challenges are consistent with recent research indicating that speaking anxiety and low willingness to communicate significantly affect EFL learners' oral performance and confidence (Lee & Hsieh, 2019). Furthermore, students expressed strong communicative needs in areas such as making small talk, asking and answering questions, giving clear explanations, and discussing Buddhist teachings, Thai culture, and global issues. This aligns with current studies in English for Specific Purposes (ESP), which emphasize that instruction should be closely connected to learners' real communicative contexts and professional

demands (Basturkmen, 2019). Research also supports the effectiveness of context-based communicative instruction in improving fluency and interactional competence when learning tasks reflect authentic communication situations (Sato & Loewen, 2022). Therefore, these findings indicate that monastic students need context-specific, communicative English instruction aligned with real Monk Chat interactions.

2. Developing a Monk Chat-based guidebook for enhancing English-speaking skills for English major monastic students at MCU, Chiang Mai Campus

Based on the identified needs, the researcher developed a Monk Chat-based guidebook and structured lesson plans to promote authentic speaking practice. The guidebook includes situational dialogues, targeted vocabulary, Buddhist terminology explanations, and communicative tasks such as role-plays and guided discussions. The communicative tasks were also aligned with task-based and interaction-focused language teaching approaches, which have been shown to effectively promote speaking development and communicative competence (Yildiz, 2020). Its design was informed by research in materials development and task-based language teaching, which emphasizes authenticity, learner-centered design, and meaningful interaction to enhance speaking performance (Tomlinson, 2020). Furthermore, empirical studies have shown that task-supported and context-based instruction significantly improves EFL learners' oral proficiency and communicative confidence (Hadiansyah et al., 2025). The efficiency evaluation yielded an E1/E2 value of 83.22/85.03, exceeding the 80/80 standard criterion, indicating that the guidebook was pedagogically sound and effective in strengthening students' English-speaking skills in real communicative contexts.

3. The effectiveness of a Monk Chat-based guidebook in enhancing English major monastic students' English-speaking skills before and after implementation

The effectiveness of the Monk Chat-based guidebook was examined through a pre-test and post-test design to measure students' speaking development before and after the instructional intervention. The findings revealed a substantial improvement in English-speaking performance following the implementation of the guidebook. The mean score increased significantly from 47.11 in the pre-test to 85.03 in the post-test, with the difference reaching statistical significance at the .05 level ($t = -29.38, p < .05$). These results indicate that structured, context-based instructional materials can effectively enhance learners' oral proficiency, confidence, and communicative ability in authentic interaction settings. In addition, Medina Fernández (2021) demonstrated through a meta-analysis that task-supported language teaching leads to measurable gains in speaking performance across different learning contexts. Similar findings were reported by Cutrone & Beh. (2018), who found that task-based instruction significantly enhanced EFL learners' speaking ability and willingness to communicate. AL-Garni & Almuhammadi. (2019) confirmed that communicative language teaching approaches significantly improve learners' speaking proficiency and

interactional competence. Therefore, it can be concluded that the Monk Chat-based guidebook was pedagogically effective in strengthening students' English-speaking skills within real Monk Chat contexts.

Discussion

Results of the study can be discussed as follows:

The study found that students had several problems when using English in Monk Chat sessions. Many students felt nervous and lacked confidence when speaking with foreign visitors. They also had limited vocabulary, especially for explaining Buddhist concepts, and had difficulty managing conversations, such as how to start and end discussions. These findings are consistent with previous studies, which show that speaking anxiety and low confidence are common among EFL learners (Anthoney, & Wilang, 2023). In addition, research has found that students often struggle with vocabulary and real-time communication in authentic situations (Jannah et al., 2025). This suggests that students' speaking problems are not only related to language knowledge but also to emotional factors.

The Monk Chat-based guidebook was developed to address these problems. The guidebook included useful vocabulary, translations of Buddhist terms, sample dialogues, and common questions from tourists. Furthermore, there were communicative activities such as role-plays, group discussions, and practice conversations. These activities helped students practice speaking step by step in classroom environment. This approach is supported by studies on English-language guidebooks, which show that materials designed for specific audiences help learners develop their language patterns and apply them in real communication situations (Polishko & Blynova, 2021). In addition, research has shown that students learn more effectively when instructional materials are connected to real-life communication and specific learning needs (Kabilito, 2024). In this study, students needed English for Monk Chats, so the lessons were designed for this purpose. The lesson plans were also carefully designed, following clear steps such as setting objectives, preparing content, planning activities, supporting students with language, and modeling speaking. The efficiency score (83.22/85.03) was higher than the standard criterion, which shows that the lessons were effective and suitable for the students. This supports the idea that well-planned instruction can improve learning outcomes (Ushie & Daniel, 2023).

The results clearly show that guidebook was effective in improving students' English-speaking skills. Post-test scores were significantly higher than pre-test scores, suggesting that the guidebook contributed to students' improvement. This means the improvement of students' English-speaking skills happened because of the tool. In addition, students became more confident, more fluent, and better able to manage conversations. These findings are consistent with previous studies, which show that communicative and task-based learning

can improve speaking skills (Sangkhawasee & Jansem, 2022). The Monk Chat activity gave students real opportunities to use English, which made learning more meaningful.

The findings of this study also support Communicative Language Teaching (CLT), which focuses on using language in real communication (Qasserras, 2023). Overall, the study supports the idea of communicative competence, which includes not only grammar but also the ability to use language appropriately in different situations (Salmanova, 2025). The guidebook helped students develop these skills through practice and interaction. In addition, the study supports English for Specific Purposes (ESP), which focuses on teaching language based on learners' real needs. This made learning more relevant and useful. According to (Rahmawati, et al 2025), ESP-based teaching helps improve students' motivation and performance because it is closely connected to real-life use. Another important finding is that speaking is not only about language knowledge but also about confidence and communication skills. This process can be explained through the Monk Chat Communicative Development Model (MCCDM), where students first become aware of their problems, then practice with support, and finally improve their communication skills. This model connects all parts of the study and shows how learning happens in a clear and meaningful way. The study is important because it shows that when teaching is based on real needs and real communication, students can improve both their speaking ability and their confidence.

In conclusion, this study shows that a well-designed, context-based guidebook can effectively improve English speaking skills, especially in real communication settings like Monk Chat. The results demonstrate that when teaching is based on students' actual needs and supported by meaningful practice, students can develop both their language ability and confidence. It also offers a practical model that can be applied to other contexts where learners need to use English in real-life professional communication.

Body of knowledge

This research generated new knowledge in the form of an instructional model for enhancing English speaking skills in a religious and intercultural communication context. The researcher proposes the “Monk Chat Communicative Development Model (MCCDM)” as a structured framework for developing English speaking skills in Buddhist higher education contexts. A Monk Chat setting leads to significant improvement in students' speaking competence.

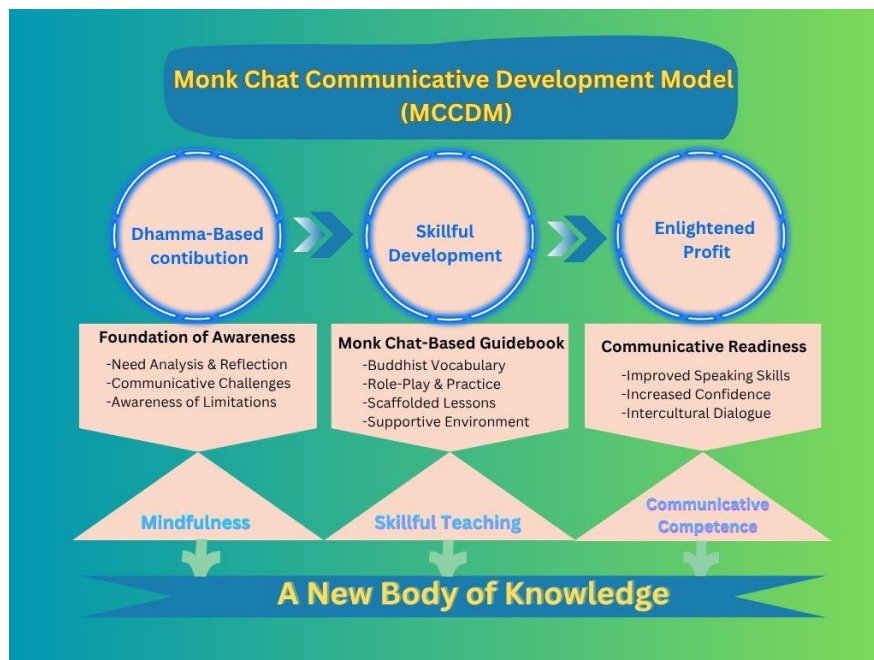

Figure 2: Monk Chat Communicative Development Model MCCDM

This diagram explains how the Monk Chat Communicative Development Model (MCCDM) develops students' English-speaking skills step by step. First, Communicative Language Teaching (CLT) emphasizes meaningful interaction and authentic communication as essential elements of language learning. Second, English for Specific Purposes (ESP) supports the development of instructional materials for Specific Purposes (ESP) supports the development of instructional materials tailored to learners' specific communicative needs within Monk Chat contexts. Third, context-based learning facilitates language acquisition through authentic religious and intercultural communication situations. Together, these theoretical foundations explain how monastic students develop English-speaking competence through meaningful practice in contexts.

The MCCDM consists of three interconnected stages: Input, Process, and Output. The Input stage identifies learners' communicative problems and needs, including speaking anxiety, limited Buddhist vocabulary, and low confidence in interacting with foreign visitors. The process stage involves implementing the Monk Chat-based guidebook through structured lessons, role-plays, guided speaking practice, and vocabulary support designed to promote authentic communication. The Output stage reflects the development of promote authentic communication. The Output stage reflects the development of learners' English-speaking skills, confidence, and communicative competence in authentic Monk Chat interactions. Thus, the MCCDM provides a theoretical framework for explaining how context-based and communicative instruction can enhance English language learning in Buddhist educational settings.

Conclusion and Recommendations

This study aimed to develop and evaluate a Monk Chat-based guidebook to enhance English speaking skills among English major students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The research employed a quasi-experimental design using a one-group pretest-posttest approach with 35 first and second-year students.

The needs analysis revealed that students experienced high levels of speaking anxiety, a lack of confidence when communicating with foreigners, limited vocabulary for explaining Buddhist concepts, and uncertainty in initiating conversations. Students expressed strong needs for communicative topics such as discussing Buddhist precepts, explaining meditation methods, and responding to visitors' questions.

The developed lesson plans achieved an efficiency level of 83.22/85.03, exceeding the established 80/80 criterion. The comparison of pre-test and post-test scores showed a significant improvement in students' English-speaking ability (pre-test mean = 47.11, post-test mean = 85.03, $t = -29.38$, $p < .05$). The findings confirm that the Monk Chat-based guidebook was effective in improving students' speaking performance, confidence, and communicative competence in authentic contexts.

This study contributes to the body of knowledge in English Language Teaching, particularly in Communicative Language Teaching (CLT) and English for Specific Purposes (ESP). The findings demonstrate that context-based instructional materials, designed according to learners' real communicative needs, can improve speaking proficiency. In addition, this study proposes a practical instructional model that explains how students develop speaking skills through three connected stages: identifying communicative problems, practicing through structured and guided activities, and achieving improved speaking ability and confidence. This model is significant because it integrates communicative language teaching and English for Specific Purposes within a real religious and intercultural context. It provides a practical framework that can be applied in similar teaching situations where learners need to use English for specific communication purposes. Overall, this study shows that students can improve their speaking skills.

Practical Recommendations

1. Teachers should conduct a needs analysis before designing speaking courses to ensure alignment with students' real communicative demands.
2. Instruction should emphasize authentic tasks, such as role-plays and simulated interactions with foreign visitors.
3. Language scaffolding, including vocabulary lists, model dialogues, and pronunciation practice, should be incorporated to reduce anxiety and build confidence.
4. Both printed and digital formats of guidebooks should be developed to increase accessibility and flexibility in learning.

Suggestions for Future Research

1. Future studies should employ a control group design to strengthen causal conclusions.
2. Research could expand the sample size to include students from other campuses or Buddhist institutions.
3. Longitudinal studies may examine the long-term impact of Monk Chat-based instruction on communicative competence.
4. Further research may explore the integration of digital platforms or mobile applications to support interactive Monk Chat learning environments.

References

- Anthoney, J. & Wilang, J. D. (2023). The complexity of speaking anxiety among students in an international university in Thailand. *English Language Teaching Educational Journal*, 6(1), 32-43.
- Basturkmen, H. (2010). *Developing courses in English for specific purposes*. London: Palgrave Macmillan
- Basturkmen, H. (2019). ESP Teacher Education Needs. *Language Teaching*, 52(3), 318-330.
- Celce-Murcia, M., Brinton, D. M. & Snow, M. A. (Eds.). (2014). *Teaching English as a Second or Foreign Language* (4th edit). Boston: National Geographic Learning.
- Cutrone, P. & Beh, S. (2018). Investigating the Effects of Task-Based Language Teaching on Japanese EFL Learners' Willingness to Communicate. *Journal of Asia TEFL*, 5(3), 566-589.
- Medina Fernández, A. (2021). The effects of Task-Based Language Teaching on the Speaking Skill: A systematic research synthesis and meta-analysis. *Ciencia Digital*, 5(4), 72-93.
- AL-Garni S. A. & Almuhammadi, A. H. (2019). The Effect of Using Communicative Language Teaching Activities on EFL Students' Speaking Skills at the University of Jeddah. *English Language Teaching*, 12(6), 72-86.
- Hadiansyah, A., Iman, J. N. & Angraini, N. (2025). The impact of task-based language teaching on English speaking Proficiency. *J-CEKI: Jurnal Cendekia Ilmiah*, 4(2), 874-878.
- Jamoom, O. A. & Bahron, N. O. (2024). From Hesitation to Fluency: Unraveling Speaking Barriers in EFL Context. *International Journal of English Literature and Social Sciences*, 9(5), 102-110.
- Jannah, M., Jufriadi, J. & Husnaini, H. (2025). Using Illustrated Stories to Improve Reading Comprehension: Evidence from Junior High School Students in Indonesia. *FOSTER: Journal of English Language Teaching*, 6(4), 321-330.
- Kabilito, I. J. (2024). The Influence of Instructional materials on Students' Academic Achievement. *Research Invention Journal of Law, Communication and Languages*, 3(2), 30-33.

- Kulsum, E. M., Jamjami, A. Y., Uyun, A. S. & Widianingsih, A. W. S. (2025). A Study on the difficulties in English Speaking for EFL Students. *Journal on Education*, 7(2), 10648-10659.
- Lee, J. S. & Hsieh, J. C. (2019). Affective variables and willingness to communicate of EFL learners in in-class, out-of-class, and digital contexts. *System: An International Journal of Educational Technology and Applied Linguistics*, 82, 63-73.
- Polishko, N. E. & Blynova, N. M. (2021). Guide in English as a Material for Professional Competence Acquisition by Students of Tourists' Specialties (on the Example of the Guide Series 'Awesome Ukraine'). *Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and Psychology*, 1(21), 224-235.
- Prabnok, P. (2018). The Cultural Identity Construction of Temples for Tourism. *European Journal of Social Sciences Education and Research*, 5(2), 19-26.
- Qasserras, L. (2023). Systematic Review of Communicative Language Teaching (CLT) in Language Education: A Balanced Perspective. *European Journal of Education and Pedagogy*, 4(6), 17-23.
- Rahmawati, Y., Septianto, A, & Khatimah, K. (2025). Exploring Learning Motivation Through Contextual Learning in ESP Classes: A Study on Automotive Engineering Students. *Borneo Educational Journal (Borju)*, 7(2), 375-393.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Salmanova, S. (2025). Communicative Approach in Foreign Language Teaching: Advantages and Limitations. *Euro Global Journal of Linguistics and Language Education*, 2(1), 79-88.
- Sangkhawasee, A. & Jansem, A. (2022). The Development of English-Speaking Ability For Communication Of Vocational Certificate I Students By Team-Based Learning. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 223-232.
- Sato, M. & Loewen, S. (2022). The Research-Practice Dialogue in Second Language Learning and Teaching: Past, Present, and Future. *The Modern Language Journal*, 106(3), 509-527.
- Tomlinson, B. (2020). Is Materials Development Progressing. *Language Teaching Research Quarterly*, 15, 1-20.
- Ushie, E. I. & Daniel, K. G. (2023). Effective Lesson Delivery: The impact of Planning and Preparation. *Prestige Journal of Education*, 5(2), 113-118.
- Yildiz, Y. (2020). Task-Based Language Teaching: An Approach in the Spotlight to Propel Language Learning Forward. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 7(1), 72-77.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค 5W1H
ร่วมกับเกมฟิเคชันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
DEVELOPMENT OF ENGLISH READING COMPREHENSION ABILITY OF GRADE 8 STUDENTS
USING THE 5W1H TECHNIQUE COMBINED WITH GAMIFICATION

รัชกร ยุบลศิริ, ภิบุญ ตัญญุบุตร

Ratchaporn Yubolsiri, Phibun Tanyabut

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

Master of Education Program in Curriculum and Instruction,

Suryadhep Teachers College, Rangsit University

Corresponding Author E-mail: phibun.t@rsu.ac.th

Received June 8, 2026

Revised August 3, 2026

Accepted September 9, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชัน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน ประชากรคือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตร Kuder-Richardson (KR-20) เท่ากับ 0.88 และแบบสอบถามความพึงพอใจ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.92 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการทดสอบก่อนเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผน 4 แผน รวม 8 คาบเรียน ทดสอบหลังเรียน และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์กัน และค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ตามแนวคิดของ Hake

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชันมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษหลังเรียน ($M = 26.36$, $S.D. = 1.44$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 13.20$, $S.D. = 2.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) โดยมีค่าพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 0.78 อยู่ในระดับสูง และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $S.D. = 0.17$)

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความสำคัญ, ภาษาอังกฤษ, เทคนิค 5W1H, เกมฟิเคชัน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Abstract

This research article aimed to 1) compare Grade 8 students' English reading comprehension ability before and after instruction using the 5W1H technique combined with gamification and 2) examine Grade 8 students' satisfaction with the instruction. The research design was pre-experimental research using a one-group pretest-posttest design. The population consisted of 50 Grade 8 students. The sample consisted of 25 Grade 8 students in Class 2/1, selected through cluster random sampling. The research instruments included lesson plans evaluated by experts at the highest level of appropriateness ($M = 5.00$), a 30-item, 4-option multiple-choice English reading comprehension test with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient using Kuder-Richardson (KR-20) of 0.88, and a 5-point Likert scale, 20-item satisfaction questionnaire with a Content Validity Index (CVI) of 1.00 and a Cronbach's alpha reliability coefficient of 0.92. Data collection was conducted through a pretest, 4 lesson plans (8 periods in total), a posttest, and the satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean (M), standard deviation ($S.D.$), dependent samples t -test, and Hake's normalized gain score.

The results revealed that 1) Grade 8 students instructed using the 5W1H technique combined with gamification showed significantly higher English reading comprehension ability after instruction ($M = 26.36$, $S.D. = 1.44$) than before instruction ($M = 13.20$, $S.D. = 2.55$) at the .05 level of statistical significance ($p < .05$), with a mean normalized gain of 0.78, which was at a high level, and 2) overall student satisfaction with the instruction was at a high level ($M = 3.84$, $S.D. = 0.17$).

Keywords: Reading Comprehension, English Language, 5W1H Technique, Gamification, Grade 8 Students

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าถึงองค์ความรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนระดับสากล (PISA 2022) พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านเพียง 379 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD (476 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาตรฐาน ต 1.1 ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ข้อมูลจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยืนยันว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการวิเคราะห์ อ่านแบบแปลคำต่อคำ (Word-by-word translation) และไม่สามารถสรุปประเด็นหลักจากบทอ่านได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดปัญหาการเรียนรู้สะสมและขาดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ (สิรินรัตน์ น้อยเจริญ, 2564) สภาพการณ์นี้ชี้ให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อยกระดับสมรรถนะการอ่านของนักเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การจัดการเรียนรู้การอ่านจำเป็นต้องอาศัยฐานทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) โดยเฉพาะ Schema Theory (ทฤษฎีโครงสร้างความรู้) ของ Rumelhart ซึ่งอธิบายว่าความเข้าใจในการอ่านเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมในสมอง (Background Knowledge/Schema) กับข้อมูลใหม่ในบทอ่าน ร่วมกับ Interactive Reading Model (รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์) ที่ผสมผสานการประมวลผลข้อมูลแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Processing) และบนลงล่าง (Top-down Processing) ในการนี้ ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H (Who, What, Where, When, Why, How) มาใช้เป็นเครื่องมือจัดระเบียบความคิด (Cognitive Organizer) เพื่อช่วยดึง Schema เดิมของผู้เรียนออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนสแกนหาข้อมูลเฉพาะ (Scanning) สรุปประเด็นหลักได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ จันทร์พอง ปัญญาวงศ์ (2565) และ Chanwiwattana et al. (2024) ว่าสามารถส่งเสริมความเข้าใจในระดับการวิเคราะห์และสรุปความได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมักเผชิญภาวะตัวกรองทางอารมณ์สูง (High Affective Filter) หรือมีความวิตกกังวลในการอ่านภาษาต่างประเทศ (Foreign Language Anxiety) ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) ตามแนวทางของ Kapp (2012) เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อลดตัวกรองทางอารมณ์ กระตุ้นแรงจูงใจ และลดความวิตกกังวลตามสมมติฐานทางภาษาของ Krashen (1982) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sasi et al. (2025) ที่ชี้ว่าการบูรณาการเครื่องมือดิจิทัลและกิจกรรมเกมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ทว่ายังปรากฏช่องว่างการวิจัย (Research Gap) สำคัญ กล่าวคือ งานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาเทคนิค 5W1H หรือการใช้เกมแยกส่วนกัน หรือเน้นเกมเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว โดยยังขาดการวิจัยที่นำกลไก Gamification มาออกแบบบูรณาการเข้ากับขั้นตอนการฝึกวิเคราะห์ด้วย 5W1H อย่างเป็นระบบ เพื่อลดภาระทางสมอง (Cognitive Load) และยกระดับการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในบริบทห้องเรียนไทย

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน (G-5W1H Reading Model) เพื่อแก้ปัญหการอ่านจับใจความสำคัญ และยกระดับเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นองค์ความรู้สำคัญในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในบริบทห้องเรียนยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-experimental Research) โดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน (G-5W1H Reading Model) ที่มีต่อ

ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดสัญลักษณ์การทดลองเป็น O1 X O2 (เมื่อ O1 คือการทดสอบก่อนเรียน X คือการจัดการเรียนรู้ และ O2 คือการทดสอบหลังเรียน) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 2 ห้องเรียน (ชั้น ม.2/1 และ ม.2/2) รวมประชากรทั้งสิ้น 50 คน ซึ่งผู้เรียนในแต่ละห้องมีความสามารถทางการเรียนคละกัน (Mixed abilities) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดชั้นเรียนแบบความสามารถอยู่แล้ว การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงยึดตามโครงสร้างห้องเรียนจริง จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนเพียง 2 ห้องเรียน ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับสลากเลือกห้องเรียน ระหว่างห้อง ม.2/1 และ ม.2/2 เพื่อความโปร่งใสและลดอคติทางระเบียบวิธีวิจัย โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า คือ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.2/1 และยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และเกณฑ์การคัดออก คือ นักเรียนที่มีอัตราการเข้าเรียนน้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด หรือขาดการทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน ซึ่งตลอดระยะเวลาการทดลองมีผู้เข้าร่วมการทดลองครบถ้วนทุกชั้นตอนจำนวน 25 คน (ไม่มีผู้ถอนตัว)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่น (G-5W1H Reading Model) จำนวน 4 แผน รวม 8 คาบเรียน (คาบละ 50 นาที หรือแผนละ 2 คาบเรียน) เน้นกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=5.00$) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาบทอ่าน 4 ประเภท ได้แก่ เรื่องราวในชีวิตประจำวัน นิทาน บทความขนาดสั้น และข่าวสารร่วมสมัย และวัดพฤติกรรมการอ่านจับใจความสำคัญในระดับความจำ ความเข้าใจ และการวิเคราะห์ โดยเน้นการจำแนกใจความสำคัญ (Main Idea) รายละเอียดสนับสนุน (Supporting Details) และการวิเคราะห์สรุปความ (Inference) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (นักเรียนโรงเรียนเอกชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน) เพื่อวิเคราะห์หาความยากง่าย (อยู่ระหว่าง 0.35 ถึง 0.78) และค่าอำนาจจำแนก (อยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.85) และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยสูตร Kuder-Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 นอกจากนี้ยังมีแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับจากการคำนวณด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะหลัก ได้แก่ ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อประเมินและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความ

พึงพอใจ โดยประเมินด้วยค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item-Level Content Validity Index: I-CVI) และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Scale-Level Content Validity Index: S-CVI) พร้อมทั้งรวบรวมข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์มาปรับปรุงเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ทางวิชาการก่อนนำไปทดลองจริง และระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 ตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทดลอง ขอบหนังสือแสดงเจตจยินยอมจากผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงการคุ้มครองสิทธิและความเป็นส่วนตัวด้วยการใช้รหัสแทนชื่อจริงในการเสนอผลวิจัย การทดลองเริ่มต้นจากการปฐมนิเทศสร้างความคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับองค์ประกอบเกมพีเคชั่น แล้วทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากนั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน รวม 8 คาบเรียน (คาบละ 50 นาที) ครอบคลุมบทอ่าน 4 ประเภท ได้แก่ เรื่องราวในชีวิตประจำวัน นิทาน บทความขนาดสั้น และข่าวสารร่วมสมัย พร้อมทั้งบันทึกคะแนนจากการปฏิบัติการกิจและการทำใบงานกิจกรรมสืบสวนของผู้เรียนรายบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้สะท้อนวิถิความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมที่ปรับสลับลำดับข้อและตัวเลือก พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้เรียนผ่านแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้โดยจำแนกตามลักษณะข้อมูลและวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent samples t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 2) การศึกษาพัฒนาการในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษรายบุคคล โดยคำนวณหาค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ (Hake's normalized gain: g) ตามแนวคิดของ Hake (1998) และแปลความหมายตามเกณฑ์ 3 ระดับ (พัฒนาการระดับสูง $g \geq 0.70$, ระดับปานกลาง $g = 0.30 - 0.69$, และระดับต่ำ $g < 0.30$) และ 3) การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ 5 ระดับของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์และข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญและนำผลที่ได้มาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบให้มีความสมบูรณ์ทางวิชาการก่อนนำไปใช้ทดลองจริง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่น และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์การกระจายตัวของข้อมูล (Normal Distribution Analysis)

ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการกระจายตัวของข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าชุดข้อมูลมีความสอดคล้องกับการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ โดยใช้สถิติชาปิโร-วิลค์ (Shapiro-Wilk Test) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาด 25 คน ($N \leq 50$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการแจกแจงแบบปกติของข้อมูลด้วยสถิติชาปิโร-วิลค์

ชุดข้อมูลที่ทดสอบ	จำนวนตัวอย่าง (n)	ค่าสถิติชาปิโร-วิลค์ (W)	ระดับนัยสำคัญ (p)	ผลการทดสอบ
คะแนนความสามารถในการอ่าน	25	0.947	0.209	มีการแจกแจงแบบปกติ

หมายเหตุ: คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 13.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.55 ส่วนคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 26.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.44

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1 พบว่า ค่าสถิติชาปิโร-วิลค์ (W) เท่ากับ 0.947 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.209 ซึ่งมีความมากกว่า .05 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงแบบปกติ ข้อมูลชุดนี้จึงผ่านข้อตกลงเบื้องต้นและมีความเหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ผลด้วยสถิติทดสอบเชิงพารามิเตอร์ (Parametric Statistics) ในขั้นตอนถัดไป

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชัน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	จำนวน (n)	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	25	30	13.20	2.55	28.79	.000*
หลังเรียน	25	30	26.36	1.44		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชันมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษหลังเรียน ($M = 26.36$, $S.D. = 1.44$) สูงวก่อนเรียน ($M = 13.20$, $S.D. = 2.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 28.79$, $p = .000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้ง

3. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการสัมพัทธ์ (Hake's Normalized Gain Score)

เพื่อให้การประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้มีความละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้นของคะแนนความรู้เดิมของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าพัฒนาการสัมพัทธ์ (Normalized Gain) ตามแนวคิดของ Hake (1998) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบสัดส่วนของคะแนนที่เพิ่มขึ้นจริงกับคะแนนที่สามารถเพิ่มขึ้นได้สูงสุด เพื่อสะท้อนระดับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างบททดลอง โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์พัฒนาการสัมพัทธ์ตามเกณฑ์ของเฮคจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

ผู้เรียนคนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	พัฒนาการสัมพัทธ์	การแปลผล
11 และ 20	13	28	0.88	ระดับสูง
6	15	28	0.87	ระดับสูง
18	16	28	0.86	ระดับสูง
16	17	28	0.85	ระดับสูง
2 และ 15	11	27	0.84	ระดับสูง
8 และ 24	18	28	0.83	ระดับสูง
12 และ 13	12	27	0.83	ระดับสูง
14	13	27	0.82	ระดับสูง
1	14	27	0.81	ระดับสูง
9 และ 23	9	26	0.81	ระดับสูง
3	12	26	0.78	ระดับสูง
4	14	26	0.75	ระดับสูง
10 และ 21	12	25	0.72	ระดับสูง
22	16	26	0.71	ระดับสูง
5, 19 และ 25	11	24	0.68	ระดับปานกลาง
7	16	25	0.64	ระดับปานกลาง
17	14	24	0.63	ระดับปานกลาง

(หมายเหตุ: เกณฑ์การแปลผลของ Hake (1998) คือ $g \geq 0.70$ ระดับสูง, $0.30 \leq g < 0.70$ ระดับปานกลาง, $g < 0.30$ ระดับต่ำ)

จากการคำนวณค่าพัฒนาการสัมพัทธ์รายบุคคลและภาพรวม พบว่าผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์รวม ($g = 0.78$) ซึ่งเมื่อแปลผลตามเกณฑ์ของ Hake (1998) ที่กำหนดให้ค่า $g \geq 0.70$ อยู่ในระดับสูง พบว่าผู้เรียนร้อยละ 80.00 มีพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 20.00 อยู่ในระดับปานกลาง โดยไม่ปรากฏผู้เรียนที่มีพัฒนาการในระดับต่ำ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่น มีประสิทธิภาพสูงในการกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดทางภาษาเดิมและบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันถึงความสำเร็จของนวัตกรรมในการยกระดับทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่น โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้

รายการ	M	S.D.	แปลความหมาย
ด้านเนื้อหา	3.35	0.19	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	3.72	0.26	มาก
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	3.85	0.25	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.44	0.18	มาก
เฉลี่ยรวม	3.84	0.17	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $S.D. = 0.17$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบ พบว่าด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44$, $S.D. = 0.18$) รองลงมาคือด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($M = 3.85$, $S.D. = 0.25$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 3.72$, $S.D. = 0.26$) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D. = 0.19$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชั่น พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีพัฒนาการสัมฤทธิ์ในระดับสูง ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวสามารถอภิปรายเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดได้ว่า เทคนิค 5W1H เปรียบเสมือนเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tool) ที่เข้ามาจัดระเบียบโครงสร้างความคิดของผู้เรียนให้เป็นระบบ โดยการใช้ชุดคำถามนำทางช่วยให้นักเรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puteh et al. (2024) และจันทร์พอง ปัญญาวงศ์ (2565) ที่ยืนยันว่าการใช้โครงสร้างคำถาม 5W1H ช่วยลดภาระทางสมอง (Cognitive Load) ในการตีความบทอ่านที่มีความซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนผ่านจากกระบวนการอ่านแบบรับสาร (Passive Reading) ไปสู่การอ่านเชิงวิเคราะห์ (Active Reading) ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การบูรณาการกลไกเกมพีเคชั่นยังทำหน้าที่เป็นตัวเร่งสำคัญในการเสริมสร้างแรงจูงใจ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Sasi et al. (2025) และ Chanwiwattana et al. (2024) ที่ระบุว่าการใช้ระบบคะแนนสะสม การให้ข้อมูลป้อนกลับทันที (Instant Feedback) และภารกิจการเรียนรู้ (Missions) ช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนรู้ภาษา (Foreign Language Anxiety) ตามสมมติฐานตัวกรองทางอารมณ์ของ Krashen (1982) ส่งผลให้ตัวกรองทางอารมณ์เปิดกว้างและช่วยให้ผู้เรียนสามารถประมวลผลข้อมูลภาษาอังกฤษได้เต็มศักยภาพมากกว่าการเรียนรู้ผ่านแบบฝึกหัดแบบเดิม

เมื่อพิจารณาในประเด็นความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการวัดและประเมินผลที่เน้นระบบการสะสมแต้มและการสื่อสารผลลัพธ์ที่รวดเร็ว ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนต้องการความชัดเจนและความสำเร็จที่จับต้องได้ในทันที อย่างไรก็ตาม การที่ด้านเนื้อหาได้รับความพึงพอใจในระดับปานกลางนั้น ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรหยิบยกมาอภิปรายในเชิงทฤษฎีภาระทางปัญญา (Cognitive Load Theory) โดยแม้ว่านวัตกรรมจะช่วยจัดระเบียบความคิดได้ดี แต่ความยากของบทอ่านบางประเภทอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดภาวะภาระทางปัญญาที่สูงเกินไปในระหว่างทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของวันวิภา ภูจิน และกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2568) ที่ชี้ว่าการปรับระดับความยากของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางสมองเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่ไปกับการใช้เทคนิคการสอน ดังนั้น ความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้จึงไม่ได้เกิดจากเพียงเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่ง แต่เกิด

จากการบูรณาการโครงสร้างทางความคิด (5W1H) เข้ากับแรงจูงใจเชิงอารมณ์ (Gamification) ซึ่งทำหน้าที่เกื้อหนุนกันอย่างสมดุล ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่ทำคะแนนได้ดีขึ้น แต่ยังมีความสุขและรู้สึกถึงความสำเร็จในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะการอ่านอย่างยั่งยืนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชัน ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นการอภิปรายผลจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชัน มีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษหลังเรียน ($M=26.36, S.D.=1.44$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=13.20, S.D.=2.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=28.79, p=.000$) โดยมีค่าเฉลี่ยพัฒนาการสัมพัทธ์รวมอยู่ในระดับสูง ($g=0.78$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อค้นพบนี้สามารถอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎีและแนวคิดทางการสอนภาษาได้ดังนี้

ประการแรก เทคนิค 5W1H ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือจัดระเบียบความคิดและนั่งร้านทางปัญญา ที่เข้ามาช่วยสร้างโครงสร้างการประมวลผลข้อมูลภาษาต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนลดความสับสนในการตีความประโยคภาษาอังกฤษที่ซับซ้อน การตั้งคำถามนำทางเชิงสืบสวน 6 ประการช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลเฉพาะ ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และระบุใจความสำคัญ รวมถึงรายละเอียดสนับสนุนได้อย่างแม่นยำ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Puteh et al. (2024) และจันทร์พอง ปัญญาวงศ์ (2565) ที่ชี้ว่าการใช้ชุดคำถาม 5W1H ช่วยส่งเสริมการจัดระบบความคิดและยกระดับความเข้าใจในการอ่าน ทั้งยังให้ผลไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของกมลพร ทองนุช และจุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2561) รวมถึงวิญญู สายลุน (2566) ที่ระบุว่าการใช้โครงสร้างคำถาม 5W1H ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุน และเปลี่ยนผ่านพฤติกรรมการอ่านจากการรับสารเชิงรับไปสู่การอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง การบูรณาการกลไกเกมฟิเคชันเข้ากับขั้นตอนการสอนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเปิดรับสารทางภาษา โดยอาจสนับสนุนข้ออธิบายตามสมมติฐานตัวกรองทางอารมณ์ ของ Krashen (1982) ว่า กิจกรรมที่เน้นภารกิจ ระบบคะแนนสะสม และการให้ข้อมูลป้อนกลับทันที ช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาต่างประเทศ เปลี่ยนบรรยากาศการอ่านแบบเดิมที่ตึงเครียดให้เป็นภารกิจที่ทำหายและสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่น กล้าคิดและตอบคำถามโดยไม่กังวลต่อความผิดพลาด ส่งผลให้ตัวกรองทางอารมณ์เปิดกว้างและประมวลผลข้อมูลภาษาอังกฤษได้เต็มศักยภาพ ซึ่งให้ผลไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Sasi et al. (2025) และ Chanwiwattana et al. (2024) ที่พบว่าการประยุกต์ใช้องค์ประกอบเกมและสื่อดิจิทัลช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ และส่งผลเชิงบวกต่อสมรรถนะทางภาษาของผู้เรียน

2. ผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมฟิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=3.84, S.D.=0.17$) ซึ่งสามารถอภิปรายจำแนกตามรายองค์ประกอบได้ดังนี้

ประการแรก ด้านการวัดและประเมินผลได้รับการประเมินความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($M = 4.44, S.D. = 0.18$) เนื่องจากระบบเกมฟิเคชันเน้นการสะสมแต้ม การมอบตราสัญลักษณ์ความสำเร็จ และการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีผ่านระบบเกม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Al-Harsoosi et al. (2024) และ Al-Sharif and Piaguage-Criollo (2025) ที่ระบุว่าผู้เรียนในยุคดิจิทัลให้ความสำคัญกับการรับรู้ผลสัมฤทธิ์และ

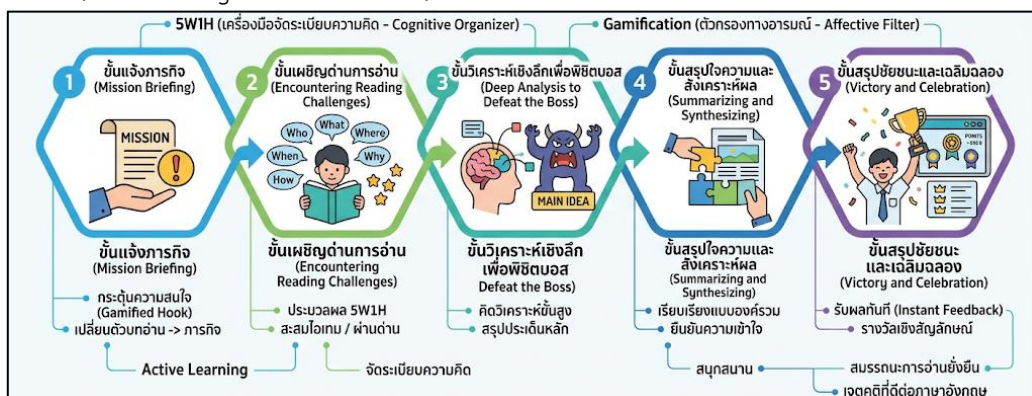
ความก้าวหน้าของตนเองอย่างรวดเร็ว การประเมินผลรูปแบบนี้จึงช่วยลดความสับสนระหว่างเรียน สร้างความภาคภูมิใจ และเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติการกิจกรรมการอ่านอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สอง สำหรับด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.35$, $S.D. = 0.19$) แม้จะเป็นระดับที่ยอมรับได้ แต่ถือเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนข้อจำกัดเชิงประจักษ์ ซึ่งอาจอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการทางปัญญา ว่าแม้เทคนิค 5W1H จะช่วยจัดระเบียบความคิดได้ดี แต่บทอ่านบางประเภท (เช่น ข่าวสารร่วมสมัย) มีความซับซ้อนของคลังคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์สูง อาจก่อให้เกิดภาระทางปัญญาซ้อนทับเกินขีดความสามารถเดิมของผู้เรียนบางส่วน ส่งผลให้เกิดความกดดันในระหว่างทำกิจกรรม ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วันวิภา ภูจิน และกาญจนา วิชญาปกรณ (2568) ที่ชี้ว่าการปรับระดับความยากง่ายของเนื้อหาให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งควบคู่กับการใช้นวัตกรรมการสอน ดังนั้น ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงควรใช้บทอ่านที่มีการไต่ระดับความยาก และเพิ่มนันทนาการทางภาษา เพื่อเกื้อหนุนให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะการอ่านได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นแนวทางการบูรณาการเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชันในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า G-5W1H Reading Model โดยเป็นการผสมผสานกระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงระบบผ่านเทคนิค 5W1H เข้ากับกลไกการสร้างแรงจูงใจของเกมิฟิเคชัน (Gamification) อย่างเป็นระบบ เพื่อเปลี่ยนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เป็นกิจกรรมเชิงรุก โดยมีโครงสร้างการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นแจ้งภารกิจ เป็นการกระตุ้นความสนใจ (Gamified Hook) โดยการเปลี่ยนตัวบทอ่านให้เป็นภารกิจที่ท้าทาย เพื่อสร้างแรงจูงใจและลดความวิตกกังวลในการเริ่มอ่าน
2. ขั้นเผชิญด้านการอ่าน ผู้เรียนเข้าสู่ขั้นตอนการประมวลผลข้อมูลผ่านการตั้งคำถาม 5W1H (Who, What, Where, When, Why, How) เปรียบเสมือนการสะสมไอเทมเพื่อผ่านด่าน
3. ขั้นวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อพิชิตบอส ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากด่านที่ผ่านมาเป็นการสรุปประเด็นหลักของเรื่อง (Main Idea)
4. ขั้นสรุปใจความและสังเคราะห์ผล ผู้เรียนนำข้อมูลที่ผ่านมาการวิเคราะห์มาเรียบเรียงเป็นสรุปความแบบองค์รวม เพื่อยืนยันความเข้าใจที่ถูกต้อง
5. ขั้นสรุปชัยชนะและเฉลิมฉลอง การให้ข้อมูลป้อนกลับทันที (Instant Feedback) และการให้รางวัลเชิงสัญลักษณ์ (Points/Badges/Leaderboard) เพื่อสร้างความพึงพอใจและตอกย้ำความสำเร็จในการเรียนรู้

ภาพที่ 1 โมเดลการจัดการเรียนรู้ G-5W1H Reading Model
ที่มา ผู้วิจัย (2569)

องค์ความรู้จากโมเดล G-5W1H นี้ ชี้ให้เห็นว่าการผสมเครื่องมือทางปัญญาของเทคนิค 5W1H เข้ากับตัวกรองทางอารมณ์ของเกมิฟิเคชัน ช่วยจัดระเบียบความคิดเชิงวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งยังเปลี่ยนบทบาทของการเรียนอ่านภาษาอังกฤษจากกิจกรรมเชิงรับ ให้กลายเป็นประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกที่สนุกสนาน ส่งผลให้เกิดสมรรถนะการอ่านที่ยั่งยืนและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษในระยะยาว

สรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมิฟิเคชัน (G-5W1H Reading Model) มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพัฒนาการสัมพัทธ์ในระดับสูง ในด้านความพึงพอใจ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก โดยเฉพาะในส่วนของการประเมินผลและการสะสมแต้มที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งยืนยันได้ว่ารูปแบบการสอนดังกล่าวเป็นกลไกที่ช่วยลดความวิตกกังวลและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศได้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานกำกับดูแลด้านนโยบายการศึกษาควรผนวกแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดระบบความคิดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยปรับปรุงเกณฑ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนให้ครอบคลุมถึงสมรรถนะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 แทนการวัดเพียงระดับคะแนนสอบแบบดั้งเดิม
2. กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเครื่องมือที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมิฟิเคชัน (Gamification) ระหว่างโรงเรียนในสังกัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเน้นการสร้างคลังสื่อการสอนที่มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันเพื่อเป็นฐานสนับสนุนแก่ครูผู้สอน
3. สถาบันผลิตและพัฒนาครูควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้สอดคล้องกับนวัตกรรมการสอนภาษาเชิงวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน (Instructional Technology Integration) เพื่อเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงระดับห้องเรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในบริบทห้องเรียนจริง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา โดยมีแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ครูผู้สอนควรดำเนินการวิเคราะห์บทอ่านที่มีระดับความซับซ้อนของคำศัพท์และโครงสร้างประโยคให้สอดคล้องกับศักยภาพทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยเริ่มจากบทอ่านที่มีเนื้อหาใกล้ตัวและโครงสร้างประโยคไม่ซับซ้อน ก่อนจะค่อย ๆ เพิ่มระดับความท้าทายเพื่อลดภาระทางปัญญาและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน
- 2) การฝึกฝนให้นักเรียนใช้ตารางบันทึก 5W1H ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นทักษะอัตโนมัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ในการอ่านบทอ่านประเภทอื่นได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบและยั่งยืนมากกว่าการสอนเพียงรูปแบบเดียว

3) กลไกของเกมควรมีความยืดหยุ่นโดยการกำหนดระดับความยากของภารกิจที่แตกต่างกันตามความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตามอัตราก้าวหน้าของตนเอง อันเป็นการส่งเสริมความรู้สึกถึงความสำเร็จและลดความรู้สึกท้อถอยสำหรับผู้เรียนที่มีทักษะระดับพื้นฐาน

4) ครูควรเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ผ่านระบบแต้มหรือตราสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นการชื่นชมในกระบวนการคิดวิเคราะห์มากกว่าคะแนนจากการทดสอบเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าวิเคราะห์และตีความโดยไม่ต้องกังวลต่อความผิดพลาด

5) ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแนวทางการใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกันผ่านภารกิจแบบร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงกว่าสามารถทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อนร่วมชั้น อันจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีภายในห้องเรียนตามองค์ประกอบความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำหรับการวิจัยในอนาคตเพื่อพัฒนาความยั่งยืนและความรอบด้านขององค์ความรู้ ดังนี้

1) ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังระดับชั้นหรือช่วงวัยอื่นเพื่อให้ทราบถึงขีดความสามารถในการปรับใช้นวัตกรรม G-5W1H Reading Model ในบริบทที่แตกต่างกัน เนื่องจากศักยภาพในการเรียนรู้และภาระทางปัญญาของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยย่อมมีความแตกต่างกัน

2) ควรทำการศึกษาความยั่งยืนของทักษะ (Longitudinal Study) โดยติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ระยะหนึ่ง เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนยังสามารถคงไว้ซึ่งสมรรถนะการอ่านจับใจความสำคัญภาษาอังกฤษได้ในระยะยาวและสามารถถ่ายโอนทักษะไปสู่บริบทอื่นได้จริงหรือไม่

ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ใช้ในการทำเกมพีเคชันที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อหาว่านวัตกรรมหรือเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียนในบริบทสังคมไทย ซึ่งจะช่วยให้ทางเลือกและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

4) ควรบูรณาการเทคนิค 5W1H ร่วมกับเกมพีเคชันเข้ากับทักษะภาษาอังกฤษด้านอื่น เช่น ทักษะการเขียนเชิงวิชาการหรือทักษะการพูด เพื่อขยายขอบเขตของผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารแบบครบวงจร (Integrated Language Skills) มากกว่าการเน้นเฉพาะทักษะการอ่านเพียงอย่างเดียว

5) ควรศึกษาปัจจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสังเกตการณ์พฤติกรรม เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการคิดและมุมมองของผู้เรียนต่อกิจกรรมในเกมในเชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงรูปแบบการสอนให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์พอง ปัญญาวงศ์. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแบบโฟร์บล็กร่วมกับเทคนิค 5W1H เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและการเขียนสรุปใจความสำคัญภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วันวิภา ภูจิน, และกาญจนา วิชญาปกรณ์. (2568). การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับ 5W1H. วารสารครูศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 12(2), 246–256.

- สิรินรัตน์ น้อยเจริญ. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- Chanwiwattana, L., Naphatthalung, N, & Keawmanee, C. (2024). Investigation of the use and satisfaction of content and language integrated learning approach and the 5W1H question techniques to improve tenth grade students' English reading comprehension and summary writing ability. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 45(1), 299–304.
- Hake, R. R. (1998). Interactive-engagement versus traditional methods: A six-thousand-student survey of mechanics test data for introductory physics courses. *American Journal of Physics*, 66(1), 64–74.
- Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: Game-based methods and strategies for training and education*. San Francisco, CA: Pfeiffer.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon.
- Puteh, N., Sane, N., & Songrak, N. (2024). The development of reading comprehension achievement by using application ReadAWrite with the 5W1H reading comprehension technique for Grade 9 students at Satree Phuket School. *Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus*, 35(1), 197–209.
- Sasi, A., Beriak, E. I., Hamdan, A. K, & Yunus, M. (2025). SpeakQuest - Using 5W1H to improve speaking skills among Level 2 pupils. *Malaysia Journal of Invention and Innovation*, 4(4), 38–59.

นวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค 5G

AN INNOVATIVE APPROACH TO BUDDHIST DISSEMINATION THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE AT MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY IN THE 5G ERA

สมหมาย สุภาสิต

Sommaï Suphasit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: sommai.sup@mcu.ac.th

Received April 4, 2026

Revised May 10, 2026

Accepted June 8, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย (2) เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 24 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลต้องอาศัย AI เป็นพันธมิตรทางธรรม (Dharma Ally) เพื่อขยายขีดความสามารถของพระสงฆ์และสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เช่น การสร้าง “อาจารย์ AI” สำหรับสอนธรรมะแบบโต้ตอบอัตโนมัติ และการพัฒนา Chatbot ธรรมะที่อ้างอิงพระไตรปิฎกหลายภาษาในระบบ 5G ซึ่งเป็นการยกระดับจากการสื่อสารเชิงเดี่ยวสู่การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Dhamma Communication)

องค์ความรู้สำคัญจากการวิจัยคือ “MCU AI-Dhamma Model” ซึ่งเป็นนวัตกรรมบูรณาการ AI+5G+NLP+หลักพุทธธรรม (โยนิโสมนสิการและสัปปุริสธรรม) เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มเผยแผ่ธรรมะแบบอัตโนมัติ ส่งเสริมการเข้าถึงพระธรรมทั่วโลกอย่างเท่าเทียม และสร้างความร่วมมือทางการศึกษาพระพุทธศาสนาข้ามนิกาย อันเป็นก้าวสำคัญของ “พุทธนวัตกรรมเพื่อมนุษยชาติยุคใหม่”

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สื่อดิจิทัล, ยุค 5G

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study concepts regarding the propagation of Buddhism in Thai society; (2) to study methods for propagating Buddhism through the use of AI at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in the 5G Era; and (3) to present innovative Buddhist propagation through the use of AI at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in the 5G Era. The research was conducted using a qualitative research method,

collecting data from documents and related research and from in-depth interviews with 24 key informants. The data was analyzed using descriptive analysis.

The results of the research found that propagating Buddhism in the digital age requires AI as a Dhamma ally to expand the capabilities of monks and Buddhist educational institutions. Examples include the creation of “AI teachers” for automated interactive Dhamma teaching and the development of Dhamma chatbots referencing the Tipitaka in multiple languages on a 5G system, elevating communication from one-way to interactive Dhamma communication.

The key body of knowledge obtained from this research is the “MCU AI-Dhamma Model,” an integrated innovation combining AI, 5G, NLP, and Buddhist principles (Yonisomanasikāra and Sappurisa-dhamma) to develop an automated Dhamma propagation platform, promoting equal access to Dhamma worldwide, and fostering cross-sectarian Buddhist educational collaboration. This marks a significant step in “Buddhist Innovation for Modern Humanity.”

Keywords: Innovation, Buddhist Dissemination, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Artificial Intelligence, 5G Era

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงใช้คือ (1) สันตสนา สอนแบบอธิบายให้เห็น สอนแบบอธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือให้ไปดูไปเห็นกับตา (2) สมาทปนา สอนแบบจูงใจ ปลุกใจให้ผู้ฟังอยากนำไป ปฏิบัติ เกิดศรัทธา มีผลในทางเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรมของตน จูงใจให้น้อมนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน (3) สมุตเตชนา สอนปลุกใจให้กล้าลุกกล้าเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นในการทำไปสู่เป้าหมาย ให้กำลังใจด้วยการยกตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จ และ (4) สัมปหังสนา สอนโดยการสร้างบรรยากาศให้มี ความสุข สนุกสนาน มีความเป็นกัลยาณมิตร ผู้ฟังเกิดปีติในการฟัง ด้วยพุทธวิธีการสอนดังกล่าวทำให้ผู้ฟังเกิดปัญญาเข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หันมายอมรับนับถือพระพุทธศาสนามากขึ้นจนพระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักแพร่หลายในทุกแคว้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556)

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ได้วางหลักและวิธีการปฏิบัติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า โอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่สำคัญและถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสแก่พระอรหันต์ 1,250 องค์ ที่ไปประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย ณ เวฬุวันมหาวิหาร ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่ เราเรียกกันว่า วันมาฆบูชา โอวาทปาฏิโมกข์ยังเป็นปาฏิโมกข์ที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงตลอดปฐมโพธิกาล 20 พรรษาแรก เฉพาะครั้งแรกในวันเพ็ญเดือนมาฆะ (เดือน 3) หลังจากตรัสรู้แล้ว 9 เดือน เป็นการแสดงปาฏิโมกข์ที่ประกอบด้วยองค์ 4 เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต ซึ่งมีเพียงครั้งเดียวในพระศาสนาของพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ๆ จาตุรงคสันนิบาต นั้นคือ (1) วันนั้นเป็นวัน เพ็ญมาฆปุรณมี (2) พระภิกษุ 1,250 องค์มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย (3) พระภิกษุเหล่านั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ และ (4) พระภิกษุเหล่านั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุ คือพระพุทธเจ้าทรงกล่าวให้อุปสมบทด้วยพระองค์เอง เนื้อหาหลักของโอวาทปาฏิโมกข์เป็นคำประพันธ์ภาษาบาลีที่พระสังคิตถิการยได้ประพันธ์ขึ้นไว้ 3 คาถากึ่งโดยวรรคแรกๆ ที่เรียกว่าหลักการ 3 อธิบายถึงหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา 3 ข้อ วรรคที่ 2 ที่เรียกว่าอุดมการณ์ 4 อธิบายถึงข้อปฏิบัติและจุดยืนที่บรรพชิตต้องถือปฏิบัติ และวรรคสุดท้ายกับอีกกึ่งคาถา ที่เรียกว่า วิธีการ 6 อธิบายถึงกลยุทธ์ที่ภิกษุผู้เผยแผ่พึงถือปฏิบัติให้เป็น

แนวทางเดียวกัน การเผยแพร่ พระพุทธศาสนาโดยการนำหลักโอวาทปาฏิโมกข์ที่ทรงประทานให้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ทำให้พระพุทธศาสนาสามารถประดิษฐานเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายไปทั่วชมพูทวีปอย่างมั่นคงถาวรสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (พระมหาสุริยา อภิวิฑูณโน, 2563) ปัจจุบันศาสนาพุทธได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในสังคมไทย แม้ว่าสภาพแวดล้อม รวมถึงแนวคิด มุมมองและความเชื่อของคนยุคใหม่ที่มีต่อศาสนาแตกต่างไปจากเดิม แต่ศาสนายังคงมีบทบาทอยู่ในสังคม และมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคสมัย นำสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาบทบาทในกิจกรรมของทางศาสนา เพื่อให้เข้าถึงง่ายและสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่ศาสนิกชนผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การฟังเทศน์ การเข้าถึงหลักคำสอนผ่านการสืบค้นออนไลน์ การร่วมปฏิบัติ ศาสนกิจผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ ยังช่วยอำนวยความสะดวกในการสนทนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ระหว่างกลุ่มศาสนาได้อีกด้วย จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาของแพร่ระบาดของโควิด-19 ศาสนาเองก็ยังปรับตามสถานการณ์ ใช้เทคโนโลยีเข้ามามากขึ้น เพื่อให้ศาสนิกชนสามารถร่วมปฏิบัติเมื่อเทคโนโลยีถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มมีการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้มากขึ้น ด้วยคุณสมบัติของ AI ที่สามารถเก็บข้อมูล และประมวลผลได้ ทำให้มีการนำ AI เข้ามาใช้ในหลายสายงาน เช่น แดววงการศึกษา แดววงธุรกิจ สำหรับในแวดวงศาสนา ก็มีการนำ AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่คำสอน การประกอบพิธีกรรม เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนเพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน เช่น นักบวชหุ่นยนต์ ที่สามารถทำหน้าที่ทางศาสนา ท่องบทสวดมนต์ แสดงพระธรรมเทศนา รวมถึง AI ยังสามารถสร้างสภาพแวดล้อมเหมือนจริง ที่จำลองสถานการณ์พิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้ผู้คนเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายได้ สามารถพูดคุย ส่งข้อความโต้ตอบ และยังสามารถอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและติดตามของผู้คนที่ใช้งานได้ ตัวอย่างของการนำ AI ในการเผยแพร่ศาสนา คือ Mindar นักบวชหุ่นยนต์ที่แสดงคำสอนทางพุทธศาสนาที่วัดโคโคจิในเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น โดยใช้สคริปต์ที่ตั้งโปรแกรมไว้ล่วงหน้า เพื่อกล่าวกับผู้เข้าชมและตอบคำถามที่เกี่ยวกับคำสอนของศาสนา เพื่อดึงดูดผู้คนให้สนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น และเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิม หรือการนำ ChatGPT ซึ่งเป็นแชทบอทยอดนิยมในการสร้างแบบข้อความสนทนากับผู้ใช้งานมาใช้ในการเผยแพร่ศาสนา โดยพูดคุยอย่างเป็นมิตร ในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยเรื่องความเชื่อ จิตวิญญาณ และปัญหาชีวิต นอกจากนี้ ChatGPT ยังสามารถให้ข้อมูลอ้างอิงจากคัมภีร์ คำแนะนำในการสวดมนต์ อธิษฐาน หรือการแบ่งปันข้อความธรรมะกับผู้ใช้ได้ เช่นเดียวกับการพูดคุยกับนักบวชอีกด้วย (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2567)

หน่วยงานที่สำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในยุค 5G หน่วยงานหนึ่ง คือ สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV) ที่มีการปรับตัวจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบเดิมคือ การจัดรายการเผยแพร่ธรรมะทางสถานีวิทยุกระจายเสียง พล.ม. 2 ระบบ A.M. ความถี่ 963 กิโลเฮิร์ต และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ต่อมาก็ดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมของมหาวิทยาลัยและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 9 อสมท. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ ทูวี่ซัน TNN 2 ซึ่งปัจจุบันก็ยังคงดำเนินการเฉพาะสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 อสมท. และสถานีโทรทัศน์ ทูวี่ซัน TNN 2 และในปี พุทธศักราช 2554 มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV) ออกอากาศผ่านดาวเทียมไทยคม ระบบ C-Band เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งต่อมาระบบเทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (MCU TV) ต้องยกเลิก

การออกอากาศผ่านระบบดาวเทียมซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง และผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้กำหนดกลยุทธ์ในการออกอากาศ เพื่อการประชาสัมพันธ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนา กิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และลดภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันสามารถสื่อสารประชาสัมพันธ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ผ่านเว็บไซต์ tv.mcu.ac.th, ยูทูบ MCU TV เฟสบุ๊ก MCU TV News, MCU TV Live, MCU TV Channel ซึ่งเป็นการสนองนโยบายมหาวิทยาลัยด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และเป็นการต่อยอดสู่การพัฒนา ระบบ AI เพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2567) แม้งานวิจัยด้าน AI ในไทยจะเพิ่มขึ้นทั้งในมิติการศึกษา สุขภาพ อุตสาหกรรม และการจัดการกำลังคน แต่ยัง “ขาด” การศึกษาเชิงระบบว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) จะออกแบบ “นวัตกรรมการเผยแผ่” ด้วย AI อย่างไรในโครงข่าย 5G ที่ครอบคลุมทั้งโครงสร้างองค์กร เนื้อหา กระบวนการสื่อสาร จริยธรรมดิจิทัล และการวัดผลการเข้าถึงสาธารณะ งานก่อนหน้าเน้นเทคนิค/การยอมรับเทคโนโลยีในสาขาอื่น จึงยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนา “Chatbot ธรรมะอ้างอิงพระไตรปิฎกแบบหลายภาษา การสอนธรรมะแบบโต้ตอบอัตโนมัติ และระบบนิเวศสื่อธรรมะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร)” ตลอดจนมาตรการคุ้มครองข้อมูล ความถูกต้องตามพระไตรปิฎก และกรอบธรรมวินัยในบริบท AI งานวิจัยนี้จึงเข้ามาอุดช่องว่างดังกล่าว ด้วยการศึกษาวิธีการเผยแผ่ผ่าน AI ของ มจร และเสนอนวัตกรรมที่ปฏิบัติได้จริงในสภาพแวดล้อมยุค 5G เพื่อยกระดับ “การเผยแผ่เชิงคุณภาพ” และความร่วมมือการศึกษาข้ามนิคมอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตามในทางกลับกัน การใช้ AI ในการเผยแผ่ศาสนาย่อมทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อศรัทธา จริยธรรม และศีลธรรม ได้เช่นกัน โดยปัจจุบัน การใช้ AI ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนายังมีข้อจำกัด ด้วยผู้คนหรือศาสนิกชนมีทั้งยอมรับและไม่ยอมรับ และยังมีข้อระมัดระวังและสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการใช้งาน โดยเฉพาะในประเทศไทยที่ AI ที่ยังเป็นเรื่องใหม่ และยังไม่มี การพูดถึงหรือการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของกฎหมาย ประชากร ความพร้อมด้านอื่น ๆ ทั้งเรื่องหลัก จริยธรรม หรือการรับมือในรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะท้าทายกรอบในการคิดเชิงจริยธรรมแบบดั้งเดิมมากขึ้น และในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยก็ยังขาดบุคลากรที่ชำนาญการทาง AI โดยตรง จาก เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค 5G อัน จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้นโดยผ่านระบบ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย
2. เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G
3. เพื่อนำเสนอนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

ได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร คือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราเอกสารวิชาการ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย และดัชนีพจนานุกรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

ดำเนินการโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง เพื่อให้การให้สัมภาษณ์เชิงลึก โดยการออกแบบแนวคำถามแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมประเด็น ทั้งนโยบาย แนวคิด ประสบการณ์และข้อเสนอแนะ จากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาดำเนินการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์สาระสำคัญ โดยกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม จำนวน 24 รูป/คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้นโยบาย ผู้บริหาร จำนวน 4 รูป/ท่าน

กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้ AI เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป/ท่าน

กลุ่มที่ 3 ผู้รับสารและผู้ให้บริการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านระบบ AI จำนวน 10 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยกำหนดประเด็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) โดยเปิดช่องว่างให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบได้อย่างอิสระ เกี่ยวกับนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบในการแปลผลการวิจัย โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ศึกษาหลักการ วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G จากตำรา เอกสาร บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดุษฎีนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย วัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

3. ร่างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแนวทางที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (content validity) แล้วนำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

4. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการ เพื่อขอรับคำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) จำนวน 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. **ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study)** ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยการศึกษาค้นคว้าก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ในขณะที่เก็บข้อมูลภาคสนามและหลังจากการเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษานวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G โดยทำการศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำรา หนังสือ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย และคุณูปการที่เกี่ยวเนื่อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวความคิดการวิจัย

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประกอบด้วยการเก็บข้อมูลด้วยการตอบคำถามในแบบชุดคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนจะนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปต่อไป โดยในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละกลุ่ม จะมีการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย อธิบายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดที่จะปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ โดยไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังแจ้งประโยชน์และผลข้างเคียงที่จะเกิดแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถให้ข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบเพื่อสะท้อนถึงนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G ในประเด็นต่าง ๆ ตามแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพียงครั้งเดียว เป็นระยะเวลา ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง เนื่องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G ที่ได้กำหนดไว้

พระพรหมบัณฑิต, ศ. ดร. กล่าวว่า ตอนนี้ MCU TV ได้นำเสนอแนวทางชัดเจนว่าทักษะดิจิทัลไม่ใช่เรื่องเสริม แต่เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้พระพุทธศาสนาสร้างความเชื่อมโยงกับคนรุ่นใหม่อย่างยั่งยืน ทั้งยังช่วยผลักดันวัดและพระสงฆ์ให้มีบทบาทในฐานะแหล่งสติปัญญาในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (พระพรหมบัณฑิต, 2568)

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและความคาดหวังของผู้คน ดังนั้นแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีความหมายในบริบทของสังคมปัจจุบัน ดังนี้

(1) การสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพ การสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่สำคัญ เนื้อหาควรเข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สำหรับทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ การใช้สื่อออนไลน์ในการสร้างเนื้อหาที่เป็นภาพยนตร์ การ์ตูน หรือแอนิเมชันจะเพิ่มความน่าสนใจในการเผยแผ่คำสอน นอกจากนี้ การสร้างแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ถูกต้องและเชื่อถือได้จะช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Kotler & Keller, 2012)

(2) การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาควรใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย การถ่ายทอดสด หรือการสัมมนาออนไลน์ เพื่อสื่อสารคำสอนและแนวทางการปฏิบัติให้เข้าถึงกลุ่มผู้สนใจ การใช้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย และช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาและผู้มีศรัทธา การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสามารถสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสนใจในคำสอน

(3) การฝึกอบรมผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาการฝึกอบรมผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลและการสร้างเนื้อหาออนไลน์เป็นแนวทางที่สำคัญ การมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

จะช่วยให้ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถสื่อสารและเผยแผ่คำสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การฝึกอบรมนี้ควรเน้นการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และการรักษาความเป็นเอกลักษณ์พระพุทธศาสนา ในขณะที่นำเสนอข้อมูลในรูปแบบใหม่ ๆ (Dyer & Singh, 1998)

(4) การสร้างชุมชนออนไลน์ การสร้างชุมชนออนไลน์ที่เข้มแข็งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาและผู้มีศรัทธา โดยการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในพระพุทธศาสนา กิจกรรมออนไลน์ เช่น การถามตอบหรือการประชุมออนไลน์ จะช่วยให้ผู้มีศรัทธารู้สึกมีส่วนร่วมและสามารถเข้าถึงคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย นอกจากนี้การจัดกิจกรรมสังสรรค์หรือการสัมมนาในรูปแบบออนไลน์จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(5) การวิจัยและพัฒนาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลจะช่วยให้มีข้อมูลและแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การศึกษาผลกระทบของสื่อดิจิทัลต่อการรับรู้และการเข้าใจคำสอนของพระพุทธศาสนา จะช่วยให้ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถปรับปรุงแนวทางการเผยแผ่ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันกับนักวิจัยและนักวิชาการในด้านนี้จะช่วยสร้างฐานข้อมูลและแนวทางที่สามารถใช้ในการพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำข้อมูลเรียบร้อยแล้วจากการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนั้นได้บันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึกในลักษณะบรรยาย เพื่อสรุปผลการศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์วิธีการตลอดจนหลักพุทธธรรมในพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G และวิเคราะห์เนื้อหาหลักการ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G โดยเปรียบเทียบทั้งความสอดคล้องและความแตกต่าง จุดเด่น จุดด้อย บูรณาการแนวคิดทั้งสอง ตลอดจนวิเคราะห์ผลการวิจัยภาคสนามที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึก และถอดบทเรียนเพื่อให้ได้องค์ความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้ในงานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G” ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยในลักษณะวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการอธิบายขยายความพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจถึงหลักธรรมคำสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นเป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์และชาวพุทธทุกคนที่จะต้องปฏิบัติโดยการยึดหลักพระธรรมวินัย และใช้วิธีการที่สอดคล้องกับสังคมหรือบริบทในพื้นที่นั้น และประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีใหม่ เพื่อที่จะทำให้พระพุทธศาสนานั้นได้ขยายและเข้าถึงประชาชนให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากว่า ในสมัยพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนาประกาศหลักธรรมคำสอนโดยการเสด็จจาริกไปตามสถานที่ต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระองค์ จะเริ่มตั้งแต่คุณสมบัติของผู้สอน สื่การการสอน และหลักการสอนในรูปแบบต่าง ๆ จนทำให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปทั่วประเทศอินเดีย นักปราชญ์และพุทธศาสนิกชนทั้งหลายต่างยกย่องและบูชาพระพุทธเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นนักการสอนที่ยิ่งใหญ่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตมีทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งนักเผยแผ่ต้องทำความเข้าใจให้ดีว่าการเผยแผ่เชิงรับ

หมายถึงการเผยแผ่ด้วยการเทศน์การสอนเป็นหลัก ส่วนมากจะสอนในวัดและรวมถึงสถานที่ที่เหมาะสมแก่การศึกษาปฏิบัติ ส่วนการเผยแผ่เชิงรุกหมายถึงการไปเผยแผ่นอกสถานที่รวมทั้งการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์อีกด้วย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ ด้วยการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนไปสู่พุทธศาสนิกชน เพื่อปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรม และประพฤติปฏิบัติชอบ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งวิธีการเผยแผ่ศาสนธรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบันมีหลายประการ ได้แก่ การเทศน์ การบรรยาย การสนทนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด การบรรยายธรรมะทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมะด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ พระมหาธนิธ สิริวิพัฒน์ ที่กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ทำให้เนื้อหาธรรมะเผยแพร่ออกไปทั่วโลก ปัจจุบันเฟซบุ๊กมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมากการบรรยายธรรมสามารถเข้าถึงผู้ชมได้มาก และข่าวสารยังกระจายไปอย่างรวดเร็วกว้างไกล สำหรับยุวชน มีภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียง สามารถดึงดูดให้ผู้ชมมาสนใจในการบรรยายธรรมได้ ส่วนเว็บไซต์ซึ่งเป็นคลังข้อมูลขนาดใหญ่ รวบรวมข้อธรรมได้มาก มีบอร์ดแลกเปลี่ยนพูดคุยสนทนา แสวงหาธรรมด้วยการเชื่อมโยงกันในเว็บไซต์ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนซึ่งมีความสนใจในสื่อออนไลน์ และกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าหาหลักธรรมได้ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ สื่อออนไลน์จะทำให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าถึงหลักธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยอาศัยการกระจายและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันอย่างหลากหลาย ทำให้พุทธธรรมเข้าถึงคนทั่วทั้งโลก โดยเฉพาะแต่ในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเท่านั้น (พระมหาธนิธ สิริวิพัฒน์, 2558)

นอกจากนี้ยังพบว่า พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมยุคใหม่ในการเป็นนักเผยแผ่ธรรมในปัจจุบัน ภายใต้ยุคแห่งปัญญาประดิษฐ์ หรือรู้จักกันว่า AI จำเป็นต้องมีความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงผู้คนในสังคม ด้วยการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา โดยมีคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นฐานแล้วนำศาสตร์สมัยใหม่มาสนับสนุนส่งเสริมให้การสื่อสารธรรมให้น่าสนใจมากขึ้น พระสงฆ์ที่ทำงานด้านการเผยแผ่ธรรมจึงต้องเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือการเผยแผ่ธรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวรุตม์ ฐิตพิงศิริกุล ได้ศึกษาเรื่อง “ความเจริญของวัดไทยในต่างแดน” ผลการวิจัยพบว่า วัดไทยในต่างแดนมีความเจริญขึ้น ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) ด้านความเลื่อมใสศรัทธาตามทฤษฎีปทัสถาน (ทฤษฎีที่มุ่งอธิบายว่าสิ่งต่าง ๆ “ควรจะเป็น” อย่างไร) 2) ด้านวัตถุดามทฤษฎีบริหารธุรกิจ และ 3) ด้านการปรับตัวตามทฤษฎีการปรับตัวขององค์การ การที่จะสามารถปรับตัวที่ทำให้วัดไทยในต่างแดนมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นเพราะจะต้องอิงกับธุรกิจบ้าง เพื่อให้สามารถสนองตอบกับความต้องการของผู้มาทำบุญในต่างแดน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ แต่เพื่อให้พระพุทธศาสดาตรงตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องของปทัสถานลงไป และจะต้องปรับตัวให้ทันตามความเจริญก้าวหน้าของสังคมและตามความต้องการของสังคมและโลกในยุคดิจิทัล (ปวรุตม์ ฐิตพิงศิริกุล, 2562)

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) มุ่งมั่นที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาปรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากว่า ความจำเป็นของทักษะดิจิทัลและ AI ทำให้คนรุ่นใหม่หันมาบริโภคสื่อออนไลน์มากขึ้น ทำให่วัดและพระสงฆ์ต้องก้าวทันเพื่อสื่อสารธรรมะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย AI เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขยายขอบเขตการเข้าถึงธรรมะทั่วโลก โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา และการสื่อสาร

ผ่านเทคโนโลยีไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นความจำเป็นเพื่อให้พระพุทธศาสนายังคงมีบทบาทสำคัญในสังคมยุคใหม่ โดยมีแนวคิด “วิถีใหม่” และ “วิถีถัดไป” คือ วิถีใหม่ (New Way) เป็นการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในปัจจุบัน เช่น Live สวดมนต์, ทำวิดีโอธรรมะ, พอดแคสต์ (Podcast) ส่วนวิถีถัดไป (Next Way) เป็นการเตรียมพร้อมสำหรับเทคโนโลยีล้ำหน้า เช่น AI, สื่อเสมือนจริง (virtual learning), วิดีโอเปลี่ยนภาพตามความต้องการ จึงได้พัฒนาโครงการที่ใช้ AI เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และเผยแผ่ธรรมะ เช่น ระบบ Chatbot ธรรมะ แอปพลิเคชัน (Application) สื่อธรรมะแบบโต้ตอบได้ การแปลธรรมะอัตโนมัติหลายภาษา โดยมีนวัตกรรมที่นำเสนอด้วยสื่อเสียงธรรมะด้วยเสียง AI จำลองเสียงพระ, ระบบตอบคำถามธรรมะแบบเรียลไทม์, การสร้างคลังข้อมูลพระไตรปิฎกเชิงลึกที่เข้าถึงได้ง่ายผ่านมือถือ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของไพเราะ มากเจริญ (2566) ที่กล่าวว่าเมื่อเทคโนโลยีถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มมีการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้มากขึ้น ด้วยคุณสมบัติของ AI ที่สามารถเก็บข้อมูล และประมวลผลได้ ทำให้มีการนำ AI เข้ามาใช้ในหลายสายงาน เช่น แวดวงการศึกษา แวดวงธุรกิจ สำหรับในแวดวงศาสนา ก็มีการนำ AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแผ่คำสอน การประกอบพิธีกรรม เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนเพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน เช่น นักบวชหุ่นยนต์ ที่สามารถทำหน้าที่ทางศาสนา ท่องบทสวดมนต์ แสดงพระธรรมเทศนา รวมถึง AI ยังสามารถสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริง ที่จำลองสถานการณ์พิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้ผู้คนเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายได้ สามารถพูดคุย ส่งข้อความโต้ตอบ และอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและติดตามของผู้คนที่ใช้งานได้ หรือการนำ ChatGPT ซึ่งเป็นแชทบอทยอดนิยมในการสร้างแบบข้อความการสนทนากับผู้ใช้งาน มาใช้เพื่อการเผยแผ่ศาสนา โดยพูดคุยอย่างเป็นมิตร ในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยเรื่องความเชื่อ จิตวิญญาณ และปัญหาชีวิต นอกจากนี้ ChatGPT ยังสามารถให้ข้อมูลอ้างอิงจากคัมภีร์ คำแนะนำในการสวดมนต์ อธิษฐาน หรือการแบ่งปันข้อความธรรมะกับผู้ใช้ได้ เช่นเดียวกับการพูดคุยกับนักบวชอีกด้วย (ไพเราะ มากเจริญ, 2566)

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อนำเสนอนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีนโยบายพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักธรรมทางศาสนา มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะในการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมผ่านเครื่องมือด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศจัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ คือ (1) หลักสูตรการพัฒนาเว็บไซต์ (Web Developer) (2) หลักสูตรนวัตกรรมการศึกษา MOOC พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดมหาชน (3) การบริหารและดูแลเว็บไซต์ และ (4) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสอนและการจัดการด้วยปัญญาประดิษฐ์ ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากว่า นวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในยุค 5G โดยพัฒนาการเผยแผ่ธรรมะให้ทันสมัยผ่านเทคโนโลยี AI + 5G และสนับสนุนให้ผู้สนใจถาม-ตอบธรรมะผ่าน Chatbot ที่อ้างอิงหลักพระไตรปิฎก ด้วยเทคโนโลยี & วิธีทำงานด้วยการใช้ระบบประมวลผลภาษาธรรมชาติ Natural Language Processing (NLP) วิเคราะห์ภาษาและเจตนาคำถาม, Chatbot ถูกออกแบบให้อ้างอิงข้อมูลจากคัมภีร์ผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ รองรับการใช้งานบนเว็บ, โซเชียลมีเดีย, และแอปมือถือ ซึ่งสอดคล้องกับพระครูสมุห์สนิทวงศ์ วุฑฒิวิโส (2566) ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร วัดพระธรรมกาย ที่ได้นำเสนอว่า ผลการศึกษาในหัวข้อ “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุค AI” โดยให้แนวโน้มของพุทธศาสนาในอนาคตว่า (1) แม้ในยุค AI แต่ทรัพยากรบุคคลต้นแบบยังเป็นปัจจัยสำคัญต่องานเผยแผ่ (2) ต่อไปการเผยแผ่ จะไม่ใช่ศาสนานำ แต่นั่นสมาธิและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันเชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์มากขึ้น (3) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแพลตฟอร์มดิจิทัล (Social Media) เช่น Clip

VDO สั้น ๆ ช่วง 30 วินาที – 3 นาที เหมาะสมคนในสังคมปัจจุบันที่คุ้นเคยกับ Tik Tok , วิดีโอสั้น (Short Video) ในยูทูบ , reels ใน facebook (4) การสร้างเครือข่าย เพื่อความร่วมมือสามัคคี และจัดกิจกรรมร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญมากขึ้น (5) แนวโน้มคนทั่วไปเข้าวัดแบบกว้างและไม่ลึก คือ เข้าวัดหลากหลายมากขึ้น แต่มาเพื่อทำบุญขอพร แต่ปฏิบัติธรรมทางศาสนาน้อยลง และ (6) ขนาดของสถานที่หรือวัด ไม่จำเป็นต้องใหญ่มากนัก เพราะคนบวชและเข้าวัดน้อยลง เนื่องจากศึกษาเรียนรู้ผ่านสื่อ Social Media มากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสารและการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 24 รูป/คน เพื่อให้ได้ข้อมูลรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสามเณรประจำวัดพระธรรมกายตามหลักมงคล 38 ประการ ผู้วิจัยได้สรุปผล ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะเริ่มตั้งแต่คุณสมบัติของผู้สอน ลีลาการสอน หลักการสอนในรูปแบบต่าง ๆ และวิธีการเผยแผ่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในสังคมไทยถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ ด้วยการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนไปสู่พุทธศาสนิกชน เพื่อปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งวิธีการเผยแผ่ศาสนาธรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบันมีหลายประการ ได้แก่ การเทศน์ การบรรยาย การสนทนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด การบรรยายธรรมะทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมะด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร วิดีทัศน์ อินเทอร์เน็ต พระสงฆ์นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องเผยแผ่หลักธรรมคำสอนแบบเชิงรุก โดยการประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และให้ทันสมัยอยู่ทุกเมื่อจนเป็นที่ยอมรับของพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกว่าเป็นการเผยแผ่เชิงรุกอย่างแท้จริง ประเด็นที่ถือว่ามีความสำคัญคือ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเผยแผ่ทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง และมีกฎระเบียบที่ชัดเจนจะทำให้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถมีอยู่ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกคนสามารถศึกษาพระพุทธศาสนาได้ทางอินเทอร์เน็ต หรือการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้ คณะสงฆ์สามารถถ่ายทอดสด การแสดงธรรม การประชุมองค์กรทางพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก มีเว็บไซต์ทางพระพุทธศาสนาแพร่กระจายมากยิ่งขึ้น มีองค์กรของคณะสงฆ์ ไทยดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต และมีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทย และจะกลายเป็นเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาออนไลน์ ที่สามารถศึกษาได้ทุกหนทุกแห่งและตลอดเวลา

2. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมยุคใหม่ในการเป็นนักเผยแผ่ธรรมในปัจจุบัน ภายใต้ยุคแห่งปัญญาประดิษฐ์ หรือรู้จักกันว่า AI จำเป็นต้องมีความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงผู้คนในสังคม ด้วยการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา โดยมีคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นฐานแล้วนำศาสตร์สมัยใหม่มาสนับสนุนส่งเสริมให้การสื่อสารธรรมให้น่าสนใจมากขึ้น วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G ด้วยแนวคิดหลัก (1) AI คือพันธมิตรสำคัญ การนำ AI มาเสริมช่วยเผยแผ่ธรรมะจะช่วยให้ธรรมะเข้าถึงผู้คนทุกมุมโลก และไม่จำกัดสถานที่/เวลา (2) เตรียมพระสงฆ์ให้พร้อมสอนออนไลน์ มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรมีแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ มีบรรยากาศเหมือน MOOC และพัฒนาพระสงฆ์ให้พร้อมใช้เทคโนโลยี และ (3) สร้าง “อาจารย์ AI” รุ่นใหม่ ให้ AI รองรับการสอนธรรมะแบบอัตโนมัติและโต้ตอบได้ เพื่อขยายขีดความสามารถในการเผยแผ่ด้วยแนวคิดหลักในการบรรยาย / นโยบาย

1) เชื่อมโยง AI กับธรรมะเชิงจริยธรรม ต้องออกแบบระบบ AI ที่สอดคล้องกับหลักธรรม เช่น สุจริตธรรม ความรู้เท่าทัน (ไตรสิกขา, อริยสัจ)

2) ยก มจร. ให้เป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์, ระบบ e-learning, MOOC, วารสาร e journal และจัดฝึกอบรมบุคลากรใช้งาน AI และเทคโนโลยีดิจิทัล

3) AI เป็นพันธมิตร ไม่ใช่ภัยคุกคาม ต้องใช้ AI อย่างมีจริยธรรมนำทาง ไม่ให้เป็นเครื่องมือไร้ขอบเขต แต่พร้อมฟัง-เรียนรู้-ปรับปรุงอย่างมีคุณค่าเชิงธรรม

พระพรหมวัชรธีรอาจารย์, ศ. ดร. อธิการบดี กล่าวเน้นว่า มจร. ต้องเดินหน้าปรับตัวสู่ มหาวิทยาลัยดิจิทัล และ นำ AI มาใช้ในงานเผยแผ่ธรรมะอย่างตั้งใจ มีจริยธรรม และเชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรมเจริญ โดยไม่ทิ้งรากฐานทางศีลธรรม ถือเป็นวิสัยทัศน์ที่มุ่งใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ในโลกศาสนา

3. นำเสนอนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G

ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) มุ่งมั่นที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาปรับใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เชื่อมโยง AI กับธรรมะเชิงจริยธรรม ต้องออกแบบระบบ AI ที่สอดคล้องกับหลักธรรม เช่น สุจริตธรรม ความรู้เท่าทัน (ไตรสิกขา, อริยสัจ) ยก มจร. ให้เป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์, ระบบ e-learning, MOOC, วารสาร e journal และจัดฝึกอบรมบุคลากรใช้งาน AI และเทคโนโลยีดิจิทัล ต้องใช้ AI อย่างมีจริยธรรมนำทาง ไม่ให้เป็นเครื่องมือไร้ขอบเขต แต่พร้อมฟัง-เรียนรู้-ปรับปรุงอย่างมีคุณค่าเชิงธรรม พัฒนาโครงการที่ใช้ AI เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และเผยแผ่ธรรมะ เช่น ระบบ Chatbot ธรรมะ แอปพลิเคชัน สื่อธรรมะแบบโต้ตอบได้ การแปลธรรมะอัตโนมัติหลายภาษา

นวัตกรรมที่นำเสนอ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันควรใช้สื่อเสียงธรรมะด้วยเสียง AI จำลองเสียงพระมีระบบตอบคำถามธรรมะแบบเรียลไทม์และการสร้างคลังข้อมูลพระไตรปิฎกเชิงลึกที่เข้าถึงได้ง่ายผ่านมือถือ

การพัฒนาพระสงฆ์ในยุค 5G

ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีเป็น เกิดแนวคิด “พระนักเทคโนโลยี” โดย สนับสนุน การอบรมหลักสูตร AI พื้นฐาน, การผลิตสื่อ, และการใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยทั้งเชิงเอกสารและภาคสนาม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ “MCU AI-Dhamma Model” ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กับหลักพุทธธรรม เพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุค 5G โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย 3 มิติหลัก ดังนี้

1) Mindful Integration (M)

การบูรณาการ AI ด้วยโยนิโสมนสิการ (การใคร่ครวญโดยแยบคาย) และหลักสัมมาทิฐิ เพื่อให้ AI ทำหน้าที่เป็น “เครื่องมือแห่งปัญญา” มิใช่เพียงเครื่องมือทางเทคนิค การออกแบบระบบ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงตั้งอยู่บนฐานของสติ (sati) และปัญญา (paññā) เพื่อให้การเผยแผ่ธรรมะมีเจตนารมณ์สุจริตและไม่ขัดต่อจริยธรรมทางศาสนา

2) Collaborative Intelligence (C)

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง “มนุษย์-AI-สงฆ์-สถาบัน” โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้กำกับทางธรรม (Dhamma Controller) และ AI เป็นผู้สนับสนุนทางเทคนิค (Digital Facilitator) การเผยแผ่ธรรมะจึงมีลักษณะ “ร่วมมือแบบพหุปัญญา” (poly-intelligence) ซึ่งเชื่อมโยงสถาบันการศึกษา พุทธบริษัท และสื่อสังคมออนไลน์ในระบบ 5G ให้เข้าถึงกันได้ทั่วโลก

3) Universal Accessibility (U)

AI ถูกพัฒนาให้รองรับหลายภาษาและหลายแพลตฟอร์ม เพื่อให้คำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมในทุกมิติ MCU ใช้เทคโนโลยี 5G และ NLP (Natural Language Processing) ในการสร้าง Chatbot ธรรมะอ้างอิงพระไตรปิฎก ซึ่งสามารถตอบโต้ แปล และเผยแผ่คำสอนได้อย่างมีระบบ เป็นการแปลงพุทธธรรมสู่ “พุทธดิจิทัล” อย่างมีจริยธรรม

“MCU AI-Dhamma Model” เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เสนอว่า เทคโนโลยี AI สามารถเป็นธรรมทูตดิจิทัล ภายใต้กรอบพุทธปรัชญา โดยมีแก่นสำคัญคือ “การใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีสติ เพื่อเผยแผ่ธรรมะแห่งปัญญา”

โมเดลนี้สะท้อนแนวคิด “AI เพื่อธรรม (AI for Dhamma)” และ “ธรรมเพื่อ AI (Dhamma for AI)” กล่าวคือ AI ได้รับการออกแบบให้เป็นผู้สื่อสารธรรมะอย่างรู้คุณค่าแห่งมนุษย์ ขณะเดียวกันมนุษย์ก็ต้องใช้ AI ด้วยโยนิโสมนสิการและสัมมาทิฐิ เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลก้าวทันโลกโดยไม่สูญเสียจิตวิญญาณแห่งธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้ AI + 5G + NLP พัฒนา Chatbot ธรรมะอ้างอิงพระไตรปิฎก ใช้งานผ่านหลากหลายช่องทาง แชนจ์ธรรมะแบบอัตโนมัติ พร้อมขยายการเข้าถึงหลายภาษา และส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษาข้ามนิคมอย่างเป็นระบบ ในรูปแบบ “MCU AI-Dhamma Model”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รูปแบบนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในยุค 5G ที่มุ่งสร้าง “ระบบนิเวศดิจิทัลพุทธศาสนา” ที่ครบวงจร ควรใช้กรอบแนวคิด CADPIEA เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การผสมผสานเทคโนโลยี AI และเครือข่าย 5G เข้ากับองค์ความรู้พระพุทธศาสนา ดังนี้

1. Concept (แนวความคิด) “ระบบนิเวศดิจิทัลพุทธศาสนา” ควรเป็นแนวคิดที่บูรณาการองค์ความรู้พระพุทธศาสนาเข้ากับเทคโนโลยี AI และเครือข่าย 5G ภายใต้ปรัชญา “ธรรมะดิจิทัล ถึงใจคนยุคใหม่” โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกดิจิทัลที่เข้าถึงง่าย ถูกต้อง และเชื่อมโยงผู้คนทั่วโลก

2. Analysis (การวิเคราะห์) ควรวิเคราะห์ครอบคลุมทั้งกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ช่องทางการเข้าถึงสื่อดิจิทัล และเนื้อหาหลักธรรมที่เหมาะสมกับบริบทสังคมปัจจุบัน รวมถึงการประเมินความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และโครงสร้างพื้นฐานของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

3. Design (การออกแบบ) ควรออกแบบระบบนิเวศดิจิทัลที่ประกอบด้วยแพลตฟอร์มกลางองค์ความรู้ระบบ AI ตอบคำถามธรรมะ ห้องเรียนเสมือนจริง ชุมชนพุทธออนไลน์ และระบบปฏิบัติธรรมดิจิทัล โดยสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ที่เรียบง่ายและเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น NLP, AR/VR และ AI เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม

4. Plan (การวางแผน) ควรวางแผนการพัฒนาเป็น 3 ระยะ โดยเริ่มจากการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมพัฒนาต้นแบบ AI ด้านพระพุทธศาสนา และรวบรวมข้อมูลพระไตรปิฎกในระยะสั้น ตามด้วยการพัฒนา

แพลตฟอร์มสมบูรณ์และสร้างเครือข่ายในระยะกลาง และขยายสู่ระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ในระดับนานาชาติในระยะยาว

5. Implement (การลงมือทำ) ควรลงมือพัฒนาระบบเริ่มจากการจัดตั้งทีมงานบูรณาการ พัฒนาฐานข้อมูลพระพุทธศาสนาในรูปแบบดิจิทัล และฝึกฝน AI ด้วยข้อมูลที่ต้องการ พร้อมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มที่รองรับเทคโนโลยี 5G และปรับให้เหมาะกับอุปกรณ์หลากหลาย ก่อนทดสอบกับผู้ใช้จริงและเปิดตัวอย่างเป็นทางการ

6. Evaluation (การประเมินผล) ควรประเมินครอบคลุมทั้งประสิทธิภาพเชิงเทคนิค คุณภาพของเนื้อหาธรรมะ ประสบการณ์ของผู้ใช้ และผลกระทบต่อความเข้าใจในพระพุทธศาสนา เพื่อให้มั่นใจว่าระบบสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และเป็นช่องทางการเผยแผ่ธรรมะที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

7. Achievement (การติดตามรายงาน) ควรติดตามความสำเร็จผ่านตัวชี้วัดสำคัญ เช่น จำนวนผู้ใช้งาน ระยะเวลาการใช้งาน และผลตอบรับ รวมถึงการจัดทำรายงานความก้าวหน้า การรวบรวมกรณีศึกษา และการวางแผนพัฒนาต่อยอด เพื่อให้ระบบนิเวศดิจิทัลพุทธศาสนาเติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบอย่างให้แก่สถาบันอื่นๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมการอบรมบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี AI เพื่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือองค์กรด้านเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนด้านเทคนิคและนวัตกรรม

3. สร้างแพลตฟอร์มกลางระดับชาติที่รวบรวมทรัพยากรดิจิทัลและนวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถใช้งานร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมการใช้ AI ในยุค 5G ต่องานวิปัสสนากรรมฐานของสถาบันวิปัสสนาธุระมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านการใช้ AI ในยุค 5G ของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2567). 'พระ AI' จากญี่ปุ่น ช่วยเผยแผ่ศาสนาในสังคมยุคใหม่?. สืบค้น 22 มีนาคม 2569, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/tech/innovation/1107383>
- ปวรุตม์ ฐิติพงศ์พิรุณ. (2562). ความเจริญของวัดไทยในต่างแดน. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 10(1), 105-119
- พระครูสมุทรสนธิวงศ์ วุฑฒิวิโส. (2566). เผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุค AI. สืบค้น 22 มีนาคม 2569, จาก <https://www.banmuang.co.th/news/education/319913>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระพรหมบัณฑิต. (2568, 2 มีนาคม). อุปนายกสภามหาวิทยาลัย มจร [บทสัมภาษณ์].
- พระมหาธนิต สิริวฑฒโน. (2558). รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 16(2), 76-86.
- พระมหาสุริยา อภิวิฑฒโน (มะสันเทียะ). (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักโอวาทปาติโมกข์ : หลักการ อุดมการณ์และวิธีการ. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 6(1), 359-367

- ไพเราะ มากเจริญ. (2566). ศาสนาและการปรับตัวไปข้างหน้าพร้อมกับเทคโนโลยี. สืบค้น 23 มีนาคม 2569, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9660000065890>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2567). การให้บริการของหน่วยงาน. สืบค้น 22 มีนาคม 2568, จาก https://tv.mcu.ac.th/?page_id=567
- Dyer, J. H. & Singh, H. (1998). The relational view: Cooperative strategy and sources of interorganizational competitive advantage. *Academy of Management Review*, 23(4), 660-679.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2012). *Marketing management* (14th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

จิตรกรรมฝาผนังไทย: กรณีศึกษานางวิสาขและบทบาทของสตรีในพุทธศาสนา
THAI MURAL PAINTING: A CASE STUDY OF VISAKHA AND THE ROLE OF WOMEN IN
BUDDHISM

พรทิพย์ สิงห์โรทัย

Phonthip Singrotai

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

King Mongkut's University of Technology Thonburi

Corresponding Author E-mail: PORNTHIPSINGROTAI@gmail.com

Received March 8, 2026

Revised June 18, 2026

Accepted June 29, 2026

บทคัดย่อ

จิตรกรรมฝาผนังไทยเป็นศิลปกรรมที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทอดเรื่องราวทางพุทธศาสนาและคติความเชื่อของสังคมไทยมาแต่โบราณ ภาพที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังมักเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ และเหตุการณ์สำคัญในพระไตรปิฎก นอกจากพระพุทธเจ้าและพระสาวกแล้ว ยังปรากฏภาพของบุคคลฝ่ายฆราวาสที่มีบทบาทสำคัญต่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสตรีผู้เป็นอุบาสิกา หนึ่งในนั้นคือ “นางวิสาข” ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในด้านการถวายทาน และภาพในงานจิตรกรรมฝาผนังได้ทำหน้าที่เพียถ่ายทอดพุทธประวัติ หากแต่เป็นภาพแทนเชิงอุดมคติ ของสตรีผู้มีศรัทธาและบทบาทในฐานะผู้สนับสนุนพระพุทธ ซึ่งสะท้อนค่านิยมของสังคมสมัยรัตนโกสินทร์ซึ่งเกี่ยวกับเพศ สถานะ และศีลธรรม ในขณะเดียวกัน วัสดุและเทคนิคของจิตรกรรม เช่น ผนังปูน สีสฝุ่น และทองคำเปลว รวมทั้งวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพสตรีในบริบทของศิลปกรรมและคติทางพุทธ จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพวาดของนางวิสาขมักถูกนำเสนอในฐานะสตรีผู้มีศรัทธาและมีบทบาทในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งสะท้อนค่านิยมของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับการทำบุญ การให้ทาน และบทบาทของฆราวาสในการสนับสนุนพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: จิตรกรรมฝาผนังไทย, สตรีในพุทธศาสนา, นางวิสาข

Abstract

Thai mural painting is an art form of considerable significance in conveying Buddhist narratives and the beliefs of Thai society since ancient times. The scenes depicted in murals are generally related to the life of the Buddha and to important events recorded in the Tipitaka. In addition to the Buddha and his disciples, murals also portray lay figures who played significant roles in Buddhism, particularly women who served as female lay devotees (Upasika). One such figure is “Visakha,” who is honoured as foremost (Etadagga) in the giving of alms. Her representation in mural painting does not merely recount the life of the Buddha; rather, it constitutes an idealized image of a woman of faith who acted as a patron and supporter of Buddhism, thereby reflecting the values of Rattanakosin-period society concerning gender, status, and morality. At the same time, the study considers the materials and techniques employed in such paintings, including lime-plaster walls, powdered pigments,

and gold leaf, and analyses the symbolic meaning of female figures within the contexts of art and Buddhist thought. The analysis indicates that depictions of Visakha are typically presented as those of a woman of faith who played an active role in the patronage of Buddhism, reflecting the values of Thai society, which accords importance to merit-making, almsgiving, and the role of the laity in supporting Buddhism.

Keywords: Thai Mural Painting, Women in Buddhism, Visakha

บทนำ

จิตรกรรมฝาผนังเป็นรูปแบบหนึ่งในทางศิลปกรรมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในทางสังคมไทย โดยเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งศิลปะนี้ได้ทำหน้าที่เพียงเพื่อความงาม แต่เป็นสื่อกลางของความรู้ ความเชื่อ และอำนาจที่เชื่อมโยงระหว่างศาสนา รัฐ และวิถีชีวิตของผู้คน จิตรกรรมฝาผนังภายในวัดจึงเปรียบเสมือนพื้นที่แห่งการถ่ายทอดจักรวาลวิทยาแบบพุทธศาสนา ที่แฝงด้วยเนื้อหาทางศีลธรรม ตำนาน และพุทธประวัติ ซึ่งถูกถ่ายทอดผ่านภาษาทางทัศนศิลป์อันเป็นระบบเฉพาะของศิลปะไทยประเพณี ถือเป็นหนึ่งในศิลปกรรมที่สำคัญของสังคมไทย ซึ่งปรากฏอยู่ในสถาปัตยกรรมทางศาสนา เช่น พระอุโบสถและพระวิหาร ภาพจิตรกรรมเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นงานศิลปะและเป็นสื่อในการถ่ายทอดคำสอนทางพุทธศาสนาแก่ประชาชน เนื้อหาของจิตรกรรมฝาผนังไทยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ ทศชาติชาดก และเรื่องราวจากพระไตรปิฎก นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรม และคติความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคสมัย ในบรรดาบุคคลที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนัง นอกจากพระพุทธเจ้าและพระสาวกแล้ว ยังมีบุคคลฝ่ายฆราวาสที่มีบทบาทสำคัญในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอุบาสกและอุบาสิกา สตรีผู้มีบทบาทในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา เช่น นางวิสาขา ซึ่งเป็นตัวอย่างสำคัญของสตรีผู้มีศรัทธาและได้รับการยกย่องในพระพุทธศาสนา เพื่อทำความเข้าใจบทบาทของสตรีและการสะท้อนคติทางศาสนาและสังคม

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายจิตรกรรมฝาผนัง(นางวิสาขามหาอุบาสิกา)
ที่มา: วัดโพธิ์ (วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม)

นางวิชาชา: สตรีที่นั่งคุกเข่าอยู่ทางซ้ายมือของภาพ สวมเครื่องประดับทองคำที่วิจิตรบรรจง ซึ่งตามตำนานคือ เครื่องมहाลดาปสาธน์ ที่มีราคาสูงยิ่ง เบญจกัลยาณี ความงามของสตรี 5 อย่าง คือ 1. ผงงาม คือหญิงที่มีผมหยาวยาวถึงสะเอวแล้วปลายผมหงอนขึ้น 2. เนื้องาม คือหญิงที่มีริมฝีปากแดงดุจผลตำลึงสุกและเรียบซิดสนิทกันดี 3. กระดูงาม คือ หญิงที่มีฟันสีขาวประดุจสังข์และเรียบเสมอกัน 4. ผิวงาม คือหญิงที่มีริมฝีปากแดงดุจสังข์ และเรียบเสมอกัน 4. ผิวงาม คือหญิงที่มีผิวงามละเอียด ถ้าดำก็ดำดั่งดอกบัวเขียว ถ้าขาวก็ขาวดั่งดอก

กรณีกา 5. วัยงาม คือ หญิงที่แม้จะคลอดบุตรถึง 10 ครั้ง ก็ยังคงสภาพร่างกายสาวสวยดูจลลตครั้งเดียว (8400.org, 2546)

เหล่าภิกษุและบริวาร: ด้านขวาของภาพมีพระสงฆ์ถือบาตร (สื่อถึงการรับบาตรหรือการฉันภัตตาหาร) และด้านหลังมีภาพบุคคลมองลตหน้าต่างออกมา สื่อถึงวิถีชีวิตในคฤหาสน์ของนางวิสาข

สถานที่และเหตุการณ์ในภาพ

ภาพนี้มักเป็นตอนที่นางวิสาขานิมนต์พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกมาฉันภัตตาหารที่บ้านของตน หรืออาจสื่อถึงตอนที่นางวิสาขาสราง "บุพพาราม" (วัดที่นางสรางถวาย) โดยในภาพมีรายละเอียดของสถาปัตยกรรมไทยประเพณี เช่น เสาเหลี่ยม หลังคาซ้อนชั้น และรั้วกำแพงที่บ่งบอกว่าเป็นเขตที่อยู่อาศัยที่หรูหรา

ความสำคัญของจิตรกรรมฝาผนังไทย

จิตรกรรมฝาผนังไทยเป็นศิลปกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทยทั้งในมิติทางศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสุนทริยศาสตร์ โดยสามารถอธิบายความสำคัญได้ดังนี้ ประการแรกในด้านศาสนา จิตรกรรมฝาผนังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพุทธประวัติ ชาดก และเหตุการณ์สำคัญในพระไตรปิฎก ภาพจิตรกรรมเหล่านี้ช่วยให้ประชาชนทั่วไปที่ไม่สามารถเข้าถึงคัมภีร์หรืออ่านออกเขียนได้ สามารถเข้าใจหลักธรรมผ่านการมองเห็น จึงถือเป็นสื่อการสอนทางศาสนาที่มีประสิทธิภาพในสังคมไทยแบบดั้งเดิม ประการที่สองในด้านวัฒนธรรมและสังคม จิตรกรรมฝาผนังสะท้อนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยมของผู้คนในแต่ละยุคสมัย เช่น การแต่งกาย สถาปัตยกรรม พิธีกรรม ตลอดจนบทบาททางเพศและสถานะทางสังคม ภาพจิตรกรรมจึงเป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างสังคมไทยในอดีต ประการที่สามในด้านประวัติศาสตร์ จิตรกรรมฝาผนังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาพัฒนาการของสังคมไทย ทั้งในแง่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้น และอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกเช่น จีน อินเดีย หรือชาติตะวันตกที่ปรากฏในรายละเอียดของภาพ ประการที่สี่ในด้านสุนทริยศาสตร์และศิลปะ จิตรกรรมฝาผนังไทยสะท้อนภูมิปัญญาทางศิลปะของช่างไทย ทั้งในเรื่ององค์ประกอบภาพ การใช้สี เส้น รูปแบบ และเทคนิค เช่น การใช้สีฝุ่นและทองคำเปลว ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปะไทย และพัฒนาการของรูปแบบศิลป์ในแต่ละยุค ประการที่ห้าในเชิงอุดมการณ์และการสื่อความหมาย จิตรกรรมฝาผนังมิได้เป็นเพียงภาพเล่าเรื่อง แต่ยังเป็น “ภาพแทน” (representation) ที่สะท้อนอุดมคติของสังคม เช่น ความดี ความชั่ว บุญ บาป ตลอดจนบทบาทของบุคคลในศาสนาและสังคม ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ หรือฆราวาส รวมถึงสตรี เช่น นางวิสาข ซึ่งถูกนำเสนอในฐานะผู้ศรัทธาและผู้สนับสนุนศาสนา และยังคงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษาทางมนุษยศาสตร์และศิลปกรรมในปัจจุบัน

จิตรกรรมฝาผนังไทยเป็นศิลปกรรมที่มีความสำคัญในหลายด้านได้แก่ ด้านศาสนา จิตรกรรมฝาผนังเป็นสื่อที่ใช้ถ่ายทอดเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะในสมัยที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถอ่านเขียนได้ ด้านศิลปกรรมจิตรกรรมฝาผนังแสดงให้เห็นถึงรูปแบบศิลปะ เทคนิคการเขียนภาพ และลักษณะทางศิลป์ของแต่ละยุคสมัย เช่น ศิลปะอยุธยา รัตนโกสินทร์ เป็นต้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ภาพจิตรกรรมฝาผนังสะท้อนวิถีชีวิต การแต่งกาย สถาปัตยกรรม และคติความเชื่อของสังคมไทยในอดีต

นางวิสาขานางในพระพุทธรูปศาสนา

นางวิสาขานางเป็นอุบาสิกาผู้มีบทบาทสำคัญในสมัยพุทธกาล เกิดในตระกูลคหบดีผู้มั่งคั่ง และเป็นผู้มีปัญญาและศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงนางเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้เป็น เอตทัคคะในฝ่ายอุบาสิกากล่าวว่านางเป็นหนึ่งในเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องคือการสร้างวัดบุพพาราม (ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกนอกเมืองสาวัตถี แคว้นโกศล (ปัจจุบันคือบริเวณใกล้เมืองสาวัตถี ประเทศอินเดีย) เพื่อถวายแก่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ นอกจากนี้นางยังได้ขออนุญาตพระพุทธเจ้าในการถวายสิ่งของจำเป็นแก่พระสงฆ์ เช่น อาหาร จีวร ยารักษาโรค และที่พักอาศัย บทบาทของนางวิสาขานางแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของฆราวาสในการสนับสนุนพระพุทธศาสนา ดังประโยคที่ว่า สตรีคือแก้วประจำตระกูล นางวิสาขานางได้รับยกย่องอย่างเป็นทางการจากพระพุทธเจ้าว่า “เป็นผู้เลิศในด้านการให้ทาน” ตำแหน่งนี้เรียกว่า “เอตทัคคะ” เมื่ออธิบายให้ ฟรามาณทั้ง ๘ ฟังว่า “คนและสัตว์รวม ๔ ประเภทยิ่ง ย่อมไม่งาม” วิสาขานางอธิบายให้ฟังต่อไปอีกว่า สตรีทั้งหลายถือเป็นแก้ว(รัตนะ)ประจำตระกูล บิดามารดาเลี้ยงลูกสาวมา ถนอมอวยวะลูกสาวไว้ก็เพื่อต้องการให้เป็นสละไภย์ที่ดีของตระกูลอื่น ถ้าสตรีวิ่งไปมาเกิดอุบัติเหตุหกล้ม แขนขาหัก มือหรือเท้าแตก แก้วคือสตรีก็จะร้าวแตกไป และที่สำคัญคือจะตกเป็นภาระของคนอื่นที่ต้องคอยเลี้ยงดู วิสาขานางกล่าวไว้ว่าคิดตอนหนึ่งว่า “เครื่องแต่งตัว เปียกฝนแล้วก็ต้องแห้ง ไม่ต้องห่วงหกรอก ส่วนแขนขา มือเท้าแตกแล้วเอากลับคืนมาไม่ได้” ด้วยเหตุนี้ เมื่อฝนตก วิสาขานางจึงไม่วิ่งหลบฝนเหมือนคนอื่นเขา (พระเทพวชิรบัณฑิต, 2564)

“สตรีคือแก้วประจำตระกูล” สามารถวิเคราะห์ได้ในฐานะวาทกรรมที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา เพศ และโครงสร้างสังคมในบริบทพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ประการแรก การที่นางวิสาขานางได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็น “เอตทัคคะในด้านการให้ทาน” แสดงให้เห็นถึงบทบาทของสตรีในฐานะฆราวาส โดยเฉพาะในมิติของการให้ทานซึ่งเป็นหนึ่งในคุณธรรมหลักของพุทธศาสนาเถรวาท การยกย่องดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงการเชิดชูปัจเจกบุคคล หากแต่เป็นการสร้าง “แบบอย่างเชิงอุดมคติ” ของสตรีผู้ศรัทธา ซึ่งมีบทบาทสนับสนุนศาสนาอย่างเหมาะสมตามกรอบของสังคม ประการที่สอง แนวคิดที่เปรียบสตรีเป็น “แก้ว” หรือ “รัตนะ” สะท้อนการให้คุณค่าเชิงสัญลักษณ์แก่สตรีในฐานะสิ่งมีค่าและควรค่าแก่การปกป้อง อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบดังกล่าวก็แฝงนัยของการทำให้สตรีกลายเป็น “ทุนทางสังคม” ของครอบครัว กล่าวคือ ร่างกายและความสมบูรณ์ของสตรีถูกผูกโยงเข้ากับเกียรติยศและสถานะของตระกูล โดยเฉพาะในบริบทของการแต่งงานที่สตรีถูกคาดหวังให้เป็น “สละไภย์ที่ดี” ของอีกครอบครัวหนึ่ง ประการที่สาม การอธิบายของวิสาขานางว่า “หากสตรีวิ่งแล้วเกิดอุบัติเหตุ ร่างกายเสียหาย จะทำให้คุณค่าลดลง” ชี้ให้เห็นถึงการควบคุมร่างกายของสตรีผ่านบรรทัดฐานทางสังคมและศีลธรรมซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างแบบปิตาธิปไตย (patriarchy) ที่กำหนดบทบาทและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพศหญิงอย่างชัดเจน การที่ร่างกายของสตรีถูกทำให้เป็นพื้นที่ของการควบคุมสะท้อนถึงกลไกเชิงอำนาจที่แฝงอยู่ในคำสอนและคติความเชื่อ ประการที่สี่ เหตุผลที่วิสาขานางไม่วิ่งหลบฝน โดยกล่าวว่า “เสื้อผ้าเปียกสามารถแห้งได้ แต่ร่างกายที่เสียหายไม่อาจคืนกลับได้” เป็นการชี้ให้เห็นถึงประเพณีปฏิบัติที่ผสมผสานกับค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับการรักษาคุณค่าและสถานะของสตรี แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตนมิได้ตั้งอยู่บนหลักศีลธรรมเพียงอย่างเดียว หากแต่สัมพันธ์กับการดำรงรักษาบทบาททางสังคมที่ถูกคาดหวัง ดังนั้น ข้อความดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงคำสอนเชิงศีลธรรมในพุทธศาสนา หากแต่เป็น “วาทกรรม” ที่ผลิตซ้ำและตอกย้ำค่านิยมเกี่ยวกับเพศ สถานะ และบทบาทของสตรีในสังคมไทยแบบดั้งเดิม ซึ่งสามารถนำไปเชื่อมโยงกับการศึกษาภาพแทนของสตรีในศิลปกรรม เช่น จิตรกรรมฝาผนังไทย ที่มักนำเสนอภาพของสตรีในฐานะผู้ศรัทธา ผู้ให้ และผู้ดำรงไว้ซึ่งระเบียบทางสังคมและศาสนา

การนำเสนอภาพนางวิสาขานในจิตรกรรมฝาผนังไทย

ในจิตรกรรมฝาผนังไทย ภาพของนางวิสาขามักปรากฏในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า เช่น การถวายทานแก่พระพุทธเจ้า การถวายวัดบุพพาราม การสนทนารธรรมกับพระพุทธเจ้าลักษณะของภาพมักแสดงให้เห็นนางในเครื่องแต่งกายของสตรีชั้นสูง สวมเครื่องประดับงดงาม และแสดงท่าทางสำรวม เช่น การพนมมือหรือการถวายสิ่งของแด่พระพุทธเจ้า การจัดองค์ประกอบภาพมักวางนางวิสาखाไว้ในตำแหน่งใกล้พระพุทธเจ้า หรืออยู่ในกลุ่มผู้ถวายทาน ซึ่งช่วยเน้นบทบาทของนางในฐานะผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์เชิงศิลปกรรม

ในเชิงศิลปกรรม การวาดภาพนางวิสาขานในจิตรกรรมฝาผนังไทยสะท้อนลักษณะสำคัญของศิลปะไทย ได้แก่ การใช้เส้น (Line) เส้นที่ใช้ในการวาดมีลักษณะอ่อนช้อย แสดงถึงความงามตามอุดมคติของศิลปะไทย การใช้สี (Color) สีที่ใช้มักเป็นสีสด เช่น สีแดง สีทอง และสีเขียว ซึ่งช่วยสร้างความโดดเด่นให้กับตัวละคร องค์ประกอบภาพ (Composition) ตัวละครสำคัญ เช่น พระพุทธเจ้ามักถูกวางในตำแหน่งศูนย์กลาง ส่วนผู้ถวายทาน เช่น นางวิสาखा จะอยู่ในตำแหน่งด้านหน้า

ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพสตรี

ภาพของนางวิสาขานในจิตรกรรมฝาผนังมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ ได้แก่ สัญลักษณ์ของศรัทธา แสดงถึงความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แบบอย่างของการทำบุญสะท้อนคติความเชื่อเรื่องการให้ทานในพุทธศาสนาและบทบาทของสตรีในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าสตรีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนศาสนาและสังคม นางผู้เป็น “มิ่งมงคล” นางวิสาขามีชื่อเสียงในฐานะ “มีบุตรหลานมาก มีบุตรหลานล้วนไม่มีโรค ได้รับยกย่องว่าเป็นมิ่งมงคล” เวลาที่ชาวบ้านมีงานบุญ งานมหรสพ งานฉลอง พวกชาวบ้านเชิญนางวิสาखाไปบริโภคนั้นคนแรกในงานนั้น ๆ นางวิสาखाเปรียบเหมือนสิ่งอันเป็นบุญตาแก่บุคคลผู้พบเห็น มีอิริยาบถ 4 งดงามประชาชนเห็นนางเดินไปวัด(วิหาร)พร้อมด้วยธิดาและหลานสาว ถ้ามว่า “ในหญิงเหล่านี้คนไหนคือวิสาखा?” และเมื่อเห็นนางวิสาखाเดินไปก็ชื่นชมในกิริยาท่าทางอันงดงาม คิดอยู่ในใจว่า “บัดนี้ ของงดงามไปสักหน่อยเกิด แม่เจ้าเดินของเราเดินไปอยู่นั้นแหละ งดงามยิ่ง” เมื่อเห็นนางยืนก็จะคิดว่า “บัดนี้ ของงดงามน้อยหนึ่งเกิด แม่เจ้าของเรานอนอยู่ งดงามยิ่ง” นางวิสาखाเป็นแบบอย่างที่ดีงามของบ้านเมืองเป็นผู้นำของอุบาสิกา นางผู้เป็น “มิตรา มารดา” สมัยหนึ่ง นางวิสาขากราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าไปเสวยภัตตาหารที่บ้าน พวกนิครนถ์ (ชีเปลือย) ทราบข่าว พวกเขาล้อมเรือนมิตราเศรษฐีไว้ เมื่อจัดแจงทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นางวิสาखाส่งคนไปกราบเรียนมิตราเศรษฐีเพื่อให้มาประเคน (อังคาส) ภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ พวกนิครนถ์ห้ามไม่ให้มิตราเศรษฐีไปเข้าพระพุทธเจ้า เมื่อถวายภัตตาหารเสร็จ นางวิสาखाส่งคนไปกราบเรียนมิตราเศรษฐีเพื่อให้มาฟังธรรม เศรษฐีเห็นว่าถ้าไม่ไปเสียบ้างจะเป็นการเสียมารยาทเกินไป จึงตัดสินใจไปตามคำเชิญของสะเก้ว พวกนิครนถ์เห็นว่าเศรษฐีคงจะไปฟังธรรมแน่ จึงนัดแนะสั่งการให้เศรษฐีนั่งห่าง ๆ พระพุทธเจ้า นั่งอยู่คนละมุมกับพระพุทธเจ้าพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาให้มิตราเศรษฐีฟังตามสมควรแก่อุปนิสัย เมื่อแสดงธรรมจบ มิตราเศรษฐีบรรลุมรรคเป็นโสดาบัน ศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา ตั้งนางวิสาखाซึ่งเป็นหญิงสะเก้วไว้ในฐานะเป็น “มารดา” นางวิสาखाจึงได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “มิตรา มารดา” และเมื่อนางได้ตั้งบุตรชายคนหนึ่งว่า “มิตระ” นางวิสาखाชื่อว่าทำความดีครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฐานะ ในฐานะเป็นธิดาก็เป็นคนกตัญญูกตเวที รักษาตัวดีงามในฐานะเป็นธิดา(แก้ว)ประจำตระกูล ในฐานะเป็นสะเก้วก็ปฏิบัติดูแลบิดามารดาของสามีและสามีมิได้ขาดตกบกพร่อง ในฐานะเป็นสมาชิกชุมชนบ้านเมืองก็เป็นผู้นำนางได้ทำหน้าที่สืบสานพระพุทธศาสนาในทุก

ด้าน อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการพระสงฆ์ในครั้งพุทธกาลช่วยเผยแผ่พระธรรมในหมู่ อุบาสกอุบาสิกา (พระเทพวชิรบัณฑิต, 2564)

อภิปรายเชิงวิชาการ

การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะกรณีภาพของนางวิสาขามหาอุบาสิกาในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร สามารถวิเคราะห์ได้ผ่านการบูรณาการหลายกรอบแนวความคิดทางวิชาการหลายสาขา ซึ่งช่วยเปิดมิติการตีความทั้งด้านศิลปะ ความหมาย และบริบททางสังคม ดังนี้ ในมิติของ พุทธศิลป์ ภาพนางวิสาขามหาอุบาสิกาเสนอในฐานะ “อุบาสิกาเอก” ผู้เป็นแบบอย่างแห่งการทำบุญ (ทาน) และการอุปถัมภ์พระพุทธรูป การจัดวางองค์ประกอบ ท่าทาง เครื่องแต่งกาย และบริบทของฉาก ล้วนสะท้อนอุดมคติของสตรีผู้มีศรัทธาและสถานะทางสังคมสูงในคติพุทธศาสนาแบบเถรวาท ซึ่งได้รับการตีความและปรับใช้ในบริบทไทย ในเชิง สัญลักษณ์วิทยา ภาพนางวิสาขามหาอุบาสิกาไม่ได้เป็นเพียงการเล่าเรื่อง แต่ยังแฝงด้วยรหัสทางสัญลักษณ์ เช่น เครื่องทรงที่บ่งบอกฐานะ ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ระหว่างตัวละครกับพระพุทธรูป หรือฉากการถวายทานที่สื่อถึง “บุญกิริยา” การอ่านภาพในระดับสัญลักษณ์วิทยาจะช่วยให้เราเห็นว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน” ขณะที่ สัญลักษณ์วิทยา จะนำไปสู่การตีความเชิงลึกถึงค่านิยมเรื่องเพศ อำนาจ และศีลธรรมในสังคมรัตนโกสินทร์ ในกรอบประวัติศาสตร์ศิลป์การวิเคราะห์รูปแบบและเทคนิค เช่น การใช้สี เส้น การจัดองค์ประกอบ และการรับอิทธิพลจากศิลปะจีนหรือเปอร์เซียในบางช่วง จะช่วยให้เข้าใจพัฒนาการของจิตรกรรมฝาผนังในสมัยรัตนโกสินทร์ รวมถึงบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างภาพ เช่น บทบาทของราชสำนักในการกำหนดเนื้อหาและอุดมการณ์ สุดท้าย ในมิติของ การศึกษาสตรีในพุทธศาสนา ภาพนางวิสาขามหาอุบาสิกาเปิดโอกาสให้ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับบทบาทของสตรี เช่น สตรีถูกนำเสนอในฐานะ “ผู้ให้” มากกว่า “ผู้รู้” หรือไม่? การเน้นบทบาทด้านการอุปถัมภ์ศาสนา สะท้อนการจำกัดพื้นที่ทางอำนาจของสตรีหรือเป็นการสร้างพื้นที่เชิงศีลธรรมรูปแบบหนึ่ง? การอ่านเช่นนี้ช่วยให้เห็นทั้งการยืนยันและการต่อรองอำนาจของผู้หญิงในสังคมพุทธแบบไทย และการอภิปรายเชิงวิชาการต่อภาพจิตรกรรม “นางวิสาขามหาอุบาสิกา” ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) สามารถวิเคราะห์เจาะลึกผ่านมิติของประวัติศาสตร์ศิลป์ คติชนวิทยา และบริบททางสังคมวัฒนธรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงตอนกลางได้ดังนี้

1.การเปลี่ยนผ่านจาก "ศิลปะอุดมคติ" สู่ "สำนึกระเบียบวินัยพุทธ"

การเปลี่ยนผ่านจาก "ศิลปะอุดมคติ" สู่ "สำนึกระเบียบวินัยพุทธ" ภาพนี้สะท้อนลักษณะเด่นของงานช่างในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นช่วงที่ศิลปะไทยเริ่มรับอิทธิพลจากตะวันตกและการสังคายนาความรู้ การสร้างมิติแม้จะยังรักษาความแบบฉบับ 2 มิติตามจารีต แต่เริ่มมีการใช้ เส้นทแยงมุม ของอาคารและโครงสร้างสถาปัตยกรรมเพื่อสร้างระยะใกล้-ไกลส่วนกายวิภาค (Anatomy) สังเกตการวาดกล้ามเนื้อและความสมจริงของใบหน้าตัวละครประกอบ (เช่น บุคคลที่มองจากหน้าต่าง) ที่เริ่มมีลักษณะเฉพาะตัวมากกว่าใบหน้าที่เป็นแบบแผน ของตัวละครหลักอย่างพระพุทธรูป

2.รหัสทางชนชั้นและอารมณ์ขัน

ในเชิงวิชาการ ภาพนี้คือบันทึกทางประวัติศาสตร์เรื่องเครื่องแต่งกายชนชั้นสูงเครื่องมหายศสาธน์ แม้ในทางพุทธประวัติจะกล่าวถึงชุนกยงอัญมณี แต่นายช่างไทยได้ตีความใหม่ผ่านบริบทไทย โดยเขียนให้นางวิสาขามหาอุบาสิกาทรงปลีกกล้วยและเครื่องประดับทองลงยา ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์ของสตรีชั้นสูงในราชสำนักสยาม การแบ่งกันพื้นที่การใช้กำแพงและหน้าต่างเป็นการแบ่งพื้นที่ระหว่าง “โลกศักดิ์สิทธิ์” (พื้นที่ของพระพุทธรูป) และ “โลกฆราวาส” (พื้นที่ของนางวิสาขามหาอุบาสิกาและบริวาร) อย่างชัดเจน

3. วิเคราะห์ผ่านเลนส์สังคมวิทยา

ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของ "สตรี" ในพุทธศาสนาผ่านมุมมองของช่างสมัยรัตนโกสินทร์ แม้พระพุทธเจ้าจะเป็นศูนย์กลาง แต่ภาพนี้เน้นย้ำถึง "อำนาจทางเศรษฐกิจของสตรี" โดยนางวิสาขาในฐานะผู้บริจาคมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังฆกรรม การปรากฏตัวของบริวารที่มองผ่านช่องหน้าต่าง สะท้อนถึงโครงสร้างสังคมแบบเจ้าขุนมูลนายที่รายล้อมอยู่รอบตัวละครหลัก จิตรกรรมชิ้นนี้จึงมิใช่เพียงภาพประกอบเรื่องราวในคัมภีร์ แต่เป็นที่บันทึกรอยต่อของความเชื่อ พลังศรัทธา และการปรับตัวของงานช่างไทยที่เริ่มรับเอาความเป็นสากลเข้ามา แต่ยังคงรักษาของพุทธศิลป์ไทยไว้

ความไม่ประมาทเป็นยอดแห่งกุศลธรรมทั้งปวง เป็นที่ประชุมรวมลงแห่งธรรมทั้งหลาย จุรรอยเท้าของสรรพสัตว์ทั้งหลายในพื้นชมพูทวีป ย่อมประชุมรวมลงในรอยเท้าช้าง ฉะนั้น บุคคลใดที่ไม่ประมาทความคิด คำพูด และการกระทำของบุคคลนั้น ย่อมถูกต้องร่องรอยในธรรมของพระอริยเจ้าทั้งหลาย หากเรามีความไม่ประมาทฝังลึกอยู่ในใจแล้ว เราจะใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีชีวิตที่สมบูรณ์บริบูรณ์ ซึ่งความไม่ประมาทที่แท้จริงนั้นคือ การมีสติอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตลอดเวลา ใจหยุดนิ่งอยู่กลางธรรมะ กลางพระรัตนตรัย หากทำได้อย่างนี้ ก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างไม่ประมาท เป็นชีวิตที่ปลอดภัย และมีชัยชนะแท้จริง (พระเทพญาณมหามุนี, 2564)

สรุป

จิตรกรรมฝาผนังไทยโดยเฉพาะภาพนางวิสาขาในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ได้สะท้อนบทบาทของสตรีในฐานะอุปาสิกาผู้มีศรัทธาและผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด ผ่านองค์ประกอบทางภาพ เช่น การแต่งกายแบบสตรีชั้นสูง เครื่องประดับที่บ่งบอกสถานะ และท่าทางสำรวมในการถวายทานหรือสนทนาธรรมกับพระพุทธเจ้า การจัดองค์ประกอบที่วางพระพุทธเจ้าเป็นศูนย์กลาง และนางวิสาขาในตำแหน่งผู้ถวาย ยิ่งตอกย้ำบทบาทของสตรีในฐานะ “ผู้ให้” และ “ผู้สนับสนุน” ศาสนาภาพเหล่านี้จึงไม่เพียงทำหน้าที่เล่าเรื่องพุทธประวัติ แต่ยังเป็นสื่อสะท้อนค่านิยมทางสังคมและโครงสร้างบทบาททางเพศในสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ในเชิงวิชาการ ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าจิตรกรรมฝาผนังควรถูกทำความเข้าใจในฐานะ “ระบบสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม” ที่ทำงานหลายระดับพร้อมกัน ทั้งการถ่ายทอดหลักธรรม การสร้างอุดมคติของสตรี และการกำหนดกรอบบทบาททางสังคมของผู้หญิง การนำเสนอภาพนางวิสาขาในฐานะสตรีผู้เปี่ยมศรัทธา แม้เป็นการยกย่องคุณธรรม แต่ก็มีส่วนในการกำกับบทบาทของสตรีให้อยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับ การวิเคราะห์เช่นนี้จึงตอกย้ำความสำคัญของการบูรณาการกรอบแนวคิดสหวิทยาการ ได้แก่ พุทธศิลป์ สัญลักษณ์วิทยา การศึกษาสตรี และวัฒนธรรมทางสายตา เพื่อเปิดมิติการตีความศิลปะไทยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังไทย

เอกสารอ้างอิง

- สน สีมাত্রัง สมคิด จิระทัศนกุล บุหลง ศรีกนก และเบญจมาศ แพทอง. (2549). วิหารพระนอนวัดโพธิ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด
- พระเทพวัชรบัณฑิต. (2564). ชีวิตและงานของนางวิสาขา มหาอุปาสิกา. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2569, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/35351>
- พระเทพญาณมหามุนี. (2564). มหาอุปาสิกาวิสาขา. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2569, จาก <https://www.dmc.tv/ebook/496>

8400.org. (2546). เอตทัคคะ หมวดอุบาสิกา นางวิสาขา เอตทัคคะฝ่ายอุบาสิกา. สืบค้น 9 พฤษภาคม 2569, จาก <https://84000.org/one/4/index.shtml>

กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. (2566). นางวิสาขา มหาอุบาสิกา สืบค้น 25 มีนาคม 2569, จาก <https://cpc.rtaf.mi.th/images/Dhammanusasana/192Dhammanusasana.pdf>

สุนทรภู์ : ความเป็นอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น
และผลกระทบจากอำนาจปิตาธิปไตย

SUNTHORN PHU : LIFE UNDER EARLY RATTANAKOSIN COURT CULTURE
AND THE IMPACT OF PATRIARCHY

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ, พระครูปลัดณฐกร ปฎิภาณเมธี

Natawut Klaisuwan, Phrakhrupalad Nathakorn Patibhanamedhi

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahmakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail: natawut.kla@mbu.ac.th

Received March 3, 2026

Revised May 24, 2026

Accepted June 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นอยู่ของสุนทรภู์ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับผลกระทบจากอำนาจปิตาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้วัฒนธรรมราชสำนักจากวังหลัง วังหลวง วังหน้า ทำให้สุนทรภู์สามารถปรับตัวเข้ากับอำนาจแห่งระบอบปิตาธิปไตยได้ดี นำไปสู่การเข้ารับราชการจนมีชื่อเสียง แต่การเข้าสู่อำนาจในระบอบปิตาธิปไตย ทำให้สุนทรภู์ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ โดยผลกระทบทางบวกทำให้สุนทรภู์ได้รับการอุปการะจากเจ้านายทั้งในยามรุ่งเรืองและตกอับ ส่วนผลกระทบในทางลบทำให้สุนทรภู์เกิดความเดือดร้อนทั้งกายและใจ แต่สุนทรภู์ก็ยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น เพราะผลจากการเรียนรู้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำให้สุนทรภู์ยอมรับทุกสภาพที่เกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: สุนทรภู์, วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น, ปิตาธิปไตย

Abstract

This academic article aims to study the life of Sunthorn Phu under early Rattanakosin court culture and the impact of patriarchal power. The results of the study found that learning court culture from the Rear Palace, the Grand Palace, and the Front Palace enabled Sunthorn Phu to adapt well to the power of the patriarchal system, which led to his entry into royal service until he became renowned. However, his entry into power within the patriarchal system brought Sunthorn Phu both positive and negative effects. As for the positive effects, Sunthorn Phu received the patronage of his royal masters both in times of prosperity and in times of decline; as for the negative effects, Sunthorn Phu suffered distress in both body and mind. Nevertheless, Sunthorn Phu accepted the effects that arose, because the result of learning early Rattanakosin court culture enabled Sunthorn Phu to accept every condition that arose.

Keywords: Sunthorn Phoo, Early Rattanakosin Court Culture, Patriarchy

บทนำ

สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมปิตาธิปไตยที่กำหนดให้ผู้ชายมีพื้นที่ทางความคิด มีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงทุกด้าน ดังจะเห็นได้ว่าการเมืองการปกครองของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาจนถึงรัตนโกสินทร์ นโยบายในการปกครองบ้านเมืองล้วนเกิดจากความเห็นของผู้ชาย

เมื่อมองมาที่วิถีชีวิตของกวีผู้มีชื่อเสียงในแต่ละยุคจะเห็นได้ว่า กวีผู้สร้างสรรค์วรรณคดีในยุคต่าง ๆ ล้วนอยู่ภายใต้ระบอบปิตาธิปไตยทั้งสิ้น และกวีส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่มีความเกี่ยวข้องกับราชสำนัก ทั้งนี้ ความเกี่ยวข้องกับราชสำนักทำให้กวีเหล่านั้นกลายเป็นผู้มีชื่อเสียงโด่งดังมาจนถึงปัจจุบัน เช่น เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์ กวีเอกของไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย สุนทรภู่กวีเอกของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

สุนทรภู่เป็นกวีเอกของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากกว่ากวีคนอื่น ๆ ที่เกิดร่วมสมัยกัน ความโด่งดังของสุนทรภู่ทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทั้งนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2545) ได้ตรัสถึงความมีชื่อเสียงโด่งดังของสุนทรภู่ไว้ว่า ถ้าจะลองให้เลือกกวีไทย บรรดาที่มีชื่อเสียงปรากฏมาในพงศาวดาร คิดเอาแต่ที่วิเศษสุดเพียง 5 คน ใคร ๆ เลือกก็เห็นจะเอาชื่อสุนทรภู่ไว้ใน 5 คนนั้นด้วย

พระดำรัสข้างต้นของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นการยืนยันให้เห็นว่า สุนทรภู่ คือ กวีผู้มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นอันดับต้น ๆ ของไทย ทว่าความโด่งดังและการได้มาซึ่งชื่อเสียงของสุนทรภู่ นั้น นอกจากความมีปฏิภาณไหวพริบทางด้านการประพันธ์ของสุนทรภู่แล้ว สิ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้สุนทรภู่กลายเป็นกวีผู้มีชื่อเสียงโด่งดังมาทุกยุคทุกสมัยนั้น เป็นผลจากอำนาจของ วัฒนธรรมราชสำนักในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับระบอบปิตาธิปไตย ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษา ในบทความเรื่องนี้ จึงมุ่งไปที่ประเด็นวัฒนธรรมราชสำนักสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับอำนาจของระบอบปิตาธิปไตยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของสุนทรภู่เป็นหลัก แต่ก่อนที่จะได้ศึกษาตามความมุ่งหมาย ผู้เขียนขอกล่าวถึงวัฒนธรรมราชสำนักสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับแนวคิดระบอบปิตาธิปไตย เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้นกับระบอบปิตาธิปไตย

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ ช่วงเวลาแห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) โดยสืบทอดวัฒนธรรมราชสำนักมาจากกรุงศรีอยุธยา เป็นต้นว่าวัฒนธรรมด้านการปกครองใช้รูปแบบการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีการบริหารราชส่วนกลางผ่านหน่วยงานสำคัญ ได้แก่ สมุหนายกที่ดูแลหัวเมืองฝ่ายใต้ สมุหนายกที่ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือ และโกษาธิบดี หรือพระคลังที่ดูแลหัวเมืองตะวันออกตลอดจนหัวเมืองชายทะเล สำหรับการปกครองส่วนภูมิภาคใช้ตามหลักการ ที่อยุธยาเคยใช้ คือ แบ่งเขตการปกครอง เป็นหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองประเทศราช (दनัย ไชยโยธา, 2550)

สำหรับวัฒนธรรมทางด้านวรรณคดีนั้นจะเห็นได้ว่าราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้ฟื้นฟูวรรณคดีอยุธยา ด้วยการนำวรรณคดีที่สูญหายไปเมื่อเสียกรุงแก่พม่าครั้งที่ 2 มาแต่งใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 1 และมีการปรับปรุงคุณภาพวรรณคดีให้มีความงดงามทางด้านวรรณศิลป์อย่างสูงส่งในสมัยรัชกาลที่ 2 ผ่านการวิจารณ์จากที่ประชุมกวีในราชสำนัก ทั้งยังมีการนำวรรณคดีออกเผยแพร่ให้ประชาชนโดยการ จารึกลงในแผ่นศิลาติดไว้ที่ฝาผนังตามพระระเบียงต่าง ๆ ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามในสมัยรัชกาล ที่ 3 (ยุพร แสงทักษิณ, 2553) โดยวัฒนธรรมทางด้านนี้ทำให้สุนทรภู่มีชื่อเสียงปรากฏเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

ในส่วนของวัฒนธรรมด้านการศึกษาจะเห็นได้ว่า ชนชั้นสูงในราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตั้งแต่เจ้านายและขุนนาง นิยมส่งบุตรหลานให้ศึกษาเล่าเรียนทางด้านอักษรศาสตร์เพื่อการเข้ารับราชการในราชสำนัก โดยในขั้นต้นเป็นการศึกษาเพื่อให้อ่านออกเขียนได้โดยใช้แบบเรียนจินตามณี แบบเรียนประถม ก กา ตามที่ใช้

กันมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นอ่านออกเขียนได้แล้วก็จะเป็นการศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูงตามความถนัดของแต่ละคน เช่น วิชาทหาร วิชาช่าง การแต่งคำประพันธ์ เป็นต้น (เบญจวรรณ สุนทรากุล, 2559) โดยวัฒนธรรมทางด้านนี้มีผลให้สุนทรภู่ออกไปศึกษาตามระบบวัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เมื่อพิจารณาสภาพสังคมราชสำนักสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3) อันเป็นช่วงที่สุนทรภู่ออกมาเห็นได้ว่าเป็นสังคมปิตาธิปไตย โดยมีโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินสูงสุดอยู่ที่พระมหากษัตริย์ รองลงมาคือกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ถัดมา คือ กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (วังหลัง) อันถือได้ว่าเป็นผู้บริหารสูงสุดในสายการปกครองระดับประเทศนอกจากนี้ยังมีพระราชวงศ์ที่เป็นผู้ช่วยอยู่ในสายการปกครองระดับกลางภายใต้ระบอบปิตาธิปไตย โดยทำหน้าที่กำกับราชการกรม กอง ต่าง ๆ โดยพระราชวงศ์เหล่านี้จะได้รับการแต่งตั้งให้ทรงกรม ตั้งแต่ชั้นกรมหมื่น กรมขุน กรมหลวง กรมพระ เพื่อควบคุมกำลังคน นอกจากนี้ยังมีขุนนางซึ่งมียศ ตั้งแต่หมื่น ขุน หลวง พระ พระยา เจ้าพระยา ทำหน้าที่ควบคุมบังคับบัญชาตามสายงานเพื่อให้ราชการบ้านเมือง เดินหน้าไปตามนโยบายการปกครองประเทศของพระมหากษัตริย์ (วิไลเลขาถาวรธนาสาร และคณะ, 2563) ทั้งนี้จากข้อมูลในเอกสารทางประวัติศาสตร์ไม่ปรากฏว่า ผู้หญิงมีสิทธิหรือมีส่วนร่วมในสายงานการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ต่อจากนี้จะกล่าวถึงสุนทรภู่ออกมาอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น และผลกระทบจากอำนาจอิตาธิปไตยในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

สุนทรภู่ออกมาอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น

หากศึกษาประวัติของสุนทรภู่ออกมาตั้งแต่เกิดจนตายจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมราชสำนักสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นส่งผลให้สุนทรภู่ออกมา มีความผูกพันกับเจ้านายทั้ง 3 วัง คือ วังหลัง วังหลวง วังหน้า ผลจากการมีชีวิตอยู่กับวังทั้ง 3 แห่ง ทำให้สุนทรภู่ออกมาได้รับวิถีชีวิต จนเกิดเป็นแนวทางที่สุนทรภู่ออกมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ เจ้านายทั้ง 3 แห่ง มีส่วนในการสร้างสรรค์แนวคิดในการดำรงชีวิตของสุนทรภู่ออกมา ดังนี้

1. วังหลัง : วัฒนธรรมราชสำนักแห่งการเรียนรู้

เมื่อศึกษาภูมิหลังของสุนทรภู่ออกมาจากผลงานที่แต่งไว้ โดยเฉพาะนิราศเรื่องต่าง ๆ พบว่า ชีวิตวัยเด็กของสุนทรภู่ออกมาอาศัยอยู่กับมารดาที่รับราชการเป็นนางพระนมในพระองค์เจ้าหญิงจกมล พระธิดาของกรมพระราชวังหลัง (ประทีป วาทิกทินกร, 2565) ผลจากการอาศัยอยู่กับมารดาที่วังหลังนี้ ทำให้สุนทรภู่ออกมาความเป็นอยู่ตามแบบคนชั้นสูงในราชสำนัก กล่าวคือ ได้รับการศึกษาเบื้องต้น โดยศึกษาที่วัดชีปะขาวดังที่กล่าวไว้ในโคลงนิราศสุพรรณ ความว่า

วัดปขาวครวรวรณัฐ	เรียนเขียน
ทำสุรทสอนเสมียน	สมุทน้อย
เดินรวางรวงเวียน	หว่างวัด ปขาวเอย
เคยขึ้นกลืนกลืนสร้อย	สวาดิห้างกลางสวน

(สุนทรภู่ออกมา, 2543)

การศึกษาของสุนทรภู่ออกมาไม่ได้หยุดอยู่กับการอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สุนทรภู่ออกมาได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นไป โดยเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเข้ารับราชการตามความนิยมของชาวไทยผู้ใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมราชสำนัก โดยการศึกษาในระดับนี้ ผู้เรียนต้องเรียนรู้วิชาอักษรศาสตร์ชั้นสูง เพื่อให้เกิดความรู้และความเชี่ยวชาญจนสามารถเข้ารับราชการได้ (ธวัช ปุณโณทก, 2559) ทั้งนี้สุนทรภู่ออกมาคงจะได้เรียนรู้ทักษะการแต่งคำประพันธ์จากการใช้ชีวิตในวังหลังจนเกิดความแตกฉาน โดยคำประพันธ์ประเภทกลอนเป็นคำประพันธ์ที่

สุนทรภู่มีความถนัดและแต่งได้ดีที่สุด ทั้งยังมีความไพเราะทางด้านเสียง ยิ่งกว่ากลอนในสมัยก่อนหลายเท่า เหตุที่เป็นดังนี้เนื่องจากสุนทรภู่ ได้เพิ่มเติมสัมผัสในเข้าไปในกลอน ตามวรรคต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นเสียงสัมผัสที่มีจังหวะอ่อนนุ่มน่าฟัง จนเกิดเป็นกลอนแบบสุนทรภู่ที่กวีสมัยหลังนิยมแต่งตามกันมาก แม้กระทั่งการสอนเรื่องการแต่งกลอนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ครูผู้สอนก็มักนำกลอนแบบสุนทรภู่มานำใช้เป็นต้นแบบในการสอนให้นักเรียนฝึกหัดแต่งกลอน

นอกจากสุนทรภู่มิมีความสามารถในการแต่งกลอนแล้ว สุนทรภู่มิมีความสามารถในการแต่งกาพย์ยานี 11 กาพย์ฉิ่ง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 และโคลงสี่สุภาพได้ดี ด้วยความที่สุนทรภู่มิมีความรอบรู้ทั้งยังเชี่ยวชาญด้านการแต่งกลอน ดังนั้นในขณะที่สุนทรภู่อาศัยอยู่ในวังหลัง สุนทรภู่อาจได้เป็นส่วนหนึ่งของการแปลพงศาวดารจีนเรื่องไซฮั่น ที่กรมพระราชวังหลังรับพระบรมราชโองการจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชให้เป็นผู้อำนวยการแปล (สมพันธ์ เลขพันธ์, 2561) ด้วยก็อาจเป็นได้

ผลจากการใช้ชีวิตในวังหลังอันเป็นพื้นที่แห่งวัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำให้สุนทรภู่มิมีความรอบรู้ในการแต่งกลอน ซึ่งสุนทรภู่นำความรู้ที่ไปสร้างคุณค่าให้กับตนเองจนก้าวเข้าสู่ความยิ่งใหญ่แห่งวังหลวง ซึ่ง ณ ที่แห่งนี้ เป็นสถานที่ที่สุนทรภู่ออกมามีความสุขมากที่สุด และโหยหามากที่สุดในชีวิต

2. วังหลวง : วัฒนธรรมราชสำนักแห่งกาพย์กลอน

การเข้าสู่วัฒนธรรมราชสำนักวังหลวงของสุนทรภูู่ เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชี่ยวชาญในการแต่งกลอน เพราะในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ทราบกิตติศัพท์และชื่อเสียงของสุนทรภูู่ จึงทำให้พระองค์พอพระทัยในความสามารถและความรอบรู้ ทั้งยังทรงเล็งเห็นว่าสุนทรภูู่จะช่วยทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านการประพันธ์ได้ดี ประกอบกับสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรีให้การสนับสนุน (ชลดา เรื่องรักลิขิต, 2548) ทำให้สุนทรภูู่มีโอกาสเข้ารับราชการในวังหลวง

เมื่อสุนทรภูู่ถวายตัวเข้ารับราชการในวังหลวงแล้ว สุนทรภูู่ได้ใช้ไหวพริบปฏิภาณรวมทั้งสติปัญญาถวายการรับใช้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยอย่างสุดความสามารถ จนขึ้นสู่ตำแหน่งกวีที่ปรึกษาได้เข้าเฝ้าใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพอพระทัยที่สุนทรภูู่เป็นกวีเพียงผู้เดียวในที่ประชุมที่สามารถต่อกลอนของพระองค์ได้ถึง 2 ครั้ง ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2545) กล่าวไว้ดังนี้

การต่อกลอนครั้งที่ 1 เกิดขึ้นในขณะที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์มาถึงตอนที่นางสีดากำลังจะผูกคอตาย ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเห็นว่าบทเดิมของรัชกาลที่ 1 มีความเยิ่นเย้อ ไม่เหมาะกับการแสดง จึงทรงแก้ไขข้อความใหม่เป็น

จึงเอาผ้าผูกพันกระสันรัด

เกี่ยวกระหวัดกับกิ่งไผ่ใหญ่

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์ได้เพียงสองวรรคดังกล่าวก็ทรงพระราชนิพนธ์ต่อไปไม่ได้ บรรดา กวีที่ปรึกษาที่เฝ้าอยู่ก็จนปัญญา แต่สุนทรภูู่สามารถแสดงปฏิภาณกวีให้ประจักษ์ได้ด้วยการขยายความต่อไปว่า

ชายหนึ่งผูกคออรไท

แล้วทอดองค์ลงไปจะให้ตาย

บัดนั้น

วายุบุตรแก้ได้ตั้งใจหมาย

จึงเข้ามาบนบอบบอบกาย

กราบถวายบังคมก้มพักตร์

การแสดงปฏิภาณไหวพริบต่อหน้าพระที่นั่งของสุนทรภูู่ สร้างความพอพระทัยให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นอย่างยิ่ง ครั้นในครั้งที่ 2 สุนทรภูู่ก็ได้ต่อกลอนถวายอีก ซึ่งครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนที่ศึกสิบขุนสิบรถ โดยทรงพรรณนาถึงบทสมรของทศกัณฐ์ ดังนี้

รถที่นั่ง	บุษบกบัลลังก์ตั้งตระหง่าน
กว้างยาวใหญ่เท่าเขาจักรวาล	ยอดเยี่ยมเทียมวิมานเมืองแมน
ดุมวงกงหันเป็นคว้นคว้าง	เทียมสิงห์วังว้างข้างละแสน
สารถึขับขี่เข้าแดน	พื้นแผ่นดินกระเด็นไปเป็นจุน

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์ได้เพียง 1 บท ก็ทรงพระราชนิพนธ์ต่อไม่ได้ จึงมีรับสั่งให้สุนทรภู่แต่งต่อ ฝ่ายสุนทรภู่ได้แสดงปฏิภาณไหวพริบเชิงกวีให้เป็นที่ประจักษ์ในครั้งที่ 2 ดังนี้

นทีตีฟองนองระลอก	คลื่นกระฉอกกระฉ่อนชลชั้นซุ่น
เขาพระเมรุเอนเอียงอ่อนละมุน	อนนต์หนุนดินดานสะท้านสะเทือน
ทวยหาญโห่ร้องก้องกัมปนาท	สุธาวาสไหวหวั่นลั่นเลื่อน
บดบังสุริยันตะวันเดือน	คลาดเคลื่อนจัตรงค์ตรงมา

บทประพันธ์ที่สุนทรภู่แต่งต่อนี้ เป็นที่พอพระทัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นคำรบสอง ในการนี้พระองค์จึงทรงแต่งตั้งสุนทรภู่ให้มียศเป็นขุนสุนทรโวหาร เกิดชื่อเสียงเกียรติยศและบารมี ทั้งยังได้เป็นพระอาจารย์ถวายพระอักษรพระราชโอรสองค์สำคัญของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ เจ้าฟ้าชายอาภรณ์องค์ด้วย

จากที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า วัฒนธรรมวังหลวงหรือวัฒนธรรมราชสำนักแห่งกาพย์กลอน ส่งผลให้สุนทรภู่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อครั้งยังอยู่ที่วังหลัง เพราะการใช้ชีวิตในวังหลวงภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักแห่งกาพย์กลอน ทำให้สุนทรภู่ได้เป็นบุคคลสำคัญของที่ประชุมกวีเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจะต้องขอคำปรึกษาทุกครั้งเมื่อทรงมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการพระราชนิพนธ์วรรณคดี

3. วังหน้า : วัฒนธรรมราชสำนักแห่งการสร้างสรรค์วรรณคดี

สุนทรภู่อุทิศกำลังมาบารมีได้ระยะหนึ่งจึงกลับเข้ารับราชการอีกครั้งในวังหน้า โดยขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวในตำแหน่งพระสุนทรโวหาร เจ้ากรมพระอาลักษณ์ฝ่ายพระราชวังบวร ทั้งนี้การเข้ามาอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักวังหน้า ทำให้สุนทรภู่มีโอกาสสร้างสรรค์วรรณคดีถวายแด่เจ้านายวังหน้า เช่น แต่งบทละครเรื่องอภัยนุราช ถวายพระองค์เจ้าหญิงดวงประภา พระธิดาพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้สุนทรภู่อยังได้แต่งเสภาพระราชพงศาวดาร ถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และยังได้แต่งบทเห่กล่อมพระบรรทม 4 เรื่อง ได้แก่ บทเห่เรื่องจันทรยา บทเห่เรื่องกาเกี บทเห่เรื่องโคบุตร และบทเห่เรื่องพระอภัยมณี สำหรับใช้ขับกล่อมเจ้านายที่ยังทรงพระเยาว์

การศึกษาประเด็นการใช้ชีวิตของสุนทรภู่ในวัง 3 แห่ง ทำให้มองเห็นพัฒนาการของการเติบโตภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้นของสุนทรภู่มาตั้งแต่ปฐมวัย มัชฌิมวัย และปัจฉิมวัย กล่าวคือ การอาศัยอยู่ในวังหลังทำให้สุนทรภู่อ่านรู้ด้านการแต่งกลอน กาพย์ โคลง เพราะได้เรียนรู้ตามธรรมเนียมของชายผู้อยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนัก และสุนทรภู่ได้นำความรู้ที่อันเกิดจากการศึกษาเล่าเรียน มาสร้างเนื้อสร้างตัวจนกลายเป็นที่รู้จักในแวดวงกวีสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทั้งนี้แม้ว่าสุนทรภู่จะตกกระทบบารมีอยู่ช่วงหนึ่ง แต่ด้วยความเป็นผู้มีไหวพริบดีเลิศทั้งยังได้รับความสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำให้สุนทรภู่ได้กลับเข้ารับราชการอีกครั้ง จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรมในขณะที่มีอายุได้ 80 ปี

สุนทรภู่กับชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากอำนาจปิศาจไทย

ตามแนวคิดทฤษฎี ระบอบปิศาจไทย คือ ระบอบที่กำหนดให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงทั้งยังแสดงแนวคิดผู้ชาย คือ ศูนย์กลางของสังคมมนุษย์ เพราะเป็นเพศที่เข้มแข็ง มีเหตุผล และมีความเป็นผู้นำ

(ธนพร หมูคำ, 2567) ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของผู้หญิง เพราะผู้หญิงมักถูกลดทอนคุณค่า ตลอดจนสิทธิเสรีภาพ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม (อรทัย เพี้ยยุระ, 2561)

แม้ว่าแนวคิดปิตาธิปไตยจะอธิบายถึงความเป็นใหญ่ของผู้ชายที่มีเหนือกว่าผู้หญิง และผู้หญิงมักได้รับผลกระทบจากระบบนี้ แต่เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาศึกษาชีวประวัติและผลงานของสุนทรภู่จึงทำให้เห็นว่าแม้สุนทรภู่อจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบปิตาธิปไตย แต่สุนทรภู่อได้รับผลกระทบจากการดำรงชีวิตในระบบปิตาธิปไตยเช่นกัน

การดำรงชีวิตของสุนทรภู่อภายใต้ระบบปิตาธิปไตย ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของสุนทรภู่อ ทั้งทางบวกและทางลบ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากวิถีชีวิตของสุนทรภู่อที่ผ่านประสบการณ์จากการดำรงชีวิตภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น ดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก

การดำรงตนภายใต้ระบบปิตาธิปไตยของสุนทรภู่อ ส่งผลกระทบทางบวกต่อสุนทรภู่อในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เนื่องจากสุนทรภู่ออาศัยอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักอันเป็นแหล่งของอำนาจปิตาธิปไตยมาตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้ได้รับการชุบเลี้ยงจากเจ้านาย ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่ของสุนทรภู่อในช่วงเยาว์วัยจึงมีความสุขสบายในระดับหนึ่ง ดังที่กล่าวไว้ในนิราศวัดเจ้าฟ้า เมื่อครั้งได้รับพระเมตตาจากเจ้าครอกทองอยู่ (ชายาในกรมพระราชวังหลัง) ความว่า

พระคุณเอยเคยทำนุอุปถัมภ์	ได้อิ่มหนำค่ำเช้าไม่เศร้าหมอง
แม่นทุลลามาอย่างนี้ทั้งพี่น้อง	ไหนจะต้องอดอยากลำบากกาย
นี้สิ้นบุญทุลลาระหม่อมจึ่งตรอมอก	ออกกระหกระเหินไปน่าใจหาย
เห็นที่ปลงทรงสูญเสียยังมุนทราย	แสนเสียดายยังจะคืนสิ้นชีวัน

(สุนทรภู่อ, 2543)

ความเป็นอยู่ของสุนทรภู่อในวังหลังครั้งเยาว์วัย ทำให้สุนทรภู่อได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมของราชสำนักผ่านการรับใช้เจ้านาย ทั้งนี้การได้ตามเสด็จกรมพระราชวังหลัง ย่อมทำให้สุนทรภู่อเรียนรู้ขนบธรรมเนียมผ่านประสบการณ์จริง ดังที่กล่าวไว้ในโคลงนิราศสุพรรณ ความว่า

สรวลหวงแลสส่างล้วน	พฤกษา
เคยเสด็จวังหลังมา	เมื่อน้อย
ข้าหลวงเล่นปิดตา	ต้องอยู่ โยงเอย
เหนแต่พลับกับสร้อย	ช่อนซุ่มคลุมโปง

(สุนทรภู่อ, 2543)

นอกจากนี้อำนาจแห่งระบบปิตาธิปไตยยังส่งผลให้สุนทรภู่อ มีโอกาสเข้ารับราชการมากกว่าชายอื่นที่ไม่ใช่ลูกหลานขุนนาง โดยสุนทรภู่อได้เข้ารับราชการในตำแหน่งมหาดเล็กของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ (พระโอรสในกรมพระราชวังหลัง) และได้ตามเสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี ดังที่กล่าวไว้ในนิราศพระบาทว่า

เจ้าคุณแคนแสนโกรธพิโรธพี่	แต่เดือนยี่จนย่างเข้าเดือนสาม
จนพระหน่อสุริยวงศ์ทรงพระนาม	จากอารามแรมร้างทางกันดาร
ด้วยเรียมรองมุสิกเป็นข้าบาท	จำนิราศร้างนุชสุดสงสาร
ตามเสด็จเสร็จโดยแดนกันดาร	นมัสการรอยบาทพระศาสดา

(สุนทรภู่อ, 2543)

ประการที่สอง ด้วยอำนาจแห่งระบบปิตาธิปไตยทำให้สุนทรภู่อไม่ใช่ชาวบ้านธรรมดา แต่มีบรรดาศักดิ์เป็นถึงขุนสุนทรโวหาร พร้อมทั้งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกวีที่ปรึกษา การได้เป็นกวีที่ปรึกษาทำให้สุนทรภู่อมี

โอกาสได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นสิ่งที่สุนทรภู่ปลื้มมากที่สุดในชีวิต ดังที่พรรณนาไว้ในนิราศภูเขาทอง ความว่า

ถึงหน้าแพแลเห็นเรือที่นั่ง	คิดถึงครั้งก่อนมาน้ำตาไหล
เคยหมอบรับกับพระจมีนไวย	แล้วลงในเรือที่นั่งบัลลังก์ทอง
เคยทรงแต่งแปลงบทพจนารถ	เคยรับราชโองการอ่านฉลอง
จนกรืนสิ้นแม่น้ำแลลำคลอง	มิได้ข้องเคืองขัดหทัย
เคยหมอบใกล้ได้กลิ่นสุคนธ์ตลบ	ละอองอบรสรื่นชื่นนาสา
สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา	วาสนาเราก็ก็นเหมือนกลิ่นสุคนธ์

(สุนทรภู่, 2543)

ด้วยอำนาจแห่งระบอบปิตาธิปไตยอีกเช่นกันที่ทำให้สุนทรภู่ มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการแต่งวรรณคดีสำคัญเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม (เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2565) ร่วมกับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และกวีคนอื่น ๆ ในราชสำนัก

ประการที่สาม ในช่วงที่สุนทรภู่ออกกำลาบกำลือ อำนาจแห่งระบอบปิตาธิปไตย ได้ช่วยอุปถัมภ์บำรุงสุนทรภู่ให้มีความเป็นอยู่ที่ไม่ลำบากยากแค้น เพราะได้รับความช่วยเหลือจากเจ้านายองค์ต่าง ๆ เช่น เจ้าฟ้าชายกลาง (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามลามา กรมพระยาบำราบปรปักษ์) กับเจ้าฟ้าชายปิ๋ว พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยกับเจ้าฟ้าคุณทศทิพยวดี ดังที่กล่าวไว้ในเพลงยาวถวายโอวาทความว่า

ด้วยขอบคุณทูลกระหม่อมถนอมรัก	เหมือนผัดพริกตริหน้าเป็นราศี
เสด็จมาปราศรัยถึงในกุฎี	ดังวาริตดาบอาบละออง
ทั้งการอุยสุนทราคารวะ	ถวายพระวรวงศ์จำนงสนอง
ขอพึ่งบุญมฤคาฝ่าละออง	พระหน่อสองสุริยวงศ์ทรงศักดา

(สุนทรภู่, 2543)

ไม่เฉพาะเจ้าฟ้าชายกลางกับเจ้าฟ้าชายปิ๋วเท่านั้นที่เมตตาให้ความอุปการะแก่สุนทรภู่ แม้แต่เจ้านายองค์อื่น ๆ เช่น กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ พระราชธิดาองค์โปรดของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ประทานพระเมตตาอุปการะสุนทรภู่เช่นกัน ซึ่งสุนทรภู่ได้แสดงความสำนึกในพระคุณผ่านคำพรรณานานิราศพระประธม ความว่า

อนึ่งน้อมจอมนิกรอัปสรราช	บำรุงศาสนสงฆ์ทรงสิกขา
จงไพบูลย์พูนสวัสดิ์วัฒนา	ชนมาหมิ่นแสนอย่าแค้นเคือง

(สุนทรภู่, 2543)

ประการที่สี่ ด้วยอำนาจของเจ้านายในระบอบปิตาธิปไตย ส่งผลให้สุนทรภู่ได้เป็นผู้แทนพระองค์ไปทำภารกิจยังท้องที่ต่าง ๆ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ก่อนที่สุนทรภู่จะได้เป็นกวีที่ปรึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น สุนทรภู่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนพระองค์ไปยังเมืองแกลง เพื่อส่งสารบางอย่างดังที่กล่าวไว้ในนิราศเมืองแกลง ความว่า

จะกรวดน้ำคว่ำขันจนวันตาย	แม้เจ้านายท่านไม่ใช่แล้วไม่มา
--------------------------	-------------------------------

(สุนทรภู่, 2543)

ผลจากการเป็นผู้แทนพระองค์ ทำให้สุนทรภู่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากข้าราชการหัวเมืองดังที่สุนทรภู่กล่าวไว้ในนิราศเมืองแกลงว่า ได้รับการดูแลเรื่องอาหารการกินจากยกกระบัตรเมืองแกลงกับท่านผู้หญิง ดังนี้

แล้วไปชมกรรมการบ้านดอนเต็ง
ยกกระบัตร์คัดซ้อนทุกเช้าเย็น

ล้วนเลี้ยงเป็ดหมูเนื้อดูเหลือเชิญ
เมียที่เป็นท่านผู้หญิงนั่งปิ้งปลา

(สุนทรภู่, 2543)

การเดินทางไปเพชรบุรีของสุนทรภู่ก็เช่นเดียวกับการเดินทางไปเมืองแกลง กล่าวคือ เป็นผู้แทน
พระองค์ เพื่อไปหาสิ่งของที่ท้องพระประสงค์ ดังที่กล่าวไว้ในนิราศเมืองเพชร ความว่า

อนาถหนาวคราวอาสาเสด็จ
ลงนาวาหน้าวัดนมัสการ
ช่วยชุบเลี้ยงเพียงชนกที่ปกเกศ

ไปเมืองเพชรบุรีที่ถิ่นสถาน
อธิฐานถึงคุณกรุณา
ถึงต่างเขตของประสงค์คงอาสา

(สุนทรภู่, 2543)

2. ผลกระทบทางลบ

ผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นต่อชีวิตของสุนทรภู่ภายใต้ระบอบปิตาธิปไตย เป็นผลสืบเนื่องมาจาก
ผลกระทบทางบวกแห่งอำนาจปิตาธิปไตยที่สุนทรภู่เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจนั้น ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อครั้ง
สุนทรภู่หมายปองหญิงสาววังนางหนึ่ง ก็กลับถูกอำนาจของเจ้านายพระองค์หนึ่งขัดขวาง ดังที่กล่าวไว้ในนิราศ
เมืองแกลง ความว่า

ถึงชาตินี้มีได้สมอารมณ์คิด
ขอให้น้องครองสัตย์ซึ่งปฏิญาณ

ด้วยองค์อิศรารักษ์จะหักหาญ
ได้พบพานภายหลังเหมือนอารมณ์

(สุนทรภู่, 2543)

นอกจากนี้สุนทรภู่ยังบอกเอาไว้ในนิราศเมืองแกลงว่า เป็นเพราะรักหญิงสาววัง จึงทำให้ถูกลงโทษด้วย
การเฆี่ยน จนเกือบเอาชีวิตไม่รอด ดังนี้

เหมือนไร้คู่อยู่ข้างกำแพงวัง

จะเกี้ยวมั่งก็จะเฆี่ยนจนเจียนตาย

(สุนทรภู่, 2543)

แม้ว่าอำนาจระบอบปิตาธิปไตยได้ทำให้สุนทรภู่ ก้าวขึ้นสู่เวทีที่ปรึกษาตำแหน่งขุนสุนทรโวหาร
ประกอบกับการได้รับใช้ใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงทำให้สุนทรภู่เกิดความคิดว่าตน
เป็นคนสำคัญ ดังนั้นสุนทรภู่จึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์พระราชโอรสองค์ใหญ่
ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งเป็นผู้นำในกลุ่มปิตาธิปไตยกลุ่มย่อยอีกกลุ่มหนึ่ง โดย
พฤติกรรมอันไม่เหมาะสมที่สุนทรภู่แสดงออกต่อกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์นั้น เป็นไปตามที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2545) กล่าวไว้ ดังนี้

ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระราชนิพนธ์บทละครในเรื่องอิเหนาได้
พระราชทานตอนนางบุษบาชมศาลเล่นธารให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ไปแต่ง ครั้นเมื่อถึงวันที่จะต้องอ่านถวาย
ต่อหน้าพระที่นั่ง ก่อนเสด็จออกกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ได้วานให้สุนทรภู่ช่วยตรวจแก้ไขเบื้องต้น ฝ่ายสุนทรภู่
อ่านดูทั้งหมดก็กราบทูลว่าดีแล้ว ครั้นถึงเวลาอ่านถวาย กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ก็อ่านถวายต่อหน้าพระที่นั่งจน
มาถึงความตอนที่ว่า น้ำใสไหลเย็นแลเห็นตัว ปลาแหวกกอบัวอยู่ไหวไหว สุนทรภู่กลับว่ายังไม่ดีขอแก้ไขเป็น
น้ำใสไหลเย็นเห็นตัวปลา วายแหวกปทุมมาอยู่ไหวไหว

ครั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จขึ้นแล้ว กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ก็กริ้วสุนทรภู่ด้วย
เหตุว่า เมื่อทรงขอให้ตรวจแก้เบื้องต้นแล้วเหตุใดจึงไม่แก้ ทำเป็นแก้งนึ่งไว้หวังจะตีหักหน้ากันเล่น และ
อีกครั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์บทละครนอกเรื่องสังข์ทองกรมหมื่น
เจษฎาบดินทร์ทรงรับเอาตอนท้าวสามนต์ปรารถนาจะให้พระธิดาเลือกคู่ครองไปแต่ง โดยความตอนหนึ่งทรง
แต่งว่า จำจะปลุกฝังเสียยังแล้ว ให้ลูกแก้วสมมาตปรารถนา พอถึงเวลาอ่านถวายต่อหน้าพระที่นั่ง สุนทรภู่ก็

ทักท้วงขึ้นว่า ลูกปรารถนาอะไร กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ จึงทรงแก้ไขใหม่เป็น จ่าจะปลุกฝังเสียยังแล้ว ให้ลูกแก้วมีคู่เสนาหา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยก็ทรงเห็นชอบตามสุนทรภู่ ทำให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ทรงขัดเคืองสุนทรภู่มาตั้งแต่นั้น และยังทรงเข้าพระทัยว่า สุนทรภู่ แกล้งว่าให้กระทบถึงพระองค์จากการกระทำได้กล่าว อาจเป็นผลมาจากการที่สุนทรภู่ฝึกฝนในอำนาจปิศาจไปโดยกลุ่มใหญ่ที่มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรีเป็นผู้นำ และสนับสนุนพระราชโอรสองค์ใหญ่ที่ประสูติแต่สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี พระอัครมเหสี แต่สุนทรภู่คงคิดไม่ถึงว่าในอนาคตอำนาจจะเปลี่ยนเข้ามาที่กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรีสิ้นพระชนม์ไปก่อน ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนหัวอำนาจใหม่ในระบอบปิศาจไปโดยที่สุนทรภู่เป็นส่วนหนึ่ง จึงทำให้สุนทรภู่หมดสิ้นทุกสิ่งทุกอย่างลงในพริบตา ทั้งอำนาจ เงินทอง ญาติมิตร และยังต้องระหกระเหินเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ด้วยความว้าเหว่ ดังที่กล่าวไว้ในนิราศภูเขาทอง

ถึงหน้าวังดังหนึ่งใจจะขาด

คิดถึงบาทบพิตรอดิศร

ไฉ่ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร

แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น

พระนิพพานปานประหนึ่งศรัทธาขาด

ด้วยไรรู้ญาติยากแค้นถึงแสนเข็ญ

ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเป็น

ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

(สุนทรภู่, 2543)

ความจากนิราศภูเขาทองได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อสุนทรภู่พ้นจากอำนาจในระบอบปิศาจไปโดยสุนทรภู่ก็ดำเนินชีวิตต่อไปไม่ได้ เพราะขาดประสบการณ์ในการดำรงชีวิตอยู่โดยพึ่งพาตนเอง ทำให้สุนทรภู่ต้องเดินทางเร่ร่อนไปตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อหาที่พึ่งในยามยากหรือค้นหาแร่ธาตุเพื่อนำมา สร้างชีวิตให้ดีขึ้นอีกครั้ง

สรุป

จากการศึกษาในประเด็น สุนทรภู่ : ความเป็นอยู่ภายใต้วัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้น และผลกระทบจากอำนาจปิศาจไปโดยพบว่า สุนทรภู่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมราชสำนักรัตนโกสินทร์ตอนต้นจนตลอดชีวิต โดยเป็นผลสืบเนื่องมาจากการได้อยู่อาศัยในวังทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ วังหลังในปฐมวัย วังหลวงในมัชฌิมวัย วังหน้าในปัจฉิมวัย จึงทำให้สุนทรภู่เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมราชสำนัก จนเกิดเป็นความรอบรู้สำหรับดำรงชีวิต ทั้งนี้การดำรงชีวิตของสุนทรภู่ในระบอบปิศาจไปโดยได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของสุนทรภู่ 2 ทาง คือ ทางบวกกับทางลบ

ผลกระทบทางบวกทำให้สุนทรภู่ มีเจ้านายให้การอุปถัมภ์เลี้ยงดู มีเกียรติยศศักดิ์ศรี มีบารมี มีทรัพย์สินเงินทอง มีญาติสนิทมิตรสหายเป็นจำนวนมาก แต่ผลกระทบทางบวกก็นำมาซึ่งผลกระทบทางลบ กล่าวคือ ถูกอำนาจของเจ้านายบางพระองค์ทำให้เดือดเนื้อร้อนใจ หรือการเปลี่ยนหัวอำนาจเดิมมาสู่หัวอำนาจใหม่ของกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทำให้สุนทรภู่สูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยมี

ทั้งนี้แม้ว่าสุนทรภู่จะได้รับผลกระทบทางลบจากอำนาจของระบอบปิศาจไปโดย แต่สุนทรภู่ก็ยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลรองรับ เหตุที่เป็นดังนี้เพราะระบบการเรียนรู้และวัฒนธรรมราชสำนักที่สุนทรภู่ได้รับการอาศัยอยู่ในวัง 3 แห่ง ได้กำหนดจิตใจของสุนทรภู่ ให้เกิดการยอมรับสภาพจากอำนาจของระบอบปิศาจไปโดยได้

เอกสารอ้างอิง

ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต. (2548). ชีวิตประวัติและผลงานของสุนทรภู่ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- दनัย ไชยโยธา. (2550). ประวัติศาสตร์ไทย : ยุคกรุงธนบุรีถึงกรุงรัตนโกสินทร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธนพร หมูคำ. (2567). ทฤษฎีวรรณกรรม. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ธวัช ปุณโณทก. (2559). วิวัฒนาการหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญจวรรณ สุนทรากุล. (2559). วิวัฒนาการแบบเรียนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีป วาทิกทินกร. (2565). วรรณกรรมสุนทรภู่ (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุพร แสงทักษิณ. (2553). วรรณคดีสมัยกรุงธนบุรี-กรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2394. ใน พัฒนาการวรรณคดีไทย หน่วยที่ 1-7 (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไลเลขา ถาวรธนสาร ประภัสสร บุญประเสริฐ นันทนา เศวตนิชัย และกิตติยวดี ชาญประโคน. (2563). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2545). ชีวิตและงานของสุนทรภู่ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ไพลินบุ๊คเน็ต จำกัด.
- สมพันธ์ เลขาพันธ์. (2561). วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนทรภู่. (2543). นิราศสุนทรภู่. กรุงเทพมหานคร: ธารปัญญา.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2565). วรรณกรรมเอกของไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรรถ เพี้ยยุระ. (2561). วรรณกรรมกับเพศภาวะ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1. การจัดเตรียมต้นฉบับ

1.1 ขนาดและรูปแบบเอกสาร

- ความยาวต้นฉบับ: 8–15 หน้า รวมบทคัดย่อ รูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง
- กระดาษ: ขนาด A4 สีตัวอักษร: ดำ ฟอนต์: TH SarabunPSK
- ระยะขอบกระดาษ: 1 นิ้ว (2.54 ซม.) ทุกด้าน
- ระยะห่างบรรทัด: 1.0
- การใช้ตัวเลข: ใช้ตัวเลขอารบิกตลอด ยกเว้นกรณีเป็นศัพท์เฉพาะที่ต้องใช้ตัวเลขไทยหรือ

สัญลักษณ์พิเศษ

- การใช้คำย่อ: ต้องใช้แบบสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) เช่น (Student centered learning)

1.2 รูปแบบหัวข้อ

- หัวข้อหลัก: ฟอนต์ขนาด 18 pt ตัวหนา ชิดซ้าย เว้นบรรทัดก่อนหัวข้อ 1 บรรทัด
- หัวข้อย่อย: ฟอนต์ขนาด 16 pt ตัวหนา ย่อจากขอบซ้าย 6 ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 7 ย่อหน้าถัดไปเว้นระยะห่างจากย่อหน้าก่อนหน้า 3 ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 4

1.3 ตารางและรูปภาพ

- ใช้ตาราง/รูปภาพที่คมชัด พร้อมหมายเลขกำกับ เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1

- คำอธิบายต้องกระชับ ชัดเจน และสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

1.4 องค์ประกอบส่วนบนหน้าแรกของบทความ

- ชื่อเรื่อง ภาษาไทย ฟอนต์ขนาด 18 pt ตัวหนา ภาษาอังกฤษ ฟอนต์ขนาด 16 pt จัดกึ่งกลาง
- ชื่อผู้เขียน (ไม่เกิน 5 คน) ระบุชื่อ-นามสกุล โดยไม่ใส่คำนำหน้า ยกเว้นกรณีพระภิกษุ ฟอนต์ขนาด 14 pt (ภาษาไทยใช้ตัวหนา ภาษาอังกฤษใช้ตัวปกติ) ชิดขวา
- สังกัด/หน่วยงาน (ไทยและอังกฤษ) ระบุชื่อหน่วยงานที่สังกัด ฟอนต์ขนาด 14 pt (ภาษาไทยใช้ตัวหนา ภาษาอังกฤษใช้ตัวปกติ) ชิดขวา
- อีเมลผู้ติดต่อหลัก — ของ Corresponding Author เพื่อติดต่อเกี่ยวกับบทความ ฟอนต์ขนาด 14 pt ตัวปกติ ชิดขวา

2. โครงสร้างบทความ

2.1 บทความวิจัย

- บทคัดย่อ (ไทยและอังกฤษ ไม่เกิน 350 คำ) — ควรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิจัยดำเนินการวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล) ผลการวิจัย
- คำสำคัญ (ไทยและอังกฤษ จำนวน 3–5 คำ)

- **บทนำ** (ความเป็นมาและความสำคัญ) — อธิบายปัญหา บริบท แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า

- **วัตถุประสงค์** — ระบุเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับชื่อเรื่อง

- **วิธีดำเนินการวิจัย** — รูปแบบของการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

- **ผลการวิจัย** — นำเสนอผลตามลำดับวัตถุประสงค์ พร้อมตาราง/กราฟประกอบ

- **อภิปรายผล** — วิเคราะห์และตีความผลการวิจัย เปรียบเทียบกับงานที่เกี่ยวข้อง และอธิบายเหตุผลที่สนับสนุนหรือขัดแย้ง

- **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี)** — ระบุผลลัพธ์ใหม่ที่สำคัญ เช่น โมเดล แนวคิด หรือข้อค้นพบที่สามารถนำไปใช้ได้

- **สรุปและข้อเสนอแนะ** — สรุปใจความสำคัญของผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย อาจประกอบด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)**

- **เอกสารอ้างอิง** (รูปแบบ APA, นาม-ปี) — ต้องมีเฉพาะรายการที่ปรากฏในเนื้อหา

2.2 บทความวิชาการ

- **บทคัดย่อ** (ไทยและอังกฤษ ไม่เกิน 350 คำ) — ควรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของบทความ ขอบเขตเนื้อหาและประเด็นหลัก วิธีการวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ (ถ้ามี) สรุปข้อค้นพบหรือข้อเสนอสำคัญ

- **คำสำคัญ** (ไทยและอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ)

- **บทนำ** — อธิบายความเป็นมา เหตุผล และความสำคัญของหัวข้อ แนวคิดและทฤษฎี

- **เนื้อหา** — จัดลำดับสาระสำคัญอย่างเป็นระบบ อาจแบ่งเป็นหัวข้อย่อยตามความเหมาะสม

- **สรุป** — รวบรวมและเชื่อมโยงประเด็นหลักทั้งหมด พร้อมอธิบายคุณค่า ความสำคัญ และแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้

- **เอกสารอ้างอิง** (APA, นาม-ปี) — ต้องเป็นรายการที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

การอ้างอิงและบรรณานุกรม

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

1. **การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ** รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 การอ้างอิงต้นเนื้อความ

ผู้แต่งคนเดียว

เอกสารภาษาไทย รูปแบบ: ชื่อ-นามสกุล/(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: ...สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภราดร ฐิริสโร (2565) ผลการวิจัยพบว่า กิตติชัย สันทาลุนัย (2565) กล่าวว่า...

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: นามสกุลผู้แต่ง/(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: Keown (2010)

ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทย รูปแบบ: ชื่อ-นามสกุลคนที่ 1/และชื่อ-นามสกุล คนที่ 2/(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: พระมหาภราดร ภูริสุโร และกิตติชัย สันทาลุนัย (2565) กล่าวว่า...

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: นามสกุลผู้แต่งคนที่1/&นามสกุลผู้แต่งคนที่ 2/(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: Hersey & Blanchard (2010)

ผู้แต่งมากกว่า 2 คน

เอกสารภาษาไทย รูปแบบ: ชื่อ-นามสกุลคนที่ 1/และคณะ/(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: วราสะยะ วราศยานนท์ และคณะ (2560) ผลการวิจัยพบว่า...

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: นามสกุลผู้แต่งคนที่1/et al./(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: Kaiser et al. (2010)

1.2 การอ้างอิงท้ายเนื้อความ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

พระไตรปิฎกและอรรถกถา

รูปแบบ: (ชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า)/(ชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ,/ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง: “ดุริยภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลยในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

เอกสารภาษาไทย

ผู้แต่งคนเดียว

รูปแบบ: (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (เซน นคร, 2560)

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: (นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (Kaiser, 2010)

ผู้แต่ง 2 คน

เอกสารภาษาไทย รูปแบบ: (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่งคนที่1/และชื่อ-นามสกุลผู้แต่งคนที่ 2,/ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (อดุลย์ คนแรง และเซน นคร, 2565)

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: นามสกุลผู้แต่งคนที่ 1/&นามสกุลผู้แต่งคนที่ 2,/ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (Kaiser & Baker, 2010)

ผู้แต่งมากกว่า 2 คน

เอกสารภาษาไทย รูปแบบ: (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่งคนที่ 1/และคณะ,/ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (วราสะยะ วราศยานนท์ และคณะ, 2560)

เอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบ: นามสกุลผู้แต่งคนที่1/et al./(ปีที่ตีพิมพ์)

ตัวอย่าง: (Kaiser et al., 2010)

กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด)

2. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม/บรรณานุกรม (ภาษาไทย)

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทนต์ อาภาภโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อเรื่อง./ (น./ เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกนิโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวิตร ว่องวิระ, ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่)./ เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ผู้แต่งคนเดียว

มัฆวาน ภูมิเจริญ. (2567). การผสมผสานความเชื่อในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาประเพณีสงกรานต์ร่วมสมัย. วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา, 3(2), 32-39.

ผู้แต่ง 2 คน

พระมหาปัญญา ปญญาสิริ และพระมหาประทวน ธมมรชิต. (2565). การใช้ภาษาในการเรียกขวัญของหมอพื้นบ้านไทย: การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา. วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา, 1(2), 26-32.

ผู้แต่งมากกว่า 2 คน

พระมหาภราดร ฐิติสโร พระพล อ่อนลำเนา อดุลย์ คนแรง เกรียงศักดิ์ พลอยแสง และเชน นคร. (2567). สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในยุครัตนโกสินทร์: วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8(4), 257-267.

5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อสารานุกรม/ (เล่มที่อ้าง./ หน้า./ เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์./ วันที่/ เดือน)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, 13.

7) สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์/ (ระดับวิทยานิพนธ์/ สาขาวิชา)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประทานภ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(รายงานผลการวิจัย)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

พระมหาภุชญา กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

9) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2566). รายงานประจำปี 2566. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

10) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)./ตำแหน่ง/[บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

11) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สืบค้น วัน เดือน ปี./จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

12) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง./ (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม ตอน./หน้า/เลขหน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

13) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์, วัน เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./น. หรือ p. หรือ pp./เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

3. เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม/บรรณานุกรม (ภาษาอังกฤษ)

1) Tripitaka Commentary

The name of the institution of the scriptures./ (Year)./ Title of Tripitaka./ Location:/ Publisher.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitaka. Bangkok: MCU Press.

2) Books

Author./ (Year)./ Title of the book./ (Edition ed.)./ Location:/ Publisher.

Hunt, E. K. & Lautzenheiser, M. (2015). History of Economic Thought (3rd ed.). New York: M. E. Sharpe.

Books With DOI

Ewert, A. W., Mitten, D. S., & Overholt, J. R. (2014). Outcomes and benefits. CAB International.
<https://doi.org/10.1079/9781845939199.0140>.

3) Book Articles

Author./ (Year)./ Title of the chapter./ In Editor/ (Eds.),/ Title of the book/ (xth/Ed.),/ (pp-pp)./ Publisher.

Sparks, D. L. (2003). Environmental Soil Chemistry: An Overview. In Sparks, D. L. (Eds.),
Environmental Soil Chemistry (2nd Ed.). (pp. 1-42). Academic Press.

Book Articles With DOI

Sparks, D. L. (2003). Inorganic Soil Components. In Sparks, D. L. (Eds.), Environmental Soil
Chemistry (2nd Ed.). (pp. 47-73). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-656446-4.X5000-2>.

4) Journal Articles

Author./ (Year)./ Title of Article./ Title of Journal,/ Volume(Issue),/ Pages-Pages.

1 and 2 author

Limprasert, P. (2022). The Research of Punishment Suspension of Buddhist Monk and Secular
of The Criminal Justice in Thailand. Journal of Social Science and Buddhistic
Anthropology, 7(11), 37-53.

Wijitwatcharak, K. & Kittirattanamongkol, N. (2022). Strategies for Developing Buddhist
Tourism Activities and Routes Dvaravati Era in Nakhon Pathom Province. Journal of
Social Science and Buddhistic Anthropology, 7(12), 617-633.

More than 2 authors

Somsree, M., Sorphobdee, W., Chamnan, T., & Poomasree, W. (2022). Model for Strengthening
in an Anti-Corruption by Activities and Buddhist Principles in Chiang Mai Province.
Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology, 7(12), 13-26.

With DOI (include DOI in the reference after the publisher name)

Baker, D. (2006). The Political Economy of Fascism: Myth or Reality, or Myth and Reality?. New
Political Economy, 11(2), 227-250. <https://doi.org/10.1080/13563460600655581>.

5) Encyclopedia articles

Author./ (Year)./ Title of Article./ In Title of Encyclopedia/ (Pages)./ Publisher.

Wasinsarakorn, W. (2004). Psychology and Developmental Psychology. In Encyclopedia of
Education. Collected edition of specific issues, 4th rank (pp. 99-117). Thanat Printing
Co., Ltd.

6) Newspaper

Author./ (YY, MM DD)./Colum Name./Title of Newspaper./Pages.

Nanuam, W. (2023, January 4). Plans proceeding for joint petroleum production with Cambodia. Bangkok Post. p. 22.

7) Thesis and Dissertations

Author./ (Year)./Title/(Doctoral or Master's thesis or dissertation)./Location:/Publisher.

Pittayawattanachai, P. (2019). An Analysis of Buddhism Propagation by using Buddhist Arts and Landscape of Cetiya-phum Monastery, Namphong District, Khonkaen (Doctoral dissertation). Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

8) Research report

Author./ (Year)./Title of the report/(Research report)./Location:/Publisher.

Prasithrathsint, A. (2000). Parts of speech in Thai: A syntactic analysis based on a two-million-word corpus of current Thai (Research report). Bangkok: Thailand Research Fund.

9) Unpublished and Other Documents

Author./ (Year)./Title./Location:/Publisher.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2023). Annual report 2023. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

10) Interview

Key Informant./ (YY, DD MM)./Position./ (Interview).

Anuchid. P. (2022, 5 November). Director of the Research Institute. (Interview).

11) Website

Author./ (Year)./Title./Retrieved/MM DD, Year,/from URL address

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

การส่งต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์

ผู้เขียนสามารถส่งต้นฉบับบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ทางเว็บไซต์ของวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษาที่ <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jlcs> นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องแจ้งการส่งต้นฉบับโดยส่งข้อมูลเพิ่มเติมทางอีเมลไปที่ jlcs@mcu.ac.th

กระบวนการตีพิมพ์บทความในวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องจัดทำในรูปแบบไฟล์ Microsoft Word (*.docx) เวอร์ชัน 2010 ขึ้นไป หากต้นฉบับประกอบด้วยรูปภาพ ตาราง หรือสมการ ส่วนประกอบทั้งหมด

ดังกล่าวจะต้องอยู่ในรูปแบบที่สามารถแก้ไขได้ ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 8,000 คำ (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะทำการตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับความถูกต้องตามรูปแบบทั่วไปของวารสาร หากไม่เป็นไปตามข้อกำหนด วารสารจะส่งต้นฉบับกลับไปยังผู้เขียนเพื่อแก้ไข เมื่อผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว ต้นฉบับจะเข้าสู่กระบวนการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และวารสารจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบว่า บทความนั้น ผ่าน ไม่ผ่าน หรือจำเป็นต้องแก้ไข การตัดสินใจรับตีพิมพ์จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์และขอบเขตที่วารสารกำหนด

สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ประเมินมีความเห็นว่าต้นฉบับจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งต้นฉบับกลับไปยังผู้เขียนเพื่อดำเนินการแก้ไข โดยวารสารจะยึดถือข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเกณฑ์หลักในการพิจารณา ทั้งนี้ หากต้นฉบับไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ต้นฉบับนั้นจะไม่ได้รับการตีพิมพ์ สำหรับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์จากวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น วรรณกรรม, ภาษา, พหุวัฒนธรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) แปลให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Literature, Language, Multiculturalism

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 4 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ)

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาส่งการวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

3.....(16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ).....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

(16 pt) คำอธิบายใต้ภาพ (ถ้ามี).....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

(16 pt) คำอธิบายตาราง.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16) สรุปผลการวิจัยทั้งหมดที่สำคัญ สั้น ๆ กระชับ ได้ใจความ.....

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt) (ถ้ามี)

(16).....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt) (ถ้ามี)

(16).....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt) (ถ้ามี)

(16).....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

- (16 pt) รูปแบบการอ้างอิงทำเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน
- ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.
- มัทวาน ภูมิเจริญ. (2567). การผสมผสานความเชื่อในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาประเพณีสงกรานต์ร่วมสมัย. วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา, 3(2), 32-39.
- พระครูพิศิษฐ์ประทาน. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภุชญา กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). Office markets & public policy. Wiley.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt).....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น วรรณกรรม, ภาษา, พหุวัฒนธรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) แปลให้ตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Literature, Language, Multiculturalism

บทนำ (18 pt)

(16 pt) อธิบายความเป็นมา เหตุผล และความสำคัญของหัวข้อ แนวคิดและทฤษฎี.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt) จัดลำดับสาระสำคัญอย่างเป็นระบบ อาจแบ่งเป็นหัวข้อย่อยตามความเหมาะสม.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

(16 pt) คำอธิบายใต้ภาพ (ถ้ามี).....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

(16 pt) คำอธิบายตาราง.....

สรุป (18 pt)

(16 pt).....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน.....

Sample of Original Research Article Preparation (English) (8-15 Pages)

NAME OF RESEARCH ARTICLE (18 pt) (CAPITAL LETTER)

Name and Last name of main author, co-authors (14 pt)

Affiliation of the main author (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1..... 2.....
..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection.....
..... Data analysis, Statistics used for data analysis.....
..... ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Literature, Language, Multiculturalism

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.....
.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.....
.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.....
.....

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research.....
.....

Research Objectives (18 pt)

- 1..... (16 pt).....
- 2..... (16 pt).....
- 3..... (16 pt).....

Methodology (18 pt)

(16 pt) Write to comprehensively cover the following five components: 1. Research Design 2. Population, Sample, and Key Informants 3. Research Instruments (both quantitative and qualitative) 4. Data Collection (both quantitative and qualitative) and 5. Data Analysis (both quantitative and qualitative)

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

(16 pt) Figure captions (if any)

Table 1 (Name of table (if any))

(16 pt) Table explanation.....

Discussion (18 pt)

(16) The discussion should be presented in a narrative form that demonstrates the connections between the research findings, the conceptual framework, and previous studies. Rather than listing points separately, the analysis should emphasize the interrelationships among all studied variables, highlighting how the results align with, diverge from, or extend the existing body of knowledge.....

Body of knowledge (18 pt) (if any)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand.....

Conclusion and Recommendations (18 pt) (if any)

(16) Summarize the key research findings in a clear, concise, and comprehensive manner.....

Policy Recommendations (16 pt) (if any)

(16).....

Operational Recommendations (16 pt) (if any)

(16).....

Recommendations for Next Research (16 pt) (if any)

(16).....

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given funds to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16 pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate.....
(APA) References in contents and at the end must be consistent.....
.....
.....

Sample of Original Academic Article Preparation (English) (8-15 Pages)

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (18 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt).....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Literature, Language, Multiculturalism

Introduction (18 pt)

(16 pt) Explain the background, rationale, and significance of the topic, including the underlying concepts and theories.....
.....
.....

Content (18 pt)

(16 pt)..... Organize the key content systematically, with subsections divided as appropriate.....
.....
.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

(16 pt) Figure captions (if any).....
.....

Table 1 (Name of table) (if any)

(16 pt) Table explanation.....

.....

.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) The reference list must follow the **name-year citation style** in accordance with the *American Psychological Association (APA) guidelines*. The number of citations in the text and in the reference list must be consistent.....

.....

